

❖ **เจ้าของ**

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

❖ **สำนักงาน**

179/30 ถนนประชาสโมสร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 043-246537 ต่อ 403 โทรสาร 043-246539

www.cas.ac.th

❖ **วัตถุประสงค์**

1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ และผลงานวิจัย
ที่เกี่ยวกับ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขา
วิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรม สาขาปรัชญา สาขา
นิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขาเทคโนโลยี
สารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขาการศึกษา ใน
แนวทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์
วิชาการ และประสบการณ์วิชาชีพ ในสาขาวิทยาศาสตร์
การแพทย์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรม
สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐ
ประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา
สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขา
การศึกษา รวมถึงเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานของสมาชิก
วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

❖ **ที่ปรึกษา**

นายกสภาวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

อธิการบดีวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองอธิการบดีวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

❖ **บรรณาธิการ**

ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์

❖ **บรรณาธิการผู้ช่วย**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ บุรีสาร

❖ **กองบรรณาธิการ**

ศาสตราจารย์ ดร.กนกกร สมปราชญ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา อารีรัตน์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ จันทร์จรัส

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดดา

อดีตข้าราชการบำนาญ กรรมการสภา

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ จันทร์ศรีสุต

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ วิณา อิศรางกูร ณ อยุธยา

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ นฤมล สีนสุพรรณ

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ สิริสุทธิ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ นัยพินิจ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงคินิตย์ จันทร์จรัส

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

❖ กองบรรณาธิการ (ต่อ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงษ์

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ ปุริสาร

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ดร.นิกัญชา ลั่นเหลือ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ดร.ดาวรรณ ฤทธิการ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

❖ ฝ่ายจัดการและเลขานุการ

อาจารย์กุสุมา ดำรงชัย

อาจารย์อรนุช ยังเจริญ

อาจารย์ชัยวัฒน์ วัลลภา

นางสาวอัญชลี มุลทิพย์

นางสาวกัญญาลักษณ์ กว้างสวัสดิ์

นางสาวนางสาวพรรณิภา อุตุนคร

นายธีรทัช มีมาก

❖ กำหนดออก ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม

❖ การส่งเรื่องลงตีพิมพ์

www.casjournal.cas.ac.th

❖ พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ เค.ปริ้นท์

เลขที่ 12/27 ถนนศรีจันทร์ อำเภอเมือง

จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 081-6611883

E-mail kprint999@gmail.com

- บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน ต่อ 1 เรื่อง จากภายในและภายนอก วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
- การตีพิมพ์และเผยแพร่ของวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียนี้ เนื้อหาบทความ วรรณกรรมและข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสารถือว่าเป็นของผู้เขียน โดยเฉพาะทางกองบรรณาธิการวารสาร หรือวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาอ่านบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ประจำปี 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2564)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬารณณ์ โสตะ	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา อารีรัตน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.จินณวัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ วิณา อิศรางกูร ณ อยุธยา	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ นฤมล สีนสุพรรณ	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญนี แนนรท	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงค์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ บุรีสาร	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ ต้นพนะเทวินทร์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิวัช แก้วจำนงค์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรพล เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ ผลงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี สิริสุขศิลป์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ดร.สายัณห์ ผาน้อย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.นพดล มั่งมี	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.ธรณิศ สายวัฒน์	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น
ดร.สุทิน ชนะบุญ	วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
ดร.นิกัญชลา ลั่นเหลือ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

บทบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียฉบับนี้เป็น ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2564) เป็นวารสารที่มีคุณภาพฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) กลุ่มที่ 2 โดยมีเป้าหมายมุ่งมั่นเพื่อขึ้นสู่ฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) กลุ่มที่ 1 ให้ได้ในปี 2565 อีก 1 ปีต่อไป บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียฉบับนี้ เป็นบทความที่ผ่านกระบวนการคัดกรองตรวจสอบคุณภาพอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิ Peer review ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ทางกองบรรณาธิการและบรรณาธิการผู้ช่วยได้ร่วมกับเจ้าของบทความแก้ไขปรับปรุงให้ได้มาตรฐาน สำหรับฉบับนี้ผลงานภายในสถาบัน 10 เรื่อง และภายนอกสถาบัน 13 เรื่อง รวม 23 เรื่อง ผลงานทุกเรื่องล้วนได้มาตรฐานและมีคุณภาพ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาบทความเชิงวิชาการในด้านความถูกต้องของกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบ จึงเชื่อมั่นได้ว่าสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ และวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียได้รับการยอมรับด้านคุณภาพจากหน่วยงานภายนอกและภายในเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากกองบรรณาธิการได้ทุ่มเทแรงกาย แรงใจ แรงสติปัญญา เพื่อพัฒนาให้วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย เป็นวารสารคุณภาพที่ได้มาตรฐานทางวิชาการสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการในระดับชาติและนานาชาติ อันจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อสังคม และวงพหุวิทยาการได้อย่างกว้างขวาง สำหรับฉบับนี้มีผลงานวิจัยจากหลากหลายสหสาขาวิชา อาทิ สาขาการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ การพยาบาล สาขาศิลปศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ และกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษา ครู อาจารย์ นักวิชาการ และผู้สนใจใฝ่เรียนรู้จะได้ใช้เป็นแหล่งสารสนเทศในการเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ที่ทันสมัยสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม วงวิชาชีพและประเทศชาติต่อไป

กองบรรณาธิการมีความยินดีรับบทความในกลุ่ม สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และ
อุตสาหกรรม สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคม
วิทยา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขาการศึกษา และมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ จากทุกองค์กรทั้ง
ภาครัฐ และเอกชน บทความทุกเรื่องจะได้รับการพิจารณาตรวจประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการ
2 ท่าน ต่อ 1 เรื่อง ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาเพื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานของ
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมาตรฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) ที่กำหนดไว้

ท้ายที่สุดนี้กองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จะมุ่งมั่นในการสรรค์สร้างผลงานวิจัย บทความวิชาการ ที่หลากหลายศาสตร์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่สำหรับนักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา และผู้อ่านอย่างเต็มความสามารถ และขอขอบคุณเจ้าของบทความทางวิชาการ และบทความวิจัยทุกเรื่องที่ท่านได้ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพ และสนใจส่งมาตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ตลอดจนขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจติดตามวารสารวิทยาลัยบัณฑิต เอเชีย มาอย่างต่อเนื่องตลอดมา และทางกองบรรณาธิการมีความมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ที่จะพัฒนามาตรฐานคุณภาพให้สูงขึ้น เพื่อก้าวสู่ฐาน TCI กลุ่ม 1 และมุ่งมั่นพัฒนาเพื่อเข้าไปสู่ในระดับนานาชาติต่อไปในอนาคต พบกันใหม่ฉบับหน้าปีที่ 11 ฉบับที่ 2 ปี 2564 ในเดือนมิถุนายนนี้ และท่านผู้อ่านสามารถติดตามบทความวารสารทุกฉบับได้ โดยได้ Up load ไว้ใน Website ของวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียได้ที่ www.casjournal.cas.ac.th ขอขอบคุณท่านผู้อ่านทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

ด้วยความปรารถนาดี
กองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการทำผลิตภัณฑ์“มัลย์ไม้ไผ่”ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากกรณีปัญหา สายหยุด ภูปุย, ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสิน, วรณช นิลเขต, สุชานาถ สิงหาปัด	1
อาชีววิวัฒน์: การจัดการศึกษาอาชีพเพื่อความยั่งยืน ฉัชรภิมก อภินันท์โชติสกุล, ฉัตรวิรัช องค์กรสิงห์	9
ผลการพัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูคณิตศาสตร์โดยใช้การศึกษาดูงานของโรงเรียนห้วยเม็ก ราษฎร์นุกุล อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ เกษร ทองแสน, สมหวัง พันธะสี, ธนาศักดิ์ ศิริบุญยพันธ์	18
ภาวะสุขภาพของคนพิการในโครงการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการ และศูนย์เรียนรู้คนพิการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล, โศภิต นามขำ, ธัญญรัตน์ เนาววิบูลย์พร, อุดมลักษณ์ ดวงพูนมาตย์, อาบจิตร กอมาตย์, อภิสิทธิ์ อารังวรารัง, ทานทิพย์ อารังวรารัง	26
ภาวะสุขภาพและความพร้อมของนักฟุตบอล วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย กษม ชนวงค์	35
ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพในจังหวัดชัยภูมิ กฤตพัฒน์ พลคราม, ธนาศักดิ์ ศิริบุญยพันธ์, เกษร ทองแสน	44
ศึกษากระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม พระครูวรกิจสุนทร, พระมหาประกาศ อาภากรโร, ชาญชัย เพ็ญแก้ว, พระครูโพธิธรรมานุสาสน์	51
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง อภิชาติ โคเวียง, สุนีย์ สหัสโพธิ์, จักรกฤษณ์ ทองคำ	59
ความสัมพันธ์การตลาดแบบดิจิทัลกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลเมืองนครขอนแก่น สุวรรณ เนียมประชา	69
การพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้สำหรับ การป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือดจากการ สวนหัวใจโดยการฉีดสียหลอดเลือดโคโรนารีในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจและผู้ดูแล ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชนาภา อิศรางกูร ณ อยุธยา, นฤมล สีนสุพรรณ, อำนาจ ชนวงค์	78
การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียน โรงเรียนชุมชนแพศึกษา วิไลศักดิ์ วรรณศรี, พรชัย เจดามาน	85
การพัฒนาครูโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ธนาศักดิ์ ศิริบุญยพันธ์, กฤตพัฒน์ พลคราม, สมหวัง พันธะสี	97
ผลของการเรียนตามแนวคิด Big Six ที่มีต่อทักษะการรู้สารสนเทศ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปิยะณัฐ ตราชู, พวงทอง เพชรโทณ, คณิศร จักรระโท	109
การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายทันยุค สุจิตรา ลิ้มอำนวยลาภ	116

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิก ต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รัตนาวลี ถียัง	125
ประสิทธิผลจากการให้ความรู้พื้นฐานด้านกฎหมาย : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการอาสาสมัครสาธารณสุขอัจฉริยะ ด้านความรู้กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษาสิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค ดวงพร อานันทศิริเกียรติ, วิทวัส ผาบสิมมา, พิเชฐ คนใหญ่	132
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น อดิศรา แยมโกสม, แสงสุรีย์ สุดชาติ	140
คำภาษาอังกฤษที่มักจะออกเสียงกันผิด ๆ กวิสรา นิลมงคล, สนใจ ไชยบุญเรือง, สิริกุล แพร่ศรีสกุล, ธวัชชัย ไชยบุญเรือง, อุดม นวน	149
ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลนครบุรี ของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา พิชัย สารภักดิ์, อภิมุข วันเพ็ญฟู, สุรศักดิ์ รักขพันธ์ ณ หนองคาย	157
การพัฒนาภาวะผู้นำแห่งการรับใช้และการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมวิถีไทยเชิงพุทธของ อสม. ชุมชนหนองใหญ่ 1-4 เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มุกดาวรรณ ชนะวงศ์, นฤมล สีนสุพรรณ, ธิติรัตน์ เลิศวิทยากุล	169
ความน่าเชื่อถือของการทดสอบและการทดสอบซ้ำด้วยเครื่องวัดชนิด WE algometer ในผู้ป่วย กลุ่มปวดกล้ามเนื้อและพังผืดเรื้อรังร่วมกับความเครียด วุฒิชัย โยตา, จุฬารักษ์ โสตะ	178
รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ธนวัฒน์ สุขเกษม, เสาวนี สิริสุขศิลป์, วลลภา อารีรัตน์	185
การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 วงศ์พันธ์ เวียงนนท์, สุวิมล โพธิ์กลิ่น, ธิติรัตน์ จันทะหิน	194

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากครูภูมิปัญญา

The Development of a Local Curriculum on “Malai Mai Phai” product through the learning Process from Wisdom Teachers

สายหยุด ภูบุย¹,
ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสิน²,
วรรณช นิลเขต³,
สุชานาถ สิงหาปัด⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากครูภูมิปัญญา 2) เพื่อพัฒนากลุ่มเยาวชนให้มีความรู้และทักษะในการทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ **ระยะที่ 1** พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น **ระยะที่ 2** จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร **ระยะที่ 3** แสดงผลงานจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนในท้องถิ่นตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจงกระจายตามความสมัครใจที่อยากจะเรียนรู้ เครื่องมือประกอบด้วย หลักสูตรท้องถิ่นและคู่มือการทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการทำการกิจกรรม แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า

1) ได้หลักสูตรท้องถิ่นและคู่มือการทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากครูภูมิปัญญาที่มีคุณภาพเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, S.D.= 0.61)

2) กลุ่มเยาวชนที่เข้าเรียนรู้ตามหลักสูตรมีความรู้และทักษะในการทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หลังผ่านการเรียนรู้ตามหลักสูตรสามารถทำผลิตภัณฑ์จำหน่ายได้ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นคนละ 341.67 บาท ซึ่งมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 100 เปรียบเทียบก่อนทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” กลุ่มเยาวชนไม่มีรายได้เสริม อายุไม่ใช่อุปสรรคในการเรียนรู้การทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” เพราะจากการใช้หลักสูตรที่ผ่านมามีเยาวชนอายุน้อยที่สุด คือ อายุ 10 ปี กับ 14 ปี สามารถทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” ได้ แต่การเรียนรู้แต่ละช่วงวัยจะแตกต่างกัน คือ ช่วงวัยตั้งแต่ 10- 15 ปี จะตั้งใจฟังในขณะที่ครูภูมิปัญญาบรรยายและอธิบายขั้นตอนกระบวนการทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” ชอบให้ครูภูมิปัญญาสอนรายบุคคลและจะทำตามทุกขั้นตอนของการสอน ช่วงวัย 15-20 ปี ไม่ค่อยตั้งใจฟังในขณะที่ครูภูมิปัญญาบรรยายและอธิบายขั้นตอนกระบวนการทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” แต่เวลาให้เข้ากลุ่มทำร่วมกันจะสามารถทำผลิตภัณฑ์มัลย์ไม้ไผ่ได้โดยบางคนจะสอบถามวิธีการขั้นตอนจากเพื่อนแล้วฝึกทำตาม

3) กลุ่มเยาวชนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้จากครูภูมิปัญญาในการทำผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่” โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.71)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น, ผลิตภัณฑ์ “มัลย์ไม้ไผ่”, กระบวนการเรียนรู้, ครูภูมิปัญญา

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาสหวิทยาการศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

⁴อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาชุมชน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Abstract

This research aimed: 1) to develop local Curriculum "Malai mai Phai", with a process from wisdom teachers, 2) to develop youth groups to have knowledge and skills to make "Malai mai Phai" products, and 3) to study the satisfaction with the learning management process according to the local curriculum developed. Research have divided on 3 **Phase 1.** Develop local Curriculum, **Phase 2.** Learning to the Curriculum, and **Phase 3.** Showcase the product. The target group was 30 youths in Kutwa Sub-District, Kuchinarai district, Kalasin Province. Which was purposive sampling by mix age of voluntary. The tools included Local Curriculum and product manuals "Malai mai Phai", semi-structured interview, activity record from, and the satisfaction questionnaire on the learning process. Statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation, and both quantitative and qualitative data analysis.

The research results showed that:

1) Get local curriculum and manual "Malai mai Phai" product with the learning process from the wisdom teacher, appropriate quality wisdom overall was at a high level ($\bar{X}=4.38$, S.D.= 0.61).

2) The youth who attended the course had the knowledge and skills to make "Malai mai Phai" products through defined criteria. After learning to the course, products can be made increased of the personal income by 341.67 baht per person, which 100 percentage compared before the "Malai mai Phai" product youth groups did not have extra income. Age is not a barrier to learning. "Malai mai Phai" products because of recent courses, there was the age of 10 and 14 years to be able to make "Malai mai Phai" products, however learning each age was different, Aged from 10-15 years old be unintentionally listening while the wisdom teacher lectures and describes the product process procedure. "Malai mai Phai" products prefer the wisdom teacher to teach individually and will follow every step of the tutorial. Aged from 15-20 years old rarely listened while wisdom teachers, and explained the process of "Malai mai Phai" product but the time to join the group will be able to make "Malai mai Phai" products, someone will ask the method and procedure from friends and practice them accordingly.

3) The youth groups satisfaction on the process of learning from the wisdom teachers to make "Malai mai Phai" products was at a high level ($\bar{X}=3.66$, S.D. = 0.71).

Keywords: Development of local Curriculum, "Malai mai Phai" products, learning processes, wisdom teachers

บทนำ

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานบริบทชุมชนตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์คณะผู้วิจัยพบว่า ตำบลกุดหว้าเป็นพื้นที่ของพี่น้องชาวไทยชนเผ่าภูไท ชาวภูไทมีลักษณะความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย มีความเข้มแข็งในการปกครอง มีอธยาศัยไมตรีในการต้อนรับผู้มาเยือน วัฒนธรรมประเพณีของชนเผ่าภูไท มีเอกลักษณ์เป็นจุดเด่นหลายประเภท เช่น วัฒนธรรมด้านภาษา วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย วัฒนธรรมการกิน วัฒนธรรมการสร้างบ้านแบบภูไท คนในพื้นที่ตำบลกุดหว้าซึ่งเป็นชนเผ่าผู้ไทจะมีความชำนาญในการนำไม้ไผ่มาทำเครื่องใช้ไม้สอยในครัวเรือน เช่น การจักสานทำกระบี่ข้าว กระม่อ ตะกร้า มวนี่ข้าว สุ่มไก่ กระหย่อง ข้องใส่ปลา เป็นต้น แต่ที่เป็น

เอกลักษณ์ของชุมชนตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ คือผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” คำว่า “มัลลย์ไม้ไผ่” เป็นชื่อเรียกสิ่งประดิษฐ์ด้วยไม้ไผ่ทำเป็นรูปทรงดอกไม้ เกิดขึ้นจากการนำไม้ไผ่มาทำเป็นดอกไม้แล้วประดับตกแต่งด้วยไม้สำหรับจับและแขวนปัจจัย เช่น ดอกไม้ รูปเทียน ข้าวของเครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์ ไปถวายพระในงานบุญข้าวสากและข้าวประดับดิน ซึ่งถือเป็นงานประเพณีของตำบลกุดหว้าเรียกว่า “งานบุญพวงมัลลย์” เพื่ออุทิศไปหาญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ต่อมาได้มีการประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์ตลาดหลายที่หลายหลายเพื่อเป็นเครื่องประดับต่างๆ เช่น ทำเป็นมัลลย์ไม้ไผ่เข็มกลัดสำหรับประดับเสื้อผ้า, มัลลย์ไม้ไผ่ต่างหู, มัลลย์ไม้ไผ่ปิ่นปักผมและของประดับบ้านเช่นม่านมู่ลี่ มัลลย์ไม้ไผ่ โคมไฟมัลลย์ไม้ไผ่ และของที่ระลึก ฯลฯ จนทำ

ให้เกิดความสนใจในหมู่ประชาชนทั่วไปเกิดมูลค่าในการซื้อขายกันขึ้นปรากฏในเวลาต่อมาว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวผลิตไม่ทันต่อความต้องการของตลาด ซึ่งถ้าหากเพิ่มผลผลิตได้ก็จะ เป็นอีกทางหนึ่งของการสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน อนึ่งในพื้นที่ ทำการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า มีบุคลากรที่ชำนาญในการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” อยู่ส่วนหนึ่งที่มั่นใจว่าจะเป็นผู้ถ่ายทอดการทำ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ซึ่งอยู่ในฐานะ “ครูภูมิปัญญา” จะมี ช่วงอายุ ตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป และเยาวชนในท้องที่ตำบลกุดหว้า ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ในระดับหนึ่ง สนใจที่จะเรียนรู้จากครูภูมิปัญญา แต่เยาวชน ที่ทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ได้นั้นเรียนรู้จากพ่อ แม่ หรือ เครือญาติที่ทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” อยู่ก่อนแล้ว ส่วนกลุ่ม เยาวชนที่ไม่เคยทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” และทำไมเป็นนั้น เพราะไม่มีพ่อ แม่หรือเครือญาติทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” จึงทำให้กลุ่มเยาวชนดังกล่าวไม่สามารถทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ได้ และกระบวนการขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่เป็น ตำราสำหรับให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง กล่าวได้ว่าในไม่ช้าองค์ความรู้ภูมิปัญญาการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” อาจจะสูญหายไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัย จึงเห็น ความจำเป็นที่จะพัฒนาบุคคลในการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัย ไม้ไผ่” ในท้องที่ตำบลกุดหว้า อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัด กาฬสินธุ์ โดย พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ด้วยกระบวนการเรียนจากครูภูมิปัญญา” ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการ ศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551: 4-5) มีสาระสำคัญคือ นำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษาของชาติ โดยเลือกสรรสาระและกระบวนการเรียนรู้ เข้าสู่ระบบ การศึกษาทั้งการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ยกย่องและเชิดชูเกียรติ “ครูภูมิ ปัญญา” และสนับสนุนให้มีบทบาทเสริมในการถ่ายทอดภูมิ ปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกระบบ รวมทั้งให้ เป็นแบบอย่างและชี้นำด้านวิถีคิด วิธีการเรียนรู้ และการ ดำเนินชีวิตที่ได้ผ่านการทดลองจากประสบการณ์มากมาย สนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาการจัด การศึกษาที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชนและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องประมวลคลังข้อมูลองค์ ความรู้ และเครือข่ายภูมิปัญญาทุกระดับท้องถิ่น และ ระดับชาติเพื่อให้ภูมิปัญญาไทยได้รับการฟื้นฟูและนำมาปรับ ใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์บริบททางเศรษฐกิจ สังคม

วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยถือเป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วน หนึ่งของกระบวนการทางการศึกษาของคนในชาติ และ ธรรมนูญ นาเมืองรักษ์ (2560 : 40) ได้วิจัยเรื่องแนวทาง การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินงานของโรงเรียน ทำคันโพนวิทยาคาร พบว่า การดำเนินงานด้านการพัฒนา หลักสูตรทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องมีการจัดทำหน่วยการ เรียนรู้ที่มีการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในทุกระดับชั้น คำนึงถึงการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นความรู้ ความสามารถที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ และถ่ายทอดไว้ให้ เนื้อหาสาระที่นำมาให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนกิจกรรม การเรียนการสอนซึ่งประกอบไปด้วยคน แนวคิดชาวบ้าน ผลงานชาวบ้าน และพระครูสุตคุณวัตร เอกสะพัง และคณะ (2561:120-121) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่เกิด จากการสั่งสมประสบการณ์ของบุคคลในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ และยึดถือสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องอาจเกิดการพัฒนา ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของกาลสมัย แต่ยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ หากมีการสืบค้น เพื่อการศึกษาและนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักเกิดการยอมรับ ถ่ายทอดและพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้

ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ด้วยกระบวนการเรียนจากครูภูมิปัญญา จึงเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบ การศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นสำหรับ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะในการจัดการเรียนรู้ระยะสั้นๆ เนื้อหา สาระที่ใช้ในการเรียนรู้ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการ ทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” มีรูปแบบการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เป็นขั้นเป็นตอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนร่วมกัน (Collaborative Learning) เป็นการเรียน ที่สร้างความกระตือรือร้นและความตื่นตัวให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนและมีส่วนรับผิดชอบต่อการเรียนของ ตนเอง ซึ่งวัฒนาพร ระเบียบทุกข์ (2542 : 34) กล่าวว่า การเรียน แบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่นักเรียนได้ เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก ที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วน ร่วมอย่างแท้จริง ในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการแบ่งปันทรัพยากร

การเรียนรู้รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่าสมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มและศิษย์ แหมมณี (2559 : 98-103) กล่าวว่า ทุกรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือต่างมีกระบวนการเรียนรู้ที่พึ่งพาและเกื้อกูลกันโดยสมาชิกในกลุ่มมีการปรึกษาหารือและปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มต้องใช้ทักษะ การทำงานกลุ่ม และการสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงานหรือการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงานร่วมกันและในส่วนที่ต่างกันนั้น มักจะเป็นความแตกต่างในเรื่องของวิธีการจัดกลุ่ม วิธีการทดสอบวิธีการในการพึ่งพากัน บรรยากาศ ของกลุ่ม

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มคละอายุตามความสนใจที่อยากจะเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ตอบโจทย์การพัฒนากำลังคนในการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ก่อเกิดรายได้ของคนในท้องถิ่น ได้อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาของท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ และยกระดับคุณภาพครูภูมิปัญญาอันเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนโครงการของมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ภายใต้โครงการพัฒนาระบบการจัดการเชิงพื้นที่ด้วยการยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจากผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นที่มีเอกลักษณ์แสดงภูมิปัญญาและคุณค่าทางวัฒนธรรม

รูปแบบการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนากำลังคนรุ่นใหม่ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ด้วยกระบวนการเรียนรู้ผ่านครูภูมิปัญญาในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) ใช้การวิจัยชุมชนปฏิบัติการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) หมายถึงวิธีการทำให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย นับตั้งแต่การกำหนดปัญหา การดำเนินการ การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนหาแนวทางในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรม (สุภางค์ จันทวานิช, 2547 : 67)

วิธีการดำเนินการวิจัย

กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ 3 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ขั้นตอนนี้เป็นการเก็บข้อมูลบริบทชุมชนและองค์ความรู้จากครูภูมิปัญญาแล้วนำข้อมูลมาพิจารณาร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับครูภูมิปัญญาเพื่อออกแบบพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” เป็นหลักสูตรที่เกิดจากความต้องการของชุมชนและครูภูมิปัญญา จัดทำเป็นหลักสูตรระยะสั้น มีโครงสร้างองค์ประกอบของเอกสารหลักสูตร ประกอบด้วย ความเป็นมาของการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” หลักการของหลักสูตร, จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา โครงสร้าง เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนรู้, การประเมินผล เกณฑ์การจบหลักสูตรและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร จากนั้นนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นกลับคืนให้ชุมชนตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้งและได้ทดลองให้ครูภูมิปัญญาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อจะตรวจสอบขั้นตอนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือกระบวนการถ่ายทอดของครูภูมิปัญญาว่าตรงกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้บันทึกไว้ในหลักสูตรหรือไม่อย่างไรแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตร

ระยะที่ 2 จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนากลุ่มเยาวชนให้มีความรู้และทักษะในการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านครูภูมิปัญญามีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเยาวชนตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน เป็นหญิง 12 คน เป็นชาย 18 คน เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบคละอายุกัน อายุตั้งแต่ 10 – 20 ปี และสมัครใจในการเรียนรู้ตามหลักสูตรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การวัดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของผู้เข้าเรียนรู้ ใช้แบบประเมินผลงาน/ชิ้นงานโดยมีการประเมินช่วงคะแนน เกณฑ์การตัดสิน 3 ระดับ ประกอบด้วย 3 อยู่ในระดับดี 2 อยู่ในระดับพอใช้ 1 อยู่ในระดับปรับปรุง

ระยะที่ 3 แสดงผลงานและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เมื่อผู้เรียนผ่านการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นครบชั่วโมงที่กำหนดตามหลักสูตรแล้วทุกคนต้องแสดงชิ้นงานของตนเอง เพื่อเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและให้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ในการจัดนิทรรศการหรืองานประเพณีต่างๆ เพื่อสร้างรายได้เสริม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
2. เครื่องมือในการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีดังนี้
 - 2.1. หลักสูตรท้องถิ่นและคู่มือการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่”
 - 2.2. แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น (ผู้เชี่ยวชาญประเมินร่วมกับครูภูมิปัญญา)
 - 2.3. แบบบันทึกการทำกิจกรรม
 - 2.4. แบบประเมินผลงาน/ชิ้นงาน
 - 2.5. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้

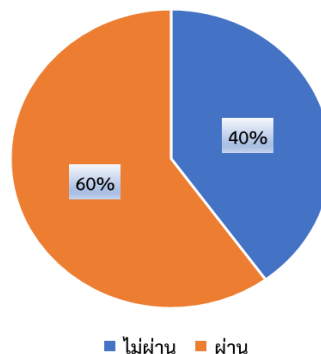
การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การประเมินตามสภาพจริงโดยการใช้การวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรท้องถิ่นและคู่มือการผลิต “มาลัยไม้ไผ่” ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากครูภูมิปัญญา มีคุณภาพเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, $S.D.=0.61$) แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดไว้ที่ระดับ 3.51 ขึ้นไป จึงถือว่ามีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้เพราะได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องจากครูภูมิปัญญาในชุมชน และผ่านการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญภายนอก

ระยะที่ 2 จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น กลุ่มเยาวชนที่เข้าเรียนรู้ตามหลักสูตรมีความรู้และทักษะในการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ผ่านเกณฑ์ คือ เข้าเรียนครบตามชั่วโมงและทำชิ้นงานสามารถนำไปจำหน่ายได้ จำนวน 18 คน คิดเป็น ร้อยละ 60 ของจำนวนผู้เข้าเรียนรู้ตามหลักสูตรทั้งหมด ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 50 ในส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40 สาเหตุมาจากเข้าเรียนไม่ครบตามชั่วโมงและทำชิ้นงานไม่ผ่านมาตรฐานตามเกณฑ์ที่ครูภูมิปัญญากำหนด คือ ไม่สามารถทำดอกมาลัยไม้ไผ่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

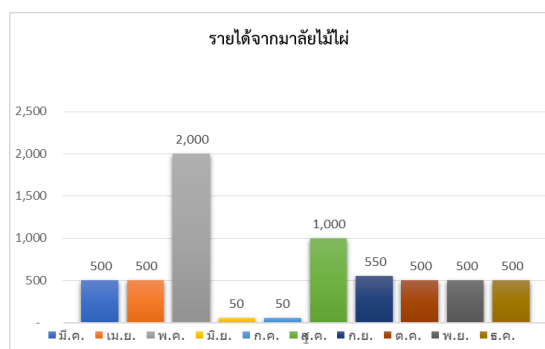

ภาพที่ 1 แสดงร้อยละกลุ่มเยาวชนที่เข้าเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ ที่ผ่านเกณฑ์การเรียนรู้

ผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุแตกต่างกัน คือ อายุตั้งแต่ 10- 20 ปี มาเรียนรู้แบบคละกันนั้น พบว่า ไม่เป็นปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ของครูภูมิปัญญาสามารถจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้ กลุ่มเยาวชนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ แต่การเรียนรู้แต่ละช่วงวัยจะแตกต่างกัน คือ ช่วงวัยตั้งแต่ 10- 15 ปี จะตั้งใจฟังในขณะที่ครูภูมิปัญญาบรรยายและอธิบายขั้นตอนกระบวนการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ขอให้ครูภูมิปัญญาสอนรายบุคคลและจะทำตามทุกขั้นตอนของการสอน ช่วงวัย 15-20 ปี ไม่ค่อยตั้งใจฟังในขณะที่ครูภูมิปัญญาบรรยายและอธิบายขั้นตอนกระบวนการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” แต่เวลาให้เข้ากลุ่มทำร่วมกันจะสามารถทำผลิตภัณฑ์มาลัยไม้ไผ่ได้โดยบางคนจะสอบถามวิธีการขั้นตอนจากเพื่อน บางคนจะศึกษาจากใบความรู้หรือแอบสังเกตเวลาครูภูมิปัญญาอธิบายสาธิต จากนั้นก็จะลองฝึกทำด้วยตนเองจนสามารถทำชิ้นงานได้ สรุปได้ว่าอายุไม่ใช่อุปสรรคในการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” เพราะจากการใช้หลักสูตรที่ผ่านมาปรากฏว่ามีเยาวชนอายุน้อยที่สุด คือ อายุ 10 ปี กับ 14 ปี ทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” มีคุณภาพดีสามารถนำไปจำหน่ายเป็นรายได้ของตนเอง

ระยะที่ 3 แสดงผลงานและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กลุ่มเยาวชนตำบลกุดหว้าแต่ก่อนมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆในชุมชนและได้รับงบประมาณในการทำกิจกรรมจาก สสส. แต่กลุ่มไม่เคยมีการจัดตั้งกองทุนของเยาวชนและไม่เคยหารายได้เข้ากองทุน เมื่อได้เข้ามาเรียนรู้

ผ่านหลักสูตรท้องถิ่นการทำผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” ทำให้กลุ่มเยาวชนมองเห็นช่องทางการหารายได้เสริมให้กับตนเอง จึงได้มีการรวมกลุ่มกันขึ้นมาทำผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” ขายในเทศกาลต่างๆและครูภูมิปัญญานำไปขายให้ตามรายการสั่งซื้อของลูกค้า ปัจจุบันกลุ่มเยาวชนมีรายได้เสริมจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” มีเงินสะสมในกลุ่มเยาวชนทำผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” ของตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังแสดงตามภาพ

ภาพที่ 2 กราฟแสดงรายได้ของกลุ่มเยาวชนทำผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” ของแต่ละเดือน

เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น ครบตามกระบวนการของการวิจัย 3 ระยะ เรียบร้อยแล้ว ได้ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นการทำผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” จากครูภูมิปัญญา ผลการประเมินความพึงพอใจของเยาวชนที่เรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มเยาวชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.66$, $S.D.=0.71$) โดยแยกความพึงพอใจเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจด้านผู้สอนคือครูภูมิปัญญาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$, $S.D.=0.79$) มีความพึงพอใจด้านกระบวนการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$, $S.D.=0.77$) และมีความพึงพอใจต่อผลงาน/ชิ้นงานของตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$, $S.D.=0.78$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การทำผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากครูภูมิปัญญา พบว่า ได้หลักสูตรท้องถิ่นและคู่มือการผลิต “มัลลย์ไม้ไผ่” ที่มีคุณภาพเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องจากครู

ภูมิปัญญาในชุมชน และผ่านการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญภายนอกจึงสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานะ ชุนวิชัยและคณะ (2561: 137-141) วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทรัพยากรป่าพรุ โรงเรียนวัดบ่อลือ อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ได้นำหลักสูตรนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่โรงเรียนเนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีแหล่งทรัพยากรที่มีความสำคัญ คือทรัพยากรป่าพรุแต่ปัจจุบันรูปแบบการใช้ประโยชน์ถูกปรับเปลี่ยนตามยุคตามสมัยตามสภาพเศรษฐกิจ ส่งผลป่าพรุมีความเสื่อมโทรมลงและคนยุคใหม่ส่วนใหญ่ไม่ได้เห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าพรุเท่าที่ควร มีการจัดทำหลักสูตรเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อให้เยาวชนได้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรอันเป็นช่องทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การรู้คุณค่า การรักษาดูแลให้ป่าพรุมีความสมบูรณ์โดยหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเป็นลักษณะของรายวิชาเพิ่มเติมมีสาระหลักคือเรื่องราวของท้องถิ่น

2. การพัฒนากลุ่มเยาวชนให้มีความรู้และทักษะในการทำผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” โดยจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น กลุ่มเยาวชนที่เข้าเรียนรู้ตามหลักสูตรมีความรู้และทักษะในการทำผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” ผ่านเกณฑ์ คิดเป็น ร้อยละ 60 ของจำนวนผู้เข้าเรียนรู้ตามหลักสูตรทั้งหมด ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดสามารถทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำผลิตภัณฑ์ “มัลลย์ไม้ไผ่” และสามารถทำออกมาจำหน่าย สร้างรายได้ให้ตนเองได้ สาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์และมีทักษะเป็นเพราะมีเครื่องมือคือหลักสูตรและคู่มือในการผลิต “มัลลย์ไม้ไผ่” ซึ่งเป็นกระบวนการในการส่งเสริมการเรียนรู้และเป็นเครื่องมือให้ครูภูมิปัญญาได้นำไปใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายและสามารถนำไปฝึกทำด้วยตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกลักษณ์ แสงเดือนฉาย (2562: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวท้องถิ่นอย่างยั่งยืน พบว่าการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมควรมีความสอดคล้องกับหลักของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นฐานการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ประเภทสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการท่องเที่ยว OTOP และสอดคล้องกับงานวิจัยของเชษฐพันธ์ อรุณ และคณะ (2561: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียน

วัดตะเคียนทอง(เพชรโรปถัมภ์) อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี พบว่า กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนและท้องถิ่นควรกระตุ้นให้ชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมของการใช้ชีวิตเชื่อมโยงโดยร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนบุคคลากร และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกสมุนไพรร่วมมือกับปราชญ์ชาวบ้านด้านสมุนไพรพื้นบ้านเพื่อรวบรวมสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น โดยใช้วิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามผล การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ ร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตท้องถิ่นและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ความพึงพอใจต่อการกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมกลุ่มเยาวชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากโดยแยกความพึงพอใจเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจด้านผู้สอนคือครูภูมิปัญญาอยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจด้านกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อผลงาน/ชิ้นงานของตนเองอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับบทความของทิตินา แคมมณี (2559 : 98-103) กล่าวว่า ทุกรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือต่างมีกระบวนการเรียนรู้ที่พึงพาและเกื้อกูลกันโดยสมาชิกในกลุ่มมีการปรึกษาหารือและปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มต้องใช้ทักษะ การทำงานกลุ่ม และการสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงานหรือการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงานร่วมกันและในส่วนที่ต่างกันนั้น มักจะเป็นความแตกต่างในเรื่องของวิธีการจัดกลุ่ม วิธีการทดสอบวิธีการในการพึ่งพากัน บรรยากาศ ของกลุ่ม

จากการวิจัย การใช้หลักสูตรท้องถิ่นการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากครูภูมิปัญญา สามารถทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” และผลิตออกมาจำหน่ายสร้างรายได้ให้ตนเอง เป็นเพราะมีหลักสูตรท้องถิ่นและคู่มือในการผลิต “มาลัยไม้ไผ่” อันเป็นเครื่องมือให้ครูภูมิปัญญาได้นำไปใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเข้าใจ

ง่ายและสามารถนำไปฝึกทำด้วยตนเองได้จึงทำให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เสนอแนะของการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1. ควรมียุทธศาสตร์ในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นการทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” ขยายเครือข่ายการเรียนรู้ไปสู่โรงเรียนทุกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2. ควรมียุทธศาสตร์ให้ทุกโรงเรียนเป็นหน่วยทำผลิตภัณฑ์ “มาลัยไม้ไผ่” แล้วส่งต่อไปกลุ่มอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมมาลัยไม้ไผ่ตำบลกุดหว้าเป็นหน่วยจำหน่ายผลิตภัณฑ์ก็จะเป็นการกระจายรายได้ไปทุกกลุ่มในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรดำเนินการวิจัยในพื้นที่ตำบลกุดหว้าเป็นระยะอย่างน้อย 3 ปี เพื่อศึกษาผลลัพธ์ระยะยาวว่ากลุ่มเป้าหมายมีทักษะในการทำมาลัยไม้ไผ่อย่างแท้จริงและสามารถสร้างรายได้พอสมควร

2.2. ควรดำเนินการวิจัยในการประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นสำหรับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอน ครูภูมิปัญญา เป็นต้น

2.3. ควรมีการวิจัยในการส่งเสริมทักษะการขายและช่องทางการตลาดให้กับกลุ่มเยาวชนในตำบลกุดหว้า เพื่อจะได้มีช่องทางในการขายเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. เชษฐณรงค์ อรุณ และคณะ. (2561). แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดตะเคียนทอง (เพชรโรปถัมภ์) อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. จันทบุรี. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
2. ทิตินา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
3. ธมตญา นามเมืองรักษ์. (2560). แนวทางการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินงานของโรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 7(2), (กรกฎาคม-ธันวาคม), 40.

4. พระครูสุตคุณวัตร เอกสะพังและคณะ. (2561). แนวทางการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 8(2), (กรกฎาคม-ธันวาคม), 120-121.
5. มานะ ขุนวิชัยและคณะ. (2561). รายงานการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเสริมการเรียนรู้ทรัพยากรป่าพรุ โรงเรียนวัดบ่อลือ อำเภอเข็ญใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
6. วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์เลิฟเพรส.
7. สุภางค์ จันทวานิช. (2547). วิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 12, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
8. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). คู่มือการสรรหาและคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
9. เอกลักษณ์ แสงเดือนฉาย. (2562). การประยุกต์ใช้แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 9 ฉบับพิเศษ, (พฤศจิกายน).

อาชีพวิวัฒน์: การจัดการศึกษาอาชีพเพื่อความยั่งยืน Vocational Revolution: Study for sustainable development

ฉัตรภูมิ อภินันท์โชติสกุล¹,
ฉัตรวิทย์ องค์กร²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากลยุทธ์และกระบวนการที่ทำให้ภาคธุรกิจประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาในสายอาชีพศึกษาอย่างยั่งยืน 2) เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา สามารถนำมาประยุกต์กับการจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบใดที่เหมาะสมกับอาชีวศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาโดยเฉพาะด้านการค้าปลีกให้เกิดความยั่งยืน องค์กรที่ศึกษาได้แก่ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ที่ร่วมมือกันจัดการศึกษา รูปแบบทวิภาคี จัดการศึกษาสาขาวิชาธุรกิจการค้าปลีก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ คณะผู้บริหารของของบริษัทฯ และหน่วยงานภายในที่มีหน้าที่ร่วมรับผิดชอบภารกิจในด้านการจัดการศึกษา จำนวน 15 คน และโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์และกระบวนการที่ทำให้ภาคธุรกิจประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา ในการจัดการศึกษาสายอาชีพศึกษา อย่างยั่งยืนคือ การปรับปรุงพัฒนาปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลง ได้แก่ 1) กลยุทธ์ด้านรูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดแบบแผนทวิภาคี 2) กลยุทธ์ด้านวิสัยทัศน์และลงลึกถึงการปฏิบัติการในการจัดการศึกษาร่วมกับภาคส่วนต่างๆ 3) กลยุทธ์การคิดเชิงระบบ ซึ่งถูกออกแบบ ทุกด้านในกระบวนการบริหารการศึกษา การออกแบบ ขั้นตอนการทำงาน และร่วมกันบูรณาการจากทุกฝ่าย ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง คือความต้องการของผู้ใช้ ผลผลิต 4) กลยุทธ์การสร้างพันธมิตรหรือหุ้นส่วนทางการศึกษาทั้งภายในและองค์กร และภายนอกองค์กรโดยถือว่าเป็นพันธมิตรร่วมกัน และ 5) การมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรและการตัดสินใจตัดสินใจของพันธมิตรได้แก่สถานศึกษา ผู้ปกครอง ที่เห็นประโยชน์และเส้นทางอนาคต ตลอดจน ตัวนักเรียนที่สามารถสร้างโอกาสในอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา และในการศึกษาด้วยตนเองระดับที่สูงขึ้น

คำสำคัญ อาชีววิวัฒน์ , การจัดการศึกษา, การพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

This research was a qualitative research aimed at studying: 1) the strategy and process that make the business sectors successful in the management of sustainable vocational education. 2) What was the basic educational philosophy to administer education? It could be applied in any form of vocational education, which was suitable for vocational studies and 3) the guidelines for the Management of vocational studies, especially in retail trading for the sake of sustainability. The studied education was CP ALL PCL which joined hands with an education organization in a bilateral manner to study retail business. The main data provider was the executive groups of 15 people joined in the study and by using in-depth interviews and focus group. Data analyzed by descriptive analysis. The results showed that the factors and conditions that made the business sectors successful in the management of vocational education in a sustainable way were the improvement of the development of education management to comply with the change as follows. 1) Bilateral educational management, 2) having a vision and deep access to management operations in conjunction with the various sectors, 3) systematic thinking, which was

¹ นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาคุณภิรมย์บัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต อาจารย์ที่ปรึกษาคุณภิญโญ

designed for all aspects of education management. It had a collaborative process design, from the beginning of the process to the end of the process, 4) creating alliances or partners, which were made both outside of the organization and within the organization, who were treated as a collaborative mission of the organization and 5) the participation in decision making. This was decision-making of alliances including school, parents who see the benefits and future opportunity as well as students who could create career opportunities and study by themselves.

Keywords: Vocational revolution, educational management, sustainable development

บทนำ

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนอย่างสำคัญในความเจริญก้าวหน้าขององค์กรและประเทศชาติ ประเทศที่พัฒนาแล้วจะประกอบไปด้วยประชาชนที่มีคุณภาพซึ่งได้รับการศึกษาอย่างดีต่อเนื่องมาตามลำดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา หรืออาชีวศึกษา และควรให้การศึกษาแก่ประชาชนไปจนตลอดชีวิต

ในด้านคุณภาพแรงงาน ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังเข้าสู่ภาวะขาดแคลนแรงงานคุณภาพ ได้แก่ ญี่ปุ่น ตามด้วย เวียดนาม ไทย ฮองกง มาเลเซีย สิงคโปร์ ไต้หวัน และจีน โดยเฉพาะ เวียดนาม และไทย กำลังประสบปัญหาเรื่องคุณสมบัติของแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ (จงจิตต์ ฤทธิรงค์, 2558) แต่แรงงานไทยในระดับอาชีวศึกษา มีแนวโน้มลดลง สืบเนื่องจากเป็นปัจจัยด้านค่านิยมคือผู้อยู่ในวัยเรียน ตัดสินใจเลือกเรียนสายสามัญ (มัธยมปลาย) มากกว่าสายอาชีพ (ยงยุทธ์ แฉล้มวงษ์, 2557)

สำหรับประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมานโยบายการศึกษาของประเทศในส่วนของประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ ทำให้นักเรียนสนใจศึกษาต่อด้านอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนกำลังคนสายอาชีวศึกษา ทุกสาขาวิชา ทั้งเกษตรกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านอุตสาหกรรม แต่ขณะเดียวกันผู้ที่จบอุดมศึกษาหลายสาขาวิชากลับไม่มีความรู้ ทักษะ (https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=49961&Key=hotnews เข้าถึงเมื่อ มิถุนายน 2559) พร้อมทั้งที่การจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาของประเทศก็ไม่ใช่ที่ประสบผล ทั้งที่นโยบายของประเทศได้มีความพยายามอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการศึกษา การส่งเสริม

อาชีวศึกษาเฉพาะทาง การสร้างเสริมการศึกษาทวิภาคี การยกระดับการอาชีวศึกษาสู่สากล โดยมีเป้าหมายและสนับสนุนให้ผู้เรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของภาคแรงงานอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

ประเด็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาคือผลผลิตทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ยังไม่สามารถตอบสนองการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคม และ การเมืองเศรษฐกิจ ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะด้านสมรรถนะวิชาชีพ และสมรรถนะทั่วไปไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ (จงจิตต์ ฤทธิรงค์, 2558) ที่สำคัญคือสภาพการบริหารด้านภาพลักษณ์ ชื่อเสียงของอาชีวศึกษา กำลังก้าวสู่ยุคเสื่อมโทรมอย่างที่สุด จึงส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานอาชีว (มังกร ทรัพย์สิน, 2554)

จากการค้นพบปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงข้ออ่อนของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาโดยรวมของประเทศ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคอย่างรุนแรงในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ของประเทศ ความด้อยคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา จึงเป็นปัญหาสำคัญของภาคธุรกิจ เพราะแรงงานมีทักษะคือปัจจัยสำคัญในการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และในสังคมโลก สภาพปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือด้านอาชีวศึกษาทั้งปริมาณและคุณภาพ จึงเป็นสัญญาณให้หน่วยงานในวงการอาชีวศึกษาทบทวนกระบวนการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของไทย รวมถึงการศึกษาหาแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถตอบสนองผู้ใช้แรงงานได้ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเรื้อรังมาช้านานและยังหาทางออกไม่พบ ในขณะที่ภาคธุรกิจและสถานประกอบการยังต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขัน

ในความพยายามในการแก้ปัญหาของการจัดการอาชีวศึกษา ได้มีข้อเสนอถึงการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยระบบทวิภาคีเป็นการศึกษาที่อาศัยความร่วมมือ

ระหว่างสถาบันกับสถานประกอบการที่ทำให้เกิดผลดีในภาพรวม คือใช้งบประมาณแผ่นดินน้อยลง นักศึกษา (และครูในสถานศึกษา) มีโอกาสติดตามการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ตลอดเวลา มีคุณสมบัติตามความต้องการของสถานประกอบการ และที่สำคัญคือมีงานทำทันทีที่สำเร็จการศึกษา

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) เป็นกลุ่มธุรกิจหลักในเครือเจริญโภคภัณฑ์ที่ได้เล็งเห็นความสำคัญทางการศึกษา มีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งให้การสนับสนุนทรัพยากร ในด้านต่างๆ และการเปิดพื้นที่ในการดำเนินกิจการทางธุรกิจเป็นแหล่งเรียนรู้ เพิ่มทักษะให้กับผู้เรียนและพร้อมให้การสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ผ่านกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยบริษัท ซีพี ออลล์ ได้ร่วมมือทางการศึกษา กับสถานศึกษาทุกสังกัด ที่จัดการเรียนการสอน ระดับ ปวช. ปวส. มัธยมศึกษา ม.6 โดยสถานศึกษา และนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษา จากบริษัท ซีพี ออลล์ตั้งแต่แรกเข้าจนจบปริญญาตรี โดยระหว่างเรียนจะมีรายได้จากการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ เป็นรายเดือน ประมาณตามระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากงานจริง

อาชีพวิวัฒน์ เป็นการสร้างคำศัพท์ใหม่ในการสนธิคำว่า อาชีพ และ วิวัฒน์ สำหรับวิวัฒน์ มาจากบาลี และสันสกฤต ในภาษาไทยแผลงมาเป็น วิวัฒน์ มีความหมาย การเข้าถึง การแผ่ถึง การเอาชนะ ขณะที่อาชีพ หรืออาชีพะ หมายถึง การทำมาหากิน การเลี้ยงชีพ อาชีพวิวัฒน์ ในงานวิจัยนี้จึงมีความหมายว่า การเข้าถึงการทำมาหากินหรือการเลี้ยงชีพอย่างแพร่กระจายซึ่งหมายรวมถึงการสร้างเครือข่ายอาชีพศึกษาด้วย

สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความหมายถึงการจัดการศึกษาที่สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ แก้ไขปัญหา เพื่อให้การศึกษาเป็นส่วนที่ทำให้ชีวิตและสังคมดีขึ้นในทุกด้าน เพื่อให้เกิดความสมดุลอย่างต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบันและในอนาคต การพัฒนาที่ก่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการกระตุ้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างความเข้มแข็งทางสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สาระสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย การจัดการศึกษาที่ทั้งผู้เรียน ผู้บริหารและครูสามารถมีวิสัยทัศน์ (envisioning) การคิดเชิงวิจารณ์ญาณและการคิดใคร่ครวญ (critical thinking and reflection) การคิดอย่างเป็นระบบ (systematic thinking) การสร้างคุณธรรม

หรือหุ้นส่วน (building partnerships) และ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision-making) ดังนั้น นโยบายในการส่งเสริมแนวคิดของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนา ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และมุมมอง (perspectives) ของคนในสังคม โดยเฉพาะระบบการศึกษา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สมดุลและยั่งยืน

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษากระบวนการจัดการศึกษาของภาคธุรกิจในฐานะผู้จัดการศึกษาสายอาชีพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ปัจจัย เงื่อนไข และแนวทางที่ผู้ประกอบการศึกษา นำมาใช้จัดการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นอย่างไร เพื่อเสนอแนะแนวคิดทางเลือกในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาโดยเฉพาะด้านการค้าปลีกเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์และกระบวนการที่ทำให้ภาคธุรกิจประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาในสายอาชีวศึกษาอย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา สามารถนำมาประยุกต์กับการจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบใดที่เหมาะสมกับอาชีวศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาโดยเฉพาะด้านการค้าปลีกให้เกิดความยั่งยืน

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นคณะผู้บริหารของหน่วยงานที่ร่วมกันจัดการศึกษา จำนวน 15 ท่าน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ตามระบบ แบบแผนการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. หลักการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 มาตรา 8 ได้ระบุการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยจัดรูปแบบออกเป็น 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งถือเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่อง การจัดหลักสูตร

การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งใน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้สถานประกอบการหมายถึง สถานประกอบการที่ร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด เช่น บริษัทจำกัด บริษัท จำกัด (มหาชน) ห้างหุ้นส่วน ร้านค้า อยู่สถานประกอบอาชีพอิสระ แหล่งวิทยาการ

2. การมีวิสัยทัศน์

การบริหารโครงการด้านการศึกษา ของบริษัทฯ ได้มีการเชื่อมโยงกับการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลของบริษัทฯ ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษา จึงเกิดขึ้นภายใต้ชื่อโครงการ “การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรคุณภาพ สำหรับบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)” ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญขององค์กร ด้วยเหตุนี้จึงได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ได้รับการผลักดันจากผู้บริหารระดับสูง จึงมีแรงขับเคลื่อนให้เกิดภาพแห่งความสำเร็จ โดยคุณก่อศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ ประธานคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหารสูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบาย โดยผู้บริหารระดับสูงจากทุกสายงานเป็นกรรมการ และ กลุ่มผู้บริหารระดับปฏิบัติการ จากภาคการศึกษาและภาคธุรกิจเป็นคณะทำงาน จึงเกิดความร่วมมือในการถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (ผู้ให้ข้อมูล : นายวิเชียร เนียมน้อม ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2559)

3. การคิดอย่างเป็นระบบ

การคิดอย่างเป็นระบบถูกออกแบบทุกด้านในการบริหารการศึกษา มีการออกแบบขั้นตอนการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ขั้นตอนที่เป็นจุดเริ่มต้น การคัดเลือกสรรหานักเรียน นักศึกษาเข้าสู่ระบบ การเรียน การฝึกอาชีพ และขั้นตอนต่างๆ จนถึงที่สุดกระบวนการ ทุกหน่วยงานจะระบุกำหนดผู้ทำหน้าที่รวมถึงขอบเขตความรับผิดชอบ และการส่งมอบงานส่งต่อข้อมูลไปตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดหมายปลายทาง คือการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียน มีตำแหน่งงานที่มั่นคง ภายใต้การสนับสนุนของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) (ผู้ให้ข้อมูล : นางจิตรา นิลพงษ์ เลขานุการ คณะกรรมการนโยบายโครงการด้านการศึกษา, สัมภาษณ์ 9 ธันวาคม 2559)

การกำหนดโครงสร้างบริหาร มีความแตกต่างจากสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั่วไป มีการออกแบบโครงสร้างสายงาน ออกเป็น 3 สายงาน คือ กลุ่มงานสนับสนุน กลุ่ม

งานการศึกษา และกลุ่มงานศูนย์การเรียนรู้และเครือข่ายความร่วมมือ บทบาทของผู้อำนวยการวิทยาลัย ทำหน้าที่หลักในการกำกับดูแลกลุ่มงานการศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ และงานกิจการนักเรียน ส่วนสายงานสนับสนุน สายงานศูนย์การเรียนรู้ และเครือข่ายความร่วมมือ กำกับดูแลโดยผู้แทนผู้รับใบอนุญาต/ผู้จัดการ จึงส่งผลให้ผู้อำนวยการวิทยาลัยมีเวลา ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการตามคุณภาพ มาตรฐาน ด้านการเรียนการสอนได้มากขึ้น ผสมผสานกับสายงานสนับสนุนที่บริหารจัดการโดยผู้แทนผู้รับใบอนุญาต จึงเกิดความร่วมมือในกระบวนการตัดสินใจ และการสั่งการ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนและการบริหารโครงการฯ มีคุณภาพ และเป็นต้นแบบจัดการเรียนการสอนภาควิชาชีพ วิทยาลัย โดยมีการถ่ายทอดออกอากาศระบบทางไกลผ่านช่องสัญญาณดาวเทียม ไปยังศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 20 ศูนย์การเรียนรู้ และวิทยาลัยเครือข่ายในความร่วมมือ จำนวน 121 สถานศึกษา พร้อมกันทั่วประเทศ (ผู้ให้ข้อมูล : วิเชียร เนียมน้อม ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2559)

การกำหนด รูปแบบการเรียนรู้ และการฝึกอาชีพ สถานศึกษาภายใต้การสนับสนุนบริษัท ซี พี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะไม่เหมือนสถานศึกษาทั่วไป การกำหนดรูปแบบการเรียนรู้จะมีการสลับกับการฝึกอาชีพ ทุก 3 เดือน นักเรียนจะมีรายได้ระหว่างฝึกภาคปฏิบัติ รูปแบบการวัดประเมินผล เป็นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) วิชาทฤษฎีประเมินผลโดยครูผู้สอน การเรียนการสอนยึดรูปแบบการสร้างนวัตกรรม (Project base learning) และภาคปฏิบัติประเมินโดยสถานประกอบการ จึงส่งผลให้ผู้เรียน มีสมรรถนะในวิชาชีพของตนเองสูงเพราะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง (ผู้ให้ข้อมูล : กิตติ รัตนราชโรงผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์ 12 ธันวาคม 2559)

4. การสร้างคู่พันธมิตรหรือหุ้นส่วน

การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา กระบวนการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา เป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ทั้งในด้านปริมาณ และ คุณภาพ รวมถึงการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต้นสังกัดทางการศึกษา ผลการดำเนินงาน มีสถานศึกษา จากสังกัดต่างๆ เข้าร่วมเป็นคู่ภาคีเครือข่ายทางการศึกษา จำนวน 121 สถานศึกษา มีนักเรียนนักศึกษา 5011 คน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมให้การยอมรับ เห็นถึงคุณค่าและความตั้งใจ ของบริษัทฯ กับการให้โอกาสทางการศึกษา รวมทั้งนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม ด้านการพัฒนา

หลักสูตร ซึ่งดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการเรียนวิชาชีพประเภท พาณิชยกรรม สาขารัฐกิจค้าปลีก ระบบทวิภาคี เมื่อผู้เรียน สำเร็จการศึกษา จะได้รับวุฒิทางการศึกษา 2 วุฒิ (วุฒิสามัญ และวุฒिवิชาชีพ) (ผู้ให้ข้อมูล : นายอนุชา มีแก้วเจริญ ผู้จัดการฝ่ายสำนักความร่วมมือ ให้ข้อมูล 9 ธันวาคม 2559)

แนวคิดด้านการสร้างคู่พันธมิตรหรือหุ้นส่วน ได้รับการนำมาใช้ทั้งในเครือข่ายภายในบริษัท และ เครือข่ายพันธมิตร ยกตัวอย่างเช่น กลยุทธ์ประชาสัมพันธ์ และการสรรหานักเรียนเข้าสู่ระบบ การสรรหาผู้เรียนเข้าสู่ระบบเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาภายใต้การสนับสนุนของบริษัท ซี พี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ที่จะต้องกำหนดแผนกลยุทธ์การสรรหานักเรียน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่จะไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างของภาคธุรกิจ ดังนั้นทุกหน่วยสถานศึกษา จะได้รับโควตาการรับจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา เพื่อนำไปบริหารจัดการ และกำหนดแผนกลยุทธ์ ทั้งในภาพรวม และระดับสถานศึกษา ซึ่งสำนักบริหารทรัพยากรบุคคลด้านการศึกษาและหน่วยงานกลางโครงการด้านการศึกษา เป็นหน่วยงานกำหนดเป้าหมายจำนวนนักเรียน สำนักสื่อสารองค์กรและการตลาด เป็นหน่วยงานกลางให้การสนับสนุนปัจจัยต่างๆ เพื่อให้มีการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ เพื่อการบรรลุเป้าหมาย เหตุผลสำคัญเนื่องจากนักเรียนที่เข้าสู่ระบบการฝึกอาชีพเพื่อจะต้องทำให้เกิดทักษะความชำนาญ และถูกฝึกตามมาตรฐานเฉพาะตำแหน่ง และถูกนับเป็นส่วนหนึ่งของอัตราค่าจ้าง ตามโครงสร้างบุคลากรในร้านสาขา หากภาคการศึกษาสรรหานักเรียนเข้าสู่ระบบไม่สอดคล้องกับร้านสาขา หรือ ขาดหาย ร้านสาขาจะสรรหานักงานประจำมาแทน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับการบริหารจัดการร้านสาขา ส่งผลให้อัตราค่าจ้างตามที่จัดสรรไว้สำหรับโครงการด้านการศึกษา ของนักเรียนในการฝึกอาชีพ ก็จะหายไปและไม่สามารถรับนักเรียนเข้ามาฝึกอาชีพได้ ดังนั้นการสรรหา นักเรียนเข้าสู่ระบบ จึงต้องมีแผนกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นจริงของจำนวนการรับนักเรียนเข้าสู่โครงการ (ผู้ให้ข้อมูล : ปิ่นบังกดี วีระชา ผู้อำนวยการสำนักบริหารการฝึกอาชีพ สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

การจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ ของกลุ่มสถานศึกษาภายใต้การสนับสนุนของบริษัท ซี พี ออลล์ จำกัด (มหาชน) มีความเกี่ยวโยง กันระหว่างภาคการศึกษา กับภาคธุรกิจ ดังนั้นการกำหนดรูปแบบการเรียน และการฝึกอาชีพ การเรียนควบคู่กับการทำงาน จึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ศูนย์การเรียนรู้

ปัญญาภิวัฒน์ และสถานศึกษาในความร่วมมือ ระดับ ปวช. ยึดรูปแบบ เรียนสามเดือน ฝึกอาชีพสามเดือน ซึ่งเป็นระบบเดียวทั้ง 3 สถานศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ยึดรูปแบบ เรียน 6 เดือน ฝึกอาชีพ 6 เดือน และสำหรับนักเรียน กศน. ยึดรูปแบบ เรียน 2 วัน ฝึกอาชีพ 5 วัน โดย นักเรียน ทุกกลุ่ม และ ทุกรูปแบบที่กำหนด จะมีรายได้ระหว่างฝึกอาชีพ ตามความแตกต่างของแต่ละรูปแบบ ทั้งนี้เป็นการจัดการตามบริบทของสถานศึกษาที่ตกลงร่วมกันกับกลุ่มธุรกิจ (ผู้ให้ข้อมูล : กิตติ รัตนราช รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์ 12 ธันวาคม 2559)

5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ความต่อเนื่องและยั่งยืนในการจัดการศึกษาตามแบบอาชีวทัศน์ คือการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการตัดสินใจเข้ามารับการศึกษา ทั้งนี้ปัจจัยด้านทุนการศึกษาและความต่อเนื่องในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพทุนการศึกษา เป็นปัจจัยที่นักเรียน และผู้ปกครอง พิจารณาให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ ดังนั้น นักเรียน นักศึกษาที่ตัดสินใจเข้าสู่โครงการ ทุนการศึกษา เป็นมูลเหตุจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เนื่องจาก บริษัทได้มีการจัดวางระบบการพัฒนาบุคลากร ตาม Career path ดังนั้น ความต่อเนื่อง ในระยะยาว ตามระดับการศึกษา ปวช .ปวส. และปริญญาตรี มีกระบวนการในการสร้างความเข้าใจเพื่อให้นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เข้าใจเงื่อนไข การขอรับทุน การคืนทุน หลังสำเร็จการศึกษา และรวมถึงกรณีที่ไม่จบการศึกษา จึงเห็นเป็นโอกาส ตัดสินใจเข้าศึกษา กับสถานศึกษาภายใต้การสนับสนุนของบริษัท ซี พี ออลล์ จำกัด (มหาชน) (ผู้ให้ข้อมูล : อรรถพร ไขยมาศ, ผู้จัดการทั่วไปอาวุโส บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) สัมภาษณ์, 21 ธันวาคม 2559) ซึ่งรวมถึงปัจจัยด้านสวัสดิการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ เพราะสวัสดิการต่าง ๆ มีผลต่อความรู้สึกของนักเรียนทำให้นักเรียน มีความสุขในการวางแผนการใช้ชีวิต การเรียนและการฝึกอาชีพ สวัสดิการเป็นการเพิ่มรายได้ ลดภาระค่าใช้จ่ายให้ผู้ปกครอง และยังสร้างรายได้ให้กับนักเรียนได้แก่ เบี้ยเลี้ยง ที่พัก ค่าครองชีพ ค่าเดินทาง ธรรมเนียมคุ้มครองประกันชีวิต ซึ่งสวัสดิการเหล่านี้ ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ และสบายใจ จึงตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ กับสถานศึกษาภายใต้การสนับสนุนของบริษัท ซี พี ออลล์ จำกัด (มหาชน) (ผู้ให้ข้อมูล : อรรถพร ไขยมาศ, ผู้จัดการทั่วไปอาวุโส บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) สัมภาษณ์, 21 ธันวาคม 2559)

อภิปรายผล (Discussions)

จากผลการศึกษาวิจัยที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยและดำเนินการตามวัตถุประสงค์สามารถอภิปรายผลตามลำดับมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์และกระบวนการที่ทำให้ภาคธุรกิจประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาในสายอาชีวศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งพบว่า บริษัท ซีพี ออลล์ฯ และสถานศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ฯ ได้กำหนดกลยุทธ์สำคัญซึ่งได้แก่ 1) กลยุทธ์การตลาด การประชาสัมพันธ์ เพื่อการสรรหานักเรียนเข้าสู่ระบบ ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมายการรับนักเรียน นักศึกษา ตามปริมาณความต้องการของสำนักทรัพยากรบุคคลและสำนักปฏิบัติการร้านสาขา และมีหน่วยงานสื่อการองค์กรและการตลาด กำหนดแผนงานการประชาสัมพันธ์ สรรหานักเรียน นักศึกษา ร่วมกับภาคการศึกษา, 2) กลยุทธ์ด้านการสนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ซึ่ง บริษัท ซีพี ออลล์ มีนโยบายในการสนับสนุนทุนการศึกษาให้โอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ผู้สนใจที่ผ่านการคัดกรองคุณสมบัติ ตามข้อกำหนดของสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล จะได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษา ตั้งแต่ระดับ ปวช./ม.6 ปวส.และ ปริญญาตรีตามลำดับ ระหว่างเรียนรู้ภาคปฏิบัติจะได้รับเบี้ยเลี้ยง เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ได้รับความสนใจจากผู้เรียน ผู้ปกครอง และสังคม, 3) กลยุทธ์ด้านตำแหน่งงาน หลังจบการศึกษาและค่าตอบแทน เป็นการรับประกันความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และรายได้ที่พึงพอใจหลังสำเร็จการศึกษา เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่น อดทน และเรียนรู้อย่างตั้งใจเพราะมีเป้าหมายที่ชัดเจน เมื่อเทียบกับระบบการศึกษาในรูปแบบปกติที่จะต้องใช้ทุนเป็นเงินจำนวนมาก เป็นหนี้จากการกู้ยืมเงิน ไม่มีรายได้ระหว่างเรียน หลังจบการศึกษาต้องดิ้นรนแข่งแย่งแข่งขัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ในรูปแบบและกระบวนการจัดการศึกษาของภาคธุรกิจในกลุ่ม บริษัท ซีพี ออลล์ฯ, 4) โครงการ/กิจกรรม เสริม ที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ได้แก่ โครงการ Student care เป็นการดูแลผู้เรียน แรกเข้าจนสำเร็จการศึกษาและมีงานทำ และ โครงการ Smile center เป็นนวัตกรรมของการแก้ไข ติดตามปัญหานักเรียน ที่เข้าเรียนในระบบทั้งหมด ในรูปแบบ Call center รับเรื่องประเด็นปัญหาและแก้ไข ตลอด 24 ชั่วโมง รับประกันคำตอบให้ทุกคำถามมีรอยยิ้ม ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการด้านการศึกษามีการใช้บริการได้ทุกฝ่าย

ซึ่งทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษา โดยภาคธุรกิจ กรณีศึกษา บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) สอดคล้องและเป็นไปตามหลักแนวคิดของ ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, (2557) จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยที่พูดถึงการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคี ซึ่งมีรายละเอียดว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคี ได้แก่

ปัจจัยด้านการจูงใจให้สถานประกอบการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคีเพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียนและคุณภาพผู้เรียน โดยการช่วยเหลือด้านสิทธิประโยชน์ ทางภาษี การยกย่องและเชิดชูเกียรติ

ปัจจัยด้านการแนะแนวสรรหานักเรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ การพัฒนาทักษะความสามารถให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ปัจจัยด้านด้านสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ปัจจัยด้านผู้ประกอบการต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

2. เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา สามารถนำมาประยุกต์กับการจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบใดที่เหมาะสมกับอาชีวศึกษา ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า ปรัชญาการจัดการศึกษา ภาคธุรกิจ โดย บริษัท ซีพี ออลล์ฯ เป็นแนวคิดเพื่อการแก้ปัญหาภาพลักษณ์อาชีวศึกษา พัฒนาและเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรบุคคล เตรียมความพร้อมเพื่อการแข่งขันทางธุรกิจทั้งภายในและต่างประเทศ โดยการจัดการศึกษา รูปแบบทวิภาคี (DVT) เรียนควบคู่ปฏิบัติงานจริง กับสถานประกอบการ ยึดหลักการ (Work Base Learning) คือยึดการปฏิบัติงานจริงเป็นฐานในพัฒนาทักษะด้านอาชีพและความรู้ โดยเพื่อให้ผู้เรียน รู้ลึก รู้จริง ในสาขาอาชีพที่ตัวเองเลือก เรียนรู้นิสัยการทำงานที่เป็นเลิศ จากครูฝึกที่มีความเชี่ยวชาญของสถานประกอบการ จากผลการศึกษาวิจัยจะเห็นได้ว่า ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา สามารถนำมาประยุกต์กับการจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบใดที่เหมาะสมกับอาชีวศึกษา ที่จัดโดยภาคธุรกิจ กรณีศึกษา บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการแนวคิดปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิบัตินิยม (Pragmatism) มีความเป็นวิทยาศาสตร์ เน้นความจริงที่ดำเนินไปได้มากกว่านามธรรม กลุ่มนักการศึกษาที่นิยมใน Pragmatism และทำให้อเมริกาเปลี่ยนแปลงแนวคิดได้แก่

William James, Boyd H. Bode, John Dewey และ William H. Kilpatrick สำหรับจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้เสนอสาระสำคัญทางด้านการอาชีวศึกษาไว้มาก ในอดีตการศึกษาทำให้คนหัวสูง และรังเกียจการทำงานในสภาพจริงของสังคม ทั้งนี้อาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องของภาคทฤษฎีและปฏิบัติเข้าด้วยกันในปรัชญาและความคิดทางการศึกษาที่ว่า “เรียนโดยการกระทำ” (Learning by Doing) ได้รับการยอมรับและตระหนักว่าการจะเป็นผู้รู้และเรียนรู้ต้องมีการทำจริงปฏิบัติจริง นอกจากนั้นยังส่งผลถึงแนวทางการสอนและการประเมินผลโดยยึดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมและวัดผลตามพฤติกรรมที่ปรากฏ สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากปรัชญาการศึกษาในกลุ่มนี้และความเชื่อเรื่อง Learning by Doing จอห์น ดิวอี้ได้เสนอว่าการเรียนศิลปศาสตร์ที่เรียกว่า Liberal Art ซึ่งเป็นกระบวนการวิชาของชนชั้นสูง 7 อย่าง ได้แก่ ไวยากรณ์ ตรรกวิทยา การพูด เลขคณิต เรขาคณิต ดนตรี และดาราศาสตร์นั้น เป็นการศึกษาที่ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและความจำเป็นของชีวิตจริงและความจำเป็นของชีวิตในการดำรงอยู่ในสังคมยุควิทยาศาสตร์ก้าวหน้า หมายถึง เรียนไปก็ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้โดยตรง และสนองตามที่ต้องการ

ในขณะที่นักการอาชีวศึกษาถือว่าวิชาชีพพื้นฐานทั่วไปหรือวิชาสามัญ (General Education) ที่เปิดสอนในโรงเรียนมัธยมและวิทยาลัยเป็นวิชาพวก Liberal Education และพิจารณาให้กลุ่มเนื้อหาวิชาเหล่านี้เป็นการให้การศึกษาของคนชั้นสูงที่เรียนไปเพื่อพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นอีกทำให้เกิดแยกชนชั้นกันขึ้น ซึ่งหลักการนี้ขัดกับความคิดประชาธิปไตยแบบอเมริกันซึ่งยึดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของบุคคลรวมทั้งเคารพความแตกต่างของแต่ละบุคคลด้วย

สำหรับประเทศไทยการศึกษาวชิชาชีพระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรสายวิชาชีพระดับช่างฝีมือ หรือ Skilled Workers แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะในครอบครัวไทยส่วนมากยังต้องการดูแลบุตรหลานไปจนกว่าจะมั่นใจว่าสามารถเลี้ยงดูตนเองได้ และครอบครัวไทยไม่นิยมแยกตัวเองออกจากครอบครัว นักศึกษาสายวิชาชีพระดับ ปวช. ส่วนใหญ่เรียนต่อระดับสูงขึ้น การเรียน ปวช. จึงใช้เป็นทางผ่านขึ้นไปสู่ระดับสูงเป็นส่วนมาก ประกอบกับบุคลิกภาพของเยาวชนไทยที่จบชั้น ปวช. จะมีอายุประมาณ 18 ปี เท่านั้น ยังถือเป็นเยาวชน และยังไม่มีความเป็นผู้ใหญ่ในสายตาของพ่อแม่ผู้ปกครองในสังคมไทย

การจัดการศึกษาแบบอาชีววิวัฒน์ที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน เน้นลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เกิดกระบวนการทำงานเช่น มีการวางแผนการทำงาน มีความรับผิดชอบ เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีวินัยในตนเอง มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นผู้เรียนที่เรียนรู้จะเรียนรู้อย่างมีความสุข มีชีวิตชีวาได้รับกำลังใจและได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ทำให้เกิดความมั่นใจผู้เรียนที่เรียนดีจะได้แสดงความสามารถของตนเอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แกกัน โดยผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดจากการร่วมกิจกรรมและการค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามของผู้สอนและเพื่อน ๆ สามารถค้นหาคำตอบและวิธีการได้ด้วยตนเองสามารถแสดงออกได้ชัดเจน มีเหตุผล

ทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรม จะสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับสิ่งที่ดีงามไว้ในตนเองอยู่ตลอดเวลา คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้และการปฏิบัติงานโดยให้แต่ละคนเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนไม่มาผลงานของผู้เรียนมาเปรียบเทียบกับผู้อื่นให้ผู้เรียนแข่งขันกับตนเองและไม่เล็งผลเลิศจนเกินไป ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุขเกิดการพัฒนารอบด้าน มีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองและนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาโดยเฉพาะด้านการค้าปลีกให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งจากการศึกษาวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาด้านค้าปลีก กรณีศึกษา บริษัท ซีพี ออลล์ ฯ ซึ่งได้ดำเนินการ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบจัดตั้งสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษาโดยใช้ชื่อ วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ (PAT - Panyapiwat Technological College) 2) รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ (PAT- LC Panyapiwat Learning Center) 3)รูปแบบสถานศึกษาในความร่วมมือ (COD - Co Operation Division) 4.) สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (PIM-Panyapiwat Institute Management) ซึ่งการดำเนินการจัดการศึกษา ทั้ง 4 รูปแบบ มีเป้าหมายสำคัญคือ ผลิตและพัฒนากำลังคนคุณภาพ ด้านค้าปลีกที่ตอบโจทย์ บริษัทฯ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดย บริษัทฯ เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ได้แก่ ทุนการศึกษาตลอดหลักสูตร ทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับ ปวช./ม.ปลาย ระดับ ปวส. และ ระดับ ป.ตรี จัดสวัสดิการ เบี้ยเลี้ยง หอพัก และ

ประกันอุบัติเหตุ ซึ่งการกำหนดโควตาการรับจำนวนผู้เรียนเข้าโครงการ จะมาจากการจัดทำประมาณการอัตราการเติบโตทางธุรกิจและการกำหนดแผนด้านอัตรากำลัง จากสำนักงานบริหารทรัพยากรบุคคล (HR.) และสำนักปฏิบัติการสายงานร้านสาขา (OPT.) และการส่งมอบโควตาจำนวนการรับนักเรียน นักศึกษาเข้าโครงการ ให้กับภาคการศึกษา และ เปิดรับนักเรียน นักศึกษา โดยผ่านกระบวนการคัดกรอง คุณสมบัติ ดำเนินการทำสัญญาการรับทุน ปฐมนิเทศสร้างความเข้าใจ นักเรียนและผู้ปกครองรับนักเรียน เข้าสู่การเรียนและการฝึกอาชีพ ตามระยะเวลาของเวลาที่หลักสูตรแต่ละระดับการศึกษากำหนด เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษา แต่ละระดับ มีสิทธิที่จะเลือกศึกษาต่อ หรือเลือกบรรจุเข้าทำงานที่สอดคล้อง วุฒิการศึกษาและทักษะความสามารถ ในตำแหน่งงานต่างๆ ตามข้อตกลงที่บริษัทฯ ได้ทำข้อตกลงไว้กับนักเรียน เมื่อตอนทำสัญญารับทุนแรกเข้า ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวทางในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา โดยเฉพาะด้านการค้าปลีก ซึ่งดำเนินการและให้การสนับสนุนโดยบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) เป็นระบบการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดความคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ทั้งต่อสถานประกอบการ ผู้เรียน สังคมและประเทศโดยรวม

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงกมล มกรานุรักษ์ อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554 -พ.ศ.2564) กล่าวว่า การจัดการศึกษาแบบอาชีวทัศน์ที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน เน้นลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เกิดกระบวนการทำงานเช่น มีการวางแผนการทำงาน มีความรับผิดชอบ เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีวินัย ในตนเอง มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นผู้เรียนที่เรียนรู้ซ้ำ จะเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีชีวิตชีวาได้ร่าเริงและได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ทำให้เกิดความมั่นใจผู้เรียนที่เรียนดี จะได้แสดงความสามารถของตนเอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่กัน โดยผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดจากการร่วมกิจกรรมและการค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามของผู้สอนและเพื่อน ๆ สามารถค้นหาคำตอบและวิธีการได้ด้วยตนเองสามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล

ทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรม จะสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับสิ่งที่ดีงามไว้ในตนเองอยู่ตลอดเวลา คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้และการปฏิบัติงานโดยให้แต่ละคนเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนไม่นำผลงานของผู้เรียนมาเปรียบเทียบกับผู้อื่นให้ผู้เรียนแข่งขันกับตนเองและไม่เล็งผลเลิศจนเกินไป ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ผู้เรียนเรียนอย่างมี

ความสุขเกิดการพัฒนารอบด้าน มีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองและนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ในแง่การหาความรู้ (Knowledge) ปรัชญาปฏิบัตินิยมเห็นว่าการที่ใช้วิธีการนิรนัยหรืออุปนัยล้วนๆ ไม่เพียงพอสำหรับการหาความรู้ในปัจจุบัน การใช้วิธีการแบบทดลองโดยมีประสบการณ์เป็นพื้นฐานเพิ่มเติมด้วยการกระทำโดยการแสวงหาความรู้สมบูรณ์ขึ้น ควบคู่ไปกับทักษะ (skill) ปฏิบัตินิยมจะบอกให้ตระหนักในวิถีทางของประสบการณ์ (experience) การแสวงหาและการควบคุมประสบการณ์ซึ่งจะนำไปสู่จุดหมายของชีวิต อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐควรสนับสนุนให้สถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพ จัดตั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือ รัฐให้สัมปทานสถานศึกษาของรัฐที่ไม่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ เนื่องจากภาคเอกชน มีศักยภาพ ในการบริหาร และการลงทุน มีเทคโนโลยี และมีสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย และมีความพร้อมในการจัดสรรทุนการศึกษาและสวัสดิการ อีกทั้งมีบุคลากรที่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญ ตามกลุ่มสาขาอาชีพ ผู้เรียนมีโอกาส ได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษา ลดปัญหาสังคมคือการว่างงาน

2. การแก้ปัญหาผู้สำเร็จการศึกษาด้อยคุณภาพ สถานศึกษาควรหาช่องทางร่วมมือ กับ สถานประกอบการ ให้ผู้เรียนได้ฝึกภาคปฏิบัติ โดยใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ที่ทันสมัย เรียนรู้วิทยาการใหม่ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านและในสภาพแวดล้อมเหมือนการทำงานจริง

3. หน่วยงานภาครัฐควรจัดตั้งหน่วยงาน Call center หรือ Hot line สายด่วน เพื่อเป็นศูนย์กลาง การรับฟังปัญหาของ นักเรียน ผู้ปกครอง สถานประกอบการ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เปิดช่องทางรับเรื่องราวร้องทุกข์ของนักเรียน ให้คำปรึกษา ฝ้าติดตามระมัดระวังที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียนอาชีวศึกษา และให้ข้อมูลที่เกี่ยว กับ อาชีพ สถานการณ์ และ สถานการณ์ฝึกภาคปฏิบัติ โดยภาพรวม เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาการออกระหว่างเรียนของผู้เรียน และสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองและสังคม

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาประสิทธิภาพ ด้านทักษะความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ จนเกิดทักษะชำนาญ และ เป็นที่พึงพอใจ ในธุรกิจใด ธุรกิจหนึ่ง ที่ให้การสนับสนุน

ทุนการศึกษา จะสามารถตอบสนองความต้องการ ด้านทักษะ
ความสามารถและมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจตาม
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้ใช้ผลผลิตการศึกษาอื่นๆ
หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

1. จงจิตต์ ฤทธิรงค์. (2558). **ข้อท้าทายในการผลิตแรงงานฝีมือไทย เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
2. ชนะ กสิภาร. (2530). **หลักสูตรกับครูอาชีวและเทคนิคศึกษาในอนาคต**. ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาช่างกลเกษตร วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. (เอกสารอัดสำเนา).
3. ดวงกมล มกรานุรักษ์. (2554). **อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554 - พ.ศ.2564)**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
4. มังกร หริรักษ์. (2555). **มาตรฐานการอาชีวศึกษาไทย**. คม ชัด ลึก. 15 ต.ค. 2555.
5. ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2557). **สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย**. รายงานไทยในบริบทใหม่: การเรียนสายอาชีพเพื่อชาติ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).
6. Bentley, A. F., Dewey, J. (1949). **Knowing and the Known Pragmatism**. Boston: Beacon Press.
7. John J. McDermott. (1981). **The Philosophy of John Dewey**, University of Chicago Press.
8. Larry Hickman and Thomas Alexander. (1998) **The Essential Dewey: Volumes 1 and 2**. Indiana University Press.

ผลการพัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูคณิตศาสตร์โดยใช้การศึกษาบทเรียน
ของโรงเรียนห้วยเม็กราษฎร์นุกูล อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

Teacher Development Results based on Mathematics Teachers Professional Standards
through Lesson Study of Huai Mek Rat Nukun School in Huai Mek Kalasin Province

เกษร ทองแสน¹,
สมหวัง พันธะลี²,
ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงตามมาตรฐานวิชาชีพครูคณิตศาสตร์ของครูที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้การศึกษาบทเรียน และ 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูคณิตศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้การศึกษาบทเรียน กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ครูสอนคณิตศาสตร์ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนห้วยเม็กราษฎร์นุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2559 ระเบียบวิธีวิจัย เป็นแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินมาตรฐานครูคณิตศาสตร์ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกผลการเรียนรู้ และแบบบันทึกการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผลการประเมินมาตรฐานครูคณิตศาสตร์ของครูที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้การศึกษาบทเรียน อยู่ในระดับดีมากทุกคน คะแนนการประเมินอยู่ระหว่างร้อยละ 85.27 – 90.43 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.52 อยู่ในระดับดีมาก ผลการประเมินอยู่ในระดับที่ผ่านเกณฑ์
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้การศึกษาบทเรียน มีการพัฒนา และมีการเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และทักษะทางสังคมที่ดีขึ้น

คำสำคัญ การศึกษาบทเรียน มาตรฐานวิชาชีพครูคณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the changes according to Mathematics Teachers Standard of teachers obtaining development by using Lesson Study, and 2) to study the learning achievement of students taught by Mathematics Teachers obtaining development by using lesson study. The target group included mathematics teachers, and pratomsuksa 3 students of Huaimekratnukul School, under jurisdiction of Kalasin Primary Educational Service Area Office 2, Kalasin Province, in 2016 school year. The design was mixed methods. The instrument using in this study included: 1) the assessment form of mathematics teacher, 2) the learning achievement test, 3) the observation record form, 4) the teacher standard evaluation form, 5) the interview form. Data were analyzed by content analysis, percentage, mean and standard deviation.

¹ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู สำหรับอาเซียน มหาวิทยาลัยขอนแก่น อดีต ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

²อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

³อดีตศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

The research findings found that:

1) For mathematics teacher standard evaluation of teachers obtaining development by using lesson study, everyone was at “Very Good” level. Their evaluation scores were between 85.27 – 90.43 their percentage average scores 87.52 which was at “Very Good.” The evaluative findings were at “Very Good” level.

2) For mathematics teacher professional standard the learning achievement of students taught by teachers developing by using lesson study, they had development and change in confidence, assertion, good attitude towards mathematics learning, mathematics process skill, and social skill at a higher level.

Keywords : Lesson Study, Mathematics Teachers Professional Standards

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เป็นกลุ่มสาระที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพราะคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) เนื่องจากธรรมชาติของคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งยากต่อการเรียนรู้และการทำความเข้าใจอย่างรวดเร็วจึงส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ไม่บรรลุผลเป็นที่น่าพอใจ จะเห็นได้จากการประเมินคุณภาพนักเรียนที่ผ่านมา พบว่าคุณภาพนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีผลการประเมินที่ต่ำมาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2, 2558) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ วิทยากร เชียงกูล (2559) ที่ได้รายงานสถานะการศึกษาไทย 2557-2558 โดยสรุปไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ต่ำทุกช่วงชั้นที่เห็นเด่นชัดคือ วิชาภาษาอังกฤษ และ คณิตศาสตร์ ครูบางคนยังต้องสอนวิชาที่ไม่ตรงกับสาขาที่ตนเองจบ บรรยายภาคส่วนใหญ่อังเป็นแบบเดิม คือ ยึดหนังสือเรียนเป็นสื่อการสอน โดยครูอธิบายตามเนื้อหาในหนังสือเรียน จากนั้นก็ให้นักเรียน

ทำแบบฝึกหัดให้ได้ในระยะสั้นเพื่อเตรียมตัวสอบมากกว่าเน้นที่กระบวนการคิด จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาลดลง (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2551; วิทยากร เชียงกูล, 2559) จะเห็นได้ว่าคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งที่แยกไม่ออกจากคุณภาพการเรียนรู้ของครูการเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าครูไม่เป็นผู้ชี้แนะการเพิ่มคุณภาพการศึกษาสามารถทำได้โดยเพิ่มคุณภาพครู การเรียนรู้ของผู้เรียนจะสามารถพัฒนาอย่างเด่นชัดได้ ก็ต่อเมื่อครูได้รับโอกาสและสนับสนุนในการเพิ่มพูนทักษะของตนให้มีประสิทธิภาพ เพราะครูที่มีคุณภาพเป็นสิ่งบ่งบอกดีที่สุดในสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2551; Stigler และ Hiebert, 1999) ปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนและการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นคือ การพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน “Lesson Study” เป็นระบบการพัฒนาวิชาชีพครูที่ถูกนำไปใช้ในหลายประเทศทั่วโลก เพื่อใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู “Lesson Study” ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนคณิตศาสตร์ และเป็นวิธีการที่ทำให้การสอนดีขึ้นอย่างยั่งยืนมั่นคง (Lewis & Perry, 2003) สำหรับประเทศไทยได้นำแนวคิดนี้มาใช้ครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2551) ปัจจุบันแนวคิดนี้มีคำที่ใช้เรียกในภาษาไทยหลายคำด้วยกัน เช่น “การวิจัยบทเรียน” “การศึกษาขั้นเรียน” “การวิจัยแผนการสอน” “การศึกษามบทเรียน” “การศึกษาและพัฒนาบทเรียน” “การศึกษามบทเรียน” “กระบวนการเรียนรู้วิชาชีพ”

หรือ “การเรียนรู้บทเรียน” (เกษร ทองแสน, 2553; ชาริณี ตีรวิธัญญ์, 2556; สุเมธ จามกนก, 2556) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ในความหมายว่า “การศึกษาบทเรียน”

จะเห็นได้ว่าการนำนวัตกรรม “การศึกษาบทเรียน” มาใช้ในประเทศไทยสามารถพัฒนาวิชาชีพครู และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2551) ที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของนักศึกษาฝึกสอน วิชาเอกคณิตศาสตร์ ผลจากการศึกษาพบว่าประสบผลสำเร็จ เป็นที่น่าพอใจ และ เกษร ทองแสน (2553) ได้ศึกษา การเปลี่ยนแปลงตามมาตรฐานวิชาชีพครูคณิตศาสตร์ของ ครูที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้การศึกษาบทเรียน และศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ผลการประเมิน มาตรฐานครูคณิตศาสตร์ ผ่านเกณฑ์ทุกคน และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ความเชื่อมั่น การกล้าแสดงออก รวมถึง เจตคติ และทักษะทางสังคมของนักเรียน มีการพัฒนา และ มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โรงเรียนห้วยเม็กราษฎร์นุกูล เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ฐาน การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นโรงเรียนประจำ อำเภอยักษ์เม็ก สถานที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันกับสำนักงาน เขตพื้นฐานการศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เปิดสอน ชั้นอนุบาล ปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เดิมเป็นโรงเรียน ขนาดกลาง โรงเรียนจัดให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบ ประจำชั้น ครูสอนทุกวิชาในระดับชั้นนั้นๆ ตามหลักสูตร สถานศึกษา ในรายวิชาคณิตศาสตร์โรงเรียนไม่มีครูที่จบใน สาขาคณิตศาสตร์โดยตรง จึงมีปัญหาด้านการจัดการเรียน การสอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ต่ำ และต่ำกว่าทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่เป็นที่พึงพอใจ โดยเฉพาะผลจากการประเมินระดับชาติ (สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2, 2558) เพื่อเป็นแก้ปัญหาและพัฒนาครูคณิตศาสตร์ของโรงเรียน ห้วยเม็กราษฎร์นุกูลแบบต่อเนื่อง ให้เป็นครูสามารถจัดการ เรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร ผู้วิจัยจึง สนใจนำกระบวนการของ “Lesson Study” ตามกรอบ แนวคิดของ Lewis (2002) ซึ่งมีลักษณะเป็นวงจร ที่ครูต้อง ทำงานร่วมกันอย่างน้อย 4 ขั้นตอนคือ การตั้งเป้าหมาย และการวางแผน (Goal-Setting and Planning) การดำเนินการ วิจัยบทเรียน (การนำแผนการสอนไปใช้) (Research Lesson) การสะท้อนผล การอภิปรายเกี่ยวกับการสอน (Lesson Discussion) และการสรุปผลการเรียนรู้ (Consolidation of Learning) มาใช้ ในการพัฒนาครูคณิตศาสตร์ระดับ ประถมศึกษา ให้ได้มาตรฐาน ในบทบาทของสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกับโรงเรียน โดยมุ่งให้ครูพัฒนาไป พร้อมๆกับนักเรียน ดำเนินการในสภาวะการณ์ที่ครูทำอยู่เป็น ประจำ โดยสิ่งที่จะสะท้อนให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมว่า ครูได้ มีการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพหรือไม่นั้น จำเป็นต้องมีการประเมินผลที่เป็นรูปธรรมตามเกณฑ์มาตรฐานครู คณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วย ผู้วิจัยจึงใช้ มาตรฐานครูคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย มาตรฐานหลัก 10 มาตรฐาน 37 ตัวบ่งชี้เพื่อประเมินครู กลุ่มเป้าหมายซึ่งหากผลการศึกษาในครั้งนี้ ประสบ ความสำเร็จก็จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครู และ ผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงตามมาตรฐาน วิชาชีพครูคณิตศาสตร์ของครูที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ การศึกษาบทเรียน
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูคณิตศาสตร์ที่ได้รับการ พัฒนาโดยใช้การศึกษาบทเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสอน คณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 6 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้อง ของ โรงเรียนห้วยเม็กราษฎร์นุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการศึกษาบทเรียน ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการประเมินมาตรฐานวิชาชีพครู คณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย และขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การนำแนวคิดการศึกษา บทเรียนเข้าสู่โรงเรียนห้วยเม็กราษฎร์นุกูล ดำเนินการ ประชุมครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อแนะนำ นวัตกรรม และให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็น โดยการฝึกอบรม เชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน และดำเนินการประเมินมาตรฐาน ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 คน ครั้งที่ 1

ระยะที่ 2 การใช้กระบวนการการศึกษา
บทเรียน ดำเนินการดังนี้

**1. การกำหนดเป้าหมาย และ
วางแผนการจัดการเรียนรู้** เป็นการดำเนินการร่วมกัน
ระหว่างครุคณิตศาสตร์ ผู้บริหารโรงเรียน ศิษยานุรักษ์ที่
รับผิดชอบโรงเรียน และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
ร่วมมือกันกำหนดเป้าหมายที่จะสอนนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเลือกมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด
และสาระการเรียนรู้มาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สร้าง
แผนการจัดการเรียนรู้ ผลิตสื่อการเรียนการสอน และ
ดำเนินการทดสอบนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ในแต่ละเรื่องที่ได้
กำหนดเป้าหมายไว้ เป็นการประเมินก่อนเรียน

**2. การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไป
ใช้และ การสังเกตการสอน** โดยครูในกลุ่มเป้าหมายคนใด
คนหนึ่ง เป็นผู้นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้สอน โดย
หมุนเวียนกันสอนครบทุกคน ส่วนครูคนอื่นๆ ซึ่งเป็น
กลุ่มเป้าหมาย และผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงศิษยานุรักษ์
ทำหน้าที่สังเกตการสอน พร้อมบันทึกการสังเกตการสอน

3. การสะท้อนผลการสอน เป็นการ
อภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันว่า
หลักฐานที่แสดงว่านักเรียนไปถึงเป้าหมายคืออะไร และการ
พัฒนาเกิดขึ้นหรือไม่ ควรพัฒนาการสอนของตนเองอย่างไร
โดยให้ครูผู้ทำการสอนเป็นคนสะท้อนผลเป็นคนแรก
หลังจากนั้นคนอื่นๆ จึงร่วมอภิปรายเกี่ยวกับบทเรียน
ตามลำดับ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานในที่ประชุม

4. การสรุปผลการเรียนรู้ เป็นการ
ร่วมกันสรุปผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาบทเรียน โดยสรุปว่า
ครูได้เรียนรู้อะไรบ้าง เขียนรายงานสรุปผลที่ประกอบด้วย
แผนการจัดการเรียนรู้ ข้อมูลของนักเรียน และบันทึกการ
เรียนรู้ของครู เพื่อสะท้อนผลว่าครูได้เรียนรู้อะไรบ้าง

หลังจากสิ้นสุดกระบวนการการศึกษาบทเรียน
แต่ละภาคเรียน ก็นำผลงานจากการดำเนินการ เช่น ผลงาน
นักเรียน ผลงานครูมาแสดงในรูปแบบการจัดนิทรรศการ มี
การเปิดชั้นเรียน และดำเนินการประเมินมาตรฐานครู
คณิตศาสตร์

**เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล**

1. เครื่องมือศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับครู และนักเรียน
หลังการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่

1) แบบประเมินมาตรฐานครุคณิตศาสตร์
ใช้ของเกษร ทองแสน (2553) ที่พัฒนาจากมาตรฐานครู
คณิตศาสตร์ของ สสวท.

2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
จำนวน 3 ชุด ได้แก่ชุดที่ 1 เรื่อง การบวก และการลบ ชุดที่ 2
เรื่อง การคูณ ชุดที่ 3 เรื่อง การหาร ใช้ของเกษร ทองแสน
(2553)

2. เครื่องวัดทัศน / กล้องดิจิทัล / เครื่อง
บันทึกเสียงสำหรับบันทึกกิจกรรมต่างๆของการศึกษา

3. แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกผลการ
เรียนรู้ของครู และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ ใช้ของเกษร
ทองแสน (2553)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ข้อมูลที่ได้
จากการถอดเทปวิดีโอทัศน เทปเสียงในเหตุการณ์ต่างๆ ภาพ
จากกล้องดิจิทัล ข้อมูลจากแบบบันทึกทั้งหมด ข้อมูลจาก
การประเมินมาตรฐานครูที่ได้จากการประเมิน 3 ครั้งคือ
ครั้งที่ 1 ประเมินก่อนการนำการศึกษาบทเรียนเข้าสู่โรงเรียน
ครั้งที่ 2 ประเมินระหว่างการพัฒนา คือปลายภาคเรียนที่
1/2559 และครั้งที่ 3 ประเมินหลังการพัฒนา คือปลายภาค
เรียนที่ 2/2559 และข้อมูลจากการทดสอบนักเรียนก่อนเรียน
หลังเรียนในเรื่องที่ครูกำหนดเป้าหมาย และวางแผนไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการ
วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปแบบพรรณนาความที่ได้มาจาก
แบบบันทึกต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปวิดีโอทัศน
หรือ เทปเสียง ในเหตุการณ์ต่าง ๆ วิเคราะห์โดยการนำมา
จัดกลุ่ม เปรียบเทียบเกี่ยวกับประเด็นที่สอดคล้องกันหรือ
แตกต่างกันและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์
ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินมาตรฐานครุคณิตศาสตร์ โดยใช้
สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
สำหรับผลจากการทดสอบนักเรียน ใช้สถิติพื้นฐานในการ
วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัยตามระยะของการวิจัย

**1) ผลการวิจัยระยะที่ 1 การนำแนวคิด
การศึกษาบทเรียนเข้าสู่โรงเรียน**

เพื่อเป็นการแนะนำนวัตกรรม และ
การปูพื้นฐานความรู้ที่จำเป็น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการฝึกอบรม
เชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ครู
และผู้บริหารโรงเรียนรวมถึงผู้เกี่ยวข้อง กับโรงเรียนห้วยเม็ก
ราษฎร์นุกูล เช่น ศิษยานุรักษ์ มีความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด
ของการศึกษาบทเรียน และครูสามารถเขียนแผนการจัดการ

เรียนรู้ที่เน้นกระบวนการทางคณิตศาสตร์ได้ ผลการประเมินพบว่า ผู้เข้าอบรมทุกคนผ่านการประเมินตามหลักสูตร

2) ผลการวิจัยระยะที่ 2 การใช้กระบวนการ การศึกษาทเรียน

การนำการศึกษาทเรียนมาใช้ในโรงเรียน ห้วยเม็กราษฎร์นุกูล ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เข้ากับ บริบทของครู มีความยืดหยุ่นมากขึ้นใน 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนการจัดการเรียนรู้ 2) การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และการสังเกตการสอน 3) การสะท้อนผลการสอน และ 4) การสรุปผลการเรียนรู้ การดำเนินการ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ “พาทำ” “โค้ชชิ่ง” และ “ให้ลองทำ”

ผลการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ใน ระยะเริ่มแรกเรื่อง การบวก และการลบ มีปัญหาน้อย เพราะดำเนินการแบบ “พาทำ” ครูได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน ขณะวางแผนจะมีปัญหาบ้างตรงที่ครูบางคนยังไม่กล้าแสดง ความคิดเห็นมากนัก ระยะต่อมา เรื่อง การคูณ ที่โรงเรียน ต้องร่วมกันจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เอง พบว่า ครูจะมี ปัญหาในเรื่องของการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัด ประเมินผลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด แต่พอครูได้รับคำแนะนำ ในลักษณะ “โค้ชชิ่ง” ครูก็สามารถเขียนได้ชัดเจน ถูกต้อง ขึ้น สำหรับเรื่อง การหาร พบว่า ครูมีทักษะในการสร้าง แผนการเรียนรู้ร่วมกันมากยิ่งขึ้น **ผลการดำเนินการตาม ขั้นตอนที่ 2** การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และการ สังเกตการสอน ในขั้นนี้โรงเรียนดำเนินการโดยให้ครู กลุ่มเป้าหมายหมุนเวียนเปลี่ยนกันนำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปใช้ และเปลี่ยนกันสังเกต โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ สังเกตหลัก ร่วมกับศึกษานิเทศก์ ผลการวิจัยตามกิจกรรม ในขั้นนี้ระยะเริ่มต้นพบว่า การสอนไม่เป็นไปตามแผนการ จัดการเรียนรู้ที่ร่วมกันสร้างเท่าใดนัก ส่วนการสังเกต การสอน จะมีปัญหาตรงที่ผู้สังเกตเข้าไปแทรกแซงการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน และผู้สังเกตมีประเด็นการสังเกต ยังไม่ชัดเจน ประเมินได้จากการสะท้อนผล จึงได้มีการสร้าง ความเข้าใจถึงประเด็นในการสังเกตอีกครั้ง จนถึงช่วง สุดท้ายของกระบวนการพัฒนา ครูมีความรู้และทักษะใน การสอน และการสังเกตมากยิ่งขึ้น **ผลการดำเนินการตาม ขั้นตอนที่ 3** การสะท้อนผลการสอน ซึ่งดำเนินการสัปดาห์ ละ 1 ครั้ง พบว่า ในระยะเริ่มต้นครูสะท้อนผลแบบกว้างๆ ตามที่สังเกตได้ การสะท้อนผลไม่จบในเวลาที่กำหนด แต่ ช่วงหลังครูสามารถสะท้อนผลจบในเวลาที่กำหนด **ผลการ ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 4** การสรุปผลการเรียนรู้

กำหนดให้ครูสรุปผลการเรียนรู้ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ผลการ สรุปการเรียนรู้ของครูยังไม่เป็นระบบมากนัก แต่ครูก็ พยายามพัฒนาตนเองให้มีความสอดคล้อง กับเกณฑ์การประเมิน จากการดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอน ครู และผู้บริหารโรงเรียนสะท้อนว่า กระบวนการที่ดำเนินการ มา 1 ปีนี้เป็น การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ โรงเรียน(Professional Learning Community : PLC)

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงตามมาตรฐาน วิชาชีพครูคณิตศาสตร์ของครูที่ได้รับการพัฒนาตาม กระบวนการพัฒนาโดยใช้การศึกษาทเรียน

ผลการประเมินครูคณิตศาสตร์ ครั้งที่ 1 พบว่า ครูมีผลการประเมินเฉลี่ยร้อยละ 47.18 อยู่ในระดับ ปรับปรุง โดยมีคะแนนการประเมินอยู่ระหว่างร้อยละ 41.22–50.68 ซึ่งสรุปว่า ครูทุกคนมีผลการประเมินครั้งที่ 1 อยู่ในระดับที่ไม่ผ่านเกณฑ์ **ครั้งที่ 2** พบว่า ครูมีผลการ ประเมินเฉลี่ยร้อยละ 77.63 อยู่ในระดับดี คะแนนการ ประเมินอยู่ระหว่างร้อยละ 76.07–78.44 สรุปได้ว่าครูทุกคน มีผลการประเมินอยู่ในระดับที่ผ่านเกณฑ์ **ครั้งที่ 3** พบว่า ครูทุกคนมีผลการประเมินเฉลี่ยร้อยละ 87.52 อยู่ในระดับดี มากคะแนนการประเมินอยู่ระหว่างร้อยละ 85.27–90.43 สรุปได้ว่าครูทุกคนมีผลการประเมินครั้งที่ 3 อยู่ในระดับ ที่ผ่านเกณฑ์

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงตามมาตรฐาน วิชาชีพครูคณิตศาสตร์ ของครูที่ได้รับการพัฒนาตาม กระบวนการพัฒนาโดยใช้การศึกษาทเรียน มีพัฒนาการดี ขึ้นตามลำดับ และผ่านเกณฑ์ทุกคน อาจเป็นเพราะ ครูมี ผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาทุกขั้นตอน ตั้งแต่การ “พาทำ” จนถึงขั้น “ให้ลองทำ” ครูได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติงาน จริงอย่างต่อเนื่อง ใช้เวลา 1 ปีการศึกษา สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552) ปิยะรักษ์ บุญยกร และศศิลักษณ์ ขยันกิจ (2558) ได้สรุปไว้ว่า ในขั้นตอนของการแนะนำการศึกษาทเรียนเข้าสู่โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญภายนอกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะ ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับตัวครูได้ และการศึกษา ทเรียนเป็นการดำเนินการเป็นวงจรระยะยาวดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง ครูควรมีโอกาสได้ใช้การศึกษาทเรียนซ้ำๆ หลายวงจร ถึงจะเห็นการเปลี่ยนแปลงของครูได้อย่างชัดเจน การศึกษาทเรียนยังส่งผลให้ครูเปลี่ยนแปลงค่านิยม เกี่ยวกับการสอนในทางบวก ธัญญา กาสรณ (2552) และ

ครูสามารถพัฒนาตนเอง เปิดโอกาสให้กับตนเองที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปพร้อมกับนักเรียนในยุคศตวรรษที่ 21 (วรารณ วงษาปัน, สำเนา หมั่นแจ่ม และจักรพรรดิ วิชาอัครวิทย์, 2562) ซึ่งการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่จัดให้ครูได้รับความรู้ก่อนการพัฒนา การดำเนินการมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษา มีการดำเนินการเป็นวงจรระยะยาว ต่อเนื่องก็สามารถพัฒนาครูได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ ค่อนดี (2557) เวียงเพชร เจริญชัย เปรมปรีดี, กุหลาบ ปุริสาร และ อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนเป็นรายโรง พบว่า ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่ได้รับการพัฒนา โดยใช้การศึกษาค้นคว้ามีการพัฒนา และมีการเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์และทักษะทางสังคมที่ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้อาจเป็นเพราะครูได้ร่วมกันวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยกระบวนการคิด และการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ใช้คำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิด และสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง จัดบรรยากาศที่ปลูกฝังความสนใจให้ผู้เรียนทุกคนเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ จัดกิจกรรมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือกันและกันภายในกลุ่ม ใช้สื่อ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหา และความสนใจสอดคล้องกับผลการวิจัยของจารุวรรณ ชินอ่อน, เอื้อจิตร พัฒนจักร และ ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2558) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าของสื่อการเรียนรู้ในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน พบว่าบทบาทของครูในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน หากครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนแก้ปัญหาและค้นพบวิธีการด้วยตนเองนักเรียนย่อมไม่เกิดการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ อีกทั้งการตั้งคำถามเพื่อคอยกระตุ้นให้นักเรียนคิด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษร ทองแสน (2553) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูคณิตศาสตร์โดยใช้การศึกษาค้นคว้า พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่ได้รับการพัฒนา โดยใช้การศึกษาค้นคว้า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อมั่น การแสดงออก เจตคติที่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ และทักษะทางสังคมที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้

การศึกษาชั้นเรียนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พบว่าการใช้การศึกษาชั้นเรียนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ภาษาไทย และเจตคติในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนในทางที่ดีขึ้น ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จนนักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรพิจารณานำการศึกษาค้นคว้ามาใช้ในการพัฒนาครู เพราะการดำเนินงานตามแนวคิดการศึกษาค้นคว้าเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะพัฒนาครูให้สามารถพัฒนาตนเองควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้ นวัตกรรมนี้น่าจะเหมาะกับการพัฒนาครูในสภาวะที่ครูมีภาระงานมาก ทั้งนี้การดำเนินการต้องเป็นไปตามแนวทางให้ถูกต้อง อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือโรงเรียน หากต้องการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ ควรกำหนดให้เป็นนโยบาย หรือกำหนดในแผนพัฒนาหรือแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานหรือโรงเรียนเลย เพราะการดำเนินการตามกระบวนการการศึกษาค้นคว้าต้องใช้ระยะเวลายาวนาน และจริงจังต่อเนื่อง การดำเนินการต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายควรกำหนดให้ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

3) สำหรับโรงเรียนที่จะนำแนวคิดนี้ไปใช้ ในลักษณะใช้โรงเรียนเป็นฐาน ควรมีการจัดสรรเวลาให้ครูที่ทำงานพัฒนาการเรียนการสอน ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างจริงจัง เนื่องจากครูมีภาระงานแทรกซ้อนเข้ามาอยู่เสมอ ๆ จึงทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญในการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพ โรงเรียนจึงควรบริหารจัดการเรื่องเวลาให้ครูสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกชั้นตอน และต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนการสังเกตการสอน และการสะท้อนผลเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และในขั้นตอนสุดท้าย ควรจะกำหนดให้มีการสรุปการเรียนรู้ หรือบันทึกการเรียนรู้ทุกครั้งด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการนำการศึกษาค้นคว้าไปใช้ในระดับชั้นอื่นๆ และระดับพื้นที่อื่นๆในรูปแบบที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อนนวัตกรรมร่วมกับโรงเรียนเพื่อเป็นการยืนยันผลของการวิจัย หรือ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ช่วยให้สามารถนำกระบวนการไปใช้ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการใช้การศึกษาบทเรียนในรูปแบบของการดำเนินการทั้งโรงเรียน (Whole – school) ระหว่างโรงเรียนที่มีลักษณะ ขนาด หรือ ที่ตั้ง ที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ช่วยให้สามารถนำกระบวนการไปใช้ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษร ทองแสน. (2553). การพัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูคณิตศาสตร์ โดยใช้การศึกษาบทเรียน วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท บัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จารุวรรณ ชินอ่อน, เอื้อจิตร พัฒนจักร และ ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2558). บทบาทของสื่อการเรียนรู้ในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 38 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน: 143-151.
- ชาวิณี ตรีวิทย์. (2556). การศึกษาผ่านบทเรียน (Lesson study) แนวคิดและกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน. เอกสารประกอบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง (Coaching และ Mentoring) โม ดูล ที่ 3, กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา กาตุณ. (2552). การเปลี่ยนแปลงค่านิยมเกี่ยวกับการสอนคณิตศาสตร์ของครูในโรงเรียนต้นแบบการ ใช้นวัตกรรม การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2552). การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study): นวัตกรรมเพื่อพัฒนาครูและนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เบญจวรรณ ค่อนดี. (2557). การพัฒนาครูด้านการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนของ โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลมัญจาคีรี อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): 60-67.
- ปิยะรักษ์ บุญยากร และศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2558). ผลของการใช้การศึกษาบทเรียนที่มีต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูอนุบาล. OJED, Vol.10, No.2, 2015:15-28.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2551). มข.พัฒนาวิธีคิดคณิตศาสตร์. ที่มา : เว็บไซต์มติชน Wednesday, April 30, 2008.
- วรารณ วงษาปิ่น, สำเนา หมิ่นแจ่ม และจักรพรรพ์ วิชาอัครวิทย์. (2562). การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน: 124-138.
- วิทยากร เชียงกุล. (2559). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูป การศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ : สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา.
- เวียงเพชร เจริญชัยเปรมปรีดิ์, กุหลาบ ปุริสาร และ อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์. (2562). การพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนบุญยาที่ตลพลประสิทธิ์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 9 ฉบับพิเศษ (เดือนพฤศจิกายน) : 76-82.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2. (2558). รายงานผล การประเมินคุณภาพนักเรียน ปีการศึกษา 2557 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2. จังหวัดกาฬสินธุ์ : กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2. (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุเมธ งามกนก. (2556). การบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาบทเรียน (Lesson Study). วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม: 37-47.

15. Lewis. C., (2002). **Lesson Study : A handbook of teacher-led Instructional change**. Research for better school, inc.
16. Lewis, C., and Perry, R. (2003). **Lesson study and teachers knowledge development: Collaborative critique of a research model and methods**. Annual Meeting of the American Educational Research Association 2003. Chicago: AERA.
17. Stigler, J.W. and Hiebert, J. (1999). **The teaching gap : Best ideas form the world's teachers for improving education in the classroom**. New York: The Free Press.

ภาวะสุขภาพของคนพิการในโครงการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการ
และศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

Disability Health Status in Project of Disability Knowledge Management
and Disability Learning Center for Development Sustainable Quality of Life

ธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล¹, โศภิตฐ์ นามข้า²,
ธัญญรัตน์ เนาววิบูลย์พร³, อุดมลักษณ์ ดวงขุนมาตย์⁴,
อาบจิตร กอมาตย์⁵, อภิสิทธิ์ อารังวรารังกูร⁶,
ทานทิพย์ อารังวรารังกูร⁷

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการ ในโครงการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการและศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้พิการดาวเด่นในโครงการจำนวน 9 คน ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก และประเมินภาวะสุขภาพคนพิการ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินภาวะสุขภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านภาวะสุขภาพ ส่วนใหญ่คนพิการมีโรคประจำตัว เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน โรคหัวใจ แห้ง วัณโรคกระดูก เกาต์ หลังจากเข้าร่วมโครงการ คนพิการมีกิจกรรมและกิจกรรมประจำวันที่เปลี่ยนไป จากการปลูกผักต้องอาศัยการลงมือปฏิบัติ การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เตรียมพื้นที่ เตรียมดิน และต้องรดน้ำพรวนดินทุกวัน และเก็บผลผลิตส่งจำหน่าย ส่งผลให้มีสุขภาพด้านร่างกายแข็งแรงและสุขภาพจิตดีขึ้น โดยพบว่าดัชนีมวลกายปกติ จำนวน 8 ราย และมีภาวะน้ำหนักเกินจำนวน 1 ราย มีภาวะโภชนาการ ระดับปกติจำนวน 9 คน 2) ด้านคุณภาพชีวิต พบว่าคนพิการรู้สึกมีคุณค่า สามารถช่วยตนเอง และพึ่งตนเองจากรายได้ที่เกิดขึ้น รวมถึงการมีคุณค่าในสังคมที่สามารถช่วยให้คนในสังคมได้บริโภคผักปลอดสารเคมีที่ไม่เกิดอันตรายต่อสุขภาพ และอันตรายต่อธรรมชาติ และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าคนพิการมีสังคม มีเพื่อน มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้พิการปลูกผักปลอดสารเคมีร่วมกัน เกิดกิจกรรมเยี่ยมแปลงผัก และนำผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาปรับปรุงและพัฒนาแปลงผักของตนเอง เพื่อขยายและเพิ่มผลผลิตอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมของผู้พิการเปลี่ยนไปในด้านที่ดีขึ้น และเกิดคุณประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

คำสำคัญ : ภาวะสุขภาพ คุณภาพชีวิต คนพิการ

Abstract

The objective of this research was to study the Disability Health Status, Quality of Life and Environment of Disabilities in the Project of Disability Knowledge Management and Disability Learning Center for Development Sustainable Quality of Life. Methodology of this research were qualitative and quantitative methods. The sample group of 9 Top star Disabilities were selected by the Project manager. The research instruments were the In-depth interview form and Assessment of Health status of Disability.

The results of the research revealed that: 1) **Health status Aspect:** the most of disabilities were participated in the project, they had congenital disease such as Hypertension, diabetes, Sclerosis, Tuberculosis of Bones and Gout, after they joined the project; the disabilities have different activities and

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²อาจารย์สาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

³อาจารย์สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

⁴อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

^{5,6,7}ศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน จังหวัดขอนแก่น

routines to growing vegetables by requires action; seed and soil preparation, also watering every day, harvesting, delivery and distribution, effect to good physical and mental health of disabilities. It was found that 8 normal body mass index persons and 1 overweight. All of 9 people had normal nutritional status level. 2) **Quality of Life Aspect** found that: disabilities feel valuable, take care themselves and self-reliant on the income generated, including the valuable in society that can help people in society consume non chemical vegetables. That is not harmful to health and damage to natural and 3) **The Environment Aspect** found that: Disabilities have a society, have friends, have created a network of knowledge sharing between the disabled and grow non-chemical vegetables together. They had an activity to visit the other vegetable field, and used the results of the sharing of knowledge to improve and develop their own vegetable fields, to continuously expand and increase productivity, Reflect that; the environment of the disabled has changed for the better, and benefit to themselves, family and society.

Keywords: Health Status, Quality of Life, Disability

บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 รัฐบาลได้ออกกฎหมายเป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยบริษัท ห้างร้าน โรงงาน อุตสาหกรรม ไม่ว่ารัฐหรือเอกชนที่จ้างพนักงาน 100 คน จะต้องจ้างคนพิการ 1 คนโดยจ้างเองตาม พ.ร.บ.คนพิการ มาตรา 33 หรือนำเงินส่งเข้ากองทุนของกระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ตามมาตรา 34 หรือจ้างให้ไปทำประโยชน์ที่โรงพยาบาล โรงเรียน และสถานที่สาธารณกุศลตามมาตรา 35

พ.ศ. 2560-2561 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เห็นความสำคัญของคนพิการ จึงสนับสนุนมูลนิธิพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี จังหวัดขอนแก่น พัฒนาและสนับสนุนคนพิการที่มีผลิตภัณท์มาจำหน่ายแก่ผู้บริโภคเพื่อยกระดับเป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อให้คนพิการคนอื่นๆได้มาเรียนรู้และนำไปขยายผลพบว่าผลผลิตที่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคและขายง่ายและผลิตไม่ยากคืออาหารปลอดภัยเพราะขายง่ายและราคาดี เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค และโครงการได้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เครือข่ายคนพิการได้ไปเรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านและศูนย์เรียนรู้คนพิการในการผลิตผัก ผลไม้และสมุนไพรปลอดภัยตามฤดูกาล ให้กับคนพิการและพบว่าคนพิการหลายคนเริ่มกลับไปเพาะปลูก บำรุงรักษาผัก ผลไม้และสมุนไพรปลอดภัย ตามฤดูกาล จนมีกิน เหลือกินได้แจก เหลือแจกได้ขายดังเช่น ศูนย์เรียนรู้ที่ไปดูมา อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาพบว่าการผลิตผัก ผลไม้และสมุนไพรปลอดภัยตามฤดูกาล

ที่จะทำให้คนพิการมีผัก ผลไม้และสมุนไพรปลอดภัยมีไว้กิน เหลือกินได้แจก และเหลือแจกได้ขายทำให้มีเงินรวมทั้งการจัดการธุรกิจ ผัก ผลไม้ และสมุนไพรปลอดภัยตามฤดูกาลของเครือข่ายศูนย์เรียนรู้คนพิการ เครือข่ายคนพิการ เครือข่ายภูมิปัญญาชาวบ้าน เครือข่ายผู้สนับสนุนคนพิการ และเครือข่ายบุคลากรของโรงพยาบาลในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งถ้าทำได้จะช่วยให้คนพิการและผู้สนับสนุนคนพิการมีอาหารปลอดภัยไว้กิน ช่วยให้สุขภาพดีและส่วนที่เหลือ สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นธุรกิจเพื่อสังคมของคนพิการและผู้สนับสนุนคนพิการ ทำให้สามารถพึ่งตนเองและพึ่งพาตนเองได้ทางการเงิน การคลังจากการจำหน่ายผัก ผลไม้ สมุนไพรปลอดภัยแก่คนไข้และผู้สนใจในจังหวัดขอนแก่น อย่างไรก็ตาม กระบวนการผลิตและการบริหารจัดการธุรกิจ ผัก ผลไม้ และสมุนไพรปลอดภัยในช่วงระยะ 6 เดือนสุดท้ายของโครงการระยะที่ 1 พบว่ามีรายละเอียดที่จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อทำให้เกิดทิศทางการดำเนินการที่ทรงพลังและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ

มูลนิธิพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี จังหวัดขอนแก่น จึงได้จัดทำโครงการการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้โครงการ "การจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการและศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน" เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในการผลิตสนับสนุนการผลิต และพัฒนารูปแบบการจัดการธุรกิจ ผัก ผลไม้ และสมุนไพรปลอดภัยตามฤดูกาลของเครือข่ายศูนย์เรียนรู้คนพิการ เครือข่ายคนพิการ เครือข่ายภูมิปัญญาชาวบ้าน เครือข่ายผู้สนับสนุนคนพิการ และเครือข่าย

บุคลากรของโรงพยาบาลในจังหวัดขอนแก่น จะทำให้คนไข้และผู้สนใจในอำเภอเป้าหมายของจังหวัดขอนแก่นได้บริโภคผัก ผลไม้และสมุนไพรปลอดสารเคมีตามฤดูกาล เกิดรูปแบบการพัฒนาเชื่อมโยงของเครือข่ายศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านและศูนย์เรียนรู้คนพิการเข้ากับ เครือข่ายคนพิการ เครือข่ายภูมิปัญญาชาวบ้านและเครือข่ายผู้สนับสนุนคนพิการ มาทำงานร่วมกับเครือข่ายบุคลากรของโรงพยาบาลในจังหวัดขอนแก่นจนมีธุรกิจเพื่อสังคมที่สามารถหนุนเสริมเครือข่ายคนพิการให้สามารถมีสัมมาชีพจนดำรงชีวิตได้เอง เรียนรู้จนพัฒนาตนเองให้คิดได้ ทำเป็น สร้างธนาคารต้นไม้ยืนต้น สนับสนุนคนพิการ ครอบครัวยุคนพิการ และเครือข่ายของคนพิการและเครือข่ายผู้สนับสนุนคนพิการสามารถใช้ธุรกิจเพื่อสังคม ลงทุนเพิ่มเติมกับการศึกษาของคนพิการและการต่อยอดแปรรูปธุรกิจผักผลไม้และสมุนไพรปลอดสารเคมีตามฤดูกาล รวมทั้งต่อยอดธนาคารต้นไม้ให้สามารถมีขนาดที่ใหญ่พอต่อการพัฒนาภาคสังคมอย่างบูรณาการในทุกด้าน เป็นตัวอย่างในการพัฒนาภาคสังคมในอำเภออื่นๆและในจังหวัดอื่นๆ ที่สนใจต่อไป

การดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายคือคนพิการ จะได้รับการพัฒนาและเห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงสู่การพึ่งตนเองได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มุลนิธิพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี จังหวัดขอนแก่นซึ่งเป็นผู้ดำเนินโครงการ จึงให้ความสำคัญกับการประเมินปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพผู้พิการ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระยะๆ ตลอดจนกระทั่งเสร็จสิ้นโครงการเพื่อนำมาสรุปเป็นต้นแบบของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในสังคมไทย

ดังนั้นโครงการการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการและศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับภาวะสุขภาพของผู้พิการที่ถูกเลือกเป็นต้นแบบคนพิการที่เปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี แสดงให้เห็นจากภาวะสุขภาพของคนพิการที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตดี ภายใต้สิ่งแวดล้อมดี เพื่อเผยแพร่ความสำเร็จเป็นต้นแบบให้คนพิการอื่นๆ ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองพึ่งตนเอง เพื่อสร้างสังคมต่อไป

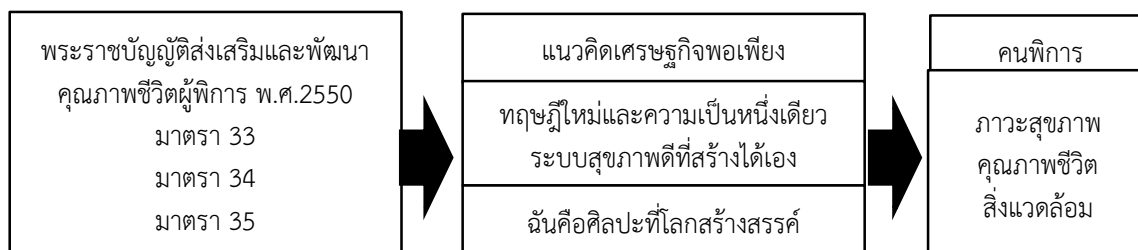
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพคนพิการในโครงการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการ และศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตคนพิการในโครงการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการ และศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโครงการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการ และศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ พ.ศ.2550
2. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
3. ทฤษฎีใหม่และความเป็นหนึ่งเดียวระบบสุขภาพที่ดีที่สร้างได้เอง
4. ฉันทิศิลป์ที่โลกสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คนพิการที่ประสบผลสำเร็จและถูกคัดเลือกเป็น "ดาวเด่น" เป็นต้นแบบคนพิการในโครงการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการ และศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน จำนวน 9 คน จาก 3 พื้นที่ ได้แก่พื้นที่อำเภอเมือง จำนวน 3 คน พื้นที่อำเภอน้ำพองจำนวน 3 คน และพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม สำหรับคนพิการ

2) แบบประเมินภาวะสุขภาพ การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้พิการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาใช้ได้

2) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบประเมินภาวะสุขภาพ นำไปทดลองใช้ จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มที่ทำการศึกษา จากนั้นจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปได้ผลดังนี้ เท่ากับ 0.81

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปเป็นข้อความเชิงอุปนัย

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในกระบวนการเรียนรู้การผลิตผักผลไม้ และสมุนไพรปลอดสารเคมีตามฤดูกาลของผู้พิการ

1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ความรู้ เจตคติ กระบวนการ และความคาดหวัง ในการการผลิตผัก ผลไม้ และสมุนไพรปลอดสารเคมีตามฤดูกาลของผู้พิการ

1) เพศ พบว่าส่วนใหญ่คนพิการดาวเด่น เป็นเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 เพศหญิง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

2) ความพิการ พบว่า ส่วนใหญ่พิการด้านการเคลื่อนไหว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และพิการด้านการได้ยิน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของคนพิการดาวเด่น

ดาวเด่น	พื้นที่	เพศ	ความพิการ
1	อำเภออุบลรัตน์	ชาย	ด้านการสื่อสาร การได้ยิน
2		หญิง	ด้านการเคลื่อนไหว มือพิการแต่กำเนิด
3		ชาย	ด้านการเคลื่อนไหว
4	อำเภอน้ำพอง	ชาย	ด้านการเคลื่อนไหว
5		ชาย	ด้านการเคลื่อนไหวที่ขา
6		หญิง	ด้านการเคลื่อนไหว
7	อำเภอเมือง	ชาย	ด้านการเคลื่อนไหวการเดิน
8		ชาย	ด้านการได้ยิน
9		หญิง	ด้านการได้ยิน และการมองเห็น

1.2 ความรู้ เจตคติ กระบวนการ และความคาดหวัง ในการการผลิตผัก ผลไม้ และสมุนไพรปลอดสารเคมีตามฤดูกาลของผู้พิการ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกคนพิการดาวเด่นทั้ง 9 คน พบว่า

1) ด้านความรู้ คนพิการดาวเด่นมีความรู้เรื่องการปลูกผักปลอดสารเคมี โดยส่วนใหญ่มีพื้นฐานการทำเกษตรกรรม เนื่องจากเป็นอาชีพของครอบครัวมาแต่ดั้งเดิมแล้ว เช่นการทำนา ทำสวน ทำไร่ และมีประสบการณ์ในการใช้สารเคมีในการปลูกพืชผัก

จากการลงมือทำด้วยตนเอง และรับรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น เมื่อเข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ด้านโทษของสารเคมีที่ปนเปื้อนกับผักที่ผลิตขึ้นอย่างเป็นระบบ จากการอบรมของโครงการฯ เวทีการเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มคนพิการต้นแบบ และเครือข่ายการปลูกผักปลอดสารเคมี

2) **ด้านเจตคติ** ก่อนเข้าร่วมโครงการคนพิการดาวเด่นมีความรู้สึกไม่มั่นใจว่าการปลูกผักปลอดสารเคมีจะเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากผลผลิตผักจะไม่งาม ไม่น่าบริโภค แต่เมื่อหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วผู้พิการดาวเด่นเกิดการเปลี่ยนเจตคติจากองค์ความรู้ที่ได้รับและการวางแผนในการจำหน่ายผักของโครงการที่จัดช่องทางจำหน่ายให้กับโรงครัวของโรงพยาบาลเพื่อนำไปประกอบอาหารให้กับผู้ป่วย และโครงการได้สะท้อนให้เห็นว่า การปลูกผักปลอดสารเคมี ส่งผลเกิดประโยชน์ให้ผู้ป่วยได้รับอาหารที่ปลอดภัย เพิ่มคุณค่าและความภูมิใจผู้ปลูก ในมุมมองด้านการทำบุญกับผู้ป่วยเพื่อส่งเสริมให้เกิดสุขภาพดี และสังคมดี

3) **ด้านกระบวนการ** ก่อนเข้าร่วมโครงการคนพิการดาวเด่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอย่างอื่นในด้านโรงงานอุตสาหกรรม เป็นลูกจ้างห้างร้าน เช่นการทำงานโรงงานต่างๆ ข้าราชการเกษียณ หรืออยู่บ้านเฉยๆ เมื่อได้รับการชักชวนให้เข้าร่วมโครงการ คนพิการดาวเด่นได้ลงมือปฏิบัติในการเริ่มปลูกผักปลอดสารเคมี เริ่มต้นจากการสนับสนุนจากโครงการด้านเงินทุนจำนวนเดือนละ 1,000 บาท ซึ่งคนพิการจะต้องปลูกผักปลอดสารเคมีจ่ายกลับคืนโครงการด้วยผลผลิตผักปลอดสารเคมี มูลค่า 1,000 บาท แสดงให้เห็นว่าโครงการฯ ได้มีกระบวนการด้านการสนับสนุนถือเป็นรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของคนพิการขึ้นเริ่มต้นที่จะต้องลงมือปลูกเพื่อให้เกิดผลผลิตตามสัญญาไว้ให้ได้

4) **ด้านความคาดหวังในการการผลิตผักผลไม้** และสมุนไพรปลอดสารเคมีตามฤดูกาลของคนพิการเข้าร่วมเครือข่ายคนพิการผลิตผักปลอดสารเคมี โดยคนพิการดาวเด่นได้รับโอกาสจากโครงการ ซึ่งโครงการได้จัดระบบพี่เลี้ยงของคนพิการ คือพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน

ในโรงพยาบาลอุบลรัตน์ สำหรับพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลน้ำพอง สำหรับพื้นที่อำเภอน้ำพอง และนักวิชาการเทศบาลนครขอนแก่น สำหรับพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น โดยพี่เลี้ยงมีบทบาทสำคัญในการชักชวนคนพิการที่สนใจ เข้าร่วมโครงการ รวมถึงการให้ความรู้ให้กำลังใจ เสริมแรง และสนับสนุนด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการผลิต การอำนวยความสะดวก และการนำเสนอผลงานในเวทีประจำเดือนทุกเดือน สะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้ว่าคนพิการจะสามารถปลูกผักปลอดสารเคมีได้ แต่หากขาดการสนับสนุนจากระบบพี่เลี้ยง คนพิการอาจจะไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการผลิตผักปลอดสารเคมีได้อย่างต่อเนื่องจนกระทั่งประสบความสำเร็จ ซึ่งคนพิการดาวเด่นทั้ง 9 คน ต่างให้การขอบคุณพี่เลี้ยงที่คอยสนับสนุนให้กำลังใจมาโดยตลอด

นอกจากนั้นเมื่อคนพิการดาวเด่นสามารถพัฒนาศักยภาพในการปลูกผักปลอดสารเคมีแล้วยังเกิดความคาดหวังในการทำงานในเครือข่ายมีประโยชน์และคุณค่าต่อตนเอง ต่อสังคม ซึ่งคนพิการสะท้อนให้เห็นจากคำถามที่เกิดขึ้นระหว่างสัมภาษณ์ว่า "ทำอย่างไรจะสามารถผลิตผักได้ปริมาณมากขึ้นเพื่อขยายผลในการจำหน่ายให้กับกลุ่มคนอื่นๆ ในสังคมได้หลากหลาย มีตลาดในการจำหน่ายที่กว้างขึ้น และหากความต้องการของตลาดมากขึ้น จะต้องวางแผนการขยายพื้นที่ในการเพาะปลูกอย่างไร"

2. ภาวะสุขภาพของคนพิการ

จากการสัมภาษณ์คนพิการดาวเด่นทั้ง 9 คน ด้านการประเมินภาวะสุขภาพของผู้พิการขณะเข้าร่วมโครงการ ดังนี้

ภาวะสุขภาพคนพิการ พบว่า ผลการประเมินภาวะโภชนาการ จากแบบประเมิน Mini nutrition assessment ส่วนใหญ่คนพิการดาวเด่นมีสุขภาพแข็งแรง นอกเหนือจากความพิการของตนเอง ดัชนีชี้วัดดัชนีมวลกายปกติ (BMI = 18.5 – 22.9 กก./ตร.ม) จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.88 และมีภาวะน้ำหนักเกิน (BMI = 23.0–24.9 กก./ตร.ม) จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.12 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ภาวะโภชนาการพิจารณาจากดัชนีมวลกายของกลุ่มตัวอย่าง (n=9)

ภาวะโภชนาการ	จำนวน	ร้อยละ
ผอม (BMI < 18.5 กก./ตร.ม)	-	-
ปกติ (BMI = 18.5 – 22.9 กก./ตร.ม)	8	88.88
น้ำหนักเกิน (BMI = 23.0 – 24.9 กก./ตร.ม)	1	11.12
อ้วน (BMI ≥ 25.0 กก./ตร.ม)	-	-

นอกจากนั้น ผลจากแบบคัดกรองภาวะโภชนาการจากการประเมิน Mini nutrition assessment พบว่า

คนพิการดาวเด่นส่วนใหญ่มีภาวะโภชนาการ ระดับปกติ (12-14 คะแนน) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ภาวะโภชนาการจากแบบประเมิน Mini nutrition assessment (n = 9)

ภาวะโภชนาการ	จำนวน	ร้อยละ
ปกติ (12-14 คะแนน)	9	100
มีความเสี่ยงต่อภาวะขาดสารอาหาร (8-11 คะแนน)	-	-
ขาดสารอาหาร (0-7 คะแนน)	-	-

หากจำแนกรายละเอียดตามรายการประเมิน
แบบคัดกรองภาวะโภชนาการจากการประเมิน Mini nutrition
assessment พบว่าผู้พิการดาวเด่น มีคะแนนการคัดกรอง

ระหว่าง 12-14 คะแนน แปลผลว่า มีภาวะโภชนาการปกติ
ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการคัดกรองภาวะโภชนาการจากการประเมิน Mini nutrition assessment

รายการประเมิน	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
A. ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา รับประทานอาหารได้น้อยลงเนื่องจากความอยากอาหารลดลง มีปัญหาการย่อย การเคี้ยว หรือปัญหาการกลืนหรือไม่	0 = รับประทานอาหารน้อยลงอย่างมาก	0	0
	1 = รับประทานอาหารน้อยลงปานกลาง	0	0
	2 = การรับประทานอาหารไม่เปลี่ยนแปลง	9	100
B. ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา น้ำหนักลดลงหรือไม่	0 = น้ำหนักลดมากกว่า 3 กิโลกรัม	0	0
	1 = ไม่ทราบ	0	0
	2 = น้ำหนักลดระหว่าง 1 - 3 กิโลกรัม	0	0
	3 = น้ำหนักไม่ลดลง	9	100
C. สามารถเคลื่อนไหวได้เองหรือไม่	0 = นอนบนเตียง หรือ ต้องอาศัยรถเข็นตลอดเวลา	0	0
	1 = ลุกจากเตียงหรือรถเข็นได้บ้าง แต่ไม่สามารถไปข้างนอกได้เอง	0	0
	2 = เดินและเคลื่อนไหวได้ตามปกติ	9	100
D. ใน 3 เดือนที่ผ่านมา มีความเครียดรุนแรงหรือป่วยเจ็บป่วยหรือไม่	0 = มี	0	0
	2 = ไม่มี	9	100
E. มีปัญหาทางจิตประสาท (Neuropsychological problems) หรือไม่	0 = ความจำเสื่อม หรือ ซึมเศร้า อย่างรุนแรง	0	0
	1 = ความจำเสื่อมเล็กน้อย	0	0
	2 = ไม่มีปัญหาทางประสาท	9	100
F. ดัชนีมวลกาย (BMI) = น้ำหนัก (กก.) / [ส่วนสูง(ม.)] ²	0 = BMI น้อยกว่า 19	0	0
	1 = BMI ตั้งแต่ 19 แต่น้อยกว่า 21	8	88.88
	2 = BMI ตั้งแต่ 21 แต่น้อยกว่า 23	1	11.12

หมายเหตุ : คะแนนเต็ม 14 คะแนน มีเกณฑ์แปลผล ดังนี้

12-14 คะแนน: มีภาวะโภชนาการปกติ

8-11 คะแนน: มีความเสี่ยงต่อภาวะขาดสารอาหาร

0-7 คะแนน: ขาดสารอาหาร

3. คุณภาพชีวิตคนพิการ

จากการสัมภาษณ์คนพิการดาวเด่น ทั้ง 9 คน
พอสรุปได้ว่าก่อนเข้าโครงการคนพิการดาวเด่นส่วนใหญ่มี
โรคประจำตัว โดยเฉพาะผู้พิการที่สูงอายุมีโรคประจำตัว

เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน โรคหัวใจแข็ง วัณโรคกระดูก
เกาต์ เป็นต้น หลังจากเข้าร่วมโครงการ ได้มีกิจกรรมและ
กิจกรรมประจำวันที่เปลี่ยนไป ซึ่งกระบวนการปลูกผักต้อง
อาศัยการลงมือปฏิบัติ การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เตรียมพื้นที่

เตรียมดิน และต้องรดน้ำพรวนดินทุกวัน ซึ่งถือเป็นการออกกำลังกายทุกวัน และการตื่นเช้าทุกวันเพื่อมารดน้ำ เก็บผลผลิตส่งจำหน่าย ส่งผลให้มีสุขภาพด้านร่างกายแข็งแรงขึ้น ในขณะที่เดียวกันสุขภาพจิตดีขึ้น เนื่องจากรู้สึกมีคุณค่า สามารถช่วยตนเอง และพึ่งตนเองจากรายได้ที่เกิดขึ้น รวมถึงการมีคุณค่าในสังคม ที่สามารถช่วยให้คนในสังคมได้บริโภคผักปลอดสารเคมี ที่ไม่เกิดอันตรายต่อสุขภาพ และอันตรายต่อธรรมชาติ

4. สิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการ

จากการสัมภาษณ์คนพิการดาวเด่น ทั้ง 9 คน พอสรุปได้ว่าหลังเข้าโครงการ คนพิการได้มีสังคม มีเพื่อน มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนปลูกผักปลอดสารเคมีร่วมกัน เกิดกิจกรรมเยี่ยมแปลงผัก และนำผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาปรับปรุงและพัฒนาแปลงผักของตนเอง เพื่อขยายและเพิ่มผลผลิตอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมของผู้พิการเปลี่ยนไปในด้านที่ดีขึ้น และเกิดคุณประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องภาวะสุขภาพของคนพิการในโครงการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการ และศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะสุขภาพของผู้พิการ

โครงการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการและศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน สามารถสร้างและพัฒนาผู้พิการต้นแบบแห่งสุขภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม เกิดคนพิการดาวเด่นต้นแบบใน 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่อำเภออุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง และอำเภอเมืองขอนแก่น และสามารถขยายการพัฒนาคนพิการแห่งสุขภาพเพิ่มขึ้น จากการค้นหาคนพิการที่พัฒนาตนเองจากการใช้รูปแบบจากคนพิการดาวเด่นที่ใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงตนเองด้านความรู้ เจตคติ กระบวนการปลูกผักปลอดสารเคมี ที่ทำให้เกิดการพึ่งตนเองได้ เปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพที่ดีขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีเงินออม ส่งผลให้เกิดสังคมดี บนฐานเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สะท้อนให้เห็นว่า คนพิการสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพของตนเองได้ เมื่อมีแรงสนับสนุนจากสังคม และรับรู้ถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ดังที่โครงการฯ ปลูกผักปลอดสารเคมี เป็นกระบวนการในการสร้างคุณค่าในตนเองของคนพิการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ เกิดคุณค่าต่อสังคมในที่สุด สอดคล้องกับ

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของคนพิการทางการเคลื่อนไหวในอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ประกอบด้วย การรับรู้สมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ แรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ และ การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ดังนั้นในการพัฒนาพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพในคนพิการทางการเคลื่อนไหวให้เน้นกิจกรรมที่เพิ่มการรับรู้ประโยชน์ ลดการรับรู้อุปสรรค เสริมสร้างการรับรู้สมรรถนะแห่งตน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ

2. คุณภาพชีวิตคนพิการ

จากการประเมินการเปลี่ยนแปลงด้านองค์ความรู้ เจตคติ และกระบวนการ สะท้อนให้เห็นว่า ภายใต้ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ 18 เดือน คนพิการต้นแบบเกิดการพัฒนาสมรรถนะอย่างเต็มศักยภาพใน 2 ด้าน ได้แก่ด้านที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจการจัดการคุณภาพชีวิตผู้พิการ และด้านที่ 2 ด้านความสามารถในการจัดการสุขภาพ ซึ่งผู้พิการมีศักยภาพภายใต้ทุนมนุษย์ที่โลกสร้างสรรค์ ก้าวข้ามอุปสรรคด้านความพิการทางร่างกายให้เกิดการพึ่งตนเองได้ และสร้างคัมภีร์ อภิปรายผลได้ว่า ทุนสร้างสรรค์ที่โลกสร้างขึ้น หากไม่ได้รับการค้นหา และดึงศักยภาพผู้พิการอย่างเป็นระบบและเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คงไม่สามารถเกิดมาตรฐานคุณภาพชีวิตได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดกระบวนการทำงานต้นแบบได้ สะท้อนให้เห็นความทุ่มเท ความพยายามที่จะช่วยประเทศในการแก้ไขปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังเช่นกระบวนการทำงานของโรงพยาบาลอุบลรัตน์ จากการแก้ปัญหาสุขภาพในอดีตที่ผ่านมาโดยเปลี่ยนจากซ่อมเป็น “สร้างนำซ่อม” รวมถึงปฏิรูปโรงพยาบาลที่ดำเนินการมาระยะหนึ่งจนถึงปัจจุบัน และพัฒนาต่อไปอีกเรื่อยๆ พอสรุปความสำคัญในการทำงานของโรงพยาบาลอุบลรัตน์ได้ว่า "โรงพยาบาลอุบลรัตน์พัฒนาระบบสุขภาพโดยตระหนักถึงความสัมพันธ์กันระหว่างเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และสุขภาพ หรือแนวคิดปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of Health) และพัฒนาระบบสุขภาพภายใต้แนวคิดปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพให้สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางกำลังคนและกำลังเงินอย่างยั่งยืน โดยเชื่อมโยงทุนสิ่งแวดล้อมและทุนทรัพยากรมนุษย์เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างทรัพยากรที่จะสามารถพึ่งพา

ตนเองให้ได้มากที่สุด" การแก้ไขปัญหาลักษณะเชิงมิติของสังคม ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิต สุขภาพ การศึกษา เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ต่างต้องใช้ระบบแก้ไขเชิงบูรณาการ เพราะทุกปัจจัยดังกล่าวมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันต้องอาศัยการแก้ไขปัญหา "เชิงมิติสัมพันธ์" คำกล่าวตอนหนึ่งของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี ในปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ "การตื่นรู้ : อนาคตของมนุษยชาติที่กำลังผุดบังเกิด (Awakening : The Emerging Future of Mankind)" ที่กล่าวถึงการแก้ปัญหาเรื่องยากๆไว้ว่า "....เรื่องที่ซับซ้อนและยาก แก้ปัญหาด้วยวิธีและความรู้เก่าๆ ไม่ได้การใช้เงิน การใช้ความรู้สำเร็จรูป การใช้ความรุนแรง ด่าทอ วิพากษ์วิจารณ์ นั้นแก้ไม่ได้ เนื่องจากการทำอะไรให้สำเร็จจะมีคนเกี่ยวข้องมาก มักมีความซับซ้อนมาก มีหลายมิติ หลายมุม ต้องใช้การเรียนรู้ร่วมกัน ในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง (Interactive Learning through Action) ต้องเรียนรู้ร่วมกัน ใครจะไปเก่งคนเดียวก็ไม่ได้ ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง"

3. สิ่งแวดล้อมคนพิการ

จากผลการวิจัยคนพิการมีสังคม มีเพื่อน มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นว่าคนพิการในสังคมไม่โดดเดี่ยว สิ่งสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญโดยคนพิการต้องสร้างเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สร้างความเข้มแข็งในการดำเนินชีวิต ในสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาการเสริมสร้างเครือข่ายการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการกรณีศึกษา : ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการพุทธมณฑล พบว่า การมีผู้นำที่มีความรู้ความเข้าใจและมีคณะทำงานที่เข้าใจถึงแนวคิดการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการอย่างแท้จริง รวมตัวกันเพื่อขับเคลื่อนแนวคิดการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการให้คนพิการ โดยการสร้างความตระหนัก ความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตนเองให้กับคนพิการ เกิดการเปลี่ยนแปลงและการยอมรับจากภายในจิตใจของคนพิการ สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามอัตภาพ ถือเป็นแนวทางเลือกหนึ่งในการฟื้นฟูจิตใจของคนพิการ ปัจจัยที่ทำให้การเสริมสร้างเครือข่ายการดำรงชีวิตของคนพิการศูนย์การดำรงชีวิตอิสระพุทธมณฑลคนพิการสำเร็จ คือ การปฏิบัติอย่างซื่อๆ และต่อเนื่องด้วยความจริงใจ และเข้าใจคนพิการ บนพื้นฐานความเท่าเทียมกัน โดยใช้การให้คำปรึกษาฉันท์เพื่อนการจัดกลุ่มสนับสนุนคนพิการในชุมชน เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือขึ้นในชุมชนและสังคม เป็นตัวอย่างของต้นแบบของคนพิการ ที่ก้าวข้ามผ่านอุปสรรคทางด้านร่างกาย สามารถ

พึ่งพาตนเองและอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ซึ่งตามหลักของการพัฒนาผู้ที่เข้าใจปัญหาคนพิการได้ดีกว่าใคร ก็คือ คนพิการนั่นเอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผล

จากผลการวิจัยสรุปว่า ผลจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ พ.ศ.2550 มาตรา 33 มาตรา 34 และ มาตรา 35 โดยใช้กระบวนการปลูกฝังปลอดภัยและมีเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดูแลสุขภาพของคนพิการ คนพิการเกิดภาวะสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณภาพชีวิต ในสิ่งแวดล้อมดี ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ส่งผลให้เกิดการพึ่งตนเอง ก้าวข้ามขีดจำกัดของความพิการเพื่อสร้างสังคมดี เกิดคนพิการต้นแบบ และขยายผลต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เจตคติ และความเสมอภาคในสังคมไทยที่ไม่ทอดทิ้งกัน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ภาวะสุขภาพคนพิการที่เกิดการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน สามารถนำไปขยายผลพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และเครือข่ายได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น จะส่งผลให้ประเทศเกิดการพัฒนายั่งยืนดังนั้นควรมีนโยบายส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคม สร้างความเสมอภาค และความเท่าเทียม

2.2 รูปแบบกระบวนการจัดการความรู้ของผู้พิการ ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปเป็นต้นแบบของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในด้านอื่นๆเช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สุขภาพ และสังคม เพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ที่โลกสร้างสรรค์ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

1. กรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้พิการ. (2556). พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556. เข้าถึงข้อมูล 31 มกราคม 2563 จาก <http://dep.go.th/Content/View/4406/1>.
2. ธนพล แสงจันทร์. (2556). การเสริมสร้างเครือข่ายการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการกรณีศึกษา : ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการพุทธมณฑล. Veridian E-Journal, SU Vol.6 No. 1 January – April. 165-181.

3. แบบประเมินภาวะโภชนาการ.เข้าถึงข้อมูล 31 มกราคม 2563 จาก https://www.mna-elderly.com/forms/MNA_thai.pdf.
4. ประเวศ วะสี ในปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “การตื่นรู้: อนาคตของมนุษยชาติที่กำลังผุดบังเกิด (Awakening: The Emerging Future of Mankind) เข้าถึงข้อมูล 31 มกราคม 2563 จาก https://old.mahidol.ac.th/th/latest_news/59/wake-up1.html.
5. ภรติดา พงศ์พนัส. (2559). **การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของคนพิการทางการเคลื่อนไหวในอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
6. มุลนิธิพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี จังหวัดขอนแก่น. โครงการการจัดการความรู้เครือข่ายคนพิการ และศูนย์เรียนรู้คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน. (เอกสารอัดสำเนา).
7. โรงพยาบาลอุบลรัตน์. (2560). **ทฤษฎีใหม่และความเป็นหนึ่งเดียวระบบสุขภาพที่สร้างได้เอง**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
8. ศาสตร์พระราชา. (มมป.). ศาสตร์ของพระราชาลักษณ์ตรทฤษฎีใหม่. เข้าถึงข้อมูล 31 มกราคม 2563 จาก <https://sites.google.com/site/sastrphraracha2513>.
9. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (มมป.). สุขภาพคือภาพของ ความสุข Health is The Whole. การดำเนินงานเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอในจังหวัดขอนแก่น.
10. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เข้าถึงข้อมูล 31 มกราคม 2563 จากเข้าถึงข้อมูล 31 มกราคม 2563 จาก <https://www.thaihealth.or.th>.

ภาวะสุขภาพและความพร้อมของนักฟุตบอล วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย Health Status and Readiness of Football players, College of Asian Scholars

เกษม ชนวงศ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพและความพร้อมของนักฟุตบอล วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม และเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างคือ นักฟุตบอลที่สังกัดในทีม วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวคำถามถึงโครงสร้างเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของนักฟุตบอล และแบบสอบถามปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอล วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย แบบ Rating Scale 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ $\bar{\mu}$ และ S.D.

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักฟุตบอลเพศชายร้อยละ 100 มีอายุระหว่าง 19-22 ปี น้ำหนักระหว่าง 60-90 กิโลกรัม ส่วนสูงอยู่ระหว่าง 165-186 เซนติเมตร รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 2,000-10,000 บาท ภาวะสุขภาพของนักฟุตบอลส่วนใหญ่มีสุขภาพระดับดี โดยไม่มีโรคประจำตัว รับประทานอาหารครบตามหลัก 5 หมู่ ออกกำลังกายสม่ำเสมอตามตารางซ้อมนอนหลับอย่างเพียงพอ

2. ระดับความพร้อมตามปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอลโดยรวมมีระดับความพร้อมมากที่สุด ($\bar{\mu}$ = 4.62, S.D. = 0.06) ด้านความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for achievement หรือ nAch) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{\mu}$ = 4.45, S.D. = 0.35) ด้านความต้องการความรักความผูกพัน (Need for affiliation หรือ nAff) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{\mu}$ = 4.31, S.D. = 0.35) ด้านความต้องการอำนาจ (Need for power หรือ nPow) ด้านความต้องการอำนาจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{\mu}$ = 4.42, S.D. = 0.35)

คำสำคัญ ภาวะสุขภาพ ความพร้อม นักกีฬาฟุตบอล

Abstract

The objectives of this research were to studied the health status and readiness of College of Asian Scholars (CAS) footballers. The research methodology by used questionnaires in quantitative and qualitative research by Focus group. The sample was 20 footballers in the CAS team. The research instruments included a semi-structured questionnaire on the health of footballers and Rating Scale, 5 levels in questionnaire on factors supporting the readiness of football players CAS team. Statistics used for data analysis were $\bar{\mu}$ and S.D.

The research results:

1. 100% of male footballers were aged between 19-22 years. Body weight between 60-90 kg. Height between 165-186 cm. Most monthly income earns 2,000-10,000 baht. Football player health condition Most of them are of good health, without any underlying disease. Eat all 5 food groups of Standard Nutrition. Exercise regularly according to a football training schedule. Get quality sleep.

2. The readiness level based on factors supporting the overall readiness of football players was at the high level ($\bar{\mu}$ = 4.45, S.D. = 0.06). The overall of the Supporting Factors to Readiness in the aspects of Need for achievement (nAch) was at the highest level ($\bar{\mu}$ = 4.62, S.D. = 0.35), Supporting Factors

¹อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

to readiness in the aspects of Need for affiliation (nAff) was at a high level ($\bar{\mu}$ = 4.31, S.D = 0.35) and Supporting Factors to readiness in the aspects of the demand for power (nPow) was at a high level ($\bar{\mu}$ = 4.42, S.D = 0.35).

Keywords: Health Status, Readiness, Football players

บทนำ

กีฬาฟุตบอลถือเป็นกีฬาซึ่งเป็นที่นิยมสูงสุดในประเทศไทย โดยมีสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล ฟุตบอลทีมชาติไทย ประเทศไทยมีการจัดฟุตบอลอาชีพหลักคือ คือ ไทยลีก โดยในอดีตได้มีการแข่งขันโปรลีกจัดการโดยการแข่งขันแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นการแข่งขันของทีมจากหลายภูมิภาคในประเทศไทย สำหรับทีมที่ชนะเลิศในไทยลีกจะมีสิทธิเข้าร่วมการแข่งขัน เอเอฟซีแชมเปียนส์ลีก ที่เป็นการแข่งขันระดับทวีปเอเชีย และทีมที่ชนะเลิศในลีกนี้ก็จะมามีสิทธิเข้าร่วมเล่นในฟีฟ่าคลับเวิลด์คัพ ซึ่งเป็นการแข่งขันของทีมสโมสรในระดับโลก ในขณะเดียวกันทีมรองชนะเลิศจากไทยลีกจะไปร่วมเล่นใน เอเอฟซีคัพ

ทีมฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย เป็นหนึ่งในการสร้างนักฟุตบอล เพื่อสนับสนุนให้ทีมชาติไทยประสบความสำเร็จในการแข่งขันระดับโลกด้วยเช่นกัน โดยสโมสรฯ ได้เลื่อนชั้น ทำการแข่งขัน ไทยลีกดิวิชั่น 1 ฤดูกาล 2550 โดยอยู่ในสาย เอ และใช้ สนามกีฬากลางจังหวัดขอนแก่น เป็นสนามเหย้า โดยจบอันดับที่ 4 จาก 12 ทีม มี 29 คะแนน จาก 22 นัด หลังจากนั้นผลงานของสโมสรฯ มีโอกาสในการเลื่อนชั้นมากที่สุด โดยใน ฤดูกาล 2552 สโมสรฯ จบอันดับที่ 4 พลาดโอกาสในการเลื่อนชั้นโดยห่างจากทีมอันดับที่ 3 ในปีนั้นอย่าง สโมสรฟุตบอลศรีสะเกษ เพียง 3 คะแนน แต่ทว่า นักฟุตบอลในสโมสรได้รับการจับตามอง และถูกเรียกติด ทีมชาติไทย ในเวลาต่อมาอีกด้วย จนกระทั่ง ฤดูกาลต่อมา (ฤดูกาล 2553) สโมสรฯ ได้เลื่อนชั้นไปเล่นในการแข่งขัน ไทยพรีเมียร์ลีกได้สำเร็จ โดยจบด้วยตำแหน่งรองชนะเลิศ²

จากความสำเร็จ ด้านความพร้อมต่างๆของนักฟุตบอล ทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารทีมฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ให้ความสำคัญกับสุขภาพและความพร้อมของนักฟุตบอลในทีม จึงศึกษาภาวะสุขภาพและปัจจัยใดที่สนับสนุนความพร้อมของนักฟุตบอลทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ในด้านภาวะสุขภาพ ปัจจัยส่วนบุคคล และความพร้อมโดยใช้ปัจจัยด้านทฤษฎีแรงจูงใจไฟสั่มฤทธิ์ ของแมคคลีแลนด์ ที่กล่าวว่าความ

ต้องการของคนที่จะประสบความสำเร็จ มี 3 ประการ คือ 1) ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for achievement หรือ nAch) 2) ความต้องการความรักความผูกพัน (Need for affiliation หรือ nAff) และ 3) ความต้องการอำนาจ (Need for power หรือ nPow) ว่าความต้องการด้านใดมีความสอดคล้องกับความพร้อมเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาทีมฟุตบอลให้มีสุขภาพแข็งแรงและมีความพร้อมที่จะประสบผลสำเร็จสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพของนักกีฬาฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอล วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น

ขอบเขตการศึกษา

1. ประชากร ได้แก่ นักฟุตบอลสังกัดในทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่นจำนวน 20 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ภาวะสุขภาพและปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอลทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น เนื้อหาครอบคลุมปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อม

2.1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- 1) อายุ
- 2) ความสูง
- 3) น้ำหนัก
- 4) ระดับการศึกษา
- 5) รายได้ต่อเดือน
- 6) ภูมิลำเนา

2.2 ปัจจัยตามทฤษฎีแรงจูงใจไฟสั่มฤทธิ์ของแมคคลีแลนด์ (McClelland) 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement หรือ nAch)
- 2) ความต้องการความรักความผูกพัน (Need for Affiliation หรือ nAff)

3) ความต้องการอำนาจ (Need for power หรือ nPower)

3. ขอบเขตระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานระหว่าง การวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ซึ่งแต่ละขั้นตอนผู้วิจัย ได้ดำเนินงานตามลำดับ ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่

1.1 แนวคำถามถึงโครงสร้างเกี่ยวกับ ภาวะสุขภาพของนักฟุตบอล ทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

1.2 แบบสอบถามปัจจัยที่สนับสนุน ความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอลหญิง ทีมวิทยาลัยบัณฑิต เอเชีย จังหวัดขอนแก่น ของอาบิจิตร กอมาตร, อิดารัตน์ เลิศวิทยากุล และวรวรรณ รุจิตร (2561) แบบ Rating Scale 5 ระดับ แปลผลดังนี้

1.00-1.50 หมายถึง มีความพร้อม ระดับน้อยที่สุด

1.51-2.50 หมายถึง มีความพร้อม ระดับน้อย

2.51-3.50 หมายถึง มีความพร้อม ระดับปานกลาง

3.51-4.50 หมายถึง มีความพร้อม ระดับมาก

4.51-5.00 หมายถึง มีความพร้อม ระดับมากที่สุด

2. การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแนวคำถามถึงโครงสร้างที่ พัฒนาขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรง เชิงเนื้อหา นำมาหาค่า IOC นำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มารวมกันคำนวณหาความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำนวณจาก ความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับคำถาม ที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้อง เรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จะต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

+1 = ข้อคำถามสอดคล้อง

0 = ไม่แน่ใจ

-1 = ข้อคำถามไม่สอดคล้อง

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้ ศึกษาสร้างขึ้น มีความตรงเชิงเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละ ด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์การศึกษา ซึ่งผลการวัดค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาใช้ได้

3. การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

แบบสอบถามปัจจัยที่สนับสนุนความ พร้อมของนักกีฬาฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัด ขอนแก่น ของอาบิจิตร กอมาตร, อิดารัตน์ เลิศวิทยากุล และวรวรรณ รุจิตร (2561) ได้ทดสอบความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน โดยขอความ ร่วมมือด้วยการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวม ข้อมูล จากผู้จัดการทีมฟุตบอล วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

4.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และเก็บ ค้นด้วยตนเองโดยอธิบายรายละเอียดแบบสอบถามให้กลุ่ม ประชากรเข้าใจ พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์และประโยชน์ของงานวิจัยครั้งนี้ และยินยอม ทำแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ

4.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา จากแนวทางคำถามถึงโครงสร้างด้านภาวะสุขภาพ และจาก การตอบแบบสอบถามปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของ นักกีฬาฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษาได้ทำการประมวลผลข้อมูลโดย ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และข้อมูลเชิง ปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูป รวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถาม โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล แจกแจง ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักฟุตบอล จำแนก ตาม อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และภูมิลำเนา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 20 คน มีอายุระหว่าง 19-22 ปี น้ำหนักระหว่าง 60-90 กิโลกรัม ส่วนสูงอยู่ระหว่าง 165-186 เซนติเมตร รายได้ต่อเดือนส่วน ใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 2,000-10,000บาท ส่วนใหญ่มี ภูมิลำเนาจังหวัดขอนแก่น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักฟุตบอลทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	20	100.00
อายุ (ปี)	19	2	10.00
	20	8	40.00
	21	7	35.00
	22	3	15.00
น้ำหนัก (กิโลกรัม)	58-60	3	15.00
	61-70	7	35.00
	71-80	7	35.00
	81-90	3	15.00
ส่วนสูง (เซนติเมตร)	165-170	4	20.00
	171-180	13	65.00
	181-190	3	15.00
การศึกษา	ปริญญาตรี	20	100
รายได้ต่อเดือน (บาท)	ต่ำกว่า 5000	8	40.00
	5001-10000	12	60.00
ภูมิลำเนา	ขอนแก่น	7	35.00
	บึงกาฬ	2	10.00
	เลย	2	10.00
	แม่ฮ่องสอน	2	10.00
	สกล	1	5.00
	บุรีรัมย์	1	5.00
	มหาสารคาม	1	5.00
	หนองคาย	1	5.00
	ชัยภูมิ	1	5.00
	อุดรธานี	1	5.00
	กาฬสินธุ์	1	5.00

2. ภาวะสุขภาพนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

จากการสนทนากลุ่มนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย พบว่า

2.1 ภาวะสุขภาพก่อนและหลังท่านเป็นนักกีฬาฟุตบอล

จากการสนทนากลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่นักกีฬามีน้ำหนักเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากการซ้อมหนักจึงต้องการพลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอาหารหมู่โปรตีน อาหารที่ชอบรับประทานคือ ไก่ย่าง หมูกระทะ และบางคนมีน้ำหนักที่เพิ่มขึ้นมาก เพราะ ไม่มีวินัยในการควบคุมอาหาร พฤติกรรมการรับประทานอาหารบุฟเฟต์

2.2 โภชนาการสามารถส่งเสริมความ

พร้อมด้านสุขภาพ

พลังงานที่ได้รับ พบว่า ปกติผู้ชายจะได้รับพลังงาน 2500-3000 กิโลแคลอรี แต่ถ้าเป็นนักกีฬาต้องการพลังงานมากขึ้นอย่างน้อย 20% ของปกติ ลักษณะอาหารที่รับประทานอาหารตามหลักโภชนาการ ครบ 5 หมู่ ได้แก่ โปรตีน แป้ง ผลไม้ เกลือแร่ และน้ำ โดยเฉพาะแหล่งของโปรตีนที่นักฟุตบอลรับประทานประจำได้แก่ เนื้อหมู เนื้อไก่ เนื้อวัว และไข่ ซึ่งนักฟุตบอลรับประทานไข่ 10 ฟอง/สัปดาห์

อย่างไรก็ตามนักฟุตบอลส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมรับประทานอาหารดิบ เช่นขอยจู ที่ประกอบจากเนื้อวัวดิบ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อพยาธิ ซึ่งนักฟุตบอลเคยกินยาถ่ายพยาธิทุก 6 เดือน

2.3 ความเหมาะสมของตารางฝึกซ้อม

นักฟุตบอลซ้อมฟุตบอลตามตารางที่โค้ช กำหนดให้ โดยจะซ้อมทุกวันช่วงเช้า 2 ชั่วโมง (7.00-9.00 น. และช่วงเย็น 1-1.30 ชั่วโมง (17.00-18.30 น.) รูปแบบการซ้อม ก็จะเป็นลงทีม และรูปแบบการเล่นฟุตบอลต่างๆ ซึ่งช่วงกลางวันนักฟุตบอลใช้เวลาตามตารางเรียน นักฟุตบอลสะท้อนว่าตารางฝึกซ้อมมีความเหมาะสมดี และก่อนมีตารางแข่งควรมีการเข้าค่ายเพื่อฝึกซ้อมให้เกิดความมั่นใจ ที่จะชนะคู่แข่ง

2.4 การออกกำลังกายนอกเหนือจากการฝึกซ้อม พบว่านักฟุตบอลส่วนใหญ่สะท้อนว่า เล่นกลั้ม ท้อง ชิคแพค วิ่ง วิดพื้น และเข้าฟิตเนต

2.5 สิ่งแวดล้อม การพักผ่อน การทำสมาธิ พบว่า นักฟุตบอลส่วนใหญ่พักผ่อนเพียงพอ นอนวันละ 8-10 ชั่วโมง ถ้านอนน้อยที่สุดวันละประมาณ 5 ชั่วโมง แต่สภาพแวดล้อมไม่ค่อยเหมาะสม เพราะ มีเสียงดัง รบกวน เช่นเสียงรถ อากาศร้อน และห้องพักข้างๆ เสียงดัง และนักฟุตบอลเสนอแนะว่า ควรจัดที่พักเฉพาะให้นักฟุตบอลแทนการพักรวมในหอพักทั่วไป นอกจากนี้นักฟุตบอลได้ทำสมาธิ ปีละ 3-4 ครั้ง

2.6 ปัญหาสุขภาพ การเจ็บป่วย การเกิดอุบัติเหตุจากการฝึกซ้อมและการแข่งขัน พบว่า นักการ

เกิดอุบัติเหตุขณะเล่นฟุตบอล จำนวน 5 คน ได้แก่ ข้อเท้าพลิก เอ็นข้อเท้าฉีก โดนศอกไหล่หัก เป็นต้น นอกจากนี้นักฟุตบอลเสนอให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี เจาะเลือดตรวจความดันโลหิต เพื่อส่งเสริมให้สุขภาพแข็งแรง

2.7 ด้านอื่นๆ พบว่านักฟุตบอลยังสะท้อนว่าต้องการเป็นนักฟุตบอลในระดับทีมชาติ ระดับนักฟุตบอลอาชีพ บางคนได้ให้มุมมองที่น่าสนใจว่า การมาเรียนสาขาธุรกิจกีฬา มีความคาดหวังจบการศึกษาวุฒิปริญญาตรี และเมื่อสำเร็จการศึกษาจะประกอบอาชีพเกษตรกร ธุรกิจส่วนตัวเกี่ยวกับกีฬา ทำงานองค์การบริหารส่วนตำบล แต่อย่างไรก็ตามนักฟุตบอลทุกคนต่างสะท้อนความรู้สึกว่า นักฟุตบอลมาก และฟุตบอลเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต

3. ระดับความพร้อมของนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย โดยรวม พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอลหญิง ทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น : ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคคลีแลนด์ โดยรวมมีระดับความพร้อมมาก ($\bar{\mu} = 4.45, S.D. = 0.06$) เมื่อพิจารณารายด้านความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for achievement หรือ nAch) ($\bar{\mu} = 4.62, S.D. = 0.35$) รองลงมาในระดับมากที่สุด คือด้านความต้องการอำนาจ (Need for power หรือ nPow) ($\bar{\mu} = 4.42, S.D. = 0.35$) ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความต้องการความรักความผูกพัน (Need for affiliation หรือ nAff) ($\bar{\mu} = 4.31, S.D. = 0.25$) ดังแสดงใน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความพร้อมของนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียโดยรวม

ความต้องการ	$\bar{\mu}$	S.D.	แปลความ
1. ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for achievement / nAch)	4.62	0.35	มากที่สุด
2. ความต้องการความรักความผูกพัน (Need for affiliation / nAff)	4.31	0.25	มาก
3. ความต้องการอำนาจ (Need for power / nPow)	4.42	0.35	มาก
รวม	4.45	0.06	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงว่านักฟุตบอลทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มีความต้องการประสบความสำเร็จสูงที่สุดซึ่งสอดคล้องกับเป็นกีฬาที่ต้องใช้การแข่งขันเพื่อชนะ คู่แข่งให้ได้

4. ผลการศึกษาระดับความพร้อมของนักฟุตบอลทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for achievement หรือ nAch)

ปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านความต้องการป้องกัน

ประสบความสำเร็จ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{\mu}=4.62, S.D.=0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 9 ข้อ ระดับปานกลาง 1 ข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านตั้งใจ และทำดีที่สุดในทุกครั้งของการแข่งขัน ($\bar{\mu} = 5.00, S.D. = 0.00$) รองลงมาคือ ท่านมีความรักในการเล่นฟุตบอล ($\bar{\mu} = 4.95, S.D. = 0.22$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจการแข่งขัน ($\bar{\mu}=2.85 S.D. = 1.19$) ดังแสดงใน ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความพร้อมของนักฟุตบอลที่มหาวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านความต้องการประสบความสำเร็จ

ข้อที่	รายการ	$\bar{\mu}$	S.D.	แปลความ
1	ท่านมีความรักในการเล่นฟุตบอล	4.95	0.22	มากที่สุด
2	ท่านใฝ่ฝันมาตั้งแต่เด็กว่าท่านจะเป็นนักฟุตบอลที่ประสบผลสำเร็จ	4.55	0.92	มากที่สุด
3	ท่านตั้งใจฝึกซ้อมตามตารางที่โค้ช แนะนำ	4.90	0.30	มากที่สุด
4	ท่านตั้งใจและทำดีที่สุดในทุกครั้งของการแข่งขัน	5.00	0.00	มากที่สุด
5	ท่านคิดว่าการแข่งขันทุกครั้งคือความท้าทาย	4.85	0.36	มากที่สุด
6	ท่านตั้งใจพัฒนาการเล่นฟุตบอลอย่างต่อเนื่อง	4.90	0.30	มากที่สุด
7	ท่านเชื่อฟังและปฏิบัติตามแผนที่ได้วางแผนให้ทุกครั้ง	4.75	0.43	มากที่สุด
8	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจการแข่งขัน	2.85	1.19	ปานกลาง
9	ท่านยินดีปรับปรุงการเล่นเมื่อได้รับการประเมินผลจากโค้ช	4.80	0.40	มากที่สุด
10	ท่านนำสาเหตุการแพ้การแข่งขันมาปรับปรุงการเล่นทุกครั้ง	4.65	0.57	มากที่สุด
รวม		4.62	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงว่านักฟุตบอลที่มหาวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ต้องการประสบความสำเร็จระดับสูง เล่นฟุตบอลที่เกิดจากความรัก ความใฝ่ฝัน ตั้งใจฝึกซ้อมและใช้ความท้าทายเป็นการขับเคลื่อนความสำเร็จ

5. ผลศึกษาระดับความพร้อมของนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านความต้องการความรักความผูกพัน (Need for affiliation หรือ nAff)

ปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอลหญิงที่มหาวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านความต้องการ

ความรักความผูกพัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{\mu}$ = 4.31, S.D = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือท่านรู้สึกภาคภูมิใจทุกครั้งที่ได้ ลงเล่นฟุตบอลกับทีม ($\bar{\mu}$ = 4.85, S.D. = 0.36) รองลงมาคือ ท่านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อโค้ชและเพื่อนร่วมทีม ($\bar{\mu}$ = 4.70, S.D. = 0.46) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านทำความเข้าใจกับพฤติกรรมที่โค้ชหรือเพื่อนร่วมทีมที่แสดงออกและท่านรู้สึกไม่พอใจ ($\bar{\mu}$ = 3.60, S.D. = 1.16) ดังแสดงใน ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับความพร้อมของนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านความต้องการความรักความผูกพัน

ข้อที่	รายการ	$\bar{\mu}$	S.D.	แปลความ
1	ท่านรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและมีความสำคัญต่อทีม	3.80	0.98	มาก
2	ท่านได้รับการยอมรับจากโค้ช และเพื่อนร่วมทีม	3.50	0.74	ปานกลาง
3	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจทุกครั้งที่ได้ลงเล่นฟุตบอลกับทีม	4.85	0.36	มากที่สุด
4	ท่านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อโค้ชและเพื่อนร่วมทีม	4.70	0.46	มากที่สุด
5	ท่านปรึกษาโค้ชและเพื่อนร่วมทีมเสมอ เมื่อรู้สึกไม่สบายใจในการแข่งขัน	4.30	0.90	มาก
6	ท่านทำความเข้าใจกับพฤติกรรมที่โค้ชหรือเพื่อนร่วมทีมที่แสดงออกและท่านรู้สึกไม่พอใจ	3.60	1.16	มาก
7	ท่านเอาใจใส่โค้ชและเพื่อนร่วมทีมเสมอ	4.35	0.73	มาก
8	ท่านปฏิบัติตัวเพื่อรักษาชื่อเสียงของทีมเสมอ	4.65	0.57	มากที่สุด
9	ท่านมักจะเล่นตามกติกา และเปิดโอกาสให้เพื่อนทำประตู	4.65	0.57	มากที่สุด
10	เมื่อมีโอกาสท่านและทีมไม่เคยท้อแท้ เมื่อผลการแข่งขันแพ้	4.70	0.56	มากที่สุด
รวม		4.31	0.25	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงว่านักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มีความต้องการความรักความผูกพันกับทีม

ระดับมาก โดยต้องการเป็นบุคคลที่สำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของทีม และมีสัมพันธภาพที่ดีกับโค้ชและเพื่อนร่วมทีม

6. ผลศึกษาระดับความพร้อมของนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านความต้องการอำนาจ (Need for power หรือ nPow)

ปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านความต้องการอำนาจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{\mu}=4.42$, S.D=0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ ระดับมาก 5 ข้อ

และระดับปานกลาง 1 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือท่านคิดว่าควรมีนักโภชนาการ ดูแลอาหารที่มีประโยชน์เหมาะสมกับนักฟุตบอล ($\bar{\mu} = 4.95$, S.D = 0.22) รองลงมาคือ ท่านคิดว่าควรมีการตรวจร่างกายประจำปี ($\bar{\mu}=4.85$, S.D=0.36) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านคิดว่าตารางฝึกซ้อมไม่ควรมีการยืดหยุ่น ($\bar{\mu} = 3.50$, S.D = 1.20) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระดับความพร้อมของนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านความต้องการอำนาจ

ข้อที่	รายการ	$\bar{\mu}$	S.D.	แปลความ
1	ท่านคิดว่าระบบสวัสดิการที่ดีจะส่งผลให้นักฟุตบอลไม่ย้ายทีม	4.35	0.85	มาก
2	ท่านคิดว่าค่าตอบแทนควรมีการปรับตามผลการแข่งขัน	3.95	1.28	มาก
3	ท่านคิดว่าควรมีระบบสวัสดิการด้านที่พักให้สะดวกสบาย	4.80	0.40	มากที่สุด
4	ท่านคิดว่าตารางฝึกซ้อมไม่ควรมีการยืดหยุ่น	3.50	1.20	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าควรมีนักโภชนาการ ดูแลอาหารที่มีประโยชน์เหมาะสมกับนักฟุตบอล	4.95	0.22	มากที่สุด
6	ท่านคิดว่าควรมีการตรวจร่างกายประจำปี	4.85	0.36	มากที่สุด
7	ท่านคิดว่าควรมีระบบสนับสนุนด้านรายได้เมื่อเกิดการบาดเจ็บ	4.55	0.59	มากที่สุด
8	ท่านคิดว่าควรมีระบบสวัสดิการด้านสินเชื่อด้านที่พักอาศัย	4.35	0.91	มาก
9	ท่านคิดว่าควรมีช่วงให้ทีมได้ท่องเที่ยวพักผ่อน	4.40	0.86	มาก
10	ท่านคิดว่าระบบสวัสดิการที่ดีจะส่งผลต่อความสำเร็จในการแข่งขัน	4.50	0.81	มาก
รวม		4.42	0.35	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงว่าความพร้อมของนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านความต้องการอำนาจระดับสูง โดยให้ความสำคัญกับการมีอำนาจด้านความต้องการสวัสดิการ โภชนาการ การตรวจร่างกายประจำปี รวมถึงระบบสนับสนุนด้านรายได้เมื่อเกิดการบาดเจ็บของนักฟุตบอล

7. ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

7.1 โปรแกรมการซ้อม และโปรแกรมการเก็บตัวนักกีฬามีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

7.2 ควรมีการพิจารณาเพิ่มอาหารเสริมที่มีความจำเป็นต่อนักกีฬา

7.3 ควรเพิ่มขวัญและกำลังใจโดยจัดทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตามความสามารถของนักฟุตบอล

7.4 จัดสวัสดิการด้านเบี้ยเลี้ยง และที่พักอาศัย ให้มีความสะดวกต่อการเดินทางในการฝึกซ้อม

7.5 จัดสวัสดิการด้านชุดซ้อมและอุปกรณ์การให้เพียงพอต่อการฝึกซ้อมมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล 2 ประเด็น ดังนี้

1. ภาวะสุขภาพของนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

โดยส่วนใหญ่ นักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มีภาวะสุขภาพแข็งแรง น้ำหนัก ส่วนสูงมีความสมดุล ไม่มีโรคประจำตัว รับประทานอาหารครบตามหลัก 5 หมู่ ออกกำลังกายสม่ำเสมอตามตารางซ้อม นอนหลับอย่างเพียงพอ อภิปรายผลว่า นักฟุตบอลมีช่วงอายุระหว่าง 19-22 ซึ่งนักฟุตบอลมีอยู่ระหว่างช่วงวัยของการเจริญเติบโตเต็มที่ ทั้งส่วนสูง น้ำหนักที่เหมาะสม โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของนักกีฬา บุคลิกภาพภายนอกจะได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรมเป็นส่วนใหญ่ เช่น รูปร่าง หน้าตา สีผิว ความสูง ลักษณะทางเพศ กลไกการทำงานของร่างกายบางอย่างแม้กระทั่งโรคภัยไข้เจ็บ เช่น พ่อแม่มีรูปร่างสูงใหญ่ ลูกที่เกิดมาจึงมีโครงสร้างที่สูงใหญ่

ตามไปด้วย ดังนั้นหากลูกต้องการเป็นนักกีฬาจึงมีความได้เปรียบด้านโครงสร้างร่างกายที่เหมาะสมกับชนิดกีฬานอกจากนั้นผู้ที่เป็นักกีฬาควรทราบกันดีว่า การที่จะเล่นกีฬาได้อย่างดีนั้น นอกจากจะมีร่างกายที่แข็งแรงและจิตใจที่เข้มแข็งแล้ว ระดับสติปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมยังมีผลต่อการตัดสินใจต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเกมการแข่งขันได้เช่นเดียวกัน นอกจากบุคลิกภาพภายนอกที่ได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมแล้วบุคลิกภาพภายในบางประการอาจได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมด้วย เช่น ความคิด หรือการตอบสนองทางอารมณ์ต่างๆ

ด้านภาวะโภชนาการของนักฟุตบอล โดยนักฟุตบอลได้รับประทานอาหารหลัก 5 หมู่ได้ครบถ้วน แต่อย่างไรก็ตามยังมีพฤติกรรมการรับประทานอาหารสุกๆ ดิบๆ ซึ่งมีความเสี่ยงในการเกิดโรคพยาธิ ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพระยะยาว โดยนักกีฬาควรปรับพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ สะอาด และปลอดภัย ดังคำกล่าวที่ว่า "กินสุก สร้างสุข" อนึ่งรูปแบบการรับประทานอาหารสำหรับนักกีฬาฟุตบอลด้านปริมาณพลังงานจากอาหารที่นักกีฬาต้องการในแต่ละวันนั้นขึ้นอยู่กับน้ำหนักตัว และความหนักของกิจกรรมที่ต้องทำ โดยปริมาณความต้องการพลังงานพื้นฐานของคนทั่วไปจะอยู่ที่ 20-30 กิโลแคลอรีต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม ถ้ามีการฝึกซ้อมหรือแข่งขันอย่างหนักก็อาจมีความต้องการพลังงานเพิ่มเป็นสองเท่าของคนทั่วไป โดยทั่วไปนักฟุตบอลชายรูปร่างสันทัดจะต้องการ พลังงานประมาณ 2,000-4,000 กิโลแคลอรีต่อวัน อย่างไรก็ตามปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดภาวะสุขภาพดี คือการนอนหลับพักผ่อนที่เพียงพอ และการลดเครื่องดื่มที่ผลเสียต่อสุขภาพเช่นการดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีผลกระทบต่อตนเอง และสังคม

2. ความพร้อมของนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

นักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มีความพร้อมระดับมาก อภิปรายผลว่า นักฟุตบอลมีความรักและใฝ่ฝันที่จะเป็นนักฟุตบอลอาชีพในอนาคต การต้องการประสบผลสำเร็จในการแข่งขันจึงมีระดับมากที่สุดโดยความพร้อมด้านความต้องการประสบผลสำเร็จจึงสูงกว่าด้านการต้องการอำนาจและด้านความผูกพัน ซึ่งสอดคล้องกับความพร้อมของนักกีฬาหญิงทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย โดยรวมมีระดับความพร้อมมากโดย ด้านความต้องการประสบผลสำเร็จระดับมากที่สุด ด้านความต้องการอำนาจ และด้านความต้องการความรักความ ระดับมากที่สุด ซึ่งกีฬาฟุตบอลเป็นกีฬา

ที่มีการแข่งขันสูง ซึ่งสามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคง สามารถสร้างฐานะทางสังคมและรายได้ให้กับครอบครัวนักกีฬาได้เป็นอย่างมาก ถือเป็อาชีพที่ทำหาย และสร้างกำไรชีวิตให้กับนักกีฬาอย่างไม่เป็นรองอาชีพใดในโลก

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยภาวะสุขภาพและความพร้อมของนักฟุตบอล วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สรุปผลการวิจัยว่า

1.1 ภาวะสุขภาพของนักฟุตบอล ทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มีภาวะสุขภาพดี แข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัว รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ แต่มีประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุการการซ้อมฟุตบอล เช่นเอ็นฉีก กระดูกร้าว และได้รับการรักษาจนกระทั่งหายเป็นปกติสามารถเล่นฟุตบอลให้ทีมได้

1.2 ความพร้อมของนักฟุตบอลวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ระดับมาก โดยมีความพร้อมด้านความต้องการประสบผลสำเร็จมากที่สุด รองลงมาคือด้านความต้องการอำนาจ และความด้านความต้องการความรักความผูกพัน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรนำข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจัยนำเข้ด้านข้อมูลพื้นฐานในพัฒนาและปรับปรุงการวางแผนการฝึกซ้อม สวัสดิการ การมีส่วนร่วมของทีมในการนำทีมสู่ความสำเร็จ

2) ควรนำข้อเสนอแนะนำไปสนับสนุนให้กำลังใจเพื่อสร้างแรงจูงใจ ที่ตรงกับความต้องการของทีม

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาคุณภาพชีวิตนักฟุตบอลในระยะยาว

2) ควรพัฒนารูปแบบการดูแลและสวัสดิการนักฟุตบอลเพื่อให้เกิดความรักและความผูกพันกับทีมงานอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

1. กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). **จิตวิทยาการกีฬา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

2. ชิดารัตน์ เลิศวิทยากุล. (2561). **การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างภูมิคุ้มกันพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี โดยใช้ปัญหาเป็นฐานระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
3. ประวัติฟุตบอลไทย ประวัติฟุตบอลในประเทศไทย <https://www.educatepark.com/story/thai-football-history>. (ออนไลน์) เข้าถึงข้อมูล 17 สิงหาคม 2563.
4. วรัท ปทุมศุวิโรจน์. (2561). ผลกระทบของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต. **วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์**. 4(2) เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม. 258-272.
5. สโมสรฟุตบอลจังหวัดขอนแก่น <https://th.wikipedia.org>. (ออนไลน์) เข้าถึงข้อมูล 17 สิงหาคม 2563.
6. อภิชาติ อ่อนสร้อย และปรีชา ศิริรัตน์ไพบูลย์. (2557). **ฟุตบอล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: บริษัทเด็กรักการพิมพ์ จำกัด.
7. อาบจิตร กอมาตย์, ชิดารัตน์ เลิศวิทยากุล และวรวรรณ รุจิตร. (2561). ปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอลหญิงทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น : ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคคลีแลนด์. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**. 8(1) มกราคม-มิถุนายน. 141-148.
8. อาบจิตร กอมาตย์, ชิดารัตน์ เลิศวิทยากุล และวรวรรณ รุจิตร. (2561). ปัจจัยที่สนับสนุนความพร้อมของนักกีฬาฟุตบอลหญิงทีมวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น : ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคคลีแลนด์. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**. 8(1) มกราคม-มิถุนายน. 141-148.
9. McClelland, D.C. and Winter, D.G. (1969). **Motivating Economic Achievement**. NY: Free Press.
10. Mens Health Thailand. 3 เคล็ดลับ“การกินอาหาร” ฉบับนักฟุตบอล โภชนาการก็สำคัญไม่แพ้แข่งที่ดี <https://today.line.me/th/v2/article/3>. (ออนไลน์) เข้าถึงข้อมูล 31 สิงหาคม 2563.

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพในจังหวัดชัยภูมิ

The factor Management towards quality of basic schools

in Chaiyaphum Province

กฤตพัฒน์ พลคราม¹,
ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์²,
เกษร ทองแสน³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1 ศึกษาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ในจังหวัดชัยภูมิ 2 ศึกษาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ และ 3 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพในจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำนวน 310 คน มีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยวิธีการหาความตรงเชิงเนื้อหา ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 -1.00 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (CFA) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (MRA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติในการบริหารคุณภาพในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านกระบวนการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร และด้านเทคโนโลยี
2. ระดับการปฏิบัติในการบริหารคุณภาพภายในสถานศึกษา ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์ในการบริหารที่มีคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชัยภูมิ
3. การพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาระหว่างตัวแปรปัจจัยการบริหารคุณภาพกับประสิทธิภาพการบริหารขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพในจังหวัดชัยภูมิ ตัวแปรปัจจัยการบริหารคุณภาพที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการมี 4 ตัวแปร ได้ร้อยละ 66.3 โดยมีตัวทำนายที่เด่นชัดมากที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านกระบวนการบริหาร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากร มีน้ำหนักในการทำนายตามลำดับ สามารถเขียนสมการถดถอยที่ใช้ในการทำนายได้ ดังต่อไปนี้

$$Y_{\text{total}} = .407X_5 + .367X_2 + .222X_5 + .132X_1$$

โดยสรุป จากผลการวิจัย พบว่า ทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการจัดการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชัยภูมิทุกปัจจัย แต่น้ำหนักแต่ละปัจจัยอาจมากน้อยไม่เท่ากัน

คำสำคัญ ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน / ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ

¹อดีตผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ

²ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล สพป.ขอนแก่น เขต 3

³ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู สำหรับอาเซียน มหาวิทยาลัยขอนแก่น อดีต ศึกษาพิเศษเขตเชี่ยวชาญ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the issue Improving the quality of basic schools in the Chaiyapbum province, 2) to study factors management towards effectiveness of basic schools in the Chaiyahum province 3) to study guidelines for the management of basic schools quality. In Chaiyaphum Province. The sample size school administrators by a stratified random sampling designate be the Province as a top layer in each sample be comparing the Proportion of sampling instruments were questionnaires to determine the quality of the content with IOC between 0.60 - 1.00 statistics used for data analysis were percentage value. average , standard deviation analysis, confirmatory factor analysis (CFA) multiple regression analysis (MRA) with the program.

The results were as follows:

1 . Factor management on quality of basic schoos found that the practice of quality management in schools. In every element, including the budget management process. material, equipment, human resources and Innovation technology.

2. Factor managemen on, quality of basic schools found that the factors of quality Management in schools were information, technology personnel., budget, material., and administrative procedures relation with the administration elements.

3. Forecast of effectiveness of quality Management education variables. The effectiveness has been recruited into the education with four variables, including information technology. administrative procedures, the material and personnel working together can be predicted the effectiveness of the management effectiveness of basic education students was 66.3 percent predicted by the presence of the most prominent technology administrative material and personnel as following:

$$Y_{\text{total}} = .407X_5 + .367X_2 + .222X_5 + .132X_1$$

In summary , the finding indicated that the five elements. Education and training the teamwork structures the support the communication leadership the measure of evaluate the performance culture. with a focus on education in the Chaiyaphum Province. all the elements, but very little weight components may not equal.

Keywords: Factor Management on basic education / Factor Management on quality basic education

บทนำ

คุณภาพ เป็นการสร้างโอกาสให้คนในสังคมมากขึ้น การศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างความก้าวหน้าและแก้ปัญหาในสังคมได้ เพราะเป็นกระบวนการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ มีศักยภาพตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแผนพัฒนาศักราชของประเทศไทยทางสังคม และจิตใจให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวมและมีการศึกษาที่สูงขึ้น มีอาชีพที่มั่นคงและมีชีวิตที่สงบสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) การศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างตนเองการเรียนรู้ (Learning Society) สร้างคนที่มีคุณภาพเพื่อมุ่งสร้างความเป็นการจัดการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้อง

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีความรู้กับบริบท (Context) รอบด้านกระบวนการบริหารจัดการได้มุ่งสู่ระบบของการพัฒนาให้สนองตอบต่อสังคมยุคข้อมูลสารสนเทศคำว่า “มาตรฐานและคุณภาพ” ของการจัดการศึกษาจัดเป็นแนวคิดสำคัญของสังคมที่ได้กล่าวขานกันมากมายในปัจจุบัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เสนอแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาที่ท้าทายหลายด้านให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาโดยด้านต่างๆ คือ ปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องกันทั้งระบบ ปฏิรูปในแนวทางการจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ปฏิรูปหลักสูตรและเนื้อหาสาระวิชาการจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งหลายงานของรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

และเอกชน โดยเองการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม ปฏิรูประบบครูคุณภาพ และบุคลากรทางการศึกษา มุ่งเน้นให้มีการยกระดับสถานศึกษาของวิชาชีพครู การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพครู ระบบทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาเพื่อระดมทรัพยากรมาเพื่อการศึกษา ปฏิรูประบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เน้นเรื่องของการประกันคุณภาพภายในและให้มีการรับรอง และประเมินผลมาตรฐานขององค์กรภายนอก และปฏิรูปสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มุ่งให้มีการผลิตใช้สื่อและเทคโนโลยีในรูปแบบที่หลากหลายที่มีคุณภาพ (สำนักงาน ปฏิรูปการศึกษา, 2544) โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็น องค์กรสำคัญต่อการสร้างสรรค์ความเป็นมาตรฐานและ คุณภาพการศึกษาให้บังเกิดขึ้นโดยอาศัยกระบวนการเป็น การจัดที่ดี มีกลไกของการพัฒนาที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน อย่างเป็นระบบและเกิดขึ้นโดยความร่วมมือร่วมใจจาก ทรัพยากร บุคคลทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและ ภายนอก คุณภาพของโรงเรียนต้องเกิดจากฝีมือของ บุคลากรในโรงเรียนโดยบุคลากรภายนอกให้การสนับสนุน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานของบุคลากรใน โรงเรียน ทุกคนทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงภารกิจอันสำคัญยิ่ง นั้นคือ ครู อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนจะต้อง สร้างและพัฒนาคุณภาพของตนให้มีความพร้อมที่จะใช้เพื่อ ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพศิษย์ คุณภาพนักเรียน หรือ คุณภาพโรงเรียน (สงบ ประเสริฐพันธ์, 2543)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสาเหตุของปัจจัย การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อจะได้นำ ข้อมูลจากการศึกษาไปพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษา ขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้นใช้ เป็นประโยชน์เป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารโรงเรียน

ความสำคัญ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับ หน่วยงาน สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถใช้ เป็นข้อมูล ในการกำหนดนโยบายส่วนรวมสนับสนุน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา ส่งเสริม การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาทั้งด้านการบริหาร การ เรียนการสอนของครูและคุณภาพนักเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา สร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาการศึกษาให้ บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

3. สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลพื้นฐานของ ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ เพื่อ เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการพัฒนาการ บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดความสัมพันธ์ อันดีภายในองค์กร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐานที่มีคุณภาพ ในจังหวัดชัยภูมิ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐานที่มีคุณภาพ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในจังหวัดชัยภูมิ

3. เพื่อพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ระหว่างตัวแปรปัจจัยการบริหารคุณภาพกับประสิทธิผล การบริหารขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพในจังหวัดชัยภูมิ

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี คุณภาพในจังหวัดชัยภูมิ

มีความสัมพันธ์กัน

2. ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี คุณภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัด ชัยภูมิ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,227 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาด ตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie Morgan) ได้นำไปใช้สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random) โดยใช้เขต พื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบในจังหวัดเป็นชั้นกำหนดตัวอย่าง ในแต่ละชั้นโดยการเทียบสัดส่วนของเขตพื้นที่การศึกษา แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) ได้กลุ่มตัวอย่าง 310 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนในจังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 140 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 170 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 121 คน รวมทั้งสิ้น 310 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรพยากรณ์ เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่

- 1) ปัจจัยด้านบุคลากร
- 2) ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร
- 3) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์
- 4) ปัจจัยด้านงบประมาณ
- 5) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2 ตัวแปรเกณฑ์ คือตัวแปรที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ประสิทธิภาพด้านผู้เรียน
- 2) ประสิทธิภาพด้านผู้บริหาร
- 3) ประสิทธิภาพด้านครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา แบ่งเป็น 5 ด้าน คือด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหาร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 5 ด้าน คือด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหาร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการวัดผลการศึกษา ด้านวิชาการ และด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กที่มีผลการประเมิน สมศ. รอบ 3 ในระดับดีมาก นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความ

ถูกต้อง ครบครอบคลุมของเนื้อหา ภาษาแล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กผ่านการรับรองการประเมินสมศ. รอบ 3 ที่มีผลการประเมินระดับดีมาก เพื่อศึกษาตัวแปรและกำหนดกรอบวิจัย เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกจากผู้บริหารดีเด่นเป็นที่ยอมรับ มีความสามารถและประสบการณ์ในการบริหาร

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คนและนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยง (reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Cronbach Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ แล้วนำไปสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 ฉบับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2.2 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของการคำนวณความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอในรูปตารางความเรียง

2.3 การวิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนแบบมาตรฐาน โดยนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เป็นระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.4 การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อลดจำนวนตัวแปรที่จำเป็นและสำคัญ โดยวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันด้วยวิธี CFA และวิเคราะห์ปัจจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

2.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพในจังหวัดชัยภูมิ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย

1. ปัจจัยบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพในจังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.22 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปัจจัยการบริหารทุกด้านอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยงบประมาณ ด้านกระบวนการบริหาร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร และด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศ ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.19 – 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38- 0.49

2. การศึกษาระดับการปฏิบัติด้าน ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายย่อยพบว่า ข้อที่สูงเป็นลำดับหนึ่งคือการวางแผนพัฒนาบุคลากรทางวิชาการให้เหมาะสมกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง รองลงมา คือบุคลากรทุกระดับได้รับการพัฒนาศักยภาพตามความเหมาะสม ส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการฝึกอบรมสัมมนา อบรมอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดบทบาทหน้าที่และภารกิจของบุคลากรเหมาะสมกับความรู้ความสามารถตามลำดับ ส่วนอันดับต่ำที่สุด ได้แก่โครงสร้างและแผนงานบริหารบุคคลที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 4.16 – 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.70- 0.83

3. การศึกษาระดับปฏิบัติด้าน กระบวนการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายย่อยพบว่า ข้อที่สูงเป็นระดับหนึ่งคือ การกำหนดอำนาจหน้าที่ บทบาท ความรับผิดชอบค้ำึงถึงการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและคุณภาพ รองลงมาได้แก่กำหนดโครงสร้างและระบบการบริหารสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาและชัดเจน และมอบหมายงานตรงความรู้ความสามารถ ทักษะและความต้องการของบุคลากรได้ ปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.02 – 4.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.74- 0.88

4. การศึกษาระดับปฏิบัติด้านวัสดุ อุปกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายย่อยพบว่า ข้อที่สูงเป็นอันดับหนึ่งคือสื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัย และมีปริมาณเพียงพอที่สามารถนำมาใช้ได้ รองลงมาได้แก่การเก็บรักษาและการแจกมีขั้นตอน ดำเนินการเป็นระเบียบปฏิบัติที่เหมาะสม และการความ กำหนดต้องการและปริมาณการวัสดุกำหนดตามความจำเป็นตามลำดับ ส่วนอันดับต่ำสุดได้แก่ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการสภามีมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด อาคารสถานที่ มีมาตรฐานที่กำหนด โดยมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.15 – 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.74 – 0.85

5. การศึกษาระดับปฏิบัติด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายย่อยพบว่า ข้อที่สูงเป็นอันดับหนึ่ง คือการจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการเรียนการสอน โดยการวางแผนงาน และการศึกษาวิจัยมีความเหมาะสมเป็นระบบ รองลงมาได้แก่ การจัดโครงสร้างการเงินและบัญชีอย่างถูกต้องตามระเบียบการคลัง และการบริหารงานระบบ

การเงินและบัญชีมีหลักฐานและรายละเอียดที่ถูกต้อง โปร่งใส สามารถพิสูจน์และตรวจสอบได้ ตามลำดับ ส่วนอันดับต่ำสุดได้แก่การวางแผนงบประมาณประจำปีเป็น แผนงานและเครื่องมือควบคุมการปฏิบัติงาน โดยมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.09 – 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.74 – 0.85

6. การศึกษาระดับปฏิบัติด้าน เทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายย่อยพบว่า ข้อที่สูงเป็นอันดับหนึ่ง คือการใช้ฐานข้อมูลให้เป็นแหล่งค้นคว้าส่งเสริมให้มีการเรียนรู้โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตนเอง รองลงมาได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการและโครงการที่นำหลักที่ทันสมัย จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาดำเนินการ และการพัฒนาหลักสูตรและการ สร้างคุณภาพการศึกษา กำหนดหลักการและแนวทางปฏิบัติ ที่มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นสังคมและวัฒนธรรม ตามลำดับ ส่วนลำดับต่ำสุด ได้แก่การจัดกิจกรรมและการ ถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการนำเทคนิควิธีการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.14 – 4.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.72 – 0.82

7. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ยังยืน ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหาร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักปัจจัย ทุกด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ชั่วโมงตั้งแต่ - 0.002- 7.648 และมีค่า R² ที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่น อยู่ในระดับสูง จากข้อมูลสรุปได้ว่าปัจจัยทั้ง 5 ด้าน มีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ในจังหวัดชัยภูมิ

8. การพยากรณ์ประสิทธิผลการ บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพระหว่างตัวแปร ปัจจัยการบริหารคุณภาพกับประสิทธิผลการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชัยภูมิ โดยรวม ประกอบด้วยตัวแปรทำนาย 4 ด้าน ได้แก่ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ ด้านกระบวนการบริหาร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และ ด้านบุคลากร สามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผล การบริหารจัดการประสิทธิผลด้านผู้เรียนได้ร้อยละ 66.30 โดยปรากฏตัวทำนายเด่นชัดมากที่สุด คือด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ รองลงมาเป็นด้านกระบวนการบริหาร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และด้านบุคลากรตามลำดับ

9. ผลการพยากรณ์ประสิทธิผล การบริหารการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ด้านผู้เรียนประกอบด้วยตัวแปรทำนาย 2 ด้าน คือ

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการบริหาร สามารถร่วมกันทำนวยระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาด้านผู้เรียน โดยปรากฏตัวทำนวยที่เด่นชัดมาก

10. ผลการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้บริหาร ประกอบด้วยตัวแปรทำนวย 4 ด้าน คือด้านการบริหาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากร สามารถร่วมกันทำนวยประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านผู้บริหาร โดยปรากฏตัวทำนวยที่เด่นชัดมากที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหาร รองลงมาเป็นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากรตามลำดับ

11. ผลการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านครูประกอบด้วยตัวแปรพยากรณ์แท้ 5 ด้านของปัจจัยการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ ได้แก่ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหาร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากร สามารถร่วมกันทำนวยประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านครู โดยปรากฏตัวทำนวยที่เด่นชัดมากที่สุดได้แก่ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมาได้แก่ด้านการบริหาร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากร ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ อภิปรายผลโดยสรุปดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปฏิบัติโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีการดำเนินงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกและมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีการดำเนินงานให้มีคุณภาพทุกด้าน เพื่อรองรับการประเมิน ด้วยเหตุนี้ทำให้สถานศึกษาตื่นตัวในการพัฒนาการบริหาร จึงทำให้การนำปัจจัยการบริหารคุณภาพมาดำเนินการบริหารในสถานศึกษา มีระดับอยู่ในเกณฑ์การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยั่งยืน (CFA) การบริหารที่มีคุณภาพของปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพในจังหวัดชัยภูมิ: กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ปัจจัยมีความสำคัญส่งผลให้การบริหารมี

คุณภาพมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้นกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ที่สำคัญมี 4 ประการคือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการจัดการ (Method) ซึ่งทรัพยากรการบริหารดังกล่าว เป็นปัจจัยหลักของกระบวนการดำเนินงานให้ภารกิจบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิปย์ คลิสุนทร ปัจจัยสำคัญช่วยให้การบริหารงานสำเร็จได้ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ ประกอบกับการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งในและประสิทธิภาพและคุณภาพด้วยระบบข้อมูลสารสนเทศ จึงสรุปได้ว่าปัจจัยทั้ง 5 ด้านสามารถนำไปใช้ในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพในจังหวัดชัยภูมิ

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย เป็นเพียงขั้นต้นเท่านั้น จึงอยู่ในวิสัยที่สามารถพัฒนาต่อไปได้อีก จึงควรพัฒนาเรื่องการบริหารคุณภาพทั้งองค์การในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งให้มีความเข้มข้นและบรรลุผลยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยโดยภาพรวมส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพมีค่าการทำนวยได้ 66.30 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารทุกระดับควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติมากขึ้นในปัจจัยที่ส่งผลดังกล่าวและเร่งรัดในปัจจัยอื่นด้วยเช่นเดียวกันจะทำให้ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จมากขึ้น

การวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย เป็นเพียงขั้นต้นเท่านั้น จึงอยู่ในวิสัยที่สามารถพัฒนาต่อไปได้อีก จึงควรพัฒนาเรื่องการบริหารคุณภาพทั้งองค์การในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งให้มีความเข้มข้นและบรรลุผลยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยโดยภาพรวมส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพมีค่าการทำนวยได้ 66.30 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารทุกระดับควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติมากขึ้นในปัจจัยที่ส่งผลดังกล่าวและเร่งรัดในปัจจัยอื่นด้วยเช่นเดียวกันจะทำให้ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กษมาพร ทองเอื้อ. (2555). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล**. ปรินญามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). **กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553**. : เล่มที่ 127 ตอนที่ 23 ก ประกาศ 2 เมษายน 2553.
- สงบ ประเสริฐพันธุ์. (2543). **ร่วมกันสร้างสรรค์คุณภาพโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- สรารุช พรทิพย์ และนลิน เพียรทอง. (2545). **ความสัมพันธ์ของปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้ระบบบริหารคุณภาพทั้งทั้งองค์การ**. การประชุมวิชาการของงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม ประจำปี 2545.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2548). **ปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สัมฤทธิ์ ผิวนี้ม. (2552). **องค์ประกอบบรรยากาศองค์การในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ปรินญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2554). **แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2553**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2544). **มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2548). **คำบรรยายประกอบการสอนรายวิชาการศึกษาอิสระทางการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- Hoy, Wayne K&Cecil G. (1991). **Education Administration. Theory, Research**. 4 th ed. Singapore. Mc Gray – Hillinc., 1991.
- Hoy, Wane and Miskel, Cecil G. (2004). **Education Administration**. 4 th ed, Belmont : Thomas Learning, 2004.

ศึกษากระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม
A Study of Community Health Promotion Processes by Using Herbs
in Mahasarakham Province

พระครูวรกิจสุนทร¹,
พระมหาประกาศ อาภากร²,
ชาญชัย เพียงแก้ว³,
พระครูโพธิธรรมานุศาสน์⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ความรู้ด้านสมุนไพรกับการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม (2) ศึกษาวิธีสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์สมุนไพรท้องถิ่น และ (3) เสนอกระบวนการสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่นกับการสร้างเสริมสุขภาพด้านสมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ พยาบาลจากโรงพยาบาลของรัฐ เจ้าอาวาส พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 65 คน ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร และการวิจัยเชิงคุณภาพ ในภาคสนาม โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ความรู้ด้านสมุนไพรกับการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม มีการค้นพบภูมิปัญญาพื้นบ้านจากเอกสารโบราณ คือ ตำรายาวัตโพธิ์ศรีเชียงเหียน และตำรายาเชียงเหียน 17 ตำรับ โดยมีการพัฒนาสมุนไพรให้สามารถนำมาใช้ในรูปแบบที่สะดวกยิ่งขึ้น เช่น บรรจุแคปซูล ยาเม็ด ครีมหรือยาขี้ผึ้งเพื่อใช้ทาภายนอก เป็นต้น
2. วิธีสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์สมุนไพรท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม มีหมอพื้นบ้านที่มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่น ด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยหรือการแพทย์พื้นบ้าน รวมทั้งเครือข่ายหมอพื้นบ้านของบ้านเชียงเหียน โดยเรียนรู้จากตำรา การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และจากประสบการณ์ในบริบทของวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นผู้มีบทบาทเฝ้าระวังดูแลรักษาสุขภาพคนในชุมชน เป็นที่ยอมรับเชื่อถือจากชุมชน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในการดูแลสุขภาพในหลายมิติ ทั้งด้านกาย จิต สังคม วัฒนธรรมและความเชื่อ
3. กระบวนการสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่นกับการสร้างเสริมสุขภาพด้านสมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ การสร้างทีมงานด้านสุขภาพ, การสร้างความตระหนักถึงปัญหาด้านสุขภาพของชุมชน, การวางแผนแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของชุมชน, การดำเนินงานของชุมชน และการติดตามประเมินผล ดังนั้นการตระหนักถึงสุขภาพที่ดีอันเกิดจากสมุนไพรในชุมชน จะทำให้มีสุขภาพกายที่แข็งแรงและเกิดการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ การสร้างเสริมสุขภาพ, สมุนไพร, เครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to (1) study the knowledge of herbs and health promotion of people in Mahasarakham Province, (2) study methods for enhancing local herbal sage's networks and (3) propose a process for enhancing the local sage's network and herbal health promotion in Mahasarakham Province. The sample groups in this research are government officials, experts, nurses from government hospitals, abbot, monks, community leaders, local sages and other participants involved in the study, total of 65 people. Mixed research method applied to use consisted of documentary research, qualitative research in the field study by using in-depth interviews and focus group.

¹⁻⁴อาจารย์ วิทยาลัยสงฆ์มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

The results found that :

1. The knowledge of herbs and health promotion of the people in Mahasarakham Province has discovered local wisdom from Bai Lan documents which are recipe book of Wat Pho Si Chiang Hian drug recipe and 17 Chiang Hian recipe has been developed by using herbal medicine to be more convenient to use, such as capsules, tablets, creams or ointments for external application, etc.

2. The methods for enhancing local herbal sages networks in Mahasarakham Province, with folk doctors knowledgeable in promoting and caring for the health of the local people with the knowledge of traditional Thai medicine or folk medicine, including the local doctor network of Ban Chiang Hian by learning from textbooks, Inheritance from generation to generation and from experience in the context of local culture is a person who plays a role in the healing, health care of people in the community being accepted and trusted by the community able to respond the needs of people in health care in many dimensions, both physical, mental, social, cultural and belief.

3. The process for enhancing the local sage's network and herbal health promotion in Mahasarakham Province could be divided into five processes as follows: Forming health teamwork, raising awareness for community in health problems, planning to solve community health problems, Community operations and Monitoring and evaluation. Therefore, awareness of the good health caused by herbs in the community will lead to a healthy body and the use of herbs in sustainable health care of people in the community.

Keywords: Health Promotion, Herbs, Local Sages Network

บทนำ

การใช้สมุนไพรของหมอพื้นบ้านถือเป็นสิ่งที่ล้ำค่าของสังคมไทยที่เกิดจากภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้านที่สามารถจำแนกแยกแยะฤทธิ์และสรรพคุณของสมุนไพรจากธรรมชาติเพื่อใช้ในการเฝ้าระวังรักษาความเจ็บป่วย การรักษาโดยระบบการแพทย์พื้นบ้านจึงเป็นระบบ การรักษาโรคแบบประสบการณ์ของชุมชน ที่ได้รับการส่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ มีความหลากหลายแตกต่างกันไปแต่ละสังคมวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ ได้มีการพัฒนาการใช้สมุนไพรในระบบการแพทย์พื้นบ้านมาอย่างต่อเนื่อง โดยถือว่าสมุนไพรเป็นรูปแบบการรักษาหลักของระบบการแพทย์พื้นบ้าน และสมุนไพรยังคงมีบทบาทในการดูแลสุขภาพของประชาชนมาโดยตลอด คนไทยโบราณจึงผูกพันกับหมอพื้นบ้านและยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพของชุมชน (ยุคล ละม้ายเงิน, 2550)

สมุนไพรนอกจากใช้เป็นยารักษา บรรเทาอาการของผู้ป่วย แล้วยังเป็นอาหารเสริมสำหรับผู้ที่ยังไม่ป่วย ทำให้เกิดสมดุลของการทำงานของร่างกาย เสริมภูมิคุ้มกันและป้องกันโรค บางชนิดได้ด้วย ในภาวะที่มีความต้องการการใช้สมุนไพรเพิ่มขึ้นกลับพบว่าประเทศไทยยังไม่มี

การพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านและสมุนไพรอย่างเป็นระบบ ข้อมูลของสมุนไพรจำนวนมากถูกปล่อยปละละเลย ขาดการสืบทอดและรวบรวม ส่วนใหญ่ได้สูญหายไปตามอายุขัยของหมอพื้นบ้าน การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมุนไพรมีจำนวนลดลง ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการหาสมุนไพรมาใช้รักษาโรคของหมอพื้นบ้าน สมุนไพรจะมีความหลากหลายไปตามสภาพนิเวศวิทยาของแต่ละท้องถิ่น การนำพืชสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคและการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ จึงมีความหลากหลายแตกต่างกันไปด้วย ความหลากหลายของพืชสมุนไพรและความหลากหลายของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้สมุนไพรรักษาโรคต่าง ๆ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพืชกับมนุษย์ที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเป็นเวลายาวนาน แสดงให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรอย่างยั่งยืน แต่ในปัจจุบัน ป่าซึ่งเป็นแหล่งของสมุนไพรตามธรรมชาติได้ลดอย่างรวดเร็ว ทำให้พืชสมุนไพรลดลงและบางชนิดอาจสูญพันธุ์ไป ขณะเดียวกันการจากไปของบรรพบุรุษพร้อมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการใช้สมุนไพรเนื่องมาจากถูกทอดทิ้ง และไม่เห็นความสำคัญจากคนรุ่นหลัง (ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์และคณะ, 2559)

จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้สมุนไพร รักษาโรคต่างๆ มานาน แต่การตัดไม้ทำลายป่า และการจากไปของ บรรพบุรุษ ผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้พืชสมุนไพร และวิธีการใช้พืชสมุนไพรรักษาโรคต่าง ๆ มีน้อยลงทุกที และอาจหายไปในช่วงเวลาไม่นาน และเนื่องจากป่าถูกบุกรุกทำลาย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยถึงความเป็นมาเป็นไปในเรื่องของการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร และวิธีใช้ประโยชน์ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นการอนุรักษ์และนำมาใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป และจากกระแสการหันกลับมาสู่ธรรมชาติ การหันมาใช้วิถีธรรมชาติ บำบัดในการดูแลสุขภาพ การใช้สมุนไพรบำบัดรักษา แทนการรักษาโรคด้วยวิธีการทางการแพทย์แผนใหม่ เพื่อยับยั้งการสูญเสียเงินทองของตนเองของจังหวัดจนไปถึงระดับประเทศชาติ จนกระทั่งเกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศและเห็นว่ามีคามจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องมีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของการใช้สมุนไพร เพื่อการใช้ประโยชน์สมุนไพรของแต่ละชุมชน และร่วมกันหาแนวทางร่วมกันสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชสมุนไพร โดยอาศัยภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้มีการดำรงอยู่และมีการใช้พืชสมุนไพรอย่างยั่งยืนภายในชุมชน อันจะเป็น การพัฒนาศักยภาพขององค์กร ชุมชน ให้เกิด ความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งตนเองได้ต่อไป

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความต้องการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพร ในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้หันกลับมาตระหนักถึงสุขภาพที่ดีอันเกิดจากสมุนไพรในชุมชนที่หาได้ง่ายๆ โดยไม่ต้องซื้อหา สร้างสุขภาพของตนเองด้วยการบริโภคสมุนไพรที่ปลอดภัยพืช เพราะเมื่อมีสุขภาพกายที่แข็งแรงแล้วก็จะทำให้พัฒนาการทางด้านสติปัญญาดีตามไปด้วย เป็นการส่งเสริมสุขภาพทางเลือกเพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านสมุนไพรกับการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาวิธีสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์สมุนไพรท้องถิ่น
3. เพื่อเสนอกระบวนการสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่นกับการสร้างเสริมสุขภาพด้านสมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research Method) ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เพื่อทบทวนองค์ความรู้ที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิดเรื่อง พืชสมุนไพร, แนวคิดเรื่องสุขภาพ, แนวคิดเรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพ, แนวคิดเรื่อง การแพทย์พื้นบ้าน, บริบทจังหวัดมหาสารคาม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพร แล้วสรุปผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด รูปแบบ การจัดการ แนวทาง การพัฒนา การประยุกต์องค์ความรู้ ออกมาเป็นกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพรในจังหวัดมหาสารคามที่เป็นรูปธรรมในเชิงปฏิบัติต่อไป

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในภาคสนาม (Field Study) เพื่อให้ทราบกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม จากพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา 5 แห่ง เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ตามคุณสมบัติประชากร ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึก (In-Depth) มีรายละเอียดพอที่จะนำมาวิเคราะห์ในเชิงตรรกะ (Analytic Induction) เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม แล้วดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อนำมาวิเคราะห์สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะต่อไป

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ศึกษา คือ ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ พยาบาลจากโรงพยาบาลของรัฐ เจ้าอาวาส พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Selection) คือ ข้าราชการที่เกี่ยวข้องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ และนักวิทยาศาสตร์การแพทย์ ปฏิบัติการ พยาบาลจากโรงพยาบาลสุทธาเวช เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรีเชียงเหียน พระสงฆ์ประจำวัดอภิสิทธิ์ ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3, 18 และ 23 ปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ หมอพื้นบ้าน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และกรรมการหมู่บ้าน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 65 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วิจัยเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพร ในจังหวัดมหาสารคาม

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สัมภาษณ์เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม

3. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ พยาบาลจากโรงพยาบาลของรัฐ เจ้าอาวาส พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นแนวคิด รูปแบบการจัดการ แนวทางการพัฒนา การประยุกต์องค์ความรู้ออกมาเป็นกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

มุ่งเน้นการศึกษาวិเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยสรุปสาระสำคัญตามประเด็นด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ชุดความรู้ กระบวนการ และการพัฒนารูปแบบสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่นกับการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชน ในจังหวัดมหาสารคามในมิติต่าง ๆ เพื่อนำประยุกต์ใช้ในระดับนโยบาย องค์กร ชุมชน และปัจเจกบุคคล

การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะ การพรรณนาความ และข้อเสนอแนะจากการศึกษา วิจัยเพื่อนำประยุกต์ใช้ในระดับนโยบาย องค์กร ชุมชน และปัจเจกบุคคล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ความรู้ด้านสมุนไพรกับการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านสมุนไพรกับการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ดังนี้

สมุนไพร หมายถึง พืชที่ใช้ทำเป็นเครื่องยา ส่วนยาสมุนไพร หมายถึง ยาที่ได้จากส่วนของพืช สัตว์ และแร่ธาตุ ซึ่งยังมีได้ผสมปรุง หรือแปรสภาพ ส่วนการ

นำมาใช้อาจดัดแปลงรูปลักษณะของสมุนไพรให้ใช้ได้สะดวกขึ้น เช่น นำมาหั่นให้มีขนาดเล็กกลง หรือ นำมาบดเป็นผง เป็นต้น มิได้มีแต่พืชเพียงอย่างเดียว เพราะยังมีสัตว์และแร่ธาตุอื่น ๆ อีกสมุนไพรที่เป็นสัตว์ ได้แก่ เขา หนัง กระดุก ดี หรือเป็นสัตว์ทั้งตัว เช่น ตู๊กแก ไล่เดือน มาน้ำ เป็นต้น ซึ่งในจังหวัดมหาสารคาม มีการค้นพบภูมิปัญญาพื้นบ้านจากเอกสารโบราณ คือ ตำรายาวัตโพธิ์ศรีเชียงเหียน บ้านเชียงเหียน ต.เขาวา อ.เมือง จ.มหาสารคาม และตำรับยาเชียงเหียน 17 ตำรับ

ปัจจุบันมีผู้พยายามศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนายาสมุนไพรให้สามารถนำมาใช้ในรูปแบบที่สะดวกยิ่งขึ้น เช่น นำมาบดเป็นผงบรรจุแคปซูล ตอกเป็นยาเม็ด เตรียมเป็นครีมหรือยาขี้ผึ้งเพื่อใช้ทาภายนอก เป็นต้น ในการศึกษาวิจัยเพื่อนำสมุนไพรมาใช้เป็นยาแผนปัจจุบันนั้นได้มีการวิจัยอย่างกว้างขวาง โดยพยายามสกัดสารสำคัญจากสมุนไพรเพื่อให้ได้สารที่บริสุทธิ์ ศึกษาคุณสมบัติทางด้านเคมี พิสิกส์ของสารเพื่อให้ทราบว่าเป็นสารชนิดใด ตรวจสอบฤทธิ์ด้านเภสัชวิทยาในสัตว์ทดลองเพื่อดูให้ได้ผลดีในการรักษาโรคหรือไม่เพียงใด ศึกษาความเป็นพิษและผลข้างเคียงเมื่อพบว่าสารชนิดใดให้ผลในการรักษาที่ดี โดยไม่มีพิษหรือมีพิษข้างเคียงน้อยจึงนำสารนั้นมาเตรียมเป็นยาในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อทดลองใช้ต่อไป

2. วิธีสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์สมุนไพรท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์สมุนไพรท้องถิ่นกับการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ดังนี้

ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านสุขภาพนับเป็นวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพและความเจ็บป่วยของประชาชนซึ่งมีความหลากหลายทั้งชาติพันธุ์และวัฒนธรรมย่อยในสังคมไทย เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ตกผลึกจากการสังเกตทดลองใช้ คัดเลือก กลั่นกรอง และสั่งสมสืบทอดจากคนรุ่นก่อน สู่คนรุ่นหลัง เป็นสิ่งสะท้อนระบบคิด ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ เพื่อการดำรงอยู่ การพึ่งพาตนเอง นอกจากนี้ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านสุขภาพยังมี การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในสังคมไทยยุคปัจจุบันภูมิปัญญาด้านสุขภาพของคนไทยสามารถพิจารณาคุณค่าและความหมายในหลายมิติและยังเป็นทุนทางปัญญาและเทคโนโลยีที่เรียบง่าย สามารถเข้าถึง ใช้ประโยชน์ และพึ่งตนเองได้ อันเป็นแบบแผนการดูแลสุขภาพตนเองบนฐานแนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดและประยุกต์ใช้เป็นสินค้าและ

บริการในสังคมทุนนิยมได้ด้วย เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สังคมควรดูแล ค้ำครอง ส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและยุติธรรม นอกจากนี้ ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านสุขภาพได้รับการถ่ายทอดผ่านประสบการณ์ตรง นับเป็นความรู้เชิงประสบการณ์ (experienced-knowledge) ภายใต้บริบทสังคมวัฒนธรรมและระบบนิเวศน์ สามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านสุขภาพ (Indigenous health) จะได้รับการถ่ายทอดผ่านประสบการณ์ตรงเป็นความรู้เชิงประสบการณ์ (experienced-knowledge) ภายใต้บริบทสังคมวัฒนธรรมและระบบนิเวศน์ และภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน (Indigenous Medicine) โดยหมอพื้นบ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาโรค

หมอพื้นบ้านหรือปราชญ์ชาวบ้าน เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการเยียวยารักษาโรค โดยเรียนรู้จากตำรา การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และจากประสบการณ์ในบริบทของวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นผู้มีบทบาทเยียวยาดูแลรักษาสุขภาพคนในชุมชน เป็นที่ยอมรับเชื่อถือจากชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในการดูแลสุขภาพในหลายมิติ ทั้งด้านกาย จิต สังคม วัฒนธรรมและความเชื่อ ซึ่งในจังหวัดมหาสารคาม มีหมอพื้นบ้านที่ได้บันทึกไว้ในหนังสือบันทึกภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 คน ได้แก่ (1) นางกล วงษ์หาญ (2) นายเจริญ แสนยันต์ และ (3) นางคำภา พอดี นอกจากนี้ จังหวัดมหาสารคาม มีหมอพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักมายาวนาน ดังต่อไปนี้ หมอไล พันธุ์โยศรี และนายเหรียญ ปะหุปะมัง รวมทั้งเครือข่ายหมอพื้นบ้านของบ้านเชียงเหียน ต.เขาว อ.เมือง จ.มหาสารคาม ดังต่อไปนี้ ได้แก่ (1) หมอพื้นบ้าน บ้านเชียงเหียน หมู่ที่ 3 จำนวน 15 คน (2) หมอพื้นบ้าน บ้านเชียงเหียน หมู่ที่ 18 จำนวน 8 คน และ (3) หมอพื้นบ้าน บ้านเชียงเหียน หมู่ที่ 23 จำนวน 5 คน

3. สรุปกระบวนการสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่นกับการสร้างเสริมสุขภาพด้านสมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม ได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่นกับการสร้างเสริมสุขภาพด้านสมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interviews) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) สามารถสรุปกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนการสร้างทีมงานด้านสุขภาพ ประกอบด้วย 6 กระบวนการ ดังนี้ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การเลือกแกนนำด้านสุขภาพ การให้ความรู้แก่

แกนนำด้านสุขภาพ การเสริมพลังอำนาจแก่ชุมชน การสร้างความมั่นใจให้กับชุมชน และการสร้างเครือข่ายการประสานความร่วมมือ

3.2 ขั้นตอนการสร้างความรู้ความตระหนักถึงปัญหาด้านสุขภาพของชุมชน ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้ การสำรวจข้อมูลชุมชน การวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

3.3 ขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของชุมชน ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้ การนำเสนอข้อมูลปัญหาของชุมชน การกำหนดกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน การจัดทำแผนงาน/โครงการแก้ไขปัญห และ การจัดประชุมเสนอความคิดเห็นในการประชุมร่วมกันในชุมชน

3.4 ขั้นตอนการดำเนินงานของชุมชน ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้ การแต่งตั้งคณะทำงาน จัดกิจกรรมด้านการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชน การดำเนินงานตามแผน การทบทวนผลการดำเนินงานเป็นระยะ และการปรับเปลี่ยนระบบบริการสุขภาพ

3.5 ขั้นตอนการติดตามประเมินผล ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้ การสรุปผล การดำเนินงานด้านสุขภาพ การประเมินภาวะสุขภาพของชุมชน การจัดทำสรุปรายงานด้านสุขภาพ และเผยแพร่ข้อมูล

อภิปรายผล

อภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านสมุนไพรกับการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ผล การวิจัย พบว่า มีการค้นพบภูมิปัญญาพื้นบ้านจากเอกสารโบราณ คือ ตำรายาวิธโพธิ์ศรีเชียงเหียน และตำรับยาเชียงเหียน 17 ตำรับ เช่น ตาไก่ ประดู่ป่า ขันทองพยาบาท มะหาด เถาวัลย์เปรียง มะตูม ขี้เหล็ก กรวยป่า กระโดน กระบก กระเบา กันเกรา ข่อย เขลียง คอแล่น คำมอกหลวง คุณ เครือย่านางแดง จัน เถียงพ้านางแอ ข้างนาว ตะคร้อ ตะเคียนทอง แดง ตัวส้ม เต็ง รัง มะขามป้อม มะค่าแต้ มะค่าโมง มะกล่ำ ต้นพะยอม ลำบิด ดง สักทอง มะแฟน มะม่วงป่า มะหวด จิง ข่า มะขาม ตะไคร้หอม เตยหอม ตะโก มะเกลือ ลำดวน เสลดพังพอน กระบก และชะพลู นอกจากนี้มีสมุนไพรเศรษฐกิจ ดังนี้ ขมิ้นชัน บัวบก อัญชัน มะระขี้นก บอระเพ็ด เพชรสังฆาต ยอ และรางจืด โดยมีการพัฒนายาสมุนไพรให้สามารถ

นำมาใช้ในรูปแบบที่สะดวกยิ่งขึ้น เช่น นำมาดัดเป็นผงบรรจุแคปซูล ตอกเป็นยาเม็ด เตรียมเป็นครีมหรือยาขี้ผึ้งเพื่อใช้ทาภายนอก เป็นต้น ข้อค้นพบของผู้วิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของทงศักดิ์ ปัดสินธุ์ (2559) ทำวิจัยเรื่องสมุนไพรกับวิถีชีวิตของชุมชนบ้านเชียงเหียน ตำบลเวา อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า สมุนไพรที่ปลูกในชุมชนบ้านเชียงเหียนมี 11 ชนิด ยกตัวอย่างเช่น ต้นฟ้าทะลายโจร เเจตมูลเพลิงแดง เเจตมูลเพลิงขาว วานชักมดลูก ต้นว่านโพลเหลียง ต้นว่านโพลขาว ต้นว่านโพลดำ เปล้าน้อย ต้นจันทร์หอมหรือต้นจันทร์แดง และดีปลี เป็นต้น และสมุนไพรที่เกิดตามธรรมชาติในชุมชนบ้านเชียงเหียนมี 3 ชนิด ได้แก่ มักกะทิบโรง ต้นสามแก้วหรือต้นรังตั้งข้างร่อง และเสลดพังพอน ซึ่งชุมชนบ้านเชียงเหียน มีการเก็บยาสมุนไพรของชุมชนบ้านเชียงเหียน โดยมีวิธีการเก็บดังนี้ การโค่น การขุด การตัดหรือการเด็ด การถอน และการตาก สำหรับการปรุงยาสมุนไพรของชุมชนบ้านเชียงเหียน โดย การนำ เอายามาหั่น มาฝาน ตากแดดให้แห้งแล้ว ตวง ชั่ง หาปริมาณของยา โดยมีตัวยา 4 ขนาน คือ ยาหม้อหรือยาต้ม ยาลูกกลอน ยาฝนหรือ (ยาฮากไม้) และยาผง ส่วนการจำหน่ายยาสมุนไพรของชุมชนบ้านเชียงเหียน จะจำหน่ายภายในชุมชนบริเวณภาคอีสานและภายนอกชุมชนในบริเวณภาคอื่น ๆ ของประเทศ รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกระแสะ ชนวงค์และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นโยบาย สาธารณสุข ระบบบริการสุขภาพ และประกันสุขภาพของประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า ประเทศในประชาคมอาเซียน รวมทั้งประเทศไทยควรนำการแพทย์พื้นบ้านและสมุนไพรของแต่ละประเทศ และแต่ละท้องถิ่นที่เรียกว่าการแพทย์ทางเลือกมาร่วมใช้ส่งเสริมการสร้างสุขภาพอย่างพอเพียง โดยบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขให้การส่งเสริมสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 2 เพื่อศึกษาวิธีสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์สมุนไพรท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า มีหมอพื้นบ้านที่มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่น ด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยหรือการแพทย์พื้นบ้าน จำนวน 5 คน รวมทั้งเครือข่ายหมอพื้นบ้านของบ้านเชียงเหียน โดยเรียนรู้จากตำรา การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และจากประสบการณ์ในบริบทของวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นผู้มีบทบาทเฝ้าระวังดูแลรักษาสุขภาพคนในชุมชน เป็นที่ยอมรับเชื่อถือจากชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในการดูแลสุขภาพในหลายมิติ ทั้งด้านกาย จิต สังคม วัฒนธรรมและ

ความเชื่อ ข้อค้นพบของผู้วิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรีย์ ไชยสันต์ (2559) ได้ศึกษาการใช้ภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพประชาชน ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่าภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้านเป็นศาสตร์ในการดูแลสุขภาพของประชาชนที่อาศัยความเชื่อ ความศรัทธา และอาศัยทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นหลัก มีการรักษาทั้งกายและใจควบคู่กันไป การรักษาเป็นเรื่องของบุญคุณไม่ใช่ว่าเรียกร้องค่าตอบแทน รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของพรทิพย์ แก้วชิน และนฤทธิ์ พลสูงเนิน (2558) ทำวิจัยเรื่องการศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านในเขตอำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า เหตุจูงใจสำคัญที่ทำให้มาเป็นแพทย์พื้นบ้านและลักษณะความรู้ที่ได้รับมาจากการสืบทอดจากบรรพบุรุษและเริ่มจาก ความสนใจ การสังเกต ประสบการณ์จากครูผู้มีประสบการณ์การอบรมจากชมรมและแหล่งเรียนรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้าน ประกอบกับศึกษาด้วยตนเองจากตำราการแพทย์พื้นบ้าน ส่วนใหญ่ได้ให้บริการทางด้านการแพทย์พื้นบ้านแก่คนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง โดยไม่เรียกค่าตอบแทน หรือแล้วแต่ผู้ป่วยจะให้ แพทย์พื้นบ้านมีแนวคิดใน การดูแลสุขภาพโดยเริ่มต้นจากการนำความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้านและการใช้สมุนไพรมาใช้ใน การดูแลตนเองและนำภูมิปัญญาไปใช้ในการทำผลิตภัณฑ์เพื่อแจกจ่าย จำหน่ายแก่ผู้ที่สนใจ แพทย์พื้นบ้านส่วนใหญ่มีความเชื่อและความศรัทธาเกี่ยวกับความสมดุลของธาตุความเชื่อเกี่ยวกับผี ความเชื่อด้านไสยศาสตร์ ความเชื่อทางด้านการกรรมส่งผลต่อการเกิดโรค การรักษามีการผสมผสานความรู้การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์สมัยใหม่ ใช้การซักประวัติตรวจดวงชะตา ตรวจร่างกายผู้ป่วย และจ่ายยาสมุนไพร ใช้วิธีการรักษาทางกายและมุ่งเน้นการรักษาทางจิตเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้ผู้ป่วย เช่น การไหว้ครูบูชาครูในขณะที่ให้การรักษาก็จะมีการใช้คาถาต่างๆ กำกับรวมกับการใช้สมุนไพร ซึ่งการใช้ยาสมุนไพรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรักษาผู้ป่วย มีทั้งการรักษาด้วยสมุนไพรเดี่ยว การใช้สูตรหรือตำรับ ยาสำเร็จรูป มีทั้งสดและแห้ง การเตรียมยา มีทั้งการต้ม การนำมาบด การผสมรวมกับการรักษาโดยการเป่า ฟั่น การใช้น้ำมันทา การบีบนิ้ว การประคบสมุนไพร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 3 เพื่อเสนอกระบวนการสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่นกับการสร้างเสริมสุขภาพด้านสมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างเสริมเครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่นกับการสร้างเสริมสุขภาพด้านสมุนไพรในจังหวัดมหาสารคาม

ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การสร้างทีมงานด้านสุขภาพ (2) การสร้างความตระหนักถึงปัญหาด้านสุขภาพของชุมชน (3) การวางแผนแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของชุมชน (4) การดำเนินงานของชุมชน และ (5) การติดตามประเมินผล ดังนั้น การตระหนักถึงสุขภาพที่ดีอันเกิดจากสมุนไพรในชุมชน จะทำให้มีสุขภาพกายที่แข็งแรงและเกิดการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ฉบับปรับปรุงปี 55) และนอกจากนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของของนุชรัตน์ มังคละศิริและคณะ (2560) ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพชุมชน: กรณีศึกษาการใช้สมุนไพรรางจืดในเกษตรกร ตำบลแสนพัน อำเภอบางสะพาน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนโดยใช้สมุนไพร และจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) สามารถสรุปกระบวนการและขั้นตอน การดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนโดยใช้สมุนไพรเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ขั้นตอน การสร้างทีมงานด้านสุขภาพ 2. ขั้นตอน การสร้างความตระหนักถึงปัญหาด้านสุขภาพของชุมชน 3. ขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของชุมชน 4. ขั้นตอนการดำเนินงานของชุมชน และ 5. ขั้นตอนการติดตามประเมินผล

นอกจากนี้หลังจากดำเนินงานไปประมาณ 1 ปี ควรมีการสรุปผลการดำเนินงานด้านสุขภาพ และมีการจัดทำสรุปรายงานด้านสุขภาพ พร้อมชี้แจงและเผยแพร่ข้อมูลให้ทราบถึงผล การดำเนินงาน เพื่อจะได้ดำเนินงานต่อไปได้อย่างมั่นใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาพบว่า การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ จะต้องอาศัยความร่วมมือกันจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน โรงพยาบาลประจำจังหวัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล มหาวิทยาลัย เป็นต้น
2. ควรส่งเสริมและร่วมมือกันเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง
3. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนหรือรวบรวมเอกสารตำราที่เกี่ยวกับสมุนไพรในจังหวัดมหาสารคามให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพด้วยวิธีหมอยาพื้นบ้าน

5. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนการแพทย์พื้นบ้านหรือหมอยาพื้นบ้านด้วยความจริงใจและศรัทธาภูมิปัญญาชาวบ้าน

6. ควรสนับสนุนให้มีการก่อตั้งชมรมสมุนไพรในหมู่บ้าน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อย่างหลากหลาย ดังนี้ ทำให้มีการเพาะขยายพันธุ์สมุนไพร ปลุกสมุนไพรเพื่อใช้ในชุมชนและสามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริมของชุมชน ใช้เป็นแหล่งรับซื้อวัตถุดิบจากสมาชิกในหมู่บ้านเพื่อป้อนให้กับโรงพยาบาลต่างๆ ซึ่งมีโรงงานผลิตยาสมุนไพรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GMP เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรในท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่ และเกิดการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

7. ควรณรงค์และส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกพืชสมุนไพร เพื่อไว้ใช้และทดแทนสมุนไพรที่ถูกทำลายไปแล้ว โดยเฉพาะสมุนไพรที่หายากเพื่อเป็นการลดปัญหาการขาดแคลนพืชสมุนไพรของชุมชน

8. ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ

9. หมอยาพื้นบ้านควรมีการถ่ายทอดความรู้แก่คนในชุมชน และบุคคลทั่วไปที่สนใจ เพื่อเป็นวิทยาทานและใช้ยาสมุนไพรให้คงอยู่คู่คนไทยต่อไป

10. ควรสนับสนุนให้หมอยาพื้นบ้านมีโอกาสนำเสนอประสบการณ์ความรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน โดยผ่านโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

11. การขับเคลื่อนการจัดการความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพร ควรเน้นพัฒนาและให้ความสำคัญกับกระบวนการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนโดยใช้สมุนไพรจากหมอยาพื้นบ้านไปสู่ภาคประชาชน โดยอาจหาแนวทางหรือวิธีการถ่ายทอดให้หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดมากขึ้น

12. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ควรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ให้ทันสมัย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้ด้านการดูแลสุขภาพชุมชนจากทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างยาสมุนไพรของชุมชนบ้านเชียงเหียนกับยาสมุนไพรของชุมชนอื่นๆ หรือภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศไทย เพื่อนำผลไปพัฒนาปรับปรุงยาสมุนไพรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับยาสมุนไพรจากตำราพื้นบ้าน เพื่อทราบผลทางสรรพคุณตามหลักวิทยาศาสตร์ สามารถพิสูจน์ได้ ไม่ควรปล่อยให้เป็นเรื่องของความเชื่อที่เล่าขานกันมาของชาวบ้าน
3. ควรศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของสมุนไพรในชุมชนบ้านเชียงเหียน ตำบลเขวาสี อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม
4. ควรมีการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนโดยใช้สมุนไพรเพื่อรักษาโรค
5. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนโดยใช้สมุนไพรเพื่อรักษาโรค

เอกสารอ้างอิง

1. กระแส ชนวงค์ และคณะ. (2560). นโยบายสาธารณสุข ระบบบริการสุขภาพและประกันสุขภาพของประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียน. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) หน้า 7-18.
2. ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์และคณะ. (2559). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพและสมุนไพร. (บทคัดย่อ), กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนการวิจัยชุดโครงการ วิจัยด้านการศึกษากับชุมชน.
3. ทนงค์ศักดิ์ ปัดสินธุ์. (2559). สมุนไพรกับวิถีชีวิตของชุมชนบ้านเชียงเหียน ตำบล เขวาสี อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม. <doi.nrct.go.th/.../b216da2024da9df2ca437412690e0438?...DOI>. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2561.
4. นุชรัตน์ มังคละศิริและคณะ. (2560). รูปแบบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพชุมชน: กรณีศึกษา การใช้สมุนไพรรางจืดในเกษตรกร ตำบลแสนพัน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม. วารสารการพัฒนาศาสตร์สุขภาพชุมชน. ปีที่ 5 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม): 535-548.
5. พรทิพย์ แก้วชินและนฤฤทธิ์ พลสูงเนิน. (2558). การศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านในเขตอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. <http://journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2558Vol3 No1_66. pdf>. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2561.
6. มยุรีย์ ไชยสันต์. (2559). การใช้ภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพประชาชน ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) หน้า 98-107.
7. ยุคล ละม้ายจีน. (2550). ความหลากหลายของพืชสมุนไพรและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนตามภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี. (บทคัดย่อ), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
8. สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. คู่มือ การปฏิบัติงาน กระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน (ฉบับปรับปรุงปี 55): กระบวนการและขั้นตอน, ฝั่งกระบวนการและขั้นตอน. <<http://www.prachuapkhirikhan.go.th/web-54/pmqa/55/pmqa55/02. pdf>>, สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2561.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง The Product Development of Auspicious Thai Dessert: Thong Ek (Gold Foil-Decoration) from Lotus Seed Flour and Lotus Stamen

อภิชาติ โคเวียง¹,
สุนีย์ สหัสโพธิ์²,
จักรกฤษณ์ ทองคำ³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสูตรของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัว (2) เพื่อพัฒนาสูตรของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง (3) ศึกษาคุณค่าทางโภชนาการ สารต้านอนุมูลอิสระ และตรวจเชื้อจุลินทรีย์ของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัว และขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง ผลการศึกษาสูตรโดยการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสจากผู้ประเมินจำนวน 50 คน เป็นครู 5 คน นักศึกษา 45 คน จากวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในคุณลักษณะด้านลักษณะที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวมมากที่สุด และผลวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's New Multiple Range Test, DMRT มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ผลการทดสอบคุณค่าทางโภชนาการของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวและขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง มีปริมาณ พลังงาน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต และเถ้า ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ส่วนโปรตีน มีปริมาณลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p > 0.05$) ปริมาณความชื้น และใยอาหารเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ส่วนสารต้านอนุมูลอิสระของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัว และขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง พบว่า สารต้านอนุมูลอิสระ วิเคราะห์แบบ FRAP (umoles TE) และแบบ DPPH (mg AA) รวมทั้ง Polyphenol (mg eq GA) มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ผลการตรวจเชื้อจุลินทรีย์ของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวและขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง พบเชื้อ E.Coli น้อยกว่า 3 และตรวจไม่พบเชื้อแบคทีเรีย Salmonella

คำสำคัญ : ขนมทองเอก แป้งเม็ดบัว เกสรบัวหลวง

Abstract

The purposes of this project were: (1) to study the formula of Thong Ek (Gold Foil-Decoration) from pure Lotus Seed Flour, (2) to develop the formula of Thong Ek (Gold Foil-Decoration) from Lotus Seed Flour with Lotus Stamen, and (3) to find out the nutrition facts and do the pathogen test in Thong Ek (Gold Foil-Decoration) from both types (pure Lotus Seed Flour and with Lotus Stamen). By the sensory evaluation test- texture, color, taste and satisfaction from 50 participants (5 teachers, and 45 students in Pathumthani technical College), the result was at the highest level, and the result from Duncan's New Multiple Range Test, DMRT. It showed the difference with statistical significance was at the 0.05 level ($p \leq 0.05$). Moreover, the nutrition facts test results from the Thong Ek (Gold Foil-Decoration) from pure Lotus Seed Flour and with Lotus Stamen found that the amount of energy, carbohydrate and carbon decreased with statistical significance at the 0.05 level ($p \leq 0.05$). However, the amount of protein decreased with no statistical significance at the 0.05 level ($p > 0.05$). In part of antioxidant in both formula of Thong Ek, we found that the

¹นักศึกษาลัทธิสุตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

²รองศาสตราจารย์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

³นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (คหกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

result of FRAP (umoles TE), DPPH (mg AA), and Polyphenol (mg eq GA) test increased with statistical significance at the 0.05 level ($p \leq 0.05$). The result of pathogen test from both formulas found the amount of Escherichia coli (E.Coli) less than 3 and none of Salmonella.

Keywords: Thong Ek (Gold Foil-Decoration), Lotus seed flour, and Lotus Stamen

1. บทนำ

ขนมไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทย ที่สืบทอดจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน จริยา (2554) กล่าวว่า ตามหลักฐานจากหนังสือไตรภูมิพระร่วงในสมัยสุโขทัยได้กล่าวถึง ขนมต้ม และในหนังสือจดหมายเหตุคำให้การขุนหลวงหาวัดในสมัยอยุธยา ซึ่งได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “บ้านหม้อปั้นหม้อข้าวหม้อแกงใหญ่เล็ก และกระทะเตาขนมครก ขนมเบื้อง” และอีกฉบับหนึ่งกล่าวว่าถึง “ย่านป่าขนมขายขนมชะมด กงเกวียน ต้มถั่ว ลำปำนี้” นอกจากนี้ในหนังสือประชุมพงศาวดารภาค 40 ฉบับหอสมุดแห่งชาติ เรื่อง จดหมายเหตุของคณะพ่อค้าฝรั่งเศส ซึ่งเป็นสำเนาจดหมายเหตุของซีเออร์เดแลนด มีไปถึงมองซิเออร์บารอง ผู้อำนวยการใหญ่ในประเทศสยาม ลงวันที่ 26 ธันวาคม ค.ศ. 1682 (พ.ศ.2225) กล่าวถึงภรรยาของคอนสตันตินฟอลคอลล (เจ้าพระยาวิชาเยนทร์) ในนาม ท้าวทองกิมม้า ซึ่งเป็นหัวหน้าเครื่องในโรงครัวหลวงสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ เมื่อปี พ.ศ. 2251-2275 ท้าวทองกิมม้ามีชื่อจริงว่า มารี กีมาร์ (Marie Guimar) เป็นผู้ริเริ่มสอนให้ชาวสยามทำขนมหวาน คือ ขนมทองหยิบ ขนมทองหยอด ขนมทองโปร่ง ขนมทองพลุ ขนมฝิง ขนมฝรั่ง ขนมไข่เต่า ขนมทองม้วน โดยมีการนำไข่เข้ามาเป็นส่วนประกอบหลัก และใช้น้ำตาลทรายหรือน้ำตาลทรายละเอียดมาเป็นส่วนประกอบรองอีกด้วย ซึ่งนอกเหนือจากแป้งและน้ำตาลมะพร้าวที่มีอยู่ขนมไทย ยุคแรก เป็นส่วนประกอบหลัก นอกจากนั้นยังมีวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น มาทำให้มีกลิ่นหอม มีสีสวยงาม เช่น สีจากใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ นำมาต้ม เผา คั้น ใช้เนื้อ น้ำ เช่น ใบเตยหอม ดอกอัญชัน ดอกดิน ลูกปลั่ง ลูกตาลสุก ฟักทอง เป็นต้น ประเภทของขนมไทย วิไลลักษณ์ (2550) กล่าวว่าได้มีการแบ่งเป็นหลากหลายชนิดตามลักษณะของขนมไทย เช่น แบ่งตามลักษณะขนมเป็นแบบแห้ง เช่น ขนมกลีบลำดวน ขนมฝิง ขนมแบบกึ่งเปียก เช่น ขนมต้มขาว ขนมแบบเปียก เช่น กลัวยี่เชื่อม ขนมแบบน้ำเช่น แกงบวดต่างๆ ขนมแบบฉาบ เช่น กลัวยี่ฉาบ มันฉาบ ขนมเชื่อม เช่นมันเชื่อม ขนมแบบต้ม

เช่น ขนมต้มแดง ขนมต้มขาว ถั่วแปบ ขนมแบบนึ่ง เช่น ขนมขี้หนู ขนมถ้วยตะไล ขนมแบบอบ เช่น ขนมหม้อแกง ขนมกลีบลำดวน ขนมแบบลอยแก้ว เช่น กระท้อนลอยแก้ว เป็นต้น

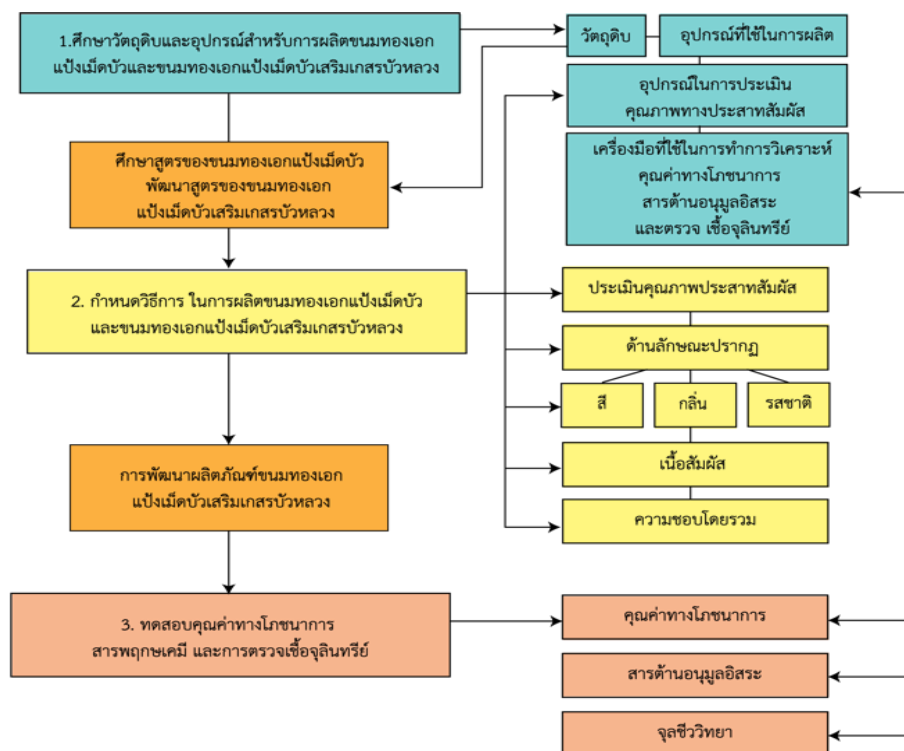
รัสมิภา ศิริวงศ์ (2562) กล่าวว่าปัจจุบันวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการประกอบขนมไทย ได้แก่ แป้ง น้ำตาล มะพร้าว ไข่ ผลไม้ และส่วนประกอบของต้นไม้ เช่น ใบเตย ส่วนต่างๆ ของไม้ที่รับประทานได้เป็นส่วนผสมในการทำขนมไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน เช่น ดอกอัญชัน ดอกกุหลาบมอญ ดอกบัว ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของบัวหลวง การใช้ประโยชน์จากบัวหลวง พบว่ามีกรณาร่วมกันต่างๆ ของบัวหลวงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น นำใบมาใช้ห่ออาหาร ใบอ่อนนำมารับประทานกับน้ำพริก นำไหลและสายบัวมาประกอบอาหาร ส่วนเมล็ดบัวพบทั้งรับประทานสด หรือนำไปอบแห้ง รากบัวนำไปเชื่อม เกสรบัวนำไปใช้ร่วมกับวัตถุดิบอื่นเพื่อใช้ทำยา นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับฤทธิ์ด้านอนุมูลอิสระจากส่วนต่างๆ ของบัวหลวง สารพฤกษเคมี และฤทธิ์ทางชีวภาพจากบัวหลวง พบสารพฤกษเคมี คือ คาโปนิน แทนนิน เทอร์ปีนอยด์ ฟลาโวนอยด์ คูมารินคาร์ดิแอกไกลโคไซด์ และสเตียรอยด์ สารประกอบฟีนอลิก สารประกอบฟลาโวนอยด์ และมีสารต้านอนุมูลอิสระ เห็นได้ว่าบัวหลวงมีประโยชน์มากมาย อีกทั้งจังหวัดปทุมธานีปลูกดอกบัวหลวงมาก มีพิพิธภัณฑ์บัว มีการทำนาบัวโดยได้รับการส่งเสริมให้เป็นพืชเศรษฐกิจ แต่มีผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากบัวตามท้องตลาดและขนมไทยจากบัวหลวงยังมีน้อย เพียงแต่เกษตรกรผู้ปลูกบัวตัดดอกจำหน่ายและขายฝักบัวเพื่อรับประทานเมล็ดเท่านั้น ผู้วิจัยจึงนำผลผลิตจากบัวหลวงและเกสรบัวหลวงมาแปรรูป เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมไทยโดยดัดแปลงจากขนมทองเอก สร้างผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ที่เรียกว่า ขนมทองเอกแบ่งเมล็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง เพื่อสร้างเอกลักษณ์ของขนมไทยซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการ สารต้านอนุมูลอิสระ และการตรวจเชื้อจุลินทรีย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสูตรของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัว
2. เพื่อพัฒนาสูตรของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง
3. เพื่อศึกษาคุณค่าทางโภชนาการ สารต้านอนุมูลอิสระ และการตรวจเชื้อจุลินทรีย์ของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัว และขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง

กรอบแนวความคิด

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง ผู้วิจัยทำการศึกษสูตรของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวงโดยพัฒนามาจากขนม “ทองเอก” เพื่อศึกษาสูตรมาตรฐาน คุณค่าทางโภชนาการ สารต้านอนุมูลอิสระ และการตรวจเชื้อจุลินทรีย์ของขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวและขนมทองเอกแป้งเม็ดบัวเสริมเกสร บัวหลวง

1.1 วัตถุดิบ ประกอบด้วย 1) แป้งเม็ดบัว พันธุ์พื้นเมือง พื้นที่เก็บ จ.ปทุมธานี 2) เกสรดอกบัวหลวง พื้นที่เก็บ จ.ปทุมธานี 3) แป้งเค้ก 4) กะทิ 5) น้ำตาลทรายขาว 6) ทองคำแผ่น 100% ขนาด 1x1.5 เซนติเมตร

1.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ประกอบด้วย 1) กระทะทอง 2) พายไม้ 3) พิมพ์กดขนม 4) เตาแก๊ส

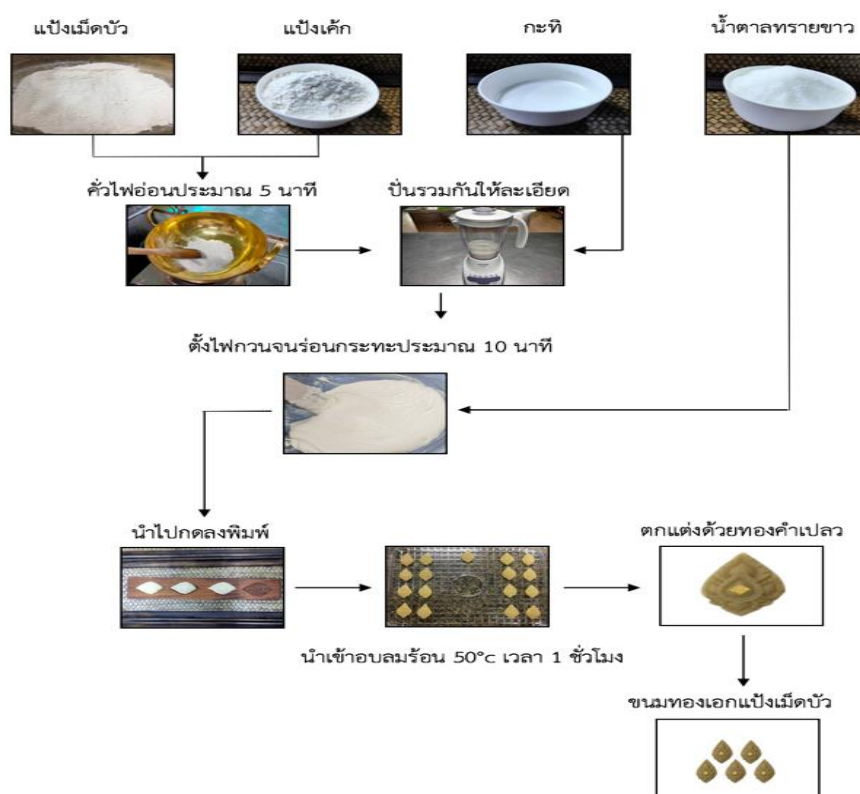
- 5) เครื่องอบลมร้อน 6) เครื่องวัดอุณหภูมิ แบบอินฟราเรด 7) เครื่องชั่งดิจิตอลทศนิยม 2 ตำแหน่ง 8) ถ้วยตวงของแห้ง 9) ถ้วยตวงของเหลว 10) ช้อนตวง

1.3 อุปกรณ์ในการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ประกอบด้วย 1) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ในการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส 2) แบบประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส

1.4 อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการทำการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการ สารต้านอนุมูลอิสระ และตรวจ เชื้อจุลินทรีย์ ประกอบด้วย 1) พลังงาน Energy (kcal) วิเคราะห์ตามวิธีการ By calculation 2) ความชื้น Moisture (g) วิเคราะห์ตามวิธีการ AOAC (2016) 952.08 3) โปรตีน Protein (g) วิเคราะห์ตามวิธีการ AOAC (2016) 991.20 4) ไขมันรวม Total Fat (g) วิเคราะห์ตามวิธีการ AOAC (2016)

2.1 ศึกษาสูตรของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว ศึกษาจากส่วนผสมที่แตกต่างกัน จำนวน 3 สูตร โดยมีขั้นตอนการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวซึ่งเตรียมจากแบ่งเม็ดบัวที่ได้จากการอบแห้ง นำไปป่นให้ละเอียดแล้วนำไปร่อนผ่านกระชอน และนำไปดำเนินการตามกระบวนการทำขนมทองเอก และนำไปประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส ความชอบโดยรวม ด้วยวิธีการให้คะแนนตามความรู้สึกรับชอบ 9 ระดับจากผู้ประเมินจำนวน 50 คน ซึ่งเป็นครูและบุคลากรจำนวน 5 คน นักศึกษาแผนกวิชาอาหารและโภชนาการจำนวน 45 คน วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ส่วนผสม	น้ำหนักส่วนผสมในแต่ละสูตร (กรัม)		
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3
แป้งเม็ดบัว	100	200	300
แป้งเค้ก	10	20	30
กะทิ	450	500	550
น้ำตาล	200	220	240

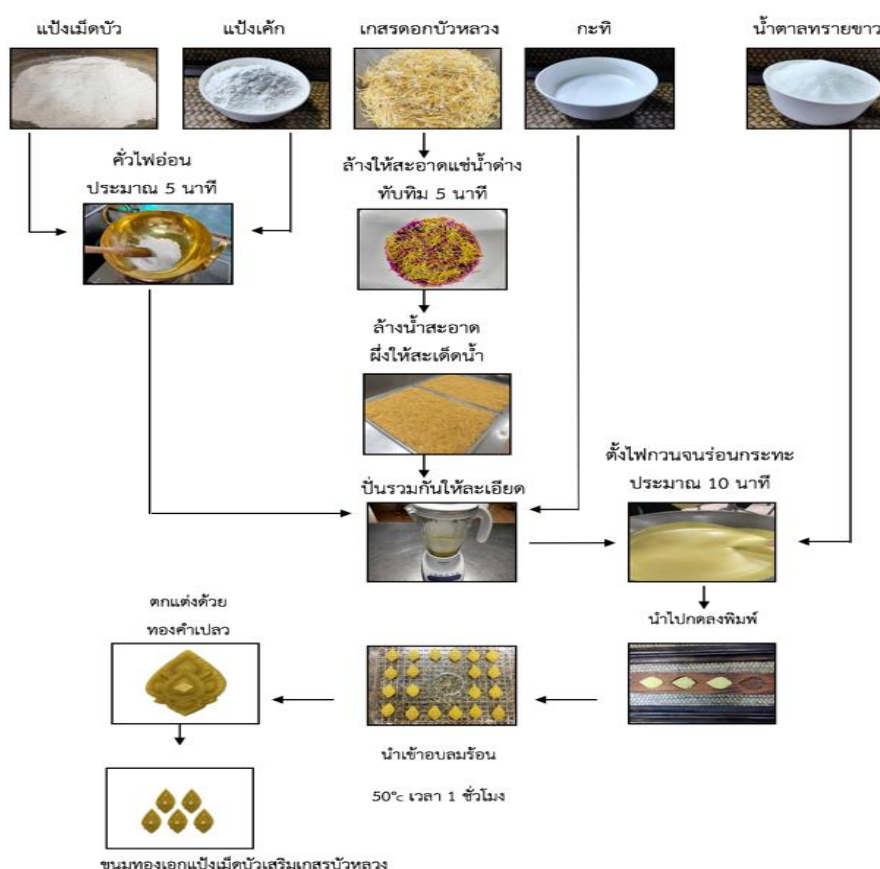
62

2.2 ศึกษาสูตรของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง จากการศึกษาสูตรขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวได้สูตรที่ 2 และนำมาเสริมเกสรบัวหลวงในปริมาณที่ต่างกัน 3 ระดับ คือ ร้อยละ 40, 50, 60 ของปริมาณแป้ง (แป้งเม็ดบัวและแป้งเค้ก ปริมาณ 220 กรัม) โดยมีขั้นตอนการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง เตรียมจากแป้งเม็ดบัว นำไปปั่นให้ละเอียด แล้วนำไปร่อนผ่านกระชอนและเตรียมเกสรบัวหลวงโดยนำไปล้างน้ำให้สะอาด แล้วนำไปแช่ในน้ำด่างทับทิมอัตราส่วน 1 กรัม ต่อ น้ำสะอาด

5 ลิตร นาน 5 นาที นำมาล้างน้ำสะอาดอีกครั้งแล้วผึ่งให้แห้ง ดำเนินการตามกระบวนการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง แล้วนำไปประเมินผลคุณภาพทางประสาทสัมผัส ด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส ความชอบโดยรวม ด้วยวิธีการให้คะแนนตามความรู้สึกรับชอบ 9 ระดับ จากผู้ประเมินจำนวน 50 คน ซึ่งเป็นครูและบุคลากร จำนวน 5 คน นักศึกษาแผนกวิชาอาหารและโภชนาการ จำนวน 45 คน วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ส่วนผสมขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง

ส่วนผสม	ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง		
	(40%)	(50%)	(60%)
แป้งเม็ดบัว	200	200	200
เกสรดอกบัวหลวง	88	110	132
แป้งเค้ก	20	20	20
กะทิ	500	500	500
น้ำตาลทรายขาว	220	220	220

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง

2.3 การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 บันทึกข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel และใช้โปรแกรม SPSS วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย วิธี Duncan's New Multiple Range Test, DMRT และ วิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ T-test

2.3.2 ศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการ สารต้านอนุมูลอิสระ และตรวจเชื้อจุลินทรีย์ของผลิตภัณฑ์ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง จากสถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1.1 ผลการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวโดย

ดำเนินการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว จำนวน 3 สูตรได้ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว ลักษณะสีเหลืองนวล เหนียวนุ่ม เนื้อสัมผัสเนียน รสชาติหวานมัน

1.2 ผลจากการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ในการคัดเลือกสูตรขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว จำนวน 3 สูตร เพื่อหาการยอมรับของผู้ชิมโดยดำเนินการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส เกี่ยวกับคุณลักษณะลักษณะที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม แบบให้คะแนนความชอบ 9 ระดับ จากผู้ประเมินจำนวน 50 คน ซึ่งเป็นครูจำนวน 5 คน นักศึกษาแผนกวิชาอาหารและโภชนาการจำนวน 45 คน ของวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี โดยคำนวณค่าเฉลี่ยที่ได้มาวิเคราะห์ความแปรปรวน(Analysis of variances-ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย Duncan's New Multiple Range Test, DMRT ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว ดังที่แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว ของสูตร 1-3

คุณลักษณะ	คะแนนความชอบของแต่ละสูตร		
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3
ลักษณะที่ปรากฏ	7.36 ^b ±0.49	8.52 ^a ±0.51	6.54 ^c ±0.54
สี	7.48 ^b ±0.51	8.48 ^a ±0.51	6.38 ^c ±0.49
กลิ่น	7.48 ^b ±0.51	8.52 ^a ±0.51	6.38 ^c ±0.49
รสชาติ	7.48 ^b ±0.51	8.60 ^a ±0.50	6.58 ^c ±0.50
เนื้อสัมผัส	7.46 ^b ±0.50	8.54 ^a ±0.50	6.46 ^c ±0.50
ความชอบโดยรวม	7.50 ^b ±0.51	8.60 ^a ±0.50	6.51 ^c ±0.51

หมายเหตุ : ตัวอักษรที่ต่างกันในแนวนอน หมายถึง ค่าที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสให้คะแนนความชอบ (ค่าเฉลี่ย) ของสูตรการทำขนมทองเอกสูตรที่ 2 ในคุณลักษณะด้านลักษณะที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 8.52 8.48 8.52 8.60 8.54 และ 8.60 ตามลำดับ และผลวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's New Multiple Range Test, DMRT มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

2. ผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวงโดยดำเนินการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง จำนวน 3 ระดับ ได้ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวลักษณะสีเหลืองนวล เหนียวนุ่ม เนื้อสัมผัสเนียน รสชาติหวานมัน

2.2 ผลจากการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ในการคัดเลือกสูตรขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวงจำนวน 3 ระดับ เพื่อหาการยอมรับของผู้ชิมโดยดำเนินการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส เกี่ยวกับคุณลักษณะ ลักษณะที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม แบบให้คะแนนความชอบ 9 ระดับ จากผู้ประเมินจำนวน 50 คน ซึ่งเป็นครูจำนวน 5 คน นักศึกษาแผนกวิชาอาหารและโภชนาการจำนวน 45 คน

ของวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี โดยคำนวณค่าเฉลี่ยที่ได้มา วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variances-ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยวิธี Duncan's

New Multiple Range Test, DMRT ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง ดังที่แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริม เกสรบัวหลวง 3 ระดับ

คุณลักษณะ	คะแนนความชอบของแต่ละระดับ		
	40%	50%	60%
ลักษณะที่ปรากฏ	6.52 ^c ±0.51	8.46 ^a ±0.50	7.50 ^b ±0.51
สี	6.36 ^c ±0.49	8.52 ^a ±0.51	7.38 ^b ±0.49
กลิ่น	6.70 ^c ±0.47	8.48 ^a ±0.51	7.48 ^b ±0.51
รสชาติ	6.56 ^c ±0.51	8.56 ^a ±0.51	7.52 ^b ±0.51
เนื้อสัมผัส	6.50 ^c ±0.51	8.62 ^a ±0.49	7.50 ^b ±0.51
ความชอบโดยรวม	6.58 ^c ±0.50	8.68 ^a ±0.47	7.56 ^b ±0.54

หมายเหตุ : ตัวอักษรที่ต่างกันในแนวนอน หมายถึง ค่าที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสให้คะแนนความชอบ(ค่าเฉลี่ย) ของสูตรการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง 50% ในคุณลักษณะด้านลักษณะ ที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 8.46 8.52 8.48 8.56 8.62 และ 8.68 และผลวิเคราะห์ความแตกต่าง

ของค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's New Multiple Range Test, DMRT มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

3 ผลการทดสอบคุณค่าทางโภชนาการสารพฤกษเคมี และการตรวจเชื้อจุลินทรีย์ ดังที่แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบคุณค่าทางโภชนาการของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง

สารอาหาร (g/100g)	ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว	ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง	P-value Sig. (2-tailed)
พลังงาน (Kcal/100g)	381.87±1.10	335.65±2.74	0.016
ความชื้น	20.05±0.28	29.15±0.64	0.018
โปรตีน	8.25±0.06	7.77±0.03	0.079
ไขมัน	13.73±0.01	11.65±0.03	0.008
คาร์โบไฮเดรต	56.34±0.35	49.93±0.59	0.017
เส้นใยหยาบ	4.67±0.14	5.12±0.04	0.017
เถ้า	1.64±0.00	1.51±0.01	0.024

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบคุณค่าทางโภชนาการของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวงพบว่ามีปริมาณ พลังงาน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต และเถ้า ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ส่วนโปรตีน มีปริมาณลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p > 0.05$) ปริมาณความชื้น และใยอาหารเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์สารต้านอนุมูลอิสระของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง

อาหาร	FRAP (umoles TE)	P- Value	DPPH (mg AA)	P- Value	Polyph enol (mg eq GA)	P- Value
ขนมทองเอก แบ่งเม็ดบัว	39.44±2.38	0.012	39.49±1. 77	0.021	39.91±0 .16	0.01 8
ขนมทองเอก แบ่งเม็ดบัว เสริมเกสร บัวหลวง	718.49±15.98		327.32± 11.96		187.30± 5.87	

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์สารต้านอนุมูลอิสระของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว และขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง พบว่าสารต้านอนุมูลอิสระ

วิเคราะห์แบบ FRAP (umoles TE) และแบบ DPPH (mg AA) รวมทั้ง Polyphenol (mg eq GA) มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 7 ผลการตรวจทางจุลชีววิทยาของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง

อาหาร	MPN Esherichia Coli/g	Samonell SPP/25g
ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว	< 3	Not detected
ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง	< 3	Not detected

จากตารางที่ 7 ผลการตรวจทางจุลชีววิทยาของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอก แบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง พบเชื้อ E.Coli (Escherichia coli) น้อยกว่า 3 และตรวจไม่พบเชื้อแบคทีเรีย Salmonella

อภิปรายผล

1. จากศึกษาสูตรของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวพบว่าจากส่วนผสมที่แตกต่างกัน จำนวน 3 สูตรได้ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว ลักษณะสีเหลืองนวล เหนียวนุ่ม เนื้อสัมผัสเนียน รสชาติหวานมันพบว่าผู้ประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสให้คะแนนความชอบของสูตรการทำขนมทองเอกสูตรที่ 2 ในคุณลักษณะด้านลักษณะที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวมมากที่สุด

2. การพัฒนาสูตรของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง ทำให้พบว่า ได้ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวลักษณะสีเหลืองนวล เหนียวนุ่ม เนื้อสัมผัสเนียน รสชาติหวานมันว่า โดยผู้ประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสให้คะแนนความชอบ (ค่าเฉลี่ย) ของสูตรการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง ในคุณลักษณะด้านลักษณะที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 8.46 8.52 8.48 8.56 8.62 และ 8.68 และผลวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

3. จากการดำเนินการศึกษาคุณค่าทางโภชนาการสารต้านอนุมูลอิสระ และการตรวจเชื้อจุลินทรีย์ของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว และขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง หลังการทำผลิตภัณฑ์ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง จำนวน 3 สูตร และได้ดำเนินการคัดเลือกสูตรที่ 2 ของขนมทองเอกทั้ง 2 รายการโดยการประเมินทางประสาทสัมผัสที่คำนึงถึงลักษณะที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม และสูตรทั้ง 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ซึ่งจากผลดังกล่าวเมื่อนำไปทดสอบคุณค่าทางโภชนาการ สารต้านอนุมูลอิสระ และตรวจเชื้อจุลินทรีย์ ของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวงผลการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง มีปริมาณ พลังงาน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต และเถ้า ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ส่วนโปรตีน มีปริมาณลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p > 0.05$) ปริมาณความชื้น และใยอาหารเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดารุณีและนิขมา (2553) ว่าแบ่งเม็ดบัวสามารถเพิ่มปริมาณโปรตีน คาร์โบไฮเดรต เถ้า และใยอาหาร และมีไขมันลดลง ซึ่งแบ่งเม็ดบัวเป็นสารสำหรับเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการสำหรับ

อาหารได้ สารต้านอนุมูลอิสระวิเคราะห์แบบ FRAP (umoles TE) และแบบ DPPH (mg AA) รวมทั้ง Polyphenol (mg eq GA) มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ผลการตรวจทางจุลชีววิทยาของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง พบเชื้อ E.Coli น้อยกว่า 3 และตรวจ ไม่พบเชื้อแบคทีเรีย Salmonella ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัตน์ วดี และคณะ (2559) ว่าส่วนประกอบของดอกบัวมีสารต้านอนุมูลอิสระดีที่สุดในกลุ่มพืชสมุนไพร มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (2555) ในเกสรบัวมีฤทธิ์ต้านภาวะเบาหวาน แต่อาจทำให้เกิดอาการแพ้ในบางคน (โดยเฉพาะคนที่แพ้เกสรดอกไม้) นอกจากนี้กาญจนา และคณะ (2560) ได้สกัดสารต้านอนุมูลอิสระจากกลีบดอกบัว ซึ่งพบว่ามีปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระมากขึ้นเมื่อผสมด้วยส่วนประกอบของดอกบัว นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของธัญลักษณ์ (2556) พบว่าเกสรบัวหลวงนอกจากมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระยังนำไปใช้ทำผลิตภัณฑ์เสริมที่ไม่เป็นพิษต่อเซลล์สัตว์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสมีคะแนนความชอบ (ค่าเฉลี่ย) มากที่สุดของสูตรการทำขนมทองเอกสูตรที่ 2 ในคุณลักษณะด้านลักษณะที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 8.52 8.48 8.52 8.60 8.54 และ 8.60 ตามลำดับ และผลวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's New Multiple Range Test, DMRT มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)
2. ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสมีคะแนนความชอบ (ค่าเฉลี่ย) มากที่สุดของสูตรการทำขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง 50% ในคุณลักษณะด้านลักษณะที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 8.46 8.52 8.48 8.56 8.62 และ 8.68 และผลวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's New Multiple Range Test, DMRT มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)
3. ผลการทดสอบคุณค่าทางโภชนาการ สารต้านอนุมูลอิสระ และตรวจเชื้อจุลินทรีย์ผลการทดสอบคุณค่าทางโภชนาการของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง มีปริมาณ พลังงาน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต และเถ้า ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ส่วนโปรตีน มีปริมาณลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p > 0.05$) ปริมาณความชื้น และใยอาหารเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) สารต้านอนุมูลอิสระของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัว และขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง พบว่าสารต้านอนุมูลอิสระวิเคราะห์แบบ FRAP (umoles TE) และแบบ DPPH (mg AA) รวมทั้ง Polyphenol (mg eq GA) มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$) ผลการตรวจทางจุลชีววิทยาของขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวและขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวง พบเชื้อ E.Coli น้อยกว่า 3 และตรวจไม่พบเชื้อแบคทีเรีย Salmonella

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาขนมไทยชนิดอื่นๆ ในการใช้เกสรบัวหลวงเป็นส่วนผสมร่วมต่อไปเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าและคุณประโยชน์ทางด้านโภชนาการให้กับขนมไทย
2. ควรมีการศึกษาการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ขนมทองเอกแบ่งเม็ดบัวเสริมเกสรบัวหลวงหรือขนมไทยที่มีส่วนผสมของเกสรบัวหลวง เพื่อเป็นการหาแนวทางในการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของเกสรบัวหลวงให้แก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

1. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2555). **เครื่องยาสมุนไพร**. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี
2. จริยา เดชกุญชร. (2554). **ขนมไทยเล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์จำกัด, กรุงเทพฯ.
3. ดารุณี ไพยราช และ นิขมา ปัญญาบุญกุล. (2552). **คุณค่าทางโภชนาการและความเป็นไปได้ของการใช้ส่วนประกอบของเมล็ดบัวไทย**. กรุงเทพฯ.
4. ธัญลักษณ์ ปิ่นน้อย. (2556). **การพัฒนาเซรั่มจากสารสกัดหยาบใบรางจืดและเกสรบัวหลวง**. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ปทุมธานี.
5. รัมภา ศิริวงศ์. (2556). **ขนมไทยเล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์ดวงกมลพับลิชชิง, กรุงเทพฯ.
6. รัมภา ศิริวงศ์. (2552). **ขนมไทยเล่ม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์ดวงกมลพับลิชชิง, กรุงเทพฯ.

7. วิไลลักษณ์ อีธรรมมงคลพันธ์. (2550). **ขนมไทยรสอร่อย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์แม่บ้านจำกัด, กรุงเทพฯ.
8. สุรัตน์วดี วงศ์คลัง. (2559). **ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของบัวหลวงเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สุขภาพชนิดแท่ง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาวิชาเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ความสัมพันธ์การตลาดแบบดิจิทัลกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลเมืองนครขอนแก่น

Relationship between Digital Marketing and Consumer's Online Product Purchasing Decision Making Behavior in Khon Kaen Municipality

สุวรรณ เนียมประชา¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า ระดับการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล และความสัมพันธ์การตลาดแบบดิจิทัลกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองนครขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริโภคที่ซื้อหรือเคยซื้อสินค้าออนไลน์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น กรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก(Convenience Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบค่าความสัมพันธ์ไคสแควร์ (chi-square) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman rank correlation coefficient) พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-50 ปี ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท ซื้อสินค้าผ่านช่องทางการตลาดแบบดิจิทัลคือสินค้าประเภทแฟชั่น เสื้อผ้า/รองเท้า/กระเป๋า ซื้อเพราะลดเวลาการสั่งซื้อ/สะดวก ซื้อ 3-4 ครั้ง/เดือน ครั้งละ 501-1,000 บาท โดยทราบข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต
2. ส่วนใหญ่ให้ระดับความสำคัญการตลาดแบบดิจิทัลกับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ป้ายโฆษณาสินค้าที่แสดงหน้าเว็บไซต์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ เครื่องมือค้นหาบนอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ และการตลาดเชิงเนื้อหา ตามลำดับ
3. ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า ยกเว้นด้านเพศ จำแนกตามประเภทสินค้า และการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า ยกเว้นด้านเว็บไซต์จำแนกตามแหล่งข่าวสินค้า และการตลาดเชิงเนื้อหา มีความสัมพันธ์กัน ในทิศทางเดียวกันค่า sig เท่ากับ 0.000 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ : การตลาดแบบดิจิทัล, พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า, เทศบาลเมืองนครขอนแก่น

Abstract

The objectives of the research were to : study personal factors, product purchasing decision behavior, digital marketing communication level and the relationship between digital marketing and consumer decision making behavior online in Khon Kaen Municipality. The samples group used in the research consisted of 400 consumers using probabilistic sampling. If the exact population is not known, use the convenience sampling method was used. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (SD), test statistic, chi-square correlation, spearman's correlation coefficient. (Spearman rank correlation coefficient).

The research results were found that:

1. Most of the sample were female, age between 31-50 years with a bachelor's degree or equivalent. Occupation was private company the average monthly income was 10,000 - 20,000 baht. Products was bought through digital marketing channels. Types of products were fashion, clothing /

¹อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

shoes / bags. The reasons of purchasing were reduction of ordering time / convenience 3-4 times / month, each time 501-1,000 baht, with news received from the internet.

2. Most of them focused on digital marketing to their online shopping decisions, in descending order: Product billboards showing the website page, E-mail, websites, Internet search tool, social media and content marketing, respectively.

3. The analysis found that personal factors were not correlate with purchasing decision behavior except gender, classified by product type and digital marketing communication had no relationship with purchasing decision behavior except on the website classified by product news source and content marketing had a relationship in the same direction, the sig value was 0.000 had a statistically significant level of 0.05.

Keywords: Digital marketing, Product Purchasing Decision Making Behavior, Khon Kaen Municipality

บทนำ

ในปัจจุบันอัตราการเจริญเติบโตของการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน บริษัทห้างร้าน สถาบันการศึกษา มองเห็นความสำคัญและประโยชน์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การใช้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ในภาคการศึกษาที่มีการใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู ในหน่วยงานภาครัฐที่ประสบผลสำเร็จมากคือ กรมสรรพากร ส่งเสริมให้ประชาชนชำระภาษีผ่านทางระบบออนไลน์ ซึ่งสะดวกและรวดเร็วกว่าไปชำระที่หน่วยงานโดยตรง และสังคมโลก มีการพัฒนาไปสู่การขายสินค้าและบริการผ่านออนไลน์ เพื่อเป็นการขายตรงสู่ผู้บริโภค เพราะไม่ต้องลงทุนด้านอาคารสถานที่ เพียงแค่มีระบบจัดจำหน่ายสินค้า ระบบรับชำระเงินออนไลน์ และการจัดส่งสินค้าไปยังผู้ซื้อปลายทาง ซึ่งปัจจุบันมีความก้าวหน้าไปมาก ธุรกิจออนไลน์เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นที่นิยมของสังคมออนไลน์ เพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้สะดวก รวดเร็ว มีการใช้จ่ายผ่านสื่อออนไลน์อย่างแพร่หลาย ผู้บริโภคใช้สื่อทางสังคมออนไลน์ในการสื่อสารข้อมูลถึงกันมากขึ้น รวมถึงใช้สื่อสารทางธุรกิจ สื่อออนไลน์จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการซื้อขายผ่านช่องทางการตลาดดิจิทัล แอปพลิเคชันต่าง เช่น Line Facebook Instagram whatsapp Twitter เป็นต้น

ETDA ได้เร่งทบทวนแผนองค์กร สู่การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติ ดันไทย Go DIGITAL พร้อมเสนอต่ออนุยุทธศาสตร์ ในช่วงเดือนกันยายน 2563 เพื่อประกาศใช้ก่อนเริ่มปีงบประมาณ 2564 ต่อไป ดร.ชัยชนะ มิตร์พันธ์ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

(สพธอ.) หรือ ETDA (เอ็ตด้า) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เผยว่า ETDA ได้จัดกิจกรรมเวิร์กช็อป ทบทวนแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนองค์กร หรือ แผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565) ของ ETDA (ฉบับทบทวนครั้งที่ 2) โดยมีคณะกรรมการกำกับ ETDA บทบาทของ ETDA ตาม พ.ร.บ.ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ และ พ.ร.บ.สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ซึ่งเพิ่งประกาศใช้ในปี 2562 ที่กำหนดให้ ETDA เป็นผู้กำกับดูแลธุรกิจดิจิทัลหรือ DIGITAL SERVICE พร้อมส่งเสริมทุกภาคส่วนให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยธุรกรรมออนไลน์ที่มีมาตรฐาน มั่นคงปลอดภัย และน่าเชื่อถือ

ข้อมูล Marketeeronline.co. เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2563 รายงานพฤติกรรมคนไทย มีสัดส่วนซื้อสินค้าจากช่องทาง eMarketplace มากขึ้น สินค้ายอดฮิตของตลาดอีคอมเมิร์ซไทยสุขภาพและความงาม เติบโต 34% อุปกรณ์บริโภคในครัวเรือน เติบโต 34% หนังสือ เติบโต 27% เครื่องใช้ไฟฟ้า เติบโต 22% คอมพิวเตอร์ เติบโต 34% ซึ่งธุรกิจซื้อออนไลน์มีมูลค่าที่ 220,000 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 4-5% ของค้าปลีกทั่วประเทศ มีการเติบโต 35% จากปี 2562 ที่มีมูลค่า 163,300 ล้านบาท สัดส่วน 3% ของค้าปลีกทั่วประเทศ

การทำการตลาดแบบดิจิทัลไม่เพียงแต่ช่วยให้ธุรกิจสามารถทำการโปรโมทสินค้าและบริการได้เท่านั้น แต่ยังช่วยให้บริการลูกค้าออนไลน์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกว่าได้รับการดูแลและเอาใจใส่เป็นอย่างดี การใช้การปฏิสัมพันธ์กับโซเชียลมีเดียช่วยให้แบรนด์ต่างๆ ได้รับการตอบรับจากลูกค้าได้โดยตรง ด้วยเหตุนี้การตลาด

แบบดิจิทัลจึงเป็นประโยชน์สำหรับแบรนด์และธุรกิจต่างๆ โดยที่ผู้บริโภคทั่วไปสามารถโพสต์ความคิดเห็นผ่านทางแหล่งโซเชียลเน็ตเวิร์ค บล็อกและเว็บไซต์เกี่ยวกับประสบการณ์การใช้สินค้าและบริการต่างๆ ถึงความพึงพอใจต่อแบรนด์นั้นๆได้ การตลาดแบบดิจิทัลสามารถช่วยให้สร้างกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจได้

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดแบบดิจิทัลกับพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเนื่องจากการนำ มาประยุกต์ใช้กับงานการเรียนการสอนที่รับผิดชอบ และได้ เล็งเห็นประโยชน์การนำช่องทางการตลาดแบบดิจิทัลมา เป็นกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อ เพิ่มยอดขาย เพิ่มส่วนแบ่งการตลาดและ เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า ได้อย่างทั่วถึงตรงกับพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อทางออนไลน์ ของลูกค้า และ ทำให้ธุรกิจเจริญเติบโตขึ้น ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมือง นครขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลกับ พฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขต เทศบาลเมืองนครขอนแก่น
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดแบบ ดิจิทัลกับพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของ ผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองนครขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล และการตลาดแบบดิจิทัลมี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าทาง ออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่นที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภค ที่ซื้อหรือเคยซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านการสื่อสารการตลาด แบบดิจิทัล ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยไม่ทราบ จำนวนประชากรที่แน่นอน จำนวน 400 คน กำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน ไม่เกิน 5% ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 384 คนโดยใช้

สูตรของคอแรน (Cochran, 1977) จากนั้นดำเนินการสุ่ม ตัวอย่างแบบตามสะดวก(Convenience Sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคล ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ปัจจัยด้านการตลาดแบบ ดิจิทัล

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการวิจัยตั้งแต่ มีนาคม ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2563

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลเฉพาะ ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภค ที่ซื้อหรือเคยซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านการสื่อสารการตลาด แบบดิจิทัล ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยไม่ทราบ จำนวนประชากรที่แน่นอน จำนวน 400 คน กำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน ไม่เกิน 5% ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 384 คนโดยใช้ สูตรของคอแรน (Cochran, 1977) จากนั้นดำเนินการสุ่ม ตัวอย่างแบบตามสะดวก(Convenience Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้เก็บ รวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัย สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน รายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-ended Question)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ของข้อมูลระดับการสื่อสารการตลาดดิจิทัลมีผลต่อ พฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขต เทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามมา จาก ณัฐนี คงหัวรอบ. (2559). และพรพรรณ ตาลประเสริฐ (2561).ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งใช้วิธีกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีของลิ เคิร์ท (Likert)

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้ และสิ่งตีพิมพ์ เอกสารต่างๆ รวมทั้งหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ฐานข้อมูล และการค้นคว้าข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 384 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด โดยแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลผู้บริโภคที่ซื้อสินค้า

2. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล และวิเคราะห์หาคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) แล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมฯ นำเสนอในรูปแบบค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับระดับการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล นำเสนอในรูปค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยใช้ค่าความสัมพันธ์ไคสแควร์ (chi-square) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman rank correlation coefficient หรือ Spearman's rho)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ดังตารางที่ 1 ดังนี้
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน/คน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	130	32.50
หญิง	270	67.50
รวม	400	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	40	10.00
20-30 ปี	119	29.75
31-50 ปี	211	52.75
51 ปีขึ้นไป	30	7.50
รวม	400	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บ.	23	5.75
10,001-20,000บ.	179	44.75
20,001-30,000บ.	147	36.75
30,001 บาทขึ้นไป	51	12.75
รวม	400.00	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	8.50
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	272	68.00
ปริญญาโท	85	21.25
สูงกว่าปริญญาโท	9	2.25
รวม	400	100.00
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	8	2.00
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	68	17.00
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	155	38.75
พนักงานบริษัทเอกชน	162	40.50
แม่บ้าน/เกษียณอายุ	7	1.75
รวม	400	100

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.75 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 68 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง ร้อยละ 40.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 44.75

ตารางที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางการตลาดแบบดิจิทัล ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงดังตาราง 2 ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า	จำนวน	ร้อยละ	พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทสินค้าที่สั่งซื้อ			เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน	77	19.25
สินค้าประเภท เครื่องประดับ	36	9.00	ญาติ/พี่น้อง	55	13.75
สินค้าประเภทความงาม	77	19.25	รวม	400	100.00
สินค้าประเภทยา/อาหารเสริม	64	16.00	เหตุผลที่สั่งซื้อสินค้า		
สินค้าเสื้อผ้า/รองเท้า/กระเป๋า	154	38.50	มีสินค้าให้เลือกตามที่ต้องการ	89	22.30
สินค้าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	35	8.75	ลดเวลาการสั่งซื้อ/สะดวก	167	41.80
สินค้าประเภทอุปโภคบริโภค	34	8.50	สินค้ามีคุณภาพดีกว่า	72	18.00
รวม	400	100.00	มีการให้บริการที่ดี	72	18.00
ความถี่ที่สั่งซื้อสินค้า			รวม	400	100.00
1 - 2 ครั้ง	85	21.25	ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้ง		
3 - 4 ครั้ง	185	46.25	ต่ำกว่า 500 บาท	54	13.50
5- 6 ครั้ง	78	19.50	501 – 1,000 บาท	160	40.00
7 ครั้งขึ้นไป	52	13.00	1,001 – 1,500 บาท	76	19.00
รวม	400	100.00	1,501 – 2,000 บาท	62	15.50
ทราบข่าวสินค้าจากช่องทางใด			2,001 บาทขึ้นไป	48	12.00
อินเทอร์เน็ต/Social Media	156	39.00	รวม	400	100.00
โฆษณาต่างๆ	122	28.00			

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่สั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์ผ่านช่องทางการตลาดแบบดิจิทัล ประเภทสินค้าประเภทแฟชั่นเสื้อผ้า/รองเท้า/กระเป๋า ร้อยละ 38.50 เหตุผลในการซื้อสินค้าคือ ลดเวลาการสั่งซื้อ/

สะดวก ร้อยละ 41.80 ส่วนใหญ่สั่งซื้อ จำนวน 3-4 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 46.25 โดยสั่งซื้อเป็นเงิน 501-1,000 บาทต่อครั้ง ร้อยละ 40.00 ได้รับข่าวสินค้าที่สั่งซื้อทาง อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 39.00

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า

การตลาดแบบดิจิทัล	($\bar{X}$)	(SD)	แปลผล	อันดับ
1. จัดหมายอิเล็กทรอนิกส์	4.04	0.46	มาก	2
2. สื่อสังคมออนไลน์	3.62	0.51	มาก	5
3. เครื่องมือค้นหาบนอินเทอร์เน็ต	3.65	0.47	มาก	4
4. ป้ายโฆษณาสินค้าที่แสดงหน้าเว็บไซต์	4.18	0.41	มาก	1
5. การตลาดเชิงเนื้อหา	3.42	0.30	มาก	6
6. เว็บไซต์	3.82	0.36	มาก	3
รวม	3.87	0.36	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล มีความสำคัญกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าป้ายโฆษณา

สินค้าที่แสดงหน้าเว็บไซต์ (Web Banner) จัดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail Marketing) เว็บไซต์ (Website) เครื่องมือค้นหาบนอินเทอร์เน็ต (Search Engine Marketing) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Marketing) และ การตลาดเชิงเนื้อหา(Content Marketing) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า				
	ประเภทสินค้า	เหตุผลที่ซื้อ	ความถี่ที่ซื้อ	ค่าใช้จ่าย/ครั้ง	ข่าวสินค้า
เพศ	000*	.290	.883	.525	.969
อายุ	.218	.944	.742	.960	.885
อาชีพ	.125	.990	.801	.914	.922
การศึกษา	.824	.628	.700	.244	.721
รายได้ต่อเดือน	.395	.367	.793	.237	.048

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าทาง

ออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ยกเว้นด้านเพศจำแนกตามประเภทสินค้า

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดดิจิทัลกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า

การตลาดแบบดิจิทัล	พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า				
	ประเภทสินค้า	เหตุผลที่ซื้อ	ความถี่ที่ซื้อ	ค่าใช้จ่าย/ครั้ง	ข่าวสินค้า
จดหมายอิเล็กทรอนิกส์	X	X	X	X	X
สื่อสังคมออนไลน์	X	X	X	X	X
เครื่องมือค้นหาบนอินเทอร์เน็ต	X	X	X	X	X
ป้ายโฆษณาสินค้าที่แสดงหน้าเว็บไซต์	X	X	X	X	X
การตลาดเชิงเนื้อหา	✓	✓	✓	✓	✓
ดิจิทัลด้านการตลาดผ่านเว็บไซต์	X	X	X	X	✓

✓ สัมพันธ์กัน X ไม่สัมพันธ์กัน

จากตารางที่ 5 พบว่าการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า ยกเว้นด้านเว็บไซต์จำแนกตามแหล่งข่าวสินค้า และการตลาดเชิงเนื้อหา มีความสัมพันธ์กัน ในทิศทางเดียวกัน ค่าsig เท่ากับ0.000 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 ผลการวิจัยข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 50 ปี คน มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท

ข้อมูลพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า ผู้บริโภคส่วนใหญ่สั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์ผ่านช่องทางการตลาดแบบดิจิทัลประเภทสินค้าประเภทแฟชั่นเสื้อผ้า/รองเท้า/กระเป๋า เหตุผลในการซื้อสินค้าคือ ลดเวลาการสั่งซื้อ/สะดวก ส่วนใหญ่สั่งซื้อ จำนวน 3-4 ครั้ง/เดือน โดยสั่งซื้อเป็นเงิน 501-1,000 บาทต่อครั้ง ได้รับข่าวสินค้าที่สั่งซื้อทาง อินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับพงศกร เขียรสุนทร (2560)

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์: ภูมิศึกษาผู้ซื้อในพื้นที่ฝั่งธนบุรี. วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์: ภูมิศึกษาผู้ซื้อในพื้นที่ฝั่งธนบุรี และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าจากอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคฝั่งธนบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 30-39 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และสอดคล้องกับเปรมกมล หงษ์ยนต์ (2562) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผ่านแอปพลิเคชัน (ลาซาด้า) ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร. พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน/รับจ้าง มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สินค้าบนแอปพลิเคชัน (ลาซาด้า) มีความหลากหลาย มีการให้บริการที่ดี เช่นมีการรับประกันสินค้า และสอดคล้องกับธัญญพัทธ์ เกตุประดิษฐ์ และคณะ (2559) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ตของผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร. พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน

มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุ 31-50 ปี และยังสอดคล้องกับนิทรรศการ มลิลิโก, สุวรรณ เนียมประชา. (2561). การตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. พบว่าซื้อสินค้าประเภทแฟชั่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า เหตุผลที่ซื้อเพราะรวดเร็ว สะดวกสบาย เพื่อนและเพื่อนร่วมงานมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ สั่งซื้อทาง Line ซื้อ จำนวน 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวนเงินสั่งซื้อต่อครั้ง 501-1000 บาท

2.2 ผลการวิจัยระดับการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล มีความสำคัญกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าป้ายโฆษณาสินค้าที่แสดงหน้าเว็บไซต์ (Web Banner) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail Marketing) เว็บไซต์ (Website) เครื่องมือค้นหาบนอินเทอร์เน็ต (Search Engine Marketing) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Marketing) และ การตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) ตามลำดับ สอดคล้องกับพรพรรณ ตาลประเสริฐ (2561) พบว่าการตลาดดิจิทัลด้านอีเมลล์มีอิทธิพลของการตลาดแบบดิจิทัลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกลุ่มธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร แสดงว่าการติดต่อทางอีเมลล์เป็นช่องทางการติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง รวดเร็ว สามารถตอบโต้กันสร้างความสัมพันธ์ และการกระตุ้นยอดขายการตลาดดิจิทัลเชิงเนื้อหาที่มีอิทธิพลของการตลาดแบบดิจิทัลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกลุ่มธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร. แสดงให้เห็นว่าธุรกิจการสร้างสรรคเนื้อหาที่ดีในการทำการตลาดจะทำให้ลูกค้าใหม่มาสู่ธุรกิจเป็นการนำเสนอเนื้อหาที่ตรงจุด สร้างความโดดเด่นแตกต่าง เพิ่มคุณค่า และความน่าสนใจ เกิดแรงจูงใจในการตัดสินใจซื้อ การตลาดดิจิทัลทางเว็บไซต์มีอิทธิพลของการตลาดแบบดิจิทัลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกลุ่มธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร. แสดงให้เห็นว่าธุรกิจที่มีเว็บไซต์เป็นของตัวเองทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดทัศนคติที่ดี มีความน่าเชื่อถือ เนื้อหาที่นำเสนอเพื่อขายออกแบบดึงดูดความสนใจ สอดคล้องกับสุมินทร์ นวลชัย (2562) การสื่อสารการตลาดดิจิทัลบนเส้นทางการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าประเภทเครื่องเขียนบนเว็บไซต์ www.stationerymine.com พบว่ากลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและให้ความสำคัญต่อ

สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Service) โดยเฉพาะ Facebook ที่กลุ่มตัวอย่างให้ความนิยมมากที่สุด เป็นสื่อที่รับรู้ข่าวสารโปรโมชั่นต่างๆ และยังสอดคล้องกับวิลาส ฉ่ำเลิศวัฒน์ (2559) ในสุมินทร์ นวลชัย (2562) ว่าด้วยเรื่องใช้รูปภาพแสดงสินค้าที่มีคุณภาพ ขนาดใหญ่ และมีความคมชัด โดยภาพสินค้าในหลายมุมเพื่อให้เห็นทุกมุมควรทำปุ่มซูมไว้ให้ดูรายละเอียดได้

2.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ยกเว้นด้านเพศจำแนกตามประเภทสินค้า สอดคล้องกับสอดคล้องกับณัฐณี คงห้วยรอบ (2559) การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์บนเว็บไซต์ LAZADA ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และรายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์บนเว็บไซต์ LAZADA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลความสัมพันธ์การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า พบว่าการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลทุกด้านไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า ยกเว้นด้านเว็บไซต์จำแนกตามแหล่งข่าวสินค้า และการตลาดเชิงเนื้อหา มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันค่า sig เท่ากับ 0.000 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับจุฬารัตน์ ชันแก้ว (2562) กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและผลการดำเนินงานทางการตลาดหลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจบริการในประเทศไทย. พบว่ากลยุทธ์การตลาดดิจิทัลด้านความสามารถเชิงเนื้อหาทางการตลาดและด้านการจัดการชื่อเสียงขององค์กรออนไลน์มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายเนื่องจากการตลาดออนไลน์มีหลายรูปแบบที่นำมาปรับใช้ในองค์กรเช่นการใช้บล็อก เว็บไซต์และการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์การการตลาดแบบดิจิทัลกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองนครขอนแก่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษารุ่นนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1.1 ด้านการตลาดผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบการควรบริหารฐานข้อมูลของลูกค้า ทำให้ลูกค้ากับร้านค้า สามารถสื่อสารโต้ตอบกับร้านค้าได้สะดวก รวดเร็ว จัดให้มีสิทธิประโยชน์พิเศษ โปรโมชั่นต่างๆ ควรนำเสนอสินค้าที่มีคุณภาพหลากหลาย มีความแปลกใหม่ทันสมัยอยู่เสมอ ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

1.2 ด้านการตลาดผ่านสังคมออนไลน์ ควรให้ลูกค้าสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้ดูแลเว็บไซต์ผ่านโซเชียลได้ สามารถกดติดตามแฟนเพจโซเชียลต่างๆเพื่อรับข้อมูลของร้านค้าได้ สะดวกรวดเร็ว และควรมีโฆษณาหรือโปรโมชั่นสินค้าใหม่ๆที่น่าสนใจ นำเสนอผู้บริโภคเป็นประจำ

1.3 ด้านผ่านเครื่องมือค้นหาบนอินเทอร์เน็ต ควรเตรียมข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ทันสมัยเพื่อให้การค้นหาข้อมูลของผู้บริโภคมีความถูกต้องและตรงต่อความต้องการ สามารถเข้าชมสินค้าจากเว็บไซต์อันดับแรกในการค้นหาสินค้า และเพื่อให้เว็บไซต์มีความน่าเชื่อถือ

1.4 ด้านป้ายโฆษณาสินค้าที่แสดงหน้าเว็บไซต์ ผู้ประกอบการควรทำป้ายโฆษณาสินค้าให้มีการวางตำแหน่งที่เห็นได้ง่าย ให้ข้อมูลครบถ้วน และมีความน่าสนใจดึงดูดใจลูกค้าได้

1.5 ด้านการตลาดเชิงเนื้อหา ผู้ประกอบการควรลงเนื้อหาที่มีสาระและความบันเทิงควบคู่กันทำให้น่าสนใจ เนื้อหาที่ให้ข้อมูลเป็นประโยชน์เกี่ยวกับสินค้า การสื่อสารหรือการเล่าเรื่องด้วยภาพทำให้น่าสนใจ และกราฟฟิคที่มีเนื้อหาสั้น กระชับ เข้าใจง่ายทำให้น่าสนใจ

1.6 ด้านการตลาดทางเว็บไซต์ ผู้ประกอบการควรออกแบบเว็บไซต์ให้มีระบบการใช้งานที่ง่ายไม่ซับซ้อน เป็นเว็บไซต์หลักของร้านค้า มีการปรับปรุงเว็บไซต์อยู่เสมอ และเป็นเว็บไซต์ที่มีความน่าเชื่อถือ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะในเขตเทศบาลนครขอนแก่นเท่านั้น งานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรขยายขอบเขตการศึกษาในเขตอื่นๆ หรือจังหวัดอื่น เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในเขตอื่นได้อย่างทั่วถึง จะส่งผลให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดดิจิทัลให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภครับรู้และจดจำได้อย่างยั่งยืน

2.2 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการตลาดแบบดิจิทัลบางช่องทาง ดังนั้น ครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นอื่นๆ หรือศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก เช่น ปัจจัยด้าน Online PR ปัจจัยด้าน Mobile & APPs Marketing ปัจจัยด้าน Online Video & Viral เพื่อนำข้อมูลมาใช้สำหรับวางแผนกลยุทธ์ของธุรกิจอีคอมเมิร์ซ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. จุฬารัตน์ ชันแก้ว. (2562). กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและผลการดำเนินงานทางการตลาด หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจบริการในประเทศไทย. **จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ ปีที่ 41 ฉบับที่ 159** มกราคม – มีนาคม.
2. ฉัตยาพร เสมอใจ. (2550). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
3. ชัยชนะ มิตร์พันธ์. (2562). พัฒนารูขุมทรัพย์อีเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) หรือ ETDA (เอ็ตด้า) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
4. ณัฐณี คงห้วยรอบ. (2559). **การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อพฤติกรรม การซื้อสินค้าออนไลน์บนเว็บไซต์ LAZADA ในเขตกรุงเทพมหานคร**. หลักสูตรปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
5. จีรวิทย์ เอกะกุล. (2550). **ระเบียบวิธีวิจัยทาง พฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์**. วิทยา ออฟเซตการพิมพ์.
6. นัฐวรรณ มะลิโค และคณะ. (2562). การตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. **วารสารวิทยาลัย บัณฑิตเอเชีย ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม- มิถุนายน)**.
7. ธิญญพัทธ์ เกตุประดิษฐ์ และคณะ. (2559). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าทาง อินเทอร์เน็ตของผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต.

8. ธนพล ทรัพย์สมบูรณ์.(2563). การตลาดดิจิทัล. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2563.
9. เปรมกมล หงส์ยนต์. (2562). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผ่านแอปพลิเคชัน (ลาซาด้า) ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
10. พงศกร เขียรสุนทร. (2560). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์: กรณีศึกษาผู้ซื้อในพื้นที่ชนบุรี. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.** บทความ การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
11. พรพรรณ ตาลประเสริฐ. (2561). **อิทธิพลของการตลาดแบบดิจิทัลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกลุ่มธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร.** การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
12. วิลาส ฉ่าเลิศวัฒน์. (2559). **Digital การตลาดยุคใหม่ เจาะใจลูกค้า.** กรุงเทพฯ: โปรวิชั่น.
13. เสรี วงษ์มณฑา. (2554). **การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค.** กรุงเทพฯ: อีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
14. สุมินทร์ นวลชัย.(2562). การสื่อสารการตลาดดิจิทัลบนเส้นทางการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าประเภทเครื่องเขียนบนเว็บไซต์ www.stationerymine.com. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 9 ฉบับพิเศษ (เดือนพฤศจิกายน 2562).
15. สมาคมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (2560). สืบค้นจาก <http://www.dbd.go.th/edirectory.www.Thaiecommerce.or>.
16. สมจิตร ล้วนจำเริญ. (2555). **พฤติกรรมผู้บริโภค.** กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
17. Blackweell, Roger D., Miniard, Paul W. and Engel, James F. (2006). **Consumer Behavior. 10th ed.** Canada: Thomson South-Western.
20. Cochran, 1977 อ้างถึงใน อีรวุฒิ เอกะกุล. (2550). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และ สังคมศาสตร์.** วิทยาออฟเซตการพิมพ์. 21.<https://mgronline.com/cyberbiz/detail/9630000087653>.สืบค้นเมื่อวันที่ 11/4/63. 22.<https://www.posttoday.com/economy/news/613332>.(2562).สืบค้น 11/4/63.
25. Kotler. (1997). อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2551). **การบริหารการตลาดยุคใหม่.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แมคกรอฮิล.นสพ.
27. Schiffman, C.G., & Kanuk, L.L. (1987). **Consumer behavior (3rd ed.).** New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

การพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้สำหรับ การป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือดจากการสวนหัวใจ
โดยการฉีดสีหลอดเลือดโคโรนารีในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจและผู้ดูแล
ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Development of Education Program for Vascular Complications Prevention
Among Patients with Coronary Angiography and Caregivers,
Queen Sirikit Heart Center of the Northeast

ชนาภา อิศรางกูร ณ อยุธยา¹,
นฤมล สีนสุพรรณ²,
อำนาจ ชนวงค์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis and Mc. Taggart R. (1988) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติสำหรับการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือดจากการสวนหัวใจโดยการฉีดสีหลอดเลือดโคโรนารีในผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดหัวใจห้องตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือด ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วย 32 คน และผู้ดูแล 32 คน คัดเลือกแบบเจาะจง ระยะเวลาการทดลองระหว่างเดือนกันยายนถึงตุลาคม 2563 โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) คู่มือความรู้และการปฏิบัติตัวภายหลังทำการหัตถการ 3) ใช้การสังเกตอาการและการแสดง 4) การติดตามทบทวนความรู้และการปฏิบัติในผู้ดูแลภายหลังทำการหัตถการ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงปริมาณความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ Paired t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองผู้ป่วยทั้ง 32 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนใดๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติตัวไม่ใช้โปรแกรมและผู้ดูแลมีความรู้ความเข้าใจสามารถปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยได้กิจกรรมของโปรแกรมในการดำเนินงาน คือ 1) กิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของหลอดเลือดจากการสวนหัวใจ 2) การปฏิบัติต่อผู้ป่วยภายหลังทำการหัตถการสวนหัวใจของผู้ดูแลมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และการปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยหลังการพัฒนามากกว่าก่อนพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .001*

คำสำคัญ : การป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือด, การสวนหัวใจโดยการฉีดสีหลอดเลือดโคโรนารี, ผู้สูงอายุ, ผู้ดูแล

Abstract

The purposes of this action research by Kemmis and Mc. Taggart R. (1988) were to study the development of education program for vascular complication prevention among elders with Coronary angiography and caregiver at cardiac catheterization lab of Queen Sirikit Heart Center of the Northeast. A total sample of 32 patients and 32 caregivers obtaining purposive sampling technique data were collected by worksheets from hand out document such as 1) questionnaire 2) The handout for knowledge 3) Technique of observation signs and symptoms 4) Follow up caregivers with reviewed education and practice. Data analysis was done by quantitative statistics such as percentage, mean, standard deviation and paired t-test at p-value 0.05.

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลัทธิสุทธสาธรรณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาสาธรรณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประธานหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

The result after program intervention: the sample of 32 Elders and 32 caregivers who were sample understood and well practice for taking care of patients and the development result use paired t-test. The caregiver post-test mean scores were higher than pre-test with statistical significant at the level of .001*.

Keywords: The Prevention Coronary angiography, Vascular Complications Preventions Coronary Angiography, Elderly, Caregiver

บทนำ

โรคหัวใจพบมากที่สุดโรคหนึ่งคือโรคหลอดเลือดหัวใจ (coronary artery disease, CAD) หรือโรคหลอดเลือดหัวใจแข็ง (atherosclerotic cardiovascular disease) หรือที่เรียกว่าโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด (ischemic heart disease, IHD) ซึ่งนอกจากจะเป็นโรคที่มีอัตราการความชุกสูงยังเป็นโรคไม่ติดต่อที่เป็นสาเหตุการตายอันดับ 1 ของประชากรทั่วโลก และเป็นสาเหตุการตายอันดับที่ 4 ในประเทศไทย รองจากกลุ่มโรคมะเร็ง อุบัติเหตุ กลุ่มโรคความดันโลหิตสูง และหลอดเลือดในสมอง ปัจจุบันการสวนหัวใจโดยการฉีดสีหลอดเลือดโคโรนารี (coronary angiography) เป็นหัตถการเพื่อการวินิจฉัยโรคหลอดเลือดโคโรนารีที่แสดงผลแม่นยำและเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก สมาคมโรคหัวใจประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรป (European Society of Cardiology, American College of Cardiology and American Heart Association) ได้นำมาใช้เป็นมาตรฐานในการวินิจฉัยโรคหลอดเลือดโคโรนารี (These & Alpert, 2000) เนื่องจากสามารถบอกถึงตำแหน่งขนาด และความรุนแรงของโรคหลอดเลือดหัวใจตีบได้ถูกต้องและแม่นยำที่สุด (อภิชาติ สุนทรธรรม, 2543; Bashore et al., 2001) จากรายงานสถิติการวินิจฉัยโรคหัวใจและหลอดเลือดสมองโดยสมาคมโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง สหรัฐอเมริกาพบว่า มีการใช้วิธีการสวนหัวใจโดยการฉีดสีหลอดเลือดโคโรนารีเพื่อวินิจฉัยโรคหลอดเลือดหัวใจในกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ได้รับการทำหัตถการจำนวน 638 ครั้ง จากจำนวน 1,297 ครั้ง ต่อ 1,000 ราย ซึ่งสูงเป็นอันดับหนึ่งของทุกกลุ่มอายุ (Rosamond et al., 2007)

การสวนหัวใจโดยการฉีดสีหลอดเลือดโคโรนารีเป็นการสอดใส่สายสวนหัวใจเข้าสู่หลอดเลือดแดงใหญ่และรูเปิดของหลอดเลือดโคโรนารี แล้วฉีดสารทึบรังสีพร้อมกับการถ่ายภาพเพื่อดูความผิดปกติของหลอดเลือด (Kern & Roth, 2003) ตำแหน่งที่นิยมใส่สายสวนหัวใจได้แก่หลอดเลือดแดงบริเวณขาหนีบและหลอดเลือดแดงบริเวณข้อมือ (นพรัตน์ ณะชัยขันธุ์ และศรีณย์ ควรประเสริฐ, 2547) ผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่มากกว่า 70 % ที่แพทย์พิจารณาทำผ่านพีโมรอลาเทอรี

เนื่องจากเป็นตำแหน่งหนึ่งที่หลอดเลือดแดงมีขนาดใหญ่สามารถใส่สายสวนเข้าไปได้ง่าย รองรับสายสวนได้หลายขนาดและหลายชนิด เมื่อเทียบกับหลอดเลือดแดงที่แขนที่มีขนาดเล็กกว่า และมีข้อจำกัดด้านการเลือกสายสวนหลอดเลือดหัวใจ ในกรณีที่ผู้ป่วยได้รับการทำการตรวจสอบหลอดเลือดหัวใจเพียงอย่างเดียว ภายหลังการตรวจ พยาบาลห้องตรวจสวนหัวใจจะถอดท่อนำสายสวนออกและกดห้ามเลือดตรงตำแหน่งที่เจาะหลอดเลือด ซึ่งใช้เวลาประมาณ 15-30 นาที ภายหลังการถอดท่อนำสายสวนผู้ป่วยต้องนอนราบ เหยียดขาข้างที่ทำเป็นเวลอย่างน้อย 6 ชั่วโมง จึงจะสามารถลุก นั่ง หรือ เดินได้ ในระหว่างที่ผู้ป่วยนอนเหยียดขาอาจทำให้ผู้ป่วยไม่สุขสบายเนื่องจากต้องนอนนาน ๆ และอาจผลอยับขาข้างที่ทำหัตถการส่งผลทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนหลังทำหัตถการ เช่น bleeding หรือ hematoma ได้ และในบางครั้งจะพบว่าในระหว่างการทำหัตถการทั้งการตรวจสอบหลอดเลือดหัวใจ และการรักษาโรคหลอดเลือดหัวใจผ่านสายสวน อาจเกิดภาวะแทรกซ้อนได้ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ความดันโลหิตสูง ได้รับยาต้านเกร็ดเลือดกลุ่ม Glycoprotein IIb/IIIa หรือยาต้านการแข็งตัวของเลือดก่อนทำหัตถการ รวมไปถึงผู้ป่วยขาดความร่วมมือในการตรวจ เป็นต้น ทั้งนี้การเกิด ภาวะแทรกซ้อนนั้นอาจจะนำไปสู่ภาวะที่รุนแรงตามมา เช่น ภาวะ shock จากสถิติข้อมูลจำนวนผู้ป่วยที่มารับบริการที่ห้องตรวจสวนหัวใจ ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ในปี 2562 พบว่า มีผู้ป่วยที่มารับบริการการตรวจสวนหัวใจจำนวน 3,062 ราย เป็นผู้สูงอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 1,916 ราย และการรักษาโรคหลอดเลือดหัวใจผ่านสายสวนจำนวน 1,120 ราย เกิดภาวะแทรกซ้อน เป็น hematoma จำนวน 125 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.16 ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยเกิดภาวะ shock จำนวน 6 ราย ย้ายเข้าส่งเอดอาการที่หอผู้ป่วยวิกฤตโดยไม่ได้วางแผน 9 ราย ต้องนอนโรงพยาบาลนานขึ้น 9 ราย ทำให้ผู้ป่วยต้องนอนโรงพยาบาลนานขึ้นเกิดความกลัวและวิตกกังวล เพิ่มค่าใช้จ่าย สูญเสียรายได้ ซึ่งเป็นผลกระทบทั้งต่อผู้ป่วย ครอบครัวและสถานพยาบาล นอกจากนี้หลังการทำหัตถการตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือด

ผู้ป่วยจะถูกส่งกลับไปสังเกตอาการอยู่หอผู้ป่วยต่อซึ่งจะมีผู้ดูแล เช่น ญาติ เป็นคนดูแลที่อยู่ใกล้ชิดที่สุด ผู้ดูแลซึ่งเป็นผู้ให้การดูแลด้านต่างๆ กับผู้ป่วยสูงอายุ ตั้งแต่การให้การดูแลด้าน basic activities daily living จนถึงการดูแลที่ซับซ้อนแก่ผู้ได้รับการดูแล ยังมีบทบาทสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยผู้ป่วยสูงอายุในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนหลังการตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือด

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทางผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข เพื่อให้การบริการมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ผู้ป่วยได้รับการบริการที่มีคุณภาพสูงสุด จึงได้พัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้สำหรับการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือดจากการสวนหัวใจโดยการฉีดสีหลอดเลือดโคโรนารีในผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดหัวใจ ณ ห้องตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือด ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาควิชาอายุรศาสตร์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยร่วมกับผู้ดูแลมีการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมหลังทำการสวนหัวใจและหลอดเลือด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้และการปฏิบัติแก่ผู้ป่วยและผู้ดูแลสำหรับการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือดจากการสวนหัวใจโดยการฉีดสีหลอดเลือดโคโรนารีในผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดหัวใจ ห้องตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือด ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาควิชาอายุรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการให้ความรู้และการปฏิบัติตัวก่อน หลังแก่ผู้ป่วยและผู้ดูแลสำหรับการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือดจากการสวนหัวใจโดยการฉีดสีหลอดเลือดโคโรนารีในผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดหัวใจ ห้องตรวจสวนหัวใจ และหลอดเลือด ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาควิชาอายุรศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggar คือหลักการทำ PAR's P-A-O-R Spiral Cycle เป็นวงจรแบบเกลียวสว่านไม่มีวันสิ้นสุด เริ่มตั้งแต่ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติร่วมกันสังเกตผล และร่วมกันสะท้อนผล

ขั้นตอนในการทำตามแนวคิดของ PAR's P-A-O-R Spiral Cycle

1. **ขั้นการวางแผน (Planning)** เริ่มต้นด้วยสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญที่ต้องการให้แก้ไขตลอดจนการแยกแยะรายละเอียดของปัญหานั้นเกี่ยวกับลักษณะของปัญหาเกี่ยวข้องกับใครแนวทางแก้ไขอย่างไรจะต้องปฏิบัติอย่างไร

2. **ขั้นการสังเกต (Observation)** เป็นการสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยในกลุ่มเป้าหมายโดยใช้คำถาม วิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อทำการแก้ไขปรับปรุง

3. **ขั้นการปฏิบัติ (Action)** เป็นการนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นการปฏิบัติจริง

4. **การสะท้อนกลับ (Reflection)** เป็นการย้อนถึงการกระทำตามที่บันทึกข้อมูลไว้จากการสังเกตอย่างครุ่นคิดไตร่ตรองในเชิงวิพากษ์กระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ตลอดจนการใคร่ครวญเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวางการพัฒนารวมทั้งประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามที่พึงประสงค์หรือไม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ป่วยสูงอายุและผู้ดูแลที่ได้รับการตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือดทางหลอดเลือดแดงพืเมอรอล จากห้องตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือดโรงพยาบาลศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาควิชาอายุรศาสตร์เป็นผู้ป่วยสูงอายุ จำนวน 32 คน และผู้ดูแลจำนวน 32 คน

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา (Inclusion Criteria)

- 1) ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
- 2) เป็นผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจที่ได้รับการวินิจฉัยโดยการสวนหัวใจและหลอดเลือด ศูนย์หัวใจสิริกิติ์
- 3) ไม่มีภาวะแทรกซ้อนระหว่างการตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือด
- 4) ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาและสามารถให้ข้อมูลได้

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างออกจากการศึกษา (Exclusion Criteria)

ภาวะแทรกซ้อนระหว่างการตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือด

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยประยุกต์ใช้ หลัก PAR's P-A-O-R Spiral Cycle ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggar โดยจะให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามก่อนและหลังการทำการกิจกรรมให้ความรู้ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากร ได้แก่ ข้อมูลเพศผู้ป่วย ข้อมูลผู้ดูแล ประกอบด้วย เพศ อายุ ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ประเมินความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องโรคหลอดเลือดหัวใจ เนื้อหาประกอบด้วย ความหมาย สาเหตุ อาการ วิธีการวินิจฉัย วิธีการป้องกัน ไม่ให้เกิดโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ จำนวน 5 ข้อ แบบทดสอบเป็นชนิดให้เลือกตอบ ทราบ ไม่แน่ใจ ไม่ทราบ โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามความเป็นจริงเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ประเมินความรู้เกี่ยวกับหัตถการสวนหัวใจ เนื้อหาประกอบด้วย ความหมายหัตถการสวนหัวใจ ขั้นตอนการทำการหัตถการสวนหัวใจ ภาวะแทรกซ้อนหลังสวนหัวใจและหลอดเลือด จำนวน 3 ข้อ แบบทดสอบเป็นชนิดให้เลือกตอบ ทราบ ไม่แน่ใจ ไม่ทราบ โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามความเป็นจริงเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ประเมินความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวหลังการสวนหัวใจ เนื้อหาประกอบด้วย วิธีการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องหลังสวนหัวใจและหลอดเลือด แบบทดสอบในข้อนี้เป็นชนิดให้เลือกตอบ ทราบ ไม่แน่ใจ ไม่ทราบ โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามความเป็นจริงเพียงข้อเดียว สามารถนำความรู้และแนวทางปฏิบัติไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ หลังการอบรมมีความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้น หลังการอบรมสามารถนำความรู้และการปฏิบัติไปถ่ายทอดได้ ได้รับความรู้และแนวทางปฏิบัติครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ทุกประการ แบบทดสอบเป็นชนิดให้เลือกตอบ ใช่ ไม่แน่ใจ ไม่ใช่ โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามความเป็นจริงเพียงข้อเดียว จำนวน 5 ข้อ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยสูงอายุโรคหลอดเลือดหัวใจและผู้ดูแล เป็นผู้ป่วยสูงอายุ จำนวน 32 คน ผู้ดูแล จำนวน 32 คน ที่มารับ

การตรวจวินิจฉัยโรคหลอดเลือดหัวใจ ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาควิชาอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลขอนแก่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1. สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ประกอบด้วย การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ และพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยสูงอายุที่ได้รับการตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือดทางหลอดเลือด โดยใช้สถิติทดสอบที (Paired T-Test)

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้สำหรับ การป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือดจากการสวนหัวใจโดยการฉีดสีย้อมหลอดเลือดโคโรนารีในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจและผู้ดูแล ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาควิชาอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากร

พบว่า ผู้ป่วยสูงอายุที่อายุ ≥ 60 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และผู้ดูแลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เฉลี่ยส่วนมากอายุ 50 ปี ขึ้นไป ความสัมพันธ์กับผู้ป่วยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นภรรยา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาคือระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องโรคหลอดเลือดหัวใจ (ก่อนทำการหัตถการการให้ความรู้)

พบว่า ก่อนทำการหัตถการการให้ความรู้กับผู้ป่วยสูงอายุและผู้ดูแล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่ทราบในเรื่องเกี่ยวกับโรคหลอดเลือดหัวใจ หัตถการการสวนหัวใจ การดูแลตนเองหลังการทำการหัตถการสวนหัวใจ และเมื่อหลังการทำการหัตถการการให้ความรู้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ทราบในเรื่องเกี่ยวกับโรคหลอดเลือดหัวใจ หัตถการการสวนหัวใจ การดูแลตนเองหลังการทำการหัตถการสวนหัวใจที่ถูกต้อง และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. หลังการให้โปรแกรมการให้ความรู้สำหรับการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือดจากการสวนหัวใจและหลอดเลือดโคโรนารีในผู้ป่วยสูงอายุแก่ผู้ดูแล เพื่อให้มีความรู้ในเรื่องพยาธิสภาพของโลกตลอดจนการดูแลภายหลังการทำการหัตถการสวนหัวใจและหลอดเลือดผลจากการทดลองเป็นที่น่าสนใจว่าไม่มีผู้ป่วยพบกับภาวะแทรกซ้อนและภาวะเสี่ยงใดๆคิดเป็นร้อยละ 100 ทำให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจในการพัฒนาโปรแกรมตามรูปแบบนี้ ดำเนินการในรูปแบบนี้มาก่อนมีเฉพาะที่ศึกษาถึงภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นภายหลังการทำการหัตถการ

2. ผลแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานตามโปรแกรมหัตถการนี้เป็นประโยชน์กับชุมชนโดยรวมของผู้ป่วยและผู้ดูแลโดยจะได้มีการถ่ายทอดความรู้และแนวทางการปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยที่เป็นผู้สูงอายุที่เป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดให้แก่บุคคลอื่นๆ ในชุมชนให้มีความรู้และแนวทางปฏิบัติกับผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดในผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดเวลาซึ่งจะมีผลดีต่อการป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่จะเกิดตามมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการส่งเสริมงานวิจัยเรื่องนี้ในการพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนภายหลังการทำการหัตถการต่างๆโดยผู้ดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคหัวใจและหลอดเลือด

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย 1 วงรอบจึงควรได้มีการศึกษาและพัฒนาในวงรอบ 2 3 ต่อไป

3. ควรนำข้อเสนอแนะต่างๆมาปรับปรุงเพิ่มเติมในการทำวิจัยต่อยอดครั้งต่อไป

4. การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการในวงรอบที่ 2 3 และรอบต่อไปโดยกำหนดกลยุทธ์อื่นเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์นอกพื้นที่และการสรุปและถอดบทเรียน

5. ควรมีการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาพประชาชนของกลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือดในชุมชนเพื่อสร้างประชาชนในชุมชนห่างไกลจากโรคหัวใจและหลอดเลือดเพื่อป้องกันการเกิดโรคและการดูแลอย่างถูกต้องในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

1. การปฏิบัติตัวหลังสวน หรือขยายหลอดเลือดหัวใจ. (2563). (ออนไลน์). ค้นจาก <http://www.khonkaenram.com/th/services/health-information/health-articles/after-pci-cag>.
2. แจ่มจันทร์ ประทีปมโนวงศ์. (2558). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและการออกกำลังกายของผู้ป่วยสูงอายุโรคหลอดเลือดหัวใจที่มีภาวะโภชนาการเกิน. วิทยานิพนธ์หน่วยงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
3. แจ่มจันทร์ ประทีปมโนวงศ์. (2562). การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการสวนหัวใจผ่านทางหลอดเลือดแดง ที่ข้อมือ. วารสารพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอก ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม).
4. ดาวลย์ ฤทธิกล้า. (2559). ผลของการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจที่ได้รับการฉีดสตีลหลอดเลือดหัวใจ ต่อภาวะแทรกซ้อน และระดับความวิตกกังวลของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจ โดยศึกษาในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจที่ได้รับการฉีดสตีลหลอดเลือดหัวใจ ที่มารับบริการงานการพยาบาล รพ.2 โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. บทความวิจัยพยาบาล โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ.
5. แนวปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยหลังทำการหัตถการสวนหัวใจและหลอดเลือด. (2563). (ออนไลน์). ค้นจาก http://www.med.swu.ac.th/iccu/images/Percutaneous_coronary_intervention.pdf.
6. มณีรัตน์ ภาณุรูป. (2560). ประสิทธิภาพการใช้บล็อกสวมขาเพื่อป้องกันการงอของขาหนีบหลังการตรวจสวนหัวใจ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 ประจำปี 2017 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

7. ละมัย อยู่เย็น. (2559). ผลของโปรแกรมการสนับสนุนด้านข้อมูล และด้านอารมณ์ต่อความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจก่อนตรวจสวนหัวใจ ในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจ โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร. บทความวิจัยพยาบาลวิชาชีพชำนาญการคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช.
8. ลดาวัลย์ ฤทธิกล้า. (2562). ผลของการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจที่ได้รับการฉีดสีหลอดเลือดหัวใจต่อภาวะแทรกซ้อนและระดับความวิตกกังวลของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจในหอผู้ป่วยอายุรกรรม รพ.2 โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. บทความการพยาบาลโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ
9. วุฒิ อีระวงศ์สกุล. (2559). ปรากฏการณ์ไม่มีเลือดไหลกลับในหลอดเลือดหัวใจ: อุบัติการณ์และภาวะแทรกซ้อนทางหัวใจที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาลในผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลันซึ่งได้รับการรักษาด้วยการสวนหัวใจเพื่อขยายหลอดเลือด. วิทยานิพนธ์ (วท.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
10. สุภาพร อัครกิจพานิช. (2562). ผลของโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการดูแลตนเองต่อความมั่นใจในการดูแลตนเองและภาวะแทรกซ้อนที่แผลขาหนีบในผู้ป่วยหลังทำการหัตถการสวนหลอดเลือดหัวใจ. บทความการพยาบาลวิชาชีพ ฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์สิริกิติ์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
11. สุรพล ช่วยบุตตา. (2558). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงการเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจของประชาชนอายุ 35 ปีขึ้นไป ตำบลหนองบัวอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองบัวอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น.
12. อัญศิณีย์ นันตะสุนทร. (2562). การศึกษาภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือดและอาการปวดบริเวณแผล ใน ผู้ป่วย หลังการสวนหัวใจระหว่างการใส่สายสวนหัวใจที่หลอดเลือดแดงบริเวณขาหนีบกับหลอดเลือดแดง บริเวณข้อมือหอผู้ป่วยหลังทำการหัตถการหัวใจ โรงพยาบาลรามาธิบดี. บทความวิจัยฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์สิริกิติ์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
13. เอมอร แสงศิริ. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิต ของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจ. วารสารพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอก ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน.
14. Ammann, P., Rocca, H., Angehm, W., Roelli, H., Sagmeister, M., & Rickli, H. (2003). Procedural complications following diagnostic coronary angiography are related to the operator's experience and the catheter size [Electronic version]. Catheter Cardiovascular Intervention, 59, 13-18.
15. Andersen, K., Bregendahl, M., Kaestel, H., Skriver, M., & Ravkilde, J. (2005). Haematoma after coronary angiography and percutaneous coronary intervention via the femoral artery frequency and risk factors [Electronic version]. European Journal of Cardiovascular Nursing, 4, 123-127.
16. Anderson, J. L., Adams, C. D., Antman, E. M., Bridges, C. R., Califf, R. M., Casey, D. F., et al. (2007). ACC/AHA 2007 Guidelines for the management of patients with Unstable Angina/Non-ST-Elevation Myocardium Infarction [Electronic version]. Journal of the American College of Cardiology, 50(7), e1-e157.

17. Appraisal of Guidelines for Research and Evaluation [AGREE] Collaboration. (2001). **Appraisal of guidelines for research and evaluation [AGREE instruments]**. Retrieved June 15, 2003, from <http://www.agreecolaboration.org>
18. Bashore, T. M., Bates, E. R., Berger, P. B., Clark, D. A., Cusma, J. T., Dehmer, G. J., et al. (2001). American College of Cardiology /Society for Cardiac Angiography and Interventions clinical expert consensus document on cardiac catheterization laboratory standards [Electronic version]. **Journal of the American College of Cardiology, 37(8)**, 2170-2214.
19. Baun, J. (2004). Practical arterial evaluation of the lower extremity [Electronic version]. **Journal of Diagnostic Medical Sonography, 20**, 5-13.
20. Berry, C., Kelly, J., Cobbe, S. M., & Eteiba, H. (2004). Comparison of femoral bleeding Complications after coronary angiography versus percutaneous coronary intervention [Electronic version]. **American Journal of Cardiology, 94**, 361-363.
21. Bogart, D. B., Bogart, M. A., Miller, C. J. T., Farrar, M. W., Barr, W. K., & Montgomery, M. A. (1995). **Femoral artery catheterization complications: A study of 503 consecutive Patients [Electronic version]**. *Catheter Cardiovascular Diagnostic, 34(1)*, 8-13.
22. Bogart, M. A. (1995). Time to hemostasis: A comparison of manual versus mechanical Compression of the femoral artery [Electronic version]. **American Journal of Critical Care, 4(2)**, 149-156.
23. Botti, M., DipN, G., Williamson, B., Steen, K., Frankston, B., & Prahlan. (2001). **Coronary Angiography observations: Evidence-based or ritualistic practice [Electronic version]**. *Heart Lung, 30*, 138-145.
24. Chair, S. Y., Thomson, D. R., & Li, S. K. (2006). The effect of ambulation after cardiac Catheterization on patient outcomes [Electronic version]. **Journal of Advanced Nursing, 42(5)**, 470-478.
25. Dumont, C. J. P., Keeling, A. W., Bourguignon, C., Sarembock, I. J., & Tuner, M. (2006). **Predictor of vascular complications post diagnostic cardiac catheterization and Percutaneous coronary interventions [Electronic version]**. *Dimensions of Critical Care Nursing, 25(3)*, 137-142.
26. Loyd-Jones, D., Adams, R., Carnethon, M., Simone, G. D., Ferguson, B., Flegal, K., et al. (2009). **Heart disease and Stroke Statistics-2009 Update: A report from the American Heart Association Statistics Committee and Stroke Statistics Subcommittee [Electronic version]**. *Circulation, 119*, e21-e181.
27. McCabe, P. J., McPherson, L. A., Lohse, C. M., & Weaver, A. L. (2001). Evaluation of nursing Care after diagnostic coronary angiography [Electronic version]. **American Journal Critical Care, 10(5)**, 330-40.
28. Rumsfeld, J. S., Magid, D. J., Plomondon, M. E., Sales, A. A., Grunwald, G. K., Every, N. R., et al. (2003). History of depression, angina, and quality of life after acute coronary Syndromes [Electronic version]. **American Heart Journal, 140(3)**, 493-499.

การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา
Developing School Management Process for Effective to Achievement and
Characteristics of Students in Chumphaesuksa School

วิไลศักดิ์ วรรณศรี¹,
พรชัย เจตมานัน²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) พัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) ศึกษาผลสำเร็จการนำไปใช้ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา และ 4) ศึกษาผลกระทบต่อกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษเอกสาร การระดมสมอง และแบบสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ รองผู้อำนวยการ ครู และผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินกับผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 1,166 คน ของการดำเนินการ

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ระดับสภาพปัจจุบัน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และระดับสภาพอันพึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การระดมความคิด
- 2) องค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการ มีองค์ประกอบสำคัญคือ หลักการ ได้แก่ การระดมความคิด การร่วมวางแผน การร่วมลงมือทำ การร่วมติดตามประเมินผล การรับประโยชน์ร่วมกัน และกระบวนการ ได้แก่ นโยบายการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร ภาวะผู้นำ การสร้างแรงจูงใจปฏิบัติงาน ระบบข้อมูล การติดตามผล และการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และระดับความเหมาะสมของ กระบวนการภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 3) ผลสำเร็จในผลสัมฤทธิ์ (O-NET) ของนักเรียนเพิ่มขึ้น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับดีเยี่ยม และระดับความพึงพอใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 4) ผลกระทบจากการส่งเสริมและพัฒนากิจการการเรียนรู้ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา; การยกระดับผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียน

Abstract

The results in the objective aimed for; 1) studying current and desirable conditions of school management Process, 2) developing school management process, 3) studying successful effective to used of school management process, and 4) studying impact of school management process. The collection by documentary study, brainstorming, interview with key informants including voice directors, teacher, exports, and the evaluation with professionals, and questionnaires with the samples of 1,166 persons to the data.

The study revealed that;

- 1) The current conditions were at a level of middle levels, and the of desirable conditions were at a level of most levels, when to prioritized of the highest need assessment was brainstorming.
- 2) Factors to school management process at a “Key” factors of principle were brainstorming, planning joint, participation joint, monitoring and evaluation joint, and mutual benefit, the process were management policy and strategic planning, management and personnel development, leadership, creating

¹ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมแพศึกษา

²มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

motivation, tracking information system, and creating a learning atmosphere, and a level of process suitability at was high levels.

3) The successful effective on achievement (O-NET) of students to highest, characteristics at was et excellent levels, and the satisfaction was at high levels.

4) The impact from to promotion and development of learning management for focusing achievement based on participation cultural.

Keywords: School management process, improving students achievement and characteristics

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 เป็นการจัดการศึกษาต้องมีการปรับตัวขององค์กร การศึกษาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นเครื่องกระตุ้นการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรม และศึกษาเรียนรู้อย่างสมดุลมีประสิทธิภาพ โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) มีวิสัยทัศน์เป้าหมายการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การสร้างโอกาส ความเสมอภาค ความเท่าเทียมทางการศึกษา การจัดการศึกษาเพื่อเสริมคุณภาพชีวิต และการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา สอดคล้องกับ พรชัย เจดามาน และคณะ ที่ระบุว่า การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาสมรรถนะและความสามารถที่ปลูกฝังแนวความคิดให้กับพลเมืองและเยาวชนที่เป็นตัวแปรสำคัญของความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (long-term competitiveness) และกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกแห่งศตวรรษที่ 21 กลายเป็นโจทย์สำคัญในด้านการศึกษา และจอมพล มงคลาวนิช กล่าวว่าจะต้องมีการวางแผนที่ดี จากการค้นหากระบวนการ เทคนิคและวิธีการพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อนำมาใช้รองรับให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นกลไกการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีความพร้อมต่อการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตของการเรียนรู้ที่ก่อเกิดแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และเครือข่ายองค์กรความร่วมมือของการพัฒนาการจัดการศึกษา

การบริหารจัดการสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นหัวใจหลักสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และ

เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ และเป็นกลไกสำคัญในการวางแผน กำกับ ติดตามและปฏิบัติงานจากปัจจัยด้านบริบทของสถานศึกษาตามจุดมุ่งหมาย เนื่องจากการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับบริบทของสภาพแวดล้อม และทรัพยากรที่มีในสถานศึกษา ตามแนวทางพัฒนาตามกรอบหลักการของการวางแผนที่ น้อมนำประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุลยั่งยืนและนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาวของการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง ซึ่งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา มุ่งเน้นการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดความสำเร็จ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานในรูปแบบบูรณาการ จากวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรมในการบริหารงาน ให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ เกิดประโยชน์สูงสุด และผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา
2. เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา
3. เพื่อศึกษาผลสำเร็จการนำไปใช้ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา
4. เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยได้แบ่งขอบเขตไว้ 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง และด้านตัวแปรศึกษา ตามระยะการวิจัย ใน 4 ระยะ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ระยะที่ 1: ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการระดมความคิด ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมลงมือทำ ด้านการร่วมติดตาม ประเมินผล ด้านการรับประโยชน์ร่วมกัน

ระยะที่ 2: พัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) ด้านนโยบายการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (2) ด้านการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร (3) ด้านภาวะผู้นำ (4) ด้านการสร้างแรงจูงใจปฏิบัติงาน (5) ด้านระบบข้อมูลการติดตามผล และ (6) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และความเหมาะสมในองค์ประกอบของกระบวนการ

ระยะที่ 3: ศึกษาผลสำเร็จการนำไปใช้ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านผลสัมฤทธิ์ในค่าคะแนนการทดสอบมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ (2) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และ (3) ด้านความพึงพอใจ

ระยะที่ 4: ศึกษาผลกระทบต่อกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วยแผนที่มุ่งประโยชน์ ผู้เรียนเป็นฐานแผนการบริหารจัดการศึกษา แผนการสร้างบรรทัดฐานการปฏิบัติงาน แผนความร่วมมือและการสร้างสรรค์ แผนการมุ่งผลสำเร็จของงาน แผนการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ แผนสมรรถนะงานตามเป้าหมาย

2. ขอบเขตด้านกลุ่มประชากร/กลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1: กลุ่มประชากร คือ โรงเรียนชุมชนแพศึกษา มีผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน บุคลากรครู จำนวน 148 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 2,920 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน รวมจำนวน 3,088 คน กลุ่มเป้าหมาย จากการสัมภาษณ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน บุคลากรครู จำนวน 20 คน รวมจำนวน 24 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการสำรวจ ได้แก่ รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน บุคลากร

ครู จำนวน 148 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 – 6 จำนวน 500 คน ผู้ปกครองนักเรียน (สัดส่วน 1 : 1 ของนักเรียน จำนวน 500 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน รวมจำนวน 1,166 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มขั้นหลายขั้นตอน (Multistage random sampling)

ระยะที่ 2: กลุ่มเป้าหมาย จากการสัมภาษณ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน บุคลากรครู จำนวน 20 คน รวมจำนวน 24 คน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสม จำนวน 15 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ระยะที่ 3: กลุ่มเป้าหมาย จากการศึกษารายงานและการสัมภาษณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน บุคลากรครู จำนวน 20 คน รวมจำนวน 24 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการสำรวจ ได้แก่ รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน บุคลากรครู จำนวน 148 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 – 6 จำนวน 500 คน ผู้ปกครองนักเรียน (สัดส่วน 1 : 1 ของนักเรียน จำนวน 500 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน รวมจำนวน 1,166 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มขั้นหลายขั้นตอน (Multistage random sampling)

ระยะที่ 4: กลุ่มเป้าหมาย จากการสัมภาษณ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน บุคลากรครู จำนวน 20 คน รวมจำนวน 24 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปรศึกษา

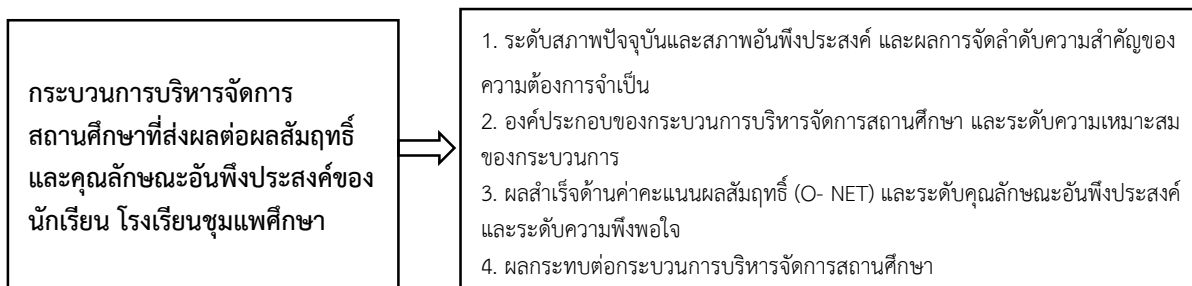
3.1 ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

3.2 องค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ

3.3 ผลสำเร็จ ด้านคะแนนผลสัมฤทธิ์ (O- NET) และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และระดับความพึงพอใจ

3.4 ผลกระทบต่อกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดกระบวนการบริหารจัดการศึกษา

Abraham, Stanley C. ได้นำเสนอกระบวนการบริหารจัดการองค์กร ที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การกระตุ้นและการควบคุม เพื่อนำไปสู่การพิจารณาและจัดการกับบุคคลและ ทรัพยากรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในนโยบายการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร ภาวะผู้นำ การสร้างแรงจูงใจปฏิบัติงาน ระบบข้อมูลการติดตามผล การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การบริหารเป็นกระบวนการที่จะทำให้วัตถุประสงค์ ประสบความสำเร็จโดยผ่านทางบุคคลและการใช้ทรัพยากรอื่น กระบวนการดังกล่าวรวมถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน การจัดองค์กร การกำหนดนโยบาย การบริหารและการควบคุม เป็นกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง และมีเป้าหมาย อาทิเช่น นโยบายการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร ด้านภาวะผู้นำ ด้านการสร้างแรงจูงใจปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย นโยบายการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร ความเป็นผู้นำเพื่อสร้างแรงจูงใจและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนชุมแพศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบายการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 2) ด้านการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร 3) ด้านภาวะผู้นำ 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจปฏิบัติงาน 5) ด้านระบบข้อมูลการติดตามผล และ 6) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

แนวคิดการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ

Coukos-Semmel, E.D. การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จจากการมีวิสัยทัศน์ร่วมและ การคำนึงถึงประโยชน์ ในระยะยาวและต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายที่บุคคลมาสัมพันธ์กันของความร่วมมือในการพัฒนา อย่างเป็นระบบที่มุ่งผลสำเร็จ โดยเชื่อมโยงเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างบูรณาการเพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการจัดการเป็นขั้นตอนต่อเนื่องอย่างเป็นพลวัตที่สามารถทำได้ปฏิบัติได้ มีศักยภาพ ที่เกิดจากการกำกับติดตามตรวจสอบ ประเมินผลต่อเนื่อง

แนวคิดคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานสภานโยบายการศึกษาด้านคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา เป็นคุณภาพมาตรฐานที่สถานศึกษาปฏิบัติได้จริง ประเมินได้จริง สามารถสะท้อนบริบทของสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาได้จริงในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ มาตรฐานการศึกษาจึงเน้นที่คุณภาพผู้เรียน คุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา และคุณภาพครู ของการพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุถึงประสิทธิผลสำเร็จ

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed method research) ทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และเชิงปริมาณ Quantitative research) ในการวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชุมแพศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบศึกษาเอกสาร ชนิดไม่มีโครงสร้าง
2. แบบสัมภาษณ์สภาพกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ชนิดมีโครงสร้าง มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00
3. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ชนิดกึ่งมีโครงสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5- Rating scales) มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86
4. แบบสัมภาษณ์องค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ชนิดมีโครงสร้าง มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00
5. แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ชนิดกึ่งมีโครงสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5- Rating scales) มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87
6. แบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5- Rating scales) มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89
7. แบบสัมภาษณ์ผลกระทบ ชนิดมีโครงสร้าง มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ตามระยะการวิจัยใน 4 ระยะ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการสังเคราะห์ และขั้นการสรุป มีดังนี้

ระยะที่ 1: ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษา

ขั้นการวิเคราะห์

ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Documentary study) เป็นกรอบในการดำเนินการ และรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด (Conceptual) และจัดประชุมร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับรองผู้อำนวยการ บุคลากรครู และทำการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์สภาพกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา

ขั้นการสังเคราะห์

จัดประชุมร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับรองผู้อำนวยการ บุคลากรครู และทำการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์สภาพกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา

ขั้นการสรุป

1. นำผลของข้อมูลที่ได้มาประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร รวบรวมข้อมูล นำไปวิเคราะห์ผล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาไปใช้ในการสำรวจ ความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมข้อมูล นำไปวิเคราะห์ผล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ระยะที่ 2: พัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ขั้นการวิเคราะห์

ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ผลเป็นข้อมูลพื้นฐาน เป็นกรอบในการสร้างและพัฒนากรอบแนวคิด (Develop conceptual framework) ในองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา และนำผลมากำหนดกรอบองค์ประกอบให้สอดคล้องกับแนวคิด โดยการวิเคราะห์จากการศึกษาองค์ประกอบและหลักการพัฒนา

ขั้นการสังเคราะห์

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ได้ผลเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา คือ ด้านนโยบายการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร ด้านภาวะผู้นำ ด้านการสร้างแรงจูงใจปฏิบัติงาน ด้านระบบข้อมูลการติดตามผล และด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการระดมสมอง และการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ กับรองผู้อำนวยการ บุคลากรครู ศึกษาขั้นตอน วิธีการและตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบของกระบวนการ

ขั้นการสรุป

1. สรุปองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา รวบรวมข้อมูล นำไปวิเคราะห์ผล ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. นำแบบประเมินพร้อมองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่สรุปและสังเคราะห์ได้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการประเมินความเหมาะสม รวบรวมข้อมูล นำไปวิเคราะห์ผล ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ระยะที่ 3: ศึกษาผลสำเร็จการนำไปใช้ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา

ขั้นการวิเคราะห์

ดำเนินการประชุมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการนำไปใช้ กับรองผู้อำนวยการ บุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการดำเนินการนำไปใช้เพื่อการขยายผล

ขั้นการสังเคราะห์

ศึกษาแบบรายงานการวัดผลและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา รวมถึง แบบรายงานคะแนนการทดสอบขั้นพื้นฐาน (O- NET)

ขั้นการสรุป

1. สรุปผลค่าคะแนนการทดสอบขั้นพื้นฐาน (O- NET) และ ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

2. นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้ในการสำรวจ ความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมข้อมูล นำไปวิเคราะห์ผล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ระยะที่ 4: ศึกษาผลกระทบต่อบริหารจัดการสถานศึกษา

ขั้นการวิเคราะห์

ศึกษาเอกสารและแบบรายงานการประเมินผลการพัฒนาของโรงเรียน

ขั้นการสังเคราะห์

ดำเนินการสัมภาษณ์ ด้วยแบบสัมภาษณ์ผลกระทบ กับ รองผู้อำนวยการ บุคลากร

ขั้นสรุป

สรุปข้อมูล นำไปวิเคราะห์ผล ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ 3 ขั้นตอน คือ 1) การลดทอนข้อมูล (Data reduction) ให้สามารถรหัส (Coding) เพื่อจำแนกประเภทของตัวแปรเชิงคุณภาพ ให้สามารถแจกแจงความถี่ได้ 2) การจัดระบบข้อมูล (Data organization) คือ การจำแนกประเภทของตัวแปร

จัดรวมกลุ่มตัวแปรเป็นองค์ประกอบหรือมิติ (Elements or Dimensions) ของแนวคิด จากนั้นจึงรวมกลุ่มองค์ประกอบให้เป็นแนวคิด (Concepts) เรียกวิธีนี้ว่า แบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรสู่แนวคิด (Indicator-Concept Model) และ 3) การตีความ (Interpretation) คือ การระบุทิศทางและแนวโน้มของความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ด้วยการอธิบายและ ตีความ เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลนำไปสู่บทสรุป (Conclusion) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึง การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ค่าดัชนี PNI Modified

ผลการวิจัย

การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา มีผลการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชุมแพศึกษา

1.1 สภาพปัจจุบันของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาที่มีแนวโน้มและทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ควรเน้นการวางแผนจากล่างขึ้นบน ซึ่งจะทำให้บุคลากรของโรงเรียนทุกส่วนฝ่ายมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนงาน และทำตามแผนงานนั้นซึ่งจะทำให้ก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ดีที่เป็นตัวเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ทุกฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดขึ้นให้เป็นรูปธรรมในเชิงแผนงาน และไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์จะก่อให้เกิดผลดีต่อโรงเรียนให้เกิดเป็นวิสัยทัศน์ร่วมของการพัฒนา เอกลักษณ์เฉพาะและเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้

1.2 ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนี (PNI) และการจัดลำดับความสำคัญ (n=1,166)

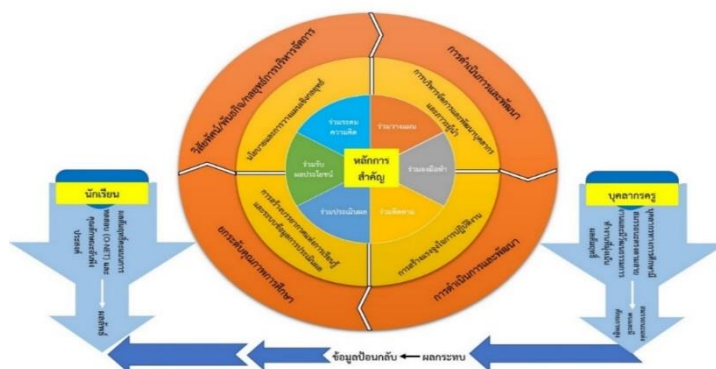
สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ระดับปฏิบัติจริง			ระดับที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
การระดมความคิด	2.74	0.54	ปานกลาง	4.74	0.43	มากที่สุด	0.74	1
การร่วมวางแผน	2.72	0.55	ปานกลาง	4.73	0.43	มากที่สุด	0.73	2
การร่วมลงมือทำ	2.64	0.57	ปานกลาง	4.71	0.44	มากที่สุด	0.71	3
การร่วมติดตามประเมินผล	2.83	0.58	ปานกลาง	4.66	0.47	มากที่สุด	0.66	5
การรับประโยชน์ร่วมกัน	2.80	0.64	ปานกลาง	4.69	0.45	มากที่สุด	0.69	4
รวมเฉลี่ย	2.75	0.58	ปานกลาง	4.71	0.44	มากที่สุด	0.71	

ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านการระดมความคิด ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมลงมือทำ ด้านการร่วมติดตามประเมินผล ด้านการรับประโยชน์ร่วมกัน พบว่า ภาพรวมสภาพปัจจุบันมีระดับปฏิบัติจริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.75, S.D.=0.58) ภาพรวมสภาพอันพึงประสงค์ มีระดับที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.71, S.D.=0.44) และมีความต้องการจำเป็น โดยรวมเท่ากับ 0.71 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์คิดเป็นร้อยละ 71 และเมื่อจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของแต่ละด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย (1-3 ลำดับแรก) ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การระดมความคิด (PNI_{Modified} = 0.74) รองลงมา การร่วมวางแผน (PNI_{Modified} = 0.73)

และการร่วมลงมือทำ (PNI_{Modified} = 0.71) ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือการร่วมติดตามประเมินผล (PNI_{Modified} = 0.66) ตามลำดับ

2. กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา

2.1 องค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ คือ ด้านหลักการ ได้แก่ การระดมความคิด การร่วมวางแผน การร่วมลงมือทำ การร่วมติดตามประเมินผล การรับประโยชน์ร่วมกัน ด้านกระบวนการ คือ นโยบายการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร ภาวะผู้นำ การสร้างแรงจูงใจปฏิบัติงาน ระบบข้อมูลการติดตามผล และการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2: องค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนชุมแพศึกษา

1) องค์ประกอบด้านหลักการสำคัญ

1.1) การระดมความคิด: จากการร่วมกำหนดค่านิยมที่คาดหวัง และมุ่งดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จในการสร้างภาพความสำเร็จ และเพิ่มประสิทธิภาพให้กับทีมงานจากการนำวิสัยทัศน์ และพันธกิจสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดเป้าหมายร่วมกัน

1.2) การร่วมวางแผน: จากการกำหนดนโยบายที่อยู่บนพื้นฐานของกลยุทธ์ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ร่วมวิเคราะห์ปัญหาเพื่อสร้างสมรรถนะแบบมีอาชีพในการกำหนดหลักสูตร กิจกรรม โครงการเพื่อพัฒนาผู้เรียน

1.3) การร่วมลงมือทำ: จากการพัฒนาในรูปแบบบูรณาการ สามารถเชื่อมโยงให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเชิงบวก อย่างมีเป้าหมายที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

1.4) การร่วมติดตามประเมินผล: จากการกำกับติดตามการประเมินผลการจัดการศึกษาผลการจัดการศึกษา

1.5) การรับประโยชน์ร่วมกัน: จากการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศการเรียนรู้ ระหว่างผู้บริหารและบุคลากร ทุกระดับที่คำนึงถึงประโยชน์ ในระยะยาวและต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายที่บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องมาสัมพันธ์กันของความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุดที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา

2.1) นโยบายการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์: จากการตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคง การ

จัดการระบบการศึกษาทั้งด้านทักษะอาชีพและทักษะชีวิต การวางแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับเป้าหมายตัวชี้วัด ความสำเร็จการดำเนินงาน ปฏิบัติการได้จริง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 การสร้างคลังข้อมูลสารสนเทศ สื่อ และการจัดบริการนวัตกรรมผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

2.2) การบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร: จากการพัฒนาให้บุคลากรครูมีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างบูรณาการในการดำเนินการและการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย

2.3) ภาวะผู้นำ: จากการมีวิสัยทัศน์ ความคิดกว้างไกล และสามารถตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสถานการณ์ที่กดดัน ให้มีความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม เน้นธรรมาภิบาล นำความรู้ที่บูรณาการในทุกด้าน

2.4) การสร้างแรงจูงใจปฏิบัติงาน: จากการกำหนดสิ่งจูงใจผลตอบแทนให้การปฏิบัติงานสัมฤทธิ์ผล เสริมสร้างการทำงานในลักษณะการเกื้อกูลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการปฏิบัติงาน และสร้างความภาคภูมิใจในการทำงานให้กับบุคลากร

2.5) ระบบข้อมูลการติดตามผล: จากการประเมินกำกับติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ปรับปรุงการปฏิบัติงานโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน สร้างระบบข้อมูลสารสนเทศ ที่ครอบคลุม

2.6) การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้: จากการสร้างเครือข่ายและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ๆ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ระหว่างบุคลากรทุกระดับให้อำนาจแก่ผู้ปฏิบัติในการดำเนินการตามภาระงาน

2.2 ระดับความเหมาะสมของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสม (n=15)

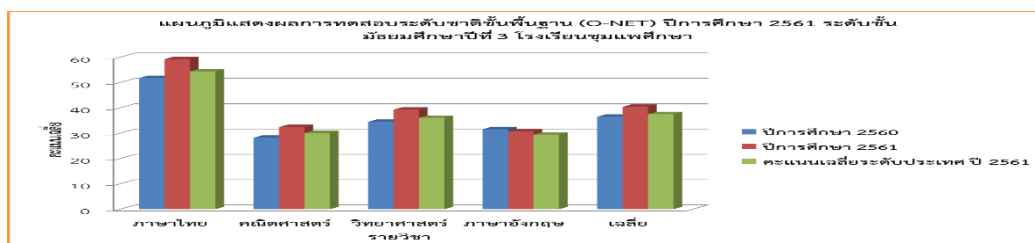
ลำดับ	กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา	ระดับความเหมาะสม		ความหมาย
		$\bar{x}$	S.D.	
1	การเป็นแนวคิดทางการบริหารงานโดยยึดโรงเรียนและผู้เรียนเป็นฐานการพัฒนา	4.56	0.62	มากที่สุด
2	การพัฒนากระบวนการสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยึดพื้นที่	4.52	0.65	มากที่สุด
3	สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสู่ผู้เรียน	4.50	0.66	มาก
4	กระบวนการบริหารจัดการเน้นความรู้คู่คุณธรรม	4.53	0.64	มากที่สุด
5	การบริหารงานใช้การตัดสินใจและการดำเนินงานและให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม	4.46	0.70	มาก

ลำดับ	กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา	ระดับความเหมาะสม		ความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
6	การให้ครูได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างต่อเนื่อง	4.48	0.69	มาก
7	การใช้หลักคุณธรรม ในการบริหาร กำกับและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.45	0.70	มาก
8	สามารถยกระดับการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	4.44	0.71	มาก
9	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความเป็นประชาธิปไตย	4.42	0.73	มาก
10	กระบวนการบริหารงานสอดคล้องกับการกระจายอำนาจ	4.49	0.68	มาก
11	การส่งเสริมให้จัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง	4.48	0.69	มาก
12	การสร้างสภาพภูมิทัศน์ในการทำงานและกระตุ้นให้ทำงานอย่างเต็มศักยภาพและประสิทธิภาพ	4.51	0.65	มากที่สุด
13	การสร้างกระบวนการเป็นไปตามเป้าหมายที่มุ่งเน้นนักเรียน	4.54	0.64	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.49	0.67	มาก

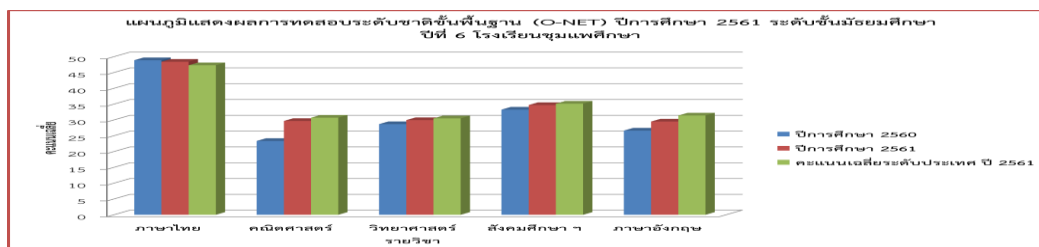
ระดับความเหมาะสมของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.67) โดยมีประเด็นสำคัญ คือ การเป็นแนวคิดทางการบริหารงานโดยยึดโรงเรียนและผู้เรียนเป็นฐานการพัฒนา, การสร้างกระบวนการเป็นไปตามเป้าหมายที่มุ่งเน้นนักเรียน, กระบวนการบริหารงานเน้นความรู้คู่คุณธรรม ตามลำดับ

3. ผลสำเร็จการนำไปใช้ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา

3.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ค่าคะแนนการทดสอบขั้นพื้นฐาน (O- NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แสดงดังภาพที่ 3 และภาพที่ 4

ภาพที่ 3: ผลสัมฤทธิ์ค่าคะแนนการทดสอบขั้นพื้นฐาน (O- NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

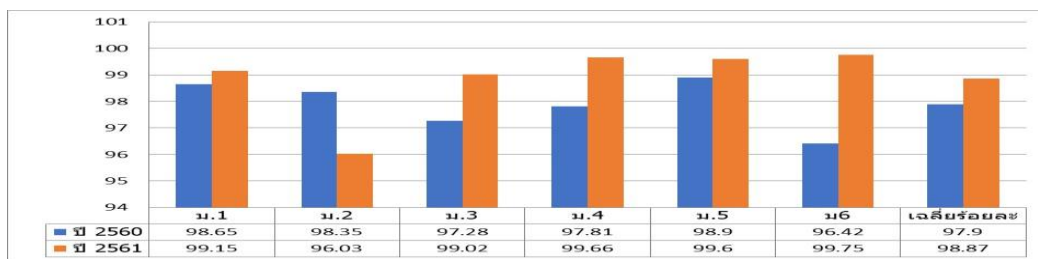

ภาพที่ 4: ผลสัมฤทธิ์ค่าคะแนนการทดสอบขั้นพื้นฐาน (O- NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลสัมฤทธิ์ค่าคะแนนการทดสอบขั้นพื้นฐาน (O- NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ฯ และภาษาอังกฤษ ในปีการศึกษา 2561 เพิ่มขึ้น

3.90 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 เพิ่มขึ้น 2.29

3.2 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แสดงดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5: ค่าเฉลี่ยและระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ใน 8 ประการ ดังนี้ 1) รักษาทัศนศึกษาศาสตร์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความ

เป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ ปีการศึกษา 2561 ภาพรวมเฉลี่ยร้อยละ 95.69 อยู่ในระดับดีเยี่ยม

3.3 ด้านระดับความพึงพอใจ แสดงดัง

ตารางที่ 3

ตารางที่ 3: ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจ (n=1,166)

ลำดับ	ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		ความหมาย
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ด้านกระบวนการบริหารจัดการ	4.51	0.64	มากที่สุด
2	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน	4.50	0.64	มาก
3	ด้านการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร	4.48	0.70	มาก
4	ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.47	0.70	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.49	0.69	มาก

ระดับความพึงพอใจใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ด้านการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร และด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$, S.D.= 0.69) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารและจัดการ รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน และด้านการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร ตามลำดับ

4. ผลกระทบต่อกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ด้านกระบวนการบริหารจัดการเป็น การสร้างความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ และการส่งเสริมการบริหารจัดการและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ บนฐานวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของการร่วมรู้ และร่วมทราบ การร่วมวิเคราะห์ การร่วมปฏิบัติและการร่วมประเมินผลโดยยึดพื้นที่ในการดำเนินงานและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านบุคลากรครูและ ผู้เรียน ทำให้ครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถจัดการศึกษาที่สามารถสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้การปฏิบัติภารกิจ

ประสบผลสำเร็จ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอย่างชัดเจน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรู้เต็มศักยภาพ และใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และทักษะอาชีพที่สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ใน 5 ด้าน คือ ด้านการระดมความคิด ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมลงมือทำ ด้านการร่วมติดตามประเมินผล ด้านการรับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้สืบเนื่องจาก การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล ร่วมกับนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนา ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ Draft L. Richard. [6] มาตรฐานที่สถานศึกษาปฏิบัติได้จริง ประเมินได้จริง สามารถสะท้อนบริบทของสถานศึกษาได้จริง ดังนั้น การจัดทำระบบบริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของ

สถานศึกษา การจัดสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ การดำเนินการและปฏิบัติการ อย่างมีเป้าหมายที่ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและ เกิดวัฒนธรรม ที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีคุณภาพ ชีวิตการทำงานที่ดี เพื่อให้มีความสุขในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้

2. กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ คือ ด้านหลักการ จากการระดม ความคิดจากการร่วมกำหนดค่านิยมที่คาดหวัง และมุ่ง ดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จในการสร้างภาพความสำเร็จใน อนาคตของโรงเรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และเพิ่ม ประสิทธิภาพให้กับทีมงานจากการนำวิสัยทัศน์ และพันธกิจ สู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดเป้าหมายร่วมกัน การร่วมวางแผน ร่วมวิเคราะห์ปัญหา การร่วมลงมือทำ การร่วมติดตาม ประเมินผล และการรับประโยชน์ร่วมกัน ในองค์ประกอบ ด้านกระบวนการ ได้แก่ ด้านนโยบายการจัดการและการ วางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ปฏิบัติงาน ด้านระบบข้อมูลการติดตามผล ด้านการสร้าง บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ James R. Evans การบริหาร จัดการเชิงกลยุทธ์ที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จจากการมี วิสัยทัศน์ร่วมและ การคำนึงถึงประโยชน์ ในระยะยาวและ ต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายที่บุคคลมาสัมพันธ์กันของความ ร่วมมือในการพัฒนา อย่างเป็นระบบที่มุ่งผลสำเร็จ ดังนั้น กระบวนการการบริหารจัดการ เป็นวิธีการบริหารจัดการที่ มุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และ เป้าหมาย เป็นการปรับปรุงผลการดำเนินงานที่ทุกส่วนฝ่าย ต้องมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

3. ผลสำเร็จการนำไปใช้ด้านผลสัมฤทธิ์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 6 ภาพรวมเพิ่มขึ้น และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ภาพรวม อยู่ในระดับดีเยี่ยม ส่วนด้านความพึงพอใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องจาก การบริหาร จัดการสถานศึกษาใช้หลักคุณธรรมในการบริหารจัดการ อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมต่อทุกภาคส่วน การวางแผน และพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษา เป็นเป้าหมายสูงสุด John D. Donahue & Richard J. Zeckhauser การกำหนดทิศทางองค์กร เป็นการกำหนด ทิศทางองค์กรที่ต้องการมุ่งไปสู่เปรียบเสมือนผลลัพธ์ ระดับสูงที่องค์กรต้องการที่จะบรรลุ เป็นการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายที่ชัดเจน

4. ผลกระทบต่อกระบวนการบริหารจัดการ สถานศึกษา พบว่า ด้านกระบวนการบริหารจัดการ เป็นการ สร้างความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ และการ ส่งเสริมการบริหารจัดการและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ มุ่งผลสัมฤทธิ์ บนฐานวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ เพราะว่ กลยุทธ์หลักได้แก่กลยุทธ์ผูกใจผู้ปฏิบัติงานกลยุทธ์ ปรับปรุงการบริหารผลการดำเนินงานและกลยุทธ์ปรับปรุง ระบบและกระบวนการ ซึ่งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ บุคลากรการทำงานเป็นทีมและการสร้างแรงจูงใจให้ บุคลากรเกิดความรู้สึกว่ามีความสำคัญ

สรุปการวิจัย

การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียน โรงเรียนชุมแพศึกษา ในแนวทางพัฒนาตามกรอบ กระบวนการและหลักการของการพัฒนามีส่วนร่วม ที่เป็นตัวเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ทุกฝ่าย ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นให้เป็นรูปธรรมในเชิงแผนงาน และ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นวิสัยทัศน์ร่วมที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะและเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ในองค์ประกอบ สำคัญ คือ ด้านหลักการได้แก่ การระดมความคิด การร่วม วางแผน การร่วมลงมือทำ การร่วมติดตามประเมินผล และ การรับประโยชน์ร่วมกัน และองค์ประกอบด้านกระบวนการ ได้แก่ นโยบายการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร ภาวะผู้นำ การสร้าง แรงจูงใจปฏิบัติงาน ระบบข้อมูลการติดตามผล และการ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาบุคลากรครูให้มี สมรรถนะแบบมืออาชีพของการจัดการเรียนรู้นำสู่ประสิทธิผล ในผลสำเร็จด้านผลสัมฤทธิ์ (O-NET) ของนักเรียนเพิ่มขึ้น ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับดีเยี่ยม และ ระดับความพึงพอใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ ผลกระทบ จากการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ บนฐานวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำไปประยุกต์ใช้

กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษานี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ จากการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ส่วนฝ่ายเข้ามีส่วนร่วม และการปรับเปลี่ยนกระบวนการทศใหม่ ในการขับเคลื่อนให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้รอบด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Abraham, Stanley C. (2006). **Strategic Planning a Practical Guide for Competitive Success**. Ohio: Thomson South-Western.
2. Bateman, Thomas S. & Scott A. Snell. (1999). **Management: Building Competitive Advantage**. (4th ed.). Boston: McGraw-Hill.
3. Bennis, W. (2002). **Creative Leadership**. Bangkok: Chulalongkorn University.
4. Brown, W.B. and Moberg, D.J. (1980). **Organization Theory and Management: A Macro Approach**. New York: John Wiley and Sons.
5. Coukos-Semmel, E.D. (2002). **Knowledge management : processes and strategies used in United States research universities**. Boca Raton, Fla: Ed.D. dissertation, Florida Atlantic University.
6. Draft L. Richard. (2014). **Organization Management**. *Journal of the Royal Statistical Society Series D*. 36, No. 5, p. 65.
7. Epstein, J. L. (2005). **School-initiated Family and Community Partnerships**. In T. Erb (Ed.), *This we believe in action: Implementing successful middle level schools*. Westerville, OH: National Middle School Association.
8. Henry R. Neave. (1987). **Deming's 14 Point for Management : Framework for Success**. *Journal of the Royal Statistical Society Series D*. 36, No. 5, pp. 561-570.
9. Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2010). **Egitim yonetimi**. (Çev. Edt: S. Turan). Ankara: Nobel.
10. Jedaman. P., & others. (2017). **Developing education in Thailand 4.0 era for the 21st century**. *Insustrial Education Journal*, 16(2), May-August.
11. Jompoun Mounkonvanit. (2012). **Organization Management and Education Personnel**. Bangkok, Thailand: Julalungkhon University.
12. James R. Evans. (2005). **Total Quality Management, Organization, and Strategy**. 4th ed. (Mason, OH: Thomson/ South-Western), p.29.
13. John D. Donahue & Richard J. Zeckhauser. (2011). **Collaborative Governance: Private Roles for Public Goals in Turbulent Times**. New Jersey: Princeton University Press.
14. Office of the Education Council. (2017). **Policies and strategies for educational development**. Bangkok: Office of the Education Council.

การพัฒนาครูโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

Teacher Development by Learning Package for Increasing Learning Achievement of
School Under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3

ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์¹,
กฤตพัฒน์ พลคราม²,
สมหวัง พันธะลี³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 (2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลชุดการเรียนรู้ (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ (4) ประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้ และ (5) ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมาย เป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 108 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 พัฒนาชุดการเรียนรู้ ระยะที่ 3 นำชุดการเรียนรู้ไปใช้จริง และระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ชุดการเรียนรู้ จำนวน 4 ชุด (2) แบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 80 ข้อ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.40-0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.27-0.67 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.36-0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.38-0.78 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 (3) แบบประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ และ (4) แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ จากแบบทดสอบระหว่างเรียนทั้งหมด (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) หลังเรียนจะมีค่า E_1/E_2 ที่ระดับ 86.38/88.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
- 2) ดัชนีประสิทธิผลชุดการเรียนรู้ (E.I.) โดยรวม เท่ากับ .7678 แสดงว่า ครูมีความรู้เพิ่มขึ้น เท่ากับ .7678 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.78
- 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของครู พบว่า หลังการเรียนรู้มีคะแนนสูงขึ้น และจากการทดสอบค่าที (t-test dependent) พบว่า คะแนนทดสอบก่อนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=36.63$) และคะแนนทดสอบหลังการเรียนรู้ ($\bar{X}=70.73$) และผลการพัฒนา เท่ากับ 34.10 แสดงว่า โดยรวม ครูมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 4) คุณภาพชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยรวมชุดการเรียนรู้มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.54$)
- 5) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$)

คำสำคัญ : การพัฒนาครู, ชุดการเรียนรู้

¹ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สพป.ขอนแก่น เขต 3

²ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ศธจ.ชัยภูมิ

³ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ศธจ.กาฬสินธุ์

Abstract

The purposes of this study were to: (1) create and find an effective learning package for Increasing learning achievement of school under Khon Kaen primary educational service area office 3, (2) study the effectiveness index of learning package, (3) Comparison of teacher learning academic achievement before learning and after using the learning packages, (4) Assess the quality of learning package and (5) study the teachers' satisfaction towards the use of learning packages. The target group was teachers, under Khon Kaen primary educational service area office 3, Semester 2, academic year 2018, amount of 108 persons using cluster sampling (Cluster Random Sampling), research and development (R & D) was divided into four phases. **Phase 1:** Study basic information about learning package development, **Phase 2:** develop learning packages, **Phase 3:** Use of Learning Package and **Phase 4:** Evaluation of the use of learning packages. Research instruments use in the study, consisting of (1) 4 learning package sets, (2) 80 inter-school and post-test tests as 4 multiple-choice tests with difficulty (p) from 0.40-0.77, classification power (r) from 0.27-0.67 and the reliability of the questionnaire was 0.86 and 40 achievement tests with difficulty (p) from 0.36-0.75, classification power (r) from 0.38-0.78 and the confidence was to 0.89, (3) 30 items learning package quality evaluation form, and (4) 30 vocational certificate students that used instructional package with the reliability of 0.94, statistical analysis data included percentage, average, standard deviation and (t-test).

The results of the research showed that

1) Learning package effectiveness was from the test during the whole course (E_1) and the effectiveness of the results (E_2) after the class had E_1/E_2 at the level of 86.38/88.41 was higher than the criteria set 80/80.

2) Learning Package effectiveness index was the overall effectiveness of learning (E.I.) was 0.7678, indicating that teacher knowledge increased to 0.7678 or 76.78 percent.

3) The learning achievement of teachers found that after learning has a higher score, and from the t-test, found that the test scores before studying was ($\bar{X} = 36.63$) and post-tests cores was ($\bar{X} = 70.73$) and the development results was 34.10, indicating that overall, teachers with more development differences were statistically significant at the .01 level.

4) Quality of learning packages for Increasing learning achievement of school, the overall average was at high level ($\bar{X} = 4.54$).

5) The satisfaction of teachers towards using learning packages for Increasing learning achievement of school, with the average was at the highest level ($\bar{X} = 4.63$).

Keywords: Teacher Development, Learning Package

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 4 มาตรา 22-30 เน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยสถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) และเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขัน

และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก กระทรวงศึกษาธิการ (2551) จึงได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหลักการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุน จัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ แต่จากผลการสอบ O-NET ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปี 2555-2559

ของชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ใน 5 วิชาหลัก ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนใหญ่ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา (พ.ศ.2554-2558) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ก็ปรากฏว่ามีสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินมีเพียงร้อยละ 77.47 นอกจากนั้นยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินก็คือ ตัวบ่งชี้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

จากสภาพปัญหาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตระหนักถึง ความสำคัญและตื่นตัวในการพัฒนานโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา (กมลวรรณ พลับจัน, 2556) โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของครู ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนได้โดยตรง เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการเพิ่มคุณภาพของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงดำเนินโครงการพัฒนาครูโดยนำกระบวนการการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) มาใช้ ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยลดปัญหาการดึงครูออกจากห้องเรียนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจากศตวรรษที่ผ่านมา ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูที่บรรยายป้อนความรู้ยู่หน้าห้อง มาเป็นครูที่คอยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วิจารย์พานิช (2555) ที่กล่าวว่า ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเอง จากครูสอน (Teacher) ไปเป็นครูฝึก (Coach) หรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning Facilitator) มีการเรียนรู้ร่วมกันทั้งผู้สอนและผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ที่เรียกว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ดังนั้น ครูเพื่อศิษย์จึงต้องเปลี่ยนจากเน้นสอน ไปทำหน้าที่จุดประกายความใฝ่รู้ (Inspire) แก่ศิษย์ ให้ศิษย์ได้เรียนจากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) ผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะการเรียนรู้ (Learning Coaching) ที่สามารถนำผู้เรียนไปท่องเที่ยวบนโลกแห่งการเรียนรู้ที่เกิดการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วม และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Active Learning) (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2560) กลวิธีที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือการ

เรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ทำและคิดในสิ่งที่ทำ (Bonwell and Eison, 1991) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และได้คิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้ทำลงไป โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-creators) (Fedler and Brent, 1996) เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 (ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ, 2557; Hendrickson, 1984)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 (2560) มีการส่งเสริมการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง แต่ครูส่วนใหญ่ยังคงยึดหนังสือเรียนเป็นสำคัญ ครูร้อยละ 70 ยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เทคนิคการสอนไม่หลากหลาย ใช้สื่อการเรียนการสอนน้อย ครูส่วนใหญ่ยังใช้ข้อสอบเป็นหลักในการประเมินผลการเรียนของนักเรียน และเมื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบ O-NET พบว่า ปีการศึกษา 2558-2560 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งยังไม่ถึงเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการพัฒนาครูโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยความร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และการสร้างวัฒนธรรมในองค์กรที่จะเกิดภาพแห่งความร่วมมือในการทำงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อครูในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของครูในการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

4. เพื่อประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ยูเนสโก (Unesco) ได้สรุปแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ชื่อว่า “Learning : The Treasure Within” แปลว่า “การเรียนรู้ : ชุมทรัพย์ในตน” ได้กล่าวถึง “สี่เสาหลักทางการศึกษา” ซึ่งเป็นหลักในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การเรียนรู้เพื่อรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (คณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21, 2540) เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ (1) มีความรอบรู้ในวิชาแกน (2) มีความรู้ในขอบข่ายของศตวรรษที่ 21 (3) มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (4) มีทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ (5) มีทักษะชีวิตและอาชีพ

2. การพัฒนาผู้นำด้วยการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง

การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้จริง การติดตั้งระบบติดตามการประเมินการทำงาน (Mentoring) และระบบนิเทศ (Coaching) หรือระบบคู่มือ (Peer Coaching) เพื่อเป็นกลไกการพัฒนาและฝึกอบรมบนงาน (On-the-job Training) ซึ่งจะต้อง

ปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เป็นวิธีทำงานและรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นที่ผู้เรียนร่วมกัน จัดระบบการประชุมทีมเป็นประจำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ประกอบด้วยโค้ช (Coach) และครู โดยวิธีนี้ครูไม่ต้องออกไปอบรมนอกโรงเรียน แล้วทั้งผู้เรียนแต่ต้องเป็นการจัดให้มีเวลาประชุม AAR เพื่อเชื่อมต่อกับผลการเรียนของผู้เรียน (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2558)

3. การสร้างและพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC คือ การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ Sergiovanni (1994) ได้กล่าวว่า PLC เป็นสถานที่สำหรับปฏิสัมพันธ์ ลดความโดดเดี่ยวในการทำงานของครูเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน ซึ่ง Hord (1997) มองในมุมมองเดียวกัน เป็นผู้นำร่วมกันของครู เปิดโอกาสให้ครูเป็นประธานในการเปลี่ยนแปลง (วิจารณ์ พานิช, 2555) การมีคุณค่าร่วม และวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพสู่มาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหลัก (Senge, 1990) การพัฒนาวิชาชีพให้เป็นครูเพื่อศิษย์ (วิจารณ์ พานิช, 2555) โดยมองว่าเป็นศิษย์ของเรา มากกว่ามองว่าศิษย์ของฉัน และการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มจากการเรียนรู้ของครูที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้เทคนิค STAD

วิธีสอนโดยใช้เทคนิค STAD มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ดังนี้ (Slavin, 1995)

ขั้นที่ 1 ขั้นสอน ดำเนินการสอนเนื้อหาทักษะหรือวิธีการเกี่ยวกับบทเรียนนั้นๆ อาจเป็นกิจกรรมที่ครูบรรยายสาธิตใช้สื่อประกอบการสอนหรือให้นักเรียนทำกิจกรรมการทดลอง

ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 4-5 คน ที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน สมาชิกจะต้องช่วยเหลือกันและกันในการทบทวนความรู้เพื่อเตรียมทดสอบย่อย

ขั้นที่ 3 ขั้นทดสอบย่อย ครูจัดให้นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยหลังจากนักเรียนเรียนและทบทวนเป็นกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่กำหนดนักเรียน ทำแบบทดสอบคนเดียวไม่มีการช่วยเหลือกัน

ขั้นที่ 4 ขั้นหาคะแนนพัฒนาการ เป็นคะแนนที่ได้จากการพิจารณาความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบครั้งก่อนกับคะแนนการทดสอบครั้งปัจจุบัน

ขั้นที่ 5 ขั้นให้รางวัลกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนพัฒนาการตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับคำชมเชยหรือติดประกาศที่บอร์ดในห้องเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 10 (ดอนตู-หนองไผ่ล้อม) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จาก 9 โรงเรียน จำนวน 108 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นหน่วยในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ จำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 การพัฒนาผู้นำด้วยการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ชุดการเรียนรู้ที่ 3 การสร้างและพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และชุดการเรียนรู้ที่ 4 การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้เทคนิค STAD

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของครู (2) คุณภาพของชุดการเรียนรู้ และ (3) ความพึงพอใจของครู

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1) แบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน จำนวน 80 ข้อ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ จำนวน 40 ข้อ 3) แบบประเมินชุดการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 30 ข้อ

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีวิธีการดังนี้

1) ชุดการเรียนรู้ทั้ง 4 ชุดการเรียนรู้ ผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ด้วยแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีค่า IOC มากกว่า 0.80 ส่วนการหาคุณภาพของเครื่องมือแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน จำนวน 80 ข้อ หาความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้ค่า IOC ซึ่งทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.80 มีความยาก (p) ตั้งแต่ 0.40-0.77 ค่าอำนาจ

จำแนก (r) ตั้งแต่ 0.27-0.67 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หาความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้ค่า IOC ซึ่งทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.80 มีความยาก (p) ตั้งแต่ 0.36-0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.38-0.78 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยใช้สูตร KR 20 มีค่าเท่ากับ 0.89 และแบบสอบถามความพึงพอใจ หาความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้ค่า IOC ทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.42-0.81 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's α -Coefficient) (ไพศาล วรคำ, 2562) มีค่าเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

5. ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ในการพัฒนาครู

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัย (Documentary Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหนังสือ วิทยานิพนธ์ รวมทั้งเว็บไซต์ต่างๆ ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2557) การพัฒนาผู้นำด้วยการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2558) ธารทิพย์ นรคิยา (2558) การสร้างและพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของ วิจารณ์ พานิช (2555, 2559) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้เทคนิค STAD ของ Slavin (1995)

2) นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) มากำหนดขอบเขตและเนื้อหาในการสร้างนวัตกรรม และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3) จัดประชุมสัมมนาการพัฒนา นวัตกรรมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา ในวันที่ 20 กรกฎาคม 2561 ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 51 คน เพื่อกำหนดประเด็นการพัฒนา ตลอดจน

การวางแผนงานโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สำหรับสถานศึกษา

4) จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวคิดในการ
สร้างและพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาครูเพื่อยกระดับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา

ระยะที่ 2 พัฒนาชุดการเรียนรู้ในการ พัฒนาครู

1) นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอน
การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน มากำหนดเป็นกรอบ
แนวคิดในการสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาครูเพื่อยกระดับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา

2) ยกร่างชุดการเรียนรู้ในการพัฒนา
ครูเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา
ประกอบด้วย ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 การพัฒนาผู้นำด้วยการ
ชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ชุดการเรียนรู้ที่ 3 การสร้างและ
พัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และชุดการเรียนรู้
ที่ 4 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้
เทคนิค STAD และสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3) ตรวจสอบร่างชุดการเรียนรู้เพื่อ
ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา และ
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการประเมินโดย
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ (1) ดร.ศุภสิน ภูศรีสม
เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา (2) ดร.วิชัย กันหาชน
เชี่ยวชาญด้านการวิจัย (3) ดร.รุ่งนภา แสนอำนวยการผล
เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล (4) ดร.สมหวัง บุญสิทธิ์
เชี่ยวชาญด้านวิจัยและสถิติ และ (5) ดร.อดุลย์ วงศ์ก้อม
เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการสอน

4) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครู
แกนนำเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับ
สถานศึกษา ระหว่างวันที่ 6-8 กันยายน 2561 ดำเนินการ
ทดลองใช้ (Try Out) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งแบบ
รายบุคคล แบบกลุ่มเล็ก และแบบภาคสนาม ประกอบด้วย
แบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน จำนวน 80 ข้อ
เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.40-
0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.27-0.67 ค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.86 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ก่อน
เรียนและหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่
0.36-0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.38-0.78 ค่าความ
เชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 (3) แบบประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้
จำนวน 30 ข้อและแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 30

ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94กับครูแกนนำ 4 กลุ่ม
สาระหลัก จำนวน 68 คน

ระยะที่ 3 นำชุดการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาครู

1. ปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพครู ระยะที่ 1

ภาคทฤษฎี (18 ชั่วโมง)

1) ชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินงาน
ตามโครงการ และทดสอบก่อนการเรียนรู้

2) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อ
ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ครูในโรงเรียน ศูนย์
พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 10 (ดอนตู-หนองไผ่ล้อม)
จำนวน 108 คน ระหว่างวันที่ 18-20 ตุลาคม 2561 ซึ่งเป็น
การนำชุดการเรียนรู้ ทั้ง 4 ชุด ไปใช้จริง และทำการทดสอบ
เมื่อเรียนจบแต่ละชุดการเรียนรู้

3) ทดสอบหลังการเรียนรู้ โดยใช้
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ซึ่งเป็นชุดเดียวกัน

2. ปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพครู ระยะ ที่ 2 ภาคปฏิบัติ (120 ชั่วโมง)

1) ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่มีวิธี
ปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่โรงเรียนบ้านโนนจันทิก
ห้วยแกวิทยา โรงเรียนไตรมิตรพัฒนศึกษา และโรงเรียน
บ้านคำบง 1

2) ออกแบบการสอนแบบเชิงลึก
(Active Learning) โดยใช้เทคนิค STAD เพื่อพัฒนาผู้เรียน
และปฏิบัติการสอนจริงที่โรงเรียน โดยจับคู่ร่วมพัฒนา
(Peer Coaching) ตามขั้นตอนของผู้นำในการชี้แนะและ
การเป็นพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) โดยใช้นวัตกรรม
ครอบคลุมทั้ง 4 นวัตกรรม

ระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้ชุดการ เรียนรู้ในการพัฒนาครู

เป็นการดำเนินการประเมินผล
หลังจากการนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาครู และการ
ทดลองปฏิบัติการเก็บข้อมูลในภาคสนามแล้ว เพื่อศึกษาว่า
นวัตกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล เป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของ
ชุดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผล
ของการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์
การเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์คุณภาพชุดการเรียนรู้

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของครู
ที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพชุดการ
เรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา
ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ
ตามเกณฑ์ 80/80

จำนวนครูทั้งหมด (n=108)						
รายการ	ชุดการเรียนรู้ ที่ 1 (20)	ชุดการเรียนรู้ ที่ 2 (20)	ชุดการเรียนรู้ ที่ 3 (20)	ชุดการเรียนรู้ ที่ 4 (20)	คะแนนทดสอบ ระหว่างเรียน (80)	คะแนนทดสอบ หลังเรียน (80)
รวม	1888	1918	1902	1900	7463	7639
$\bar{X}$	17.48	17.76	17.61	17.59	69.10	70.73
S.D.	0.91	0.82	0.87	0.98	3.16	2.76
ร้อยละ	87.41	88.80	87.96	87.96	86.38	88.41
ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ทั้งหมด					$E_1=86.38$	$E_2=88.41$

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพชุดการ
เรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับ
สถานศึกษา ระหว่างเรียนทั้งหมด (E_1) และประสิทธิภาพ
ของผลลัพธ์ (E_2) จากแบบทดสอบระหว่างเรียนทั้งหมด และ

หลังเรียน มีค่า E_1/E_2 ที่ระดับ 86.38/88.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์
80/80 ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลชุด
การเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับ
สถานศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ที่	คะแนนรวม (n=108)			ดัชนี ประสิทธิผล (E.I.)	แปล ความ	ลำดับ ที่
	ผลคูณของจำนวนนักเรียน กับคะแนนเต็ม	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนน หลังเรียน			
ชุดการเรียนรู้ที่ 1	2,160	1,128	1,888	0.7364	ผ่านเกณฑ์	4
ชุดการเรียนรู้ที่ 2	2,160	1,087	1,918	0.7745	ผ่านเกณฑ์	2
ชุดการเรียนรู้ที่ 3	2,160	1,072	1,902	0.7629	ผ่านเกณฑ์	3
ชุดการเรียนรู้ที่ 4	2,160	974	1,900	0.7808	ผ่านเกณฑ์	1
รวม	8,640	4,261	7,608	0.7678	ผ่านเกณฑ์	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี
ประสิทธิผล (E.I.) ชุดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.7678 แสดง
ว่า หลังการเรียนรู้ครูมีความรู้เพิ่มขึ้นก่อนการเรียนรู้ เท่ากับ
0.7678 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.78

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์
การเรียนรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อย
กระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา ดัง
ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	ΣD	ΣD^2	t	p- value
ผลการทดสอบก่อนเรียน (40)	108	18.55	2.87	16.47	282.01	52.150**	.000
ผลการทดสอบหลังเรียน (40)	108	35.02	2.33				

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =18.55, S.D.= 2.87) และคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =35.02, S.D.=2.33) ผลการพัฒนา เท่ากับ 34.10 แสดงว่า คะแนนหลังการเรียนรู้สูง

กว่าก่อนการเรียนรู้ และจากการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์หาคุณภาพชุดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชุดการเรียนรู้ โดยรวม

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ (n=5)			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.	ด้านหัวข้อเนื้อหา	4.72	0.30	ดีมาก	1
2.	ด้านวัตถุประสงค์ประจำชุดการเรียนรู้	4.48	0.23	ดี	4
3.	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.56	0.26	ดีมาก	2
4.	ด้านสื่อการเรียนรู้	4.52	0.23	ดีมาก	3
5.	ด้านการวัดและประเมินผล	4.40	0.25	ดี	5
รวม		4.54	0.21	ดีมาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยรวม ชุดการเรียนรู้มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ =4.54, S.D.=0.21)

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ (n=108)			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.	ด้านเนื้อหา	4.72	0.26	มากที่สุด	1
2.	ด้านคุณลักษณะวิทยาการ	4.56	0.28	มากที่สุด	5
3.	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.65	0.20	มากที่สุด	2
4.	ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.61	0.28	มากที่สุด	3
5.	ด้านการวัดและประเมินผล	4.60	0.24	มากที่สุด	4
รวม		4.63	0.13	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำหรับสถานศึกษา โดยรวม ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.63, S.D.=0.13)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. **ประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้** เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ระหว่างเรียน และหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย E_1/E_2 ที่ระดับ 86.38/88.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุดการเรียนรู้ได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การเลือกและเรียบเรียงเนื้อหาสาระการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การวิเคราะห์เนื้อหา การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรอง ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข จากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องและเหมาะสมตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ สืบสารคาม (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้เทคนิค TGT รายวิชา 810243 กฎหมายทางการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู พบว่า ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน มีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.55/97.03 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ ปิยพล ทรงอาจ (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้เทคนิค STAD ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย พบว่า ประสิทธิภาพเอกสารประกอบการสอน ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้เทคนิค STAD ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.38/92.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้

2. **ดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้** หลังการเรียนรู้ครูมีความรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ เท่ากับ 0.7678 แสดงว่า ครูมีความรู้เพิ่มขึ้นก่อนการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 76.78 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพัฒนาครู ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดความร่วมมือกันในการเรียนรู้ โดยที่นักเรียนมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันกับสมาชิกในกลุ่ม สอดคล้องกับ ปิยะพล ทรงอาจ (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

แบบร่วมมือเทคนิค STAD รายวิชา 810106 การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีค่าดัชนีประสิทธิผลในการเรียนรู้ ($E.I.$) โดยรวม เท่ากับ 0.8763 แสดงว่า นักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้น 0.8763 หรือคิดเป็นร้อยละ 87.63 และสอดคล้องกับ ธรินธร นามวรรณ (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาครูโดยใช้นวัตกรรมกรณีพิเศษการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประสิทธิภาพของการพัฒนาครูโดยรวมหลังการเรียนรู้ครูมีความรู้สูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้เท่ากับ 0.7946 แสดงว่าครูมีความรู้เพิ่มขึ้นก่อนการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 79.46

3. **ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้** ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษาของครู พบว่า หลังการเรียนรู้ ($\bar{X}=70.73$) สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ ($\bar{X}=36.63$) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นครอบคลุมกับสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจของครู เนื้อหาและเป้าหมายในชุดการเรียนรู้มีความชัดเจน ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และนำสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ จิราภรณ์ แป้นสุข (2558) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีทุ่งสง พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ อิศรา รุ่งอภิญา (2558) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชนิดของประโยค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึก พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. **ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูต่อ** การใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา พบว่า ครูมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีโอกาสได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สามารถปรึกษาหารือเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม

ช่วยกระตุ้นความสนใจให้เกิดขึ้นกับครู ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรพร สุทธิกรมล (2559) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรม พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ จิรนนท์ ฤกษ์โชติ (2558) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงและเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงและเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาครูผู้สอน จะต้องมุ่งเน้นไปที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีความรู้ มีทักษะ สมรรถนะ คุณลักษณะตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

2. การสร้างชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยควรมีการวางแผนการสร้างอย่างมีขั้นตอน ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญอย่างใกล้ชิด มีการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้ชุดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ จึงนำมาใช้ในการพัฒนาครูผู้สอน

3. ควรมีการศึกษาวิจัย เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบร่วมมือ เทคนิค STAD กับการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคอื่นๆ เช่น เทคนิค TGT, Jigsaw, เทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group Investigation) การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย (Mini-research Proposals or Project) เพื่อให้ครูผู้สอน เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. กมลวรรณ พลับจัน. (2556). **การวิเคราะห์กลุ่มแฝงอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพครู**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2. กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)**. กรุงเทพฯ: บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

3. _____. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
4. คณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21. (2540). **การเรียนรู้ : ชุมทรัพย์ในตน** แปลจาก learning : the treasure within. โดย ศรีน้อย โพธิ์ทอง และคณะ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
5. คณะศึกษาศาสตร์. (2560). **โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้แบบ Phenomenon-based Teaching and learning**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
6. จิรนนท์ ฤกษ์โชติ. (2558). **การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงและเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
7. จิราภรณ์ แป้นสุข. (2558). **การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีทุ่งสง**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ.
8. ไชยงค์ สืบสารคาม. (2561). **การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้เทคนิค TGT รายวิชา 810243 กฎหมายทางการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 9 (ฉบับพิเศษ). (พฤศจิกายน 2562): 149-160.**
9. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ. (2552). **การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2560. จาก <http://blogeduzone.com/Images/blog/sasithev/ file/active.pdf>.

10. ธารทิพย์ นรังสิยา. (2558). **แนวทางการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยงครู: บทเรียนจากการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
11. ธรินธร นามวรรณ. (2561). **การพัฒนาครูโดยใช้นวัตกรรมกรณีศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
12. บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
13. ปิยะพล ทรงอาจ. (2561). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD รายวิชา 810106 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 8 (ฉบับพิเศษ). (ตุลาคม 2561): 125-137.
14. _____. (2562). **การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้เทคนิค STAD รายวิชา 810107จิตวิทยาสำหรับครู ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 9 (ฉบับพิเศษ). (พฤศจิกายน 2562): 161-172.
15. ไพศาล วรคำ. (2562). **การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research)**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). มหาสารคาม: ดัชนีการพิมพ์.
16. มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
17. วชิรพร สุทธิกรมกล. (2559). **ผลของการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรม**. กรุงเทพฯ: คณะการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
18. วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
19. _____. (2559). **บันทึกชีวิตครูสู่ชุมชนการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
20. สถาบันวิจัยพุทธธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2558). **โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนโดย สถาบันวิจัยพุทธธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. กรุงเทพฯ: อัดสำเนา.
21. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. (2560). **แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. ขอนแก่น : อัดสำเนา.
22. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). **การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ..
23. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **คู่มือการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: อัดสำเนา.
24. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). **บทวิเคราะห์สถานการณ์การพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน**. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค.
25. _____. (2557). **รายงานการวิจัย แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.,
26. _____. (2558). **โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน (พ.ศ.2557-2560) “สะท้อนปัญหาและทางออกต่อโจทย์ปฏิรูปการศึกษาไทย”**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี จำกัด.
27. _____. (2559). **แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (พ.ศ.2559-2564)**. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

28. _____. (2559). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 “จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร”. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.
29. อิศรา รุ่งอภิญา. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชนิดของประโยค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
30. Bonwell, C.C.; & Eison, J. A. (1991). **Active Learning: Creative Excitement in the Classroom**. ASHE-ERIC Higher Education Reports No. 1. Washington, D.C.
31. Fedler, R. and Brent, R. (1996). Navigating the Bumpy Road to Student-Centered Instruction, **Journal of College Teaching**. Vol. 44.
32. Hendrikson L. (1984). **Active learning**. ERIC Clearinghouse for Social Studies/ Social Science Education Boulder CO.
33. Hord, S.M. (1997). **Professional learning communities : Communities of inquiry and improvement**. Austin: Southwest Educational Development Laboratory.
34. journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/article/viewFile/125/688
35. Senge, P. M. (1990). **The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization**. Doubleday, New York, NY: MCB UP Ltd.
36. Sergiovanni, T. (1994). **Building community in schools**. San Francisco, CA: Jossey Bass.
37. Slavin, R.E. (1995). **Cooperative Learning: Theory, Research and Practice**. 2nd ed. Massachusetts: A Simom & Schuste. pp. 19-48.

ผลของการเรียนตามแนวคิด Big Six ที่มีต่อทักษะการรู้สารสนเทศ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Effects of Big Six Approach on Information Literacy Skills and Critical Thinking of Prathomsuksa 5 Students

ปิยะณัฐ ตราชู¹,
พวงทอง เพชรโทณ²,
คณิศร จักรระโท³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนตามแนวคิด Big Six ก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนตามแนวคิด Big Six ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม แบบแผนของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน แบบวัดทักษะการรู้สารสนเทศ และแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระ และการทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนตามแนวคิด Big Six ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.00 คิดเป็นร้อยละ 41.07 และหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.76 คิดเป็นร้อยละ 90.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 และทักษะการรู้สารสนเทศหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนตามแนวคิด Big Six ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.23 คิดเป็นร้อยละ 39.52 และหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.42 คิดเป็นร้อยละ 87.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 และการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ : แนวคิด Big Six, ทักษะการรู้สารสนเทศ, การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the students' Information literacy skills and critical thinking before and after learning through the Big Six approach. the research samples consisted of 21 prathomsuksa 5 school under the Office of the private education commission, Maha sarakham province. They were selected by cluster random sampling. The research instruments were 8 lesson plans, a information literacy test and a critical thinking test. The trial was conducted for 8 weeks, 2 hours per week, for a total of 16 hours. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and dependent sample t-test.

The results of this research were as follows: The students' Information literacy skills before the instruction were 10.00 or 41.07 percent, after the instruction by the Big Six approach were 21.76 or 90.67 percent by which was higher than the set criterion of 80 percent and the mean after studying was higher

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{2,3}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

than before studying The students' critical thinking before the instruction were 8.23 or 39.52 percent, after the instruction by the Big Six approach were 17.42 or 87.14 percent by which was higher than the set criterion of 80 percent and the mean after studying was higher than before studying.

Keywords: Big Six Approach, Information Literacy Skills, Critical Thinking

บทนำ

ปัจจุบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีข้อมูลความรู้ใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลา ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในหลายๆ มิติ ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การจัดการศึกษามีส่วนสำคัญที่จะสร้างบุคคลให้เตรียมรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้ สามารถนำไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การพัฒนาบุคคลให้มีความพร้อมในยุคข้อมูลข่าวสาร และนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นต้องประกอบด้วยทักษะสำคัญ คือทักษะการรู้สารสนเทศ เป็นทักษะที่บุคคลต้องตระหนักรู้ เข้าถึง ประเมิน และใช้สารสนเทศ โดยผู้ที่รู้สารสนเทศจะสามารถค้นหาความจริงได้ด้วยตนเอง การส่งเสริมให้บุคคลเป็นผู้รู้สารสนเทศ ต้องอาศัยการเรียนการสอนที่ถูกต้องเหมาะสม จัดเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน ครูจะต้องเสนอทางเลือกและคอยช่วยเหลือตลอดจนให้คำแนะนำนักเรียนในการค้นหา ประเมิน และใช้สารสนเทศ เพื่อช่วยทำให้นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศในการสร้างความรู้มากกว่าใช้ความจำ เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ (Langford, 1998) ดังนั้นครูจึงควรเลือกรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

นอกจากการพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะการรู้สารสนเทศ มีวิธีการคิดสำคัญที่ต้องพัฒนาควบคู่ไปด้วย คือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล มุ่งเน้นการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อ สิ่งใดควรกระทำ (Ennis, 1985) นักการศึกษาได้กล่าวไว้ว่าการรู้สารสนเทศ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างทักษะคือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นเครื่องมือในการประเมินสารสนเทศ การให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอต้องมีความสามารถในการประเมินข้อมูล เพื่อให้ทราบความชัดเจน ถูกต้อง ข้อมูลต่างๆที่เข้ามาล้วนมีอิทธิพลต่อคนเรา ทำให้ต้องกลั่นกรองอย่างถี่ถ้วน ในการที่จะพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการรู้สารสนเทศจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนา

การคิดอย่างมีวิจารณญาณควบคู่ไปด้วย (บรรจง อมรชีวิน, 2556) สอดคล้องกับแนวคิดการรู้สารสนเทศ(คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548) ที่สรุปว่าการเข้าถึงสารสนเทศ ประเมินสารสนเทศที่ค้นมาได้ และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ ผู้รู้สารสนเทศจะต้องมีทักษะในด้านต่างๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการใช้ภาษา การใช้ห้องสมุด ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ แคนดี้ โรเบิร์ต และโอเลียร์ (Candy, Crebert & O' Leary's, 1994) ที่ศึกษาการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้รู้ตลอดชีวิต ว่าควรมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรหลักๆ ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษามีความรู้ในการเขียนกรอบคำถามสำหรับงานวิจัยได้ สามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ ประเมินสารสนเทศ จัดการและใช้สารสนเทศในบริบทนั้นๆ สามารถค้นคืนสารสนเทศโดยใช้สื่อที่หลากหลาย ตีความหมายสารสนเทศที่หลากหลายรูปแบบ และประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ นอกจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะมีความจำเป็นต่อการรู้สารสนเทศแล้ว ยังเป็นกระบวนการสำคัญสำหรับนักเรียนทุกระดับ เนื่องจากมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ความคิดที่ผ่านการพิจารณาเหตุผล หลักฐานอย่างรอบคอบ ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางในทุกสถานการณ์ (ทิตนา ขัมมณี, 2544)

จากความสำคัญของทักษะการรู้สารสนเทศและการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการเรียนการสอน ที่เหมาะสม และคาดว่าจะสามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะดังกล่าวได้ โดยพิจารณาแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีสถานการณ์ให้นักเรียนต้องทดลองด้วยตนเอง ได้ศึกษาจัดการกับข้อมูลชนิดต่างๆ มีการสงสัยตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง มีการตรวจสอบสิ่งที่พบในครั้งแรกกับครั้งต่อไป (เล็ก พงษ์สมิทธิ, 2555) ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิด Big Six ซึ่งคิดค้นโดย นักการศึกษาสองท่าน คือไอเซนเบิร์ก และเบอร์ทโควิช (Eisenberg & Bertkowitz, 1999) เป็นวิธีที่ให้นักเรียนค้นหาสารสนเทศโดยมีการนำ

เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือ ซึ่งมีขั้นตอนที่นักเรียนต้องค้นหาพิจารณา ก่อนจะนำข้อมูลไปใช้ แนวคิด Big Six ได้รับการยอมรับและถูกนำมาพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนควบคู่ไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนตามแนวคิด Big Six ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนตามแนวคิด Big Six ก่อนเรียนและหลังเรียน

ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด Big Six ถูกพัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษาสองท่าน คือ ไอเซนเบิร์กและเบอร์โกวิทซ์ (Eisenberg & Berkowitz, 1999) เกิดขึ้นจากการประสบปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลที่มีจำนวนมาก ทำให้การสืบค้น เลือกใช้ เกิดความยากลำบาก บุคคลที่ต้องเผชิญกับปัญหานี้จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะและความเข้าใจสำหรับการค้นหา ประมวลผล และใช้ข้อมูลให้ได้ประสิทธิภาพ โดยใช้เครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีเข้าช่วยเหลือ มีขั้นตอนที่เป็นระบบ แนวคิดนี้เป็นที่แพร่หลายไปทั่วโลก ใช้สำหรับการเรียนการสอนกับนักเรียนได้ทุกระดับ ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Big Six มีดังนี้ 1) **ขั้นนิยามภาระงาน** (Task definition) เป็นการระบุปัญหาว่าคืออะไร สารสนเทศที่จำเป็นที่จะนำมาใช้แก้ปัญหามีอะไรบ้าง นักเรียนสามารถติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจปัญหาให้ชัดเจนมากขึ้น พร้อมทั้งสำรวจข้อมูลที่เป็นที่จำเป็นในการแก้ปัญหาเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานขั้นต่อไป 2) **ขั้นการกำหนดยุทธศาสตร์การค้นสารสนเทศ** (Information Seek Strategies) เป็นการเลือกแหล่งสารสนเทศและวางแผนการสืบค้นสารสนเทศ โดยจะต้องเลือกและประเมินแหล่งสารสนเทศ 3) **ขั้นการสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศ** (Location and access) เป็นการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศที่ได้กำหนดไว้แล้ว นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ และต้องศึกษาวิธีการใช้ 4) **ขั้นการใช้สารสนเทศ** (Use of information) คือการเรียกใช้การเก็บรวบรวม บันทึกข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่นักเรียนได้ศึกษา ในขั้นนี้นักเรียนจำเป็นต้องใช้วิธีการเก็บรวบรวม บันทึกข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้สารสนเทศจาก

แหล่งข้อมูลที่นักเรียนได้ไปค้นคว้า 5) **ขั้นสังเคราะห์ข้อมูล** (Synthesis) เป็นการรวบรวมจัดหมวดหมู่เพื่อนำเสนอสารสนเทศที่ได้มาจำแนกและเตรียมการวางแผนเพื่อนำเสนอสารสนเทศ 6) **ขั้นประเมินผล** (Evaluation) ขั้นนี้เป็นการพิจารณาผลงานที่ได้ทำขึ้น ว่าผลงานมีความสอดคล้องกับปัญหาหรือไม่ นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระบวนการที่ได้ทำ

ทักษะการรู้สารสนเทศ หมายถึง ทักษะความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลที่สามารถตระหนักได้ว่าเมื่อใดที่จำเป็นต้องใช้สารสนเทศ สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม สามารถประเมินสารสนเทศที่ได้สืบค้นมา และสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้องค์ประกอบทักษะการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association, 1998) ดังนี้ 1) **ความสามารถในการตระหนักว่าเมื่อใดจำเป็นต้องใช้สารสนเทศ** นักเรียนจะต้องกำหนดเรื่องที่จะค้นคว้า กำหนดความต้องการ ระบุชนิดและรูปแบบของแหล่งสารสนเทศ ตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับ และทราบขอบเขตของสารสนเทศที่จำเป็น 2) **ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ** นักเรียนสามารถเลือกวิธีการสืบค้น กำหนดกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ค้นหาโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ปรับกลยุทธ์การสืบค้นที่เหมาะสมตามความจำเป็น รวมถึงการตัดสินใจ บันทึก และการจัดการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ 3) **ความสามารถในการประเมินสารสนเทศ** นักเรียนสามารถสรุปแนวคิดสำคัญจากสิ่งที่รวบรวมสามารถสังเคราะห์แนวคิดหลักเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ เปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิม เพื่อพิจารณาว่าอะไรคือสิ่งที่เพิ่มขึ้น อะไรคือสิ่งที่ขัดแย้ง และอะไรคือสิ่งที่คล้อยตาม 4) **ความสามารถในการใช้สารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ** นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศใหม่ผนวกกับสิ่งเดิมที่มี ในการวางแผนและสร้างผลงาน ทบทวนกระบวนการ พัฒนาการผลิต ผลงานของตน และสื่อสารหรือเผยแพร่ผลงานต่อบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง ใคร่ครวญ ไม่ด่วนสรุปทันทีที่ต้องผ่านการพิจารณา ใช้เหตุผล ตรรกะ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสรุปอย่างสมเหตุสมผลก่อนที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของนอร์ริส และเอนนิส (Norris & Ennis, 1989) ในส่วนของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาเป็นพื้นฐานในการวิจัย ดังนี้

1) **ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือ**ของแหล่งข้อมูลและการสังเกต หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาความถูกต้องของข้อมูล โดยสังเกตและพิจารณาถึงแหล่งที่มาของข้อมูล 2) **ความสามารถในการอุปนัย** หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจได้ว่า ข้อเท็จจริงใด สนับสนุน คัดค้าน หรือไม่เกี่ยวข้องกับข้อสรุป ที่คาดคะเนไว้ 3) **ความสามารถในการนิรนัย** หมายถึง ความสามารถในการหาข้อสรุปในสถานการณ์เฉพาะจากประโยคหลักที่กำหนดให้ 4) **ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น** หมายถึง ความสามารถในการระบุ ว่า ข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งจำเป็นต้องมี ก่อนข้อความหลักที่กำหนดให้ เพื่อให้ข้อสรุปมีความถูกต้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 3 โรงเรียนจำนวน 6 ห้องเรียน รวม 312 คน และกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอเมืองมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด Big Six 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00
- 2) แบบวัดทักษะการรู้สารสนเทศ เป็นข้อสอบแบบอัตนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวคิดของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (2005) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.75-1.00 นำแบบวัดไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 20 คน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

จำนวนนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	เกณฑ์ร้อยละ 80 (คะแนนเต็ม 24)	t
21	21.76	1.91	19.2	9.61**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการเปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

แล้วใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71

3) แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ใช้แนวคิดของนอร์ริชและเอนนิส (1989) และปรับจากแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของคอร์เนลล์ระดับเอ็ก ของเอนนิสและมิลแมน (Ennis & Millman, 1985) มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 นำแบบทดสอบไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ได้ค่าความยากระหว่าง 0.30 - 0.70 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.70 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบวัดทักษะการรู้สารสนเทศและแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แล้วทำการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Big Six 8 แผน จากนั้นทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดิม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระ วิเคราะห์ข้อมูลเทียบกับเกณฑ์ โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนตามแนวคิด Big Six ก่อนเรียนและหลังเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

และคะแนนทักษะการรู้สารสนเทศก่อนเรียนและหลังเรียน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	t-test
ก่อน	21	10.00	2.00	27.32**
หลัง	21	21.76	1.19	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย พบว่าคะแนนทักษะการรู้สารสนเทศหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนตามแนวคิด Big Six เทียบกับเกณฑ์ ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

จำนวนนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	เกณฑ์ร้อยละ 80 (คะแนนเต็ม 20)	t
21	17.42	1.04	16	6.08**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการเปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	t-test
ก่อน	21	8.23	2.04	26.31**
หลัง	21	17.42	1.04	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยพบว่าคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลการวิจัย

ทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย เนื่องจากนักเรียนได้พบกับสถานการณ์ที่ต้องแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดการตระหนักได้ว่าเมื่อใดที่จำเป็นต้องใช้สารสนเทศ สามารถเข้าถึงสารสนเทศ ประเมินและใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ การได้ฝึกทักษะต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้มีคะแนนทักษะการรู้สารสนเทศ

ที่สูงขึ้น เป็นไปตามแนวคิดของ ไอเซนเบิร์ก และ เบอโกวิช (ธนู บุญญานวัตร, อ้างถึงใน Chowdhury & Chowdhury, 2001) ที่ได้กล่าวว่าการเรียนตามแนวคิด Big Six มีผลให้นักเรียนเกิดทักษะการกำหนดพิจารณาสิ่งที่จะค้นหา ทักษะการวางแผนการสืบค้นจากแหล่งสารสนเทศ จากนั้นจะเกิดการค้นหาและเข้าถึง ซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันไปตามประเภทของแหล่งสารสนเทศ นักเรียนจะเกิดความคล่องในการใช้แหล่งข้อมูล มีทักษะในการใช้สารสนเทศที่หลากหลาย ต่อมาคือการสังเคราะห์ และประเมินสารสนเทศเพื่อการนำไปใช้งาน ซึ่งในแนวคิด Big Six มีขั้นตอนที่เป็นการฝึกใช้ทักษะการรู้สารสนเทศ ในทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือขั้นตอนที่ 1 การนิยามภาระงาน และขั้นตอนที่ 2 การกำหนดยุทธศาสตร์การสืบค้น นักเรียนจะได้รับภาระงานที่ต้องแก้ปัญหา ได้ฝึก

การกำหนดหัวข้อ ความต้องการสารสนเทศ ระบุชนิดและรูปแบบของแหล่งสารสนเทศ ตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับ และทราบขอบเขตของสารสนเทศที่จำเป็น ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการรู้สารสนเทศในด้านความสามารถในการตระหนักว่าเมื่อใดจำเป็นต้องใช้สารสนเทศ ในขั้นตอนที่ 3 และ 4 คือการสืบค้น เข้าถึงและใช้สารสนเทศ นักเรียนจะได้เลือกวิธีการสืบค้นและ กำหนดกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถค้นหาโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ปรับกลยุทธ์การสืบค้น รวมถึงการจัดการสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ ซึ่งเป็นการใช้ทักษะด้านความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ ในขั้นตอนที่ 5 การสังเคราะห์ข้อมูล นักเรียนจะได้สรุปแนวคิดสำคัญจากสิ่งที่รวบรวม สามารถสังเคราะห์แนวคิดหลักเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ ได้เปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิม เป็นทักษะด้านความสามารถในการประเมินสารสนเทศ ในขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล เป็นการใช้สารสนเทศใหม่ผนวกกับสารสนเทศที่มีอยู่ ในการวางแผนและสร้างผลงานตามหัวข้อที่กำหนด ตลอดจนการทบทวนกระบวนการสร้างผลงานของตนเอง และนำเสนอผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะได้ฝึกความสามารถในการใช้สารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย เนื่องจาก แนวคิด Big Six มีขั้นตอนที่เป็นการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นนักเรียนจะไม่ด่วนสรุป ต้องมีการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาช่วยในการตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ เอนนิส (Ennis, 1985 : 46) ที่กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลที่มีจุดหมายเพื่อการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อ หรือสิ่งใดควรทำ เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ และยังสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะการคิด ของเล็ก พงษ์สมิครไทย (2555) ที่กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมีสถานการณ์ให้นักเรียนทดลองด้วยตนเอง ได้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้น ได้ศึกษาจัดการกับข้อมูลชนิดต่างๆ มีการสงสัยตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง มีการตรวจสอบสิ่งที่พบในครั้งแรกกับครั้งต่อไป ซึ่งขั้นตอนของแนวคิด Big Six มีการนิยามภาระงาน ระบุปัญหา นักเรียนต้องสามารถระบุข้อตกลงเบื้องต้น เพื่อกำหนดขอบเขตในการแก้ปัญหา ต่อมาคือการวิเคราะห์สารสนเทศ สืบหาข้อมูลที่จำเป็นเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา เลือกแหล่งและวางแผนการสืบค้น จนถึงขั้นตอนการเข้าถึงสารสนเทศ นักเรียนจะได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับ

แหล่งสารสนเทศต่างๆ ขั้นตอนเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนได้มีการพิจารณาความถูกต้องของข้อมูลโดยสังเกตจากแหล่งที่มา เป็นการฝึกความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต ในขั้นการสังเคราะห์ข้อมูลและการประเมินผล จะได้ฝึกการนำข้อมูลที่ได้นำมาสรุปแบบอุปนัย คือการนำข้อมูลที่ได้จากหลากหลายแหล่งมาสังเคราะห์ หรือสรุปเป็นแนวคิดของตนเอง และการสรุปแบบนิรนัยคือการวางแผนในการนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 นักเรียนจะต้องมีทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ซึ่งครูสามารถแนะนำการใช้งานหรือเทคนิคเพิ่มเติมสอดแทรกในขั้นตอนต่างๆ หรืออาจใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ครูควรทำความเข้าใจกับนักเรียนในขั้นตอนต่างๆ ก่อน เนื่องจากทุกขั้นตอนมีความสำคัญที่จะส่งผลต่อทักษะการรู้สารสนเทศและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

1.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งต้องใช้เนื้อหาประกอบการเรียนการสอน ครูและนักเรียนสามารถเลือกเนื้อหาทั้งจากในส่วนของรายวิชาและเรื่องอื่นๆได้

1.4 ครูควรสร้างบรรยากาศให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระ กระตุ้นการใช้ความคิด ฝึกการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่ค้นพบอย่างมีเหตุผล อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่างๆ และให้นักเรียนได้ทบทวนการทำงาน ในช่วงท้ายของการเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวคิด Big Six เสริมกับขั้นตอนการสอนรูปแบบอื่น เช่น การสอนแบบร่วมมือ การใช้ผังความคิด เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการใช้แนวคิด Big Six ในรายวิชาหรือในระดับชั้นอื่นๆ โดยใช้เนื้อหาตามตัวชี้วัด เป็นหัวข้อในการปฏิบัติงาน และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาได้

2.3 ควรศึกษาการใช้แนวคิด Big Six ในการพัฒนาการคิดของนักเรียน ที่เป็นทักษะการคิดขั้นสูงรูปแบบอื่นๆด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
2. คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ คณมนุชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2548). **ทักษะการรู้สารสนเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 3**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
3. ทิศนา ขัมมณีนี และคณะ. (2544). **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
4. ธนู บุญญานวัตร. (2554). **ความรู้ เรื่องการสารสนเทศ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://tanoo.wordpress.com/?s=Big+6+Skills+Model>. (วันที่ ค้นข้อมูล : 17 พฤษภาคม 2560).
5. บรรจง อมรชีวิน. (2556). **Critical Thinking การคิดอย่างมีวิจารณญาณ**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
6. เล็ก พงษ์สมศรีไทย. (2555). การสอนกระบวนการคิดทฤษฎีและการนำไปใช้ โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนาธิป พรกุล อดีตอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพิมพ์ ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2554. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**, 2 (2), 89-93
7. American Library Association. (1998). **Information literacy standards for student learning**. Washington, DC: Author. [Online]. from : www.schoolnet.org.za/conference/sessions/ks/pbl/.../PBL_References.pdf. (Retrieved : 8 june 2017).
8. Candy, P., Crebert, G., & O'Leary, J. (1994). **Developing lifelong learners through undergraduate education**. Canberra: AGPS. Classroom. Dissertation Abstracts International. 59(9) : 3336-A. Conceptual foundation, structure, and development. (2nd ed.). New York:
9. Eisenberg, M. B. & Berkowitz, R. E. (1999). **Technology as a Tool: Application in a Big6 Context** [Online]. from : <http://www.big6.com/showarticle.php?id=144>. (Retrieved : 8 june 2017).
10. Ennis, Robert H. (1985). A Logical Basic for Measuring Critical Thinking Skills. **Journal of Education Leadership**. 43 (October, 1985), 45-48.
11. Ennis, R. H. and Millman, J. (1985). **Cornell critical thinking test, level X**. Pacific Grove CA: Midwest Publications.
12. Langford. (1998). **Information Literacy: A Clarification**. [Online]. from : <http://www.fno.org/sept98/clarify.html>. (Retrieved : 8 june 2017).
13. Norris, S. P. & Ennis, R. H. (1989). **Evaluating critical thinking**. Pacific Grove, CA:Midwest.

การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายทันยุค

Nursing care update in patients with end stage renal disease

สุจิตรา ลิ้มอำนวยลาภ¹

บทนำ

โรคไตเรื้อรัง (chronic kidney disease: CKD) เป็นภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง จัดเป็นโรคเรื้อรังที่เป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขระดับโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย มีการดำเนินของโรคไปสู่โรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย (end stage renal disease: ESRD) มักมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ผู้ป่วยกลุ่มนี้มีคุณภาพชีวิตต่ำและมีอัตราการเสียชีวิตสูงเมื่อเทียบกับผู้ป่วยโรคเรื้อรังอื่น มีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาผู้ป่วยกลุ่มนี้มีมูลค่าสูงมาก โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่ระยะสุดท้ายที่ต้องรักษาด้วยบำบัดทดแทนไต (renal replacement therapy: RRT) ในปี 2560 ประเทศไทยต้องใช้งบประมาณการบำบัดทดแทนไตเป็นจำนวน 17,000 ล้านบาท

จากการศึกษาของสมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย ปี 2552 (ประเสริฐ ธนกิจจารุ, 2555) พบว่า มีความชุกโรคไตเรื้อรังระยะที่ 1 ถึงระยะที่ 5 มีร้อยละ 17.5 ของประชากร (โดยมีผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 1 และ 2 มีจำนวน 3.5 ล้านคน และในระยะที่ 3 ขึ้นไปมีจำนวน 3.4 ล้านคน รวมทั้งหมด 7 ล้านคน) มีการกระจายมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 23.9 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ พบร้อยละ 23.9 และ 22.2 ตามลำดับ ส่วนภาคกลางและภาคใต้ พบเท่ากันคือ ร้อยละ 13 มีผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายได้รับการบำบัดทดแทนไต จำนวน 70,000 คน และมีผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้นปีละประมาณ 16,000 คนต่อปี (ประเสริฐ ธนกิจจารุ, 2555) จากข้อมูลดังกล่าวกระทรวงสาธารณสุขได้มีการกำหนดแผนพัฒนาระบบบริการ (service planning) โดยกำหนดให้มีการจัดบริการคลินิกโรคไต (CKD clinic) คือ 1) การป้องกัน 2) การตรวจคัดกรอง 3) การชะลอการเสื่อมหน้าที่ของไต และ 4) การเตรียมผู้ป่วยเพื่อเข้าสู่การบำบัดทดแทนไต (ประเสริฐ ธนกิจจารุ, 2555)

ในบทความนี้จะมุ่งเน้นถึงบทบาทพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังทั้ง 5 ระยะ เนื่องจากพยาบาลเป็นหนึ่งในบุคลากรในทีมสหวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง ตั้งแต่การป้องกัน การตรวจคัดกรอง

การชะลอการเสื่อมหน้าที่ของไต การดูแลผู้ป่วยที่เข้าบำบัดทดแทนไต และการดูแลผู้ป่วยที่รับการรักษาแบบประคับประคอง (palliative care) ซึ่งเป็นทางเลือกอีกทางที่ผู้ป่วยบางกลุ่มที่ปฏิเสธการบำบัดทดแทนไตหรือกลุ่มผู้สูงอายุ ร่วมกับมีโรคร่วมหลายโรค และกลุ่มที่ขอหยุดการบำบัดทดแทนไตเนื่องจากทนต่อการรักษาไม่ได้ อาการทรุดลง เป็นต้น

ความรู้เกี่ยวกับโรคไตเรื้อรังและการรักษาโรคไตเรื้อรัง

1. โรคไตเรื้อรังในประเทศไทย มักมีสาเหตุมาจากโรคเบาหวาน (ร้อยละ 37) ความดันโลหิตสูง (ร้อยละ 26.6) โรคจากการอุดกั้นทางเดินปัสสาวะ (ร้อยละ 4.3) และโรคหลอดเลือดฝอยไตอักเสบ (ร้อยละ 2.4) นอกจากนี้ อาจจะมาเหตุจากโรคไตอักเสบเรื้อรังจากการติดเชื้อโรคเกาส์ โรคถุงน้ำในไตที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม เช่น polycystic kidney (ประเสริฐ ธนกิจจารุ, 2555)

2. ความหมายของโรคไตเรื้อรัง หมายถึง การที่ไตมีความผิดปกติทางด้านโครงสร้างหรือการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งมานานกว่า 3 เดือน ดังนี้ (พงศธร คชเสนี และเกรียง ตั้งสง่า, 2559)

1. มีหลักฐานที่แสดงถึงการที่ไตถูกทำลาย (kidney damage) ได้แก่

- 1.1 มีภาวะโปรตีนในปัสสาวะ
- 1.2 มีความผิดปกติทางปัสสาวะ เช่น มีปัสสาวะเป็นเลือด
- 1.3 มีความผิดปกติของสารอิเล็กโตรไลต์ที่มีสาเหตุจาก tubular disorders
- 1.4 มีความผิดปกติจากการตรวจทาง histopathology
- 1.5 ตรวจพบความผิดปกติทางโครงสร้างจากการตรวจรังสีวิทยา
- 1.6 มีประวัติได้รับการปลูกถ่ายไต (kidney transplantation)

¹อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

3. การแบ่งระยะของโรคไตเรื้อรัง มูลนิธิโรคไตแห่งสหรัฐอเมริกาได้แบ่งระดับความรุนแรงของโรคไตเรื้อรังออกเป็น 5 ระยะตามระดับอัตราการกรองของเสียทางไต และ kidney disease outcome quality initiative (K/DOQI) ได้กำหนดแนวทางในการดูแลรักษาตามระยะของโรคไตเรื้อรัง (national kidney foundation, 2002, Redmond A. and McClelland H 2006, ประเชษฐ์, เรืองกาญจนเศรษฐ์ 2555)

ระยะที่ 1 เป็นระยะของโรคไตเรื้อรังที่มีพยาธิสภาพที่ไตเล็กน้อย ร่วมกับมีอัตราการกรองของไตเป็นปกติหรือเพิ่มขึ้น (≥ 90 มล./นาที/1.73 ม²) โดยที่ไตทำหน้าที่ปกติยังไม่มีอาการของโรคไต ฉะนั้นระยะนี้ควรหาสาเหตุและรักษาสาเหตุทางโรคไตเรื้อรัง เป็นการชะลอการดำเนินของโรคโดยการควบคุมความดันโลหิต ลดปัจจัยเสี่ยงโรคหัวใจและหลอดเลือด ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดและลดภาวะโปรตีนในปัสสาวะ

ระยะที่ 2 เป็นระยะของโรคไตเรื้อรังที่มีหน้าที่การทำงานของไตลดลงเล็กน้อย พบว่า มีอัตราการกรองของไตลดลง (60-89 มล./นาที/1.73 ม²) หน่วยการกรองของไตถูกทำลาย อาจตรวจพบของเสียในเลือด ควรติดตามการทำงานของไตและให้การดูแลรักษาเช่นเดียวกับระยะที่ 1 เพื่อเป็นการชะลอความเสื่อมของไต

ระยะที่ 3 เป็นระยะของโรคไตเรื้อรัง ที่มีหน้าที่การทำงานของไตลดลงปานกลาง พบว่า มีอัตราการกรองของไตลดลงอย่างต่อเนื่อง (30-59 มล./นาที/1.73 ม²) หน่วยการกรองของไตถูกทำลายอย่างต่อเนื่องจนไม่สามารถจัดการของเสีย ขับสารน้ำและควบคุมความสมดุลกรด-ด่างได้ ระยะนี้จึงต้องจำกัดสารอาหารโปรตีนและเกลือแร่ ต้องระวังและรักษาภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้น

ระยะที่ 4 เป็นระยะของโรคไตเรื้อรังที่มีหน้าที่การทำงานของไตลดลงอย่างมาก พบว่า มีอัตราการกรองของไตลดลงอย่างมาก (15-29 มล./นาที/1.73 ม²) ระยะนี้เป็นระยะที่เริ่มให้คำแนะนำผู้ป่วยรักษาด้วยการบำบัดทดแทนไต

ระยะที่ 5 เป็นระยะของโรคไตเรื้อรังที่มีหน้าที่การทำงานของไตลดลงอย่างมาก พบว่า มีอัตราการกรองของไตเหลือน้อยกว่า 15 มล./นาที/1.73 ม² เป็นระยะสุดท้ายที่ต้องเริ่มให้การรักษาดูแลด้วยการบำบัดทดแทนไต รวมทั้งต้องรักษาภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคหัวใจและหลอดเลือด

4. การดูแลรักษาโรคไตเรื้อรัง ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะเริ่มแรกจะมีการป้องกันและชะลอการเสื่อมของ

ไต เพื่อเป็นการป้องกันหรือชะลอการเสื่อมของไตให้ไตเข้าสู่ระยะสุดท้าย แต่เมื่อโรคไตเรื้อรังเข้าสู่ระยะสุดท้ายแล้วมีแนวทางในการรักษาผู้ป่วย 4 ทางเลือก ดังนี้

1. การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (hemodialysis) หมายถึง เป็นการใช้เครื่องไตเทียม เพื่อทดแทนการทำงานของไตในการบำบัดของเสีย และสารน้ำที่ไม่ต้องการออกจากร่างกาย โดยจะซึมผ่านผนังกั้นที่สังเคราะห์ขึ้น (dialysate membrane) ที่กั้นระหว่างเลือดกับน้ำยาล้างไต (ดรุณี จันทรเลิศฤทธิ์, 2556) โดยต้องมีการเตรียมทวารหลอดเลือด (vascular access) นิยมทำทวารหลอดเลือดถาวร (permanent vascular access) คือ arteriovenous fistular : AVF การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมทำสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ๆ ละ 4-5 ชั่วโมง

2. การล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง (continuous ambulatory dialysis: CAPD) หมายถึง การใส่น้ำยาล้างไตเข้าทางสายล้างช่องท้อง (peritoneal access หรือสาย tenckhoff) ผิงเข้าไปในช่องท้อง แล้วค้างไว้ 4-6 ชั่วโมง เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนของเสียระหว่างน้ำยากับเยื่อช่องท้อง แล้วปล่อยน้ำยาออกทางช่องท้อง ทำอย่างต่อเนื่อง โดยเปลี่ยนน้ำยา 4-6 วงจรต่อวัน (กำหนดเวลาเข้ากลางวัน เย็นและก่อนนอน)

3. การผ่าตัดปลูกถ่ายไต (kidney transplantation) หมายถึง การผ่าตัดเพื่อนำไตที่ได้รับบริจาคไปปลูกได้ผนังหน้าท้องบริเวณเชิงกรานของผู้รับไต โดยมีการต่อหลอดเลือดแดงและหลอดเลือดดำของผู้รับไตเข้ากับหลอดเลือดแดงและหลอดเลือดดำของผู้รับไตตามลำดับ และต่อท่อปัสสาวะจากไตที่ได้รับบริจาคเข้ากับกระเพาะปัสสาวะของผู้รับไต ตำแหน่งของไตที่ปลูกถ่ายนั้นจะอยู่บริเวณท้องน้อย คือ iliac fossa ในชั้น retro peritoneum โดยวางไว้อยู่บน psoas muscle หรือ paraspinal space ก่อนที่ผู้ป่วยจะได้รับการผ่าตัดปลูกถ่ายไตนั้น ผู้ป่วยจะต้องได้รับการประเมินภาวะสุขภาพด้านร่างกายและจิตสังคม

4. การดูแลรักษาแบบประคับประคอง (palliative care) (เป็นอีกทางเลือกของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย) หมายถึง แนวทางการดูแลที่เป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตด้วยการป้องกัน และบรรเทาอาการทุกข์ทรมาน โดยการประเมินและการรักษาอาการปวด และปัญหาอื่น ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตสังคม และจิตวิญญาณ มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการคือ 1) บรรเทาอาการทุกข์ทรมานจากโรค 2) ดูแลแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตสังคม จิตวิญญาณ 3) การดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยและครอบครัวให้เผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ป่วยมีคุณภาพ

ชีวิตที่ดี (good death) หมายถึง ไม่มีความเจ็บปวดตายอย่างสงบ อยู่ใกล้ชิดบุคคลที่รัก และเป็นผู้เลือกสถานที่ตาย (Nobble, H. 2008)

การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง ได้แบ่งออกเป็น 1) การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะเริ่มต้น 2) การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการบำบัดทดแทนไต และ 3) การพยาบาลแบบประคับ ประคอง ดังนี้

1. การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะเริ่มต้น พยาบาลมีบทบาทในการชะลอการเสื่อมหน้าที่ของไตจากการศึกษาความชุกของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังใน พ.ศ. 2552 พบว่า ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 1 และ 2 มีประมาณ 3.5 ล้านคน ((พงศธร คชเสนี และเกรียง ตั้งสง่า, 2559) เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีสาเหตุจาก โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน โรคภูมิแพ้ตนเอง โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคติดเชื้อทางเดินปัสสาวะซ้ำหลายครั้ง ได้รับสารพิษหรือยาที่ทำลายไตและโรคนี้ในไต เป็นต้น ควรได้รับการป้องกันโดยการควบคุมรักษาโรค เช่น เบาหวาน ความดันโลหิต รวมทั้งเฝ้าระวังโรคเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคดำเนินเข้าสู่โรคไตเรื้อรังระยะที่ 2 และ 3 พยาบาลเป็นบุคลากรในทีมสุขภาพที่ปฏิบัติงานทั้งในชุมชน และโรงพยาบาลต่าง ๆ จึงมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลประชาชนทั้งกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่เป็นโรคเรื้อรังระยะ 1, 2, และ 3 ทำหน้าที่ในการป้องกัน การตรวจคัดกรอง และการชะลอการเสื่อมหน้าที่ของไตร่วมกับแพทย์และทีมสุขภาพ ดังนี้

1. การตรวจคัดกรอง ในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูง ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่นำไปสู่โรคไตเรื้อรัง ผู้ป่วยควรได้รับการตรวจคัดกรองหาโปรตีนในปัสสาวะ และเจาะเลือดหาระดับ creatinin และหาค่า eGFR (estimate: GFR) อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ส่วนผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ให้ตรวจหาระดับ creatinin และ eGFR อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร่วมกับการให้ผู้ป่วยจัดการตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต (life style modification) เช่น การลดการบริโภคเกลือโซเดียม ควบคุมน้ำหนัก ออกกำลังกาย งดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และงดสูบบุหรี่ (ถ้าสูบ)

2. การชะลอการเสื่อมหน้าที่ของไต มีเป้าหมายสำคัญคือ การป้องกันไม่ให้เกิดเสื่อมมากขึ้น หรือมีหน้าที่ของไตเสื่อมลงในอัตราที่ช้าที่สุด พยาบาลที่ปฏิบัติงานเป็นผู้ให้ความรู้และคำปรึกษาเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตให้กับผู้ป่วย ร่วมกับ

การให้ความรู้ในการจัดการตนเองในการควบคุมโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และการควบคุมสมดุลกรด-ด่าง ร่วมกับแพทย์ โดยมีเป้าหมายให้มีอัตราการลดลงของ eGFR เฉลี่ยน้อยกว่า 4 มล./นาที่/1.73 ม² ต่อปี และอย่างน้อยร้อยละ 50 ของผู้ป่วยที่ติดตามการรักษาในคลินิกโรคไตเรื้อรัง ควรมีอัตราการลดลงของอัตราการกรองของเสียของไตตามเป้าหมาย (ประเสริฐ ธนกิจจารุ, 2555)

พยาบาลมีบทบาทในการให้ความรู้ สอนให้คำปรึกษา ให้กำลังใจเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถจัดการดูแลตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การควบคุมโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และการควบคุมสมดุลกรด-ด่าง ดังนี้

1. การลดการบริโภคเกลือโซเดียม ปกติไตสามารถขับโซเดียมส่วนเกินออกทางปัสสาวะ หากร่างกายได้รับปริมาณโซเดียมเกินอาจมีผลทำให้ความดันโลหิตสูง มีภาวะน้ำเกิน บวม น้ำท่วมปอด และอาจเกิดหัวใจล้มเหลวได้ ผู้ป่วยโรคไตควรจำกัดปริมาณโซเดียมไม่เกินวันละ 2,000 มิลลิกรัม ฉะนั้นผู้ป่วยควรได้รับคำแนะนำให้ลดปริมาณเกลือโซเดียมที่บริโภคน้อยลง ควรหลีกเลี่ยงอาหารและเครื่องปรุงที่มีปริมาณโซเดียมสูง ทั้งที่มีรสเค็มและไม่เค็ม มีการศึกษาพบว่า หากลดการบริโภคเกลือลงได้ถึง 1 กรัมต่อวันอย่างต่อเนื่อง จะลดความดันโลหิต systolic blood pressure ได้ถึง 1-3 มม.ปรอท หากบริโภคเกลือโซเดียมลดลงได้ถึง 3 กรัมต่อวันอย่างต่อเนื่อง จะลดความดันโลหิต systolic blood pressure ได้ถึง 3-9 มม.ปรอท (เกรียง ตั้งสง่า, 2554)

2. การเพิ่มปริมาณผักและผลไม้ ผู้ป่วยควรได้รับคำแนะนำการบริโภคผัก เนื่องจากมีเส้นใยอาหาร และมีปริมาณสารอาหารโปรตีนน้อย อีกทั้งยังลดระดับโคเลสเตอรอล การบริโภคผักมากจะช่วยลดการบริโภคสารอาหารโปรตีน แต่ควรระวังการบริโภคผักและผลไม้ที่มีโพตัสเซียมและซิเตรตสูง เช่น ฟักทอง หัวปลี หัวผักกาด ผักหวาน มะขามหวาน ส้ม ลำไยแห้ง แดงไทย เป็นต้น

3. การลดการบริโภคอาหารที่มีกรดไขมันอิ่มตัวสูง หรือที่มีโคเลสเตอรอลสูง เนื่องจากไขมันเป็นสารอาหารที่ให้พลังงานสูง ควรแนะนำให้ผู้ป่วยหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่มีกรดไขมันอิ่มตัวสูง เช่น น้ำมันมะพร้าว กะทิ น้ำมันปาล์ม ไขมันจากสัตว์ ซึ่งมีปริมาณโคเลสเตอรอลสูง เช่น มันหมู ไข่แดง หมูสามชั้น เป็ดย่าง ข้าวมันไก่ เป็นต้น

4. การควบคุมไม่ให้น้ำหนักเกิน ควรแนะนำให้ผู้ป่วยให้จัดการควบคุมน้ำหนัก โดยพิจารณาจากดัชนีมวลกาย ให้มีค่าใกล้เคียงปกติมากที่สุด (มีค่า 18.5-24.9

กก./ตารางเมตร) หากผู้ป่วยมีน้ำหนักเกิน ทำให้ยากต่อการควบคุมเบาหวานและความดันโลหิตสูง สำหรับการบริโภคสารอาหารโปรตีน เนื่องจากสารอาหารโปรตีนช่วยเสริมสร้างและซ่อมแซมส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ช่วยให้ร่างกายมีภูมิคุ้มกันต้านเชื้อโรค ควรแนะนำให้ผู้ป่วยได้รับสารอาหารโปรตีนเหมาะสมกับระยะของโรคไตเรื้อรังของผู้ป่วย เช่น ผู้ป่วยที่อยู่ในระยะที่ 3 ควรได้รับ 0.8-1.0 กรัม/กก./วัน และเน้นให้เป็นสารอาหารโปรตีนที่มีคุณภาพดี (high biological value) เนื่องจากมีกรดอะมิโนจำเป็นครบถ้วน เช่น ไข่ ปลา เนื้อหมู เป็นต้น

5. การออกกำลังกาย เป็นการช่วยให้ควบคุมน้ำหนัก และทำให้หัวใจและหลอดเลือดทำงานได้ดี และช่วยลดไขมัน ควรให้คำแนะนำให้ผู้ป่วยออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ โดยการเดินเร็ว อย่างน้อยวันละ 30 นาที สัปดาห์ละ 3 ครั้ง

6. การลดการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เนื่องจากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีผลต่อความดันโลหิต ฉะนั้น พยาบาลควรให้คำแนะนำให้ผู้ป่วยลดการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

7. การงดสูบบุหรี่ เนื่องจากการสูบบุหรี่ส่งเสริมให้เกิด atherosclerosis ได้ง่าย และเกิด peripheral vascular disease และ coronary artery disease เร็วขึ้น มีรายงานสนับสนุนว่าการสูบบุหรี่จำนวนมากอาจช่วยเร่งอัตราการเสื่อมของไตเรื้อรัง ดังนั้น ควรแนะนำให้ผู้ป่วยงดสูบบุหรี่โดยเด็ดขาด

8. การควบคุมระดับน้ำตาลในผู้ป่วยเบาหวาน ผู้ป่วยเบาหวานควรได้รับการดูแลด้านต่าง ๆ แบบองค์รวม เพื่อชะลอการเสื่อมของไตและลดความเสี่ยงในการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด (สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย, 2555) ดังนั้น พยาบาลควรให้คำแนะนำผู้ป่วยในการจัดการดังนี้

1) ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด โดยมีน้ำตาลสะสมในเลือด (HbA_{1c}) น้อยกว่าร้อยละ 7 และระดับน้ำตาลก่อนอาหาร (งดอาหารและน้ำอย่างน้อย 8 ชั่วโมง) 70-130 มก./ดล.

2) ควบคุมระดับความดันโลหิต น้อยกว่า 130/80 มม.ปรอท

3) ควบคุมอัลบูมินในปัสสาวะ น้อยกว่า 30 มก./วัน

4) การใช้ยาลดระดับน้ำตาล แพทย์จะพิจารณาจากระดับ serum creatinin เช่นไม่ใช้กลุ่ม

biguanide (metformin) ในผู้ป่วยที่มี serum creatinin มากกว่า 1.5 มก./ดล. เป็นต้น

5) ควบคุมการรับประทานอาหารจำพวกคาร์โบไฮเดรต

9. การควบคุมความดันโลหิต ควรแนะนำให้ผู้ป่วยจัดการดูแลตนเองในการควบคุมระดับความดันโลหิตไม่เกิน 130/80 มม.ปรอท โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิต ร่วมกับการใช้ยาลดความดันโลหิต ได้แก่ ยากลุ่ม angiotensin converting enzyme inhibitor: ACEI ให้สังเกตผลข้างเคียงคือ ไอแห้ง และระดับโพแทสเซียมในเลือดสูงกว่าปกติ แพทย์อาจพิจารณาเปลี่ยนใช้ยากลุ่ม angiotensin blocker: ARB แทน

10. การควบคุมสมดุลกรด-ด่างของร่างกาย ผู้ป่วยควรได้รับการควบคุมสมดุลกรด-ด่าง แม้ว่าผู้ป่วยยังไม่มีอาการหอบ แต่พบว่า serum bicarbonate ต่ำกว่าปกติ คือว่ามีภาวะเลือดเป็นกรด (metabolic acidosis) ซึ่งอาจมีผลเสียต่อร่างกาย เป็นการเร่งให้เกิดความเสื่อมของไตเร็วกว่าที่ควรอีกด้วย ผู้ป่วยควรได้รับ sodium bicarbonate ซึ่งเป็นด่างเพื่อรักษาระดับ serum bicarbonate ไม่ต่ำกว่า 23 mEq/L เป็นการควบคุมภาวะ metabolic acidosis ทำให้การเสื่อมของไตช้าลง

พยาบาลที่ปฏิบัติงานในชุมชนและโรงพยาบาลมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการป้องกันในประชากรที่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเป็นโรคไตเรื้อรัง รวมทั้งยังมีบทบาทหน้าที่ในการชะลอการเสื่อมของหน้าที่ของไต โดยที่พยาบาลทำหน้าที่ในการสอน ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ป่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิต และร่วมกับแพทย์ในการดูแลให้ผู้ป่วยจัดการตนเองในการควบคุมระดับน้ำตาล ความดันโลหิตและการควบคุมกรด-ด่าง

2. การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่รักษาด้วยการบำบัดทดแทนไต

ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย ไตถูกทำลายมีอัตราการกรองทางไตน้อยกว่า 15 มล./นาที/1.73 ม² ทำให้มีของเสีย เกลือแร่และน้ำสะสมในร่างกายมาก ทำให้มีอาการอ่อนเพลีย เหนื่อยล้า เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ชีต น้ำหนักลดลง บวม น้ำ วิดกกังวล ซึมเศร้า ความสามารถในการทำงานลดลง แม้ได้รับการรักษาด้วยยา และการควบคุมสมดุลกรด-ด่างยังไม่เพียงพอ อีกทั้งยังมีภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงตามมาอาจจนถึงแก่ชีวิต ดังนั้น ผู้ป่วยจึงจำเป็นต้องได้รับการเตรียมตัวทั้งด้านร่างกาย จิต

สังคม โดยการให้คำแนะนำ สอน และคำปรึกษาในเรื่องการบำบัดทดแทนไต เมื่อผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังเข้าสู่ระยะที่ 4

การบำบัดทดแทนไตมีการรักษา 3 อย่าง คือ การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม การล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง และการผ่าตัดปลูกถ่ายไต ต่อไปนี้จะกล่าวถึงบทบาทพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการบำบัดทดแทนไตในแต่ละวิธีพอสังเขป ดังนี้

1. บทบาทพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม มีดังนี้ (ปันแก้ว กล้ายประยงค์, 2558)

1) การดูแลผู้ป่วยก่อน ระหว่าง และหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม คือ 1) ประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วยทั้งร่างกายและจิตใจ 2) วางแผนการฟอกเลือดให้มีประสิทธิภาพตามแผนการรักษา 3) ดูแลให้ได้รับความปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนจากการฟอกเลือด 4) ดูแลป้องกันและแก้ไขความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเครื่องไตเทียม และวงจรไตเทียม 5) ดูแลให้มีความสุขสบาย

2) บทบาทในการดูแลทวารหลอดเลือดที่ใช้ฟอกเลือดชนิดถาวร (permanent vascular access) มี 2 ชนิดคือ arteriovenous fistula: AVF และ arteriovenous graft: AVG มีวัตถุประสงค์การดูแลดังนี้ 1) ดูแลเพื่อยืดอายุการใช้งานของ vascular access 2) ป้องกันและเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อน 3) แก้ไขปัญหาให้ถูกต้องเมื่อเกิดภาวะแทรกซ้อน 4) ดูแลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการฟอกเลือดได้อย่างเพียงพอ 5) ให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยในการดูแล

3) บทบาทพยาบาลในการให้สุขศึกษาผู้ป่วยที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม มีดังนี้ 1) ให้ความรู้ผู้ป่วยเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวอย่างถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินโรค 2) ดูแลภาวะแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้น 3) ดูแลสิทธิการรักษาของผู้ป่วย

2. บทบาทพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง พยาบาลมีบทบาท ดังนี้

1) ให้คำปรึกษาในการเลือกวิธีการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง

2) ไปเยี่ยมบ้านผู้ป่วย ก่อนล้างไตทางช่องท้องเพื่อให้คำแนะนำในการเลือกและจัดเตรียมสถานที่ล้างไตที่บ้าน

3) เตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดวางสาย tenckhoff และให้การดูแลหลังวางสาย

4) ฝึกอบรมผู้ป่วยในการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่องเป็นเวลา 4 วัน ประกอบด้วยเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับโรคไต หลักการล้างไต หลักการของการปราศจากเชื้อ การติดเชื้อทางช่องท้อง สาธิต/ฝึกปฏิบัติการล้างมือ การเตรียมสถานที่ การล้างไตทางช่องท้อง การทำแผลและการดูแล exit site การดูแลทำความสะอาดร่างกาย การออกกำลังกาย อาการของภาวะแทรกซ้อนของการล้างไตทางช่องท้อง (การติดเชื้อในเยื่อช่องท้อง)

5) การเปลี่ยนน้ำยาละลายต่าง ๆ (ระบบ manual, ใช้เครื่อง)

6) การประเมินและดูแลแผล exit cite

7) การเยี่ยมบ้านผู้ป่วยล้างไตทางช่องท้อง

3. บทบาทพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดปลูกถ่ายไต พยาบาลมีบทบาท ดังนี้

1) การเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด มีดังนี้ 1) มีการเตรียมด้านร่างกาย ประเมินภาวะสุขภาพ และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ 2) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการผ่าตัด การปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัด 3) การเตรียมทางด้านจิตใจ สังคม

2) การดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัด เป็น การดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดภาวะวิกฤตหรือลดความรุนแรง เช่น การดูแลให้ได้รับออกซิเจนอย่างเพียงพอ ภาวะสมดุลกรด-ด่าง การติดเชื้อ การป้องกันการปฏิเสธไต และการดูแลด้านจิตสังคม และการดูแลผู้ป่วยได้รับยากดภูมิคุ้มกัน

การบำบัดทดแทนไตแต่ละวิธี มีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งต้องใช้งบประมาณของรัฐบาลในปี 2560 17,000 ล้านบาท รวมทั้งผู้ป่วยมีความทุกข์ทรมานจากอาการของโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายกับการรักษา ดังนั้น บทบาทพยาบาลจึงมีความสำคัญในการเตรียมตัวด้านร่างกาย จิตสังคมและครอบครัวก่อนเข้าการบำบัดทดแทนไต รวมทั้ง การดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องที่จะดูแลให้ผู้ป่วยและครอบครัวอยู่ร่วมกับโรคกับการรักษาอย่างมีคุณภาพชีวิต

3. การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่รักษาแบบประคับประคอง

การรักษาแบบประคับประคองเป็นทางเลือกหนึ่งของการบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย ที่มุ่งเน้นการดูแลรักษาอาการและความไม่สุขสบายจากโรค เหมาะสำหรับผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย

ที่ปฏิเสธการบำบัดทดแทนไตและผู้ป่วยที่เคยรักษาด้วยการบำบัดทดแทนไตแล้วมีภาวะแทรกซ้อน หรือผู้ป่วยสูงอายุที่มีโรคร่วมหลายโรค เป็นต้น ก่อนอื่นมาทำความเข้าใจการรักษาระดับประคับประคองในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง (renal palliative care) และกลุ่มผู้ป่วยที่เหมาะสมสำหรับเข้ารับการรักษาแบบประคับประคอง ดังนี้

renal palliative care (พรรณธิพา ต้นสวรรค์ และทวี ศิริวงศ์, 2559) หรือ comprehensive conservative care หมายถึง การรักษาผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย โดยไม่ได้ทำการบำบัดทดแทนไต แต่ยังคงให้การดูแลรักษาในด้านอื่น ๆ เช่นเดียวกับผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังทั่วไป เช่น การควบคุมสมดุลน้ำ รักษาภาวะซีด ควบคุมสมดุลกรด-ด่าง ควบคุมความดันโลหิต การรักษาระดับแคลเซียมและฟอสเฟตในเลือด ควบคุมการบริโภคสารอาหารโปรตีน รวมทั้งการดูแลรักษาอาการอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในผู้ป่วยแต่ละคน เพื่อให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด หากผู้ป่วยและครอบครัวเลือกการรักษาด้วยวิธีประคับประคอง จึงควรมีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้ป่วยพร้อมญาติ กับแพทย์และพยาบาล

กลุ่มผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่เหมาะสมและพิจารณาให้การรักษาแบบประคับประคองประกอบด้วยผู้ป่วย 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ปฏิเสธไม่ขอรับการบำบัดทดแทนไต แต่ยืนยันที่จะรักษาด้วยวิธีนี้ โดยผู้ป่วยและครอบครัวต้องผ่านกระบวนการวางแผนดูแลล่วงหน้า (advance care planning)
2. กลุ่มผู้ป่วยสูงอายุที่มีโรคร่วมหลายโรค และเป็นโรคที่ผู้ป่วยต้องพึ่งพาผู้อื่นในการทำกิจวัตรประจำวัน หรือเป็นโรคอื่น ๆ ที่อยู่ในระยะสุดท้าย
3. กลุ่มผู้ป่วยที่เลือกด้วยบำบัดทดแทนไตรักษาไปช่วงเวลาหนึ่งแล้ว ผู้ป่วยมีอาการทรุดลงหรือไม่ทนต่อการรักษาหรือเกิดภาวะแทรกซ้อนซึ่งไม่สามารถรักษาหรือแก้ไขสาเหตุนั้นได้ และมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนมารักษาแบบประคับประคอง

จากการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่รักษาแบบประคับประคอง ผู้ป่วยมีอายุเฉลี่ย 6.3 เดือน สำหรับผู้ป่วยที่เคยบำบัดทดแทนทางไตแล้วหยุดรักษาพบว่า ผู้ป่วยมีอายุเฉลี่ย 8 วัน (Wang, D. 2011)

การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการดูแลรักษาแบบประคับประคอง

การดูแลรักษาแบบประคับประคองในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย แบ่งการดูแลรักษาเป็น 4 ขั้นตอน พยาบาลมีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน (Wang, D. 2011; พรรณธิพา ต้นสวรรค์ และทวี ศิริวงศ์, 2559) ดังนี้

1. การวางแผนการดูแลล่วงหน้า (advance care planning: ACP)

เป็นกระบวนการสื่อสารและพูดคุยระหว่างผู้ป่วย ครอบครัว หรือญาติ (ผู้มีอำนาจตัดสินใจ) กับแพทย์ พยาบาลและบุคคลอื่นในสาขาวิชาชีพ ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อ 1) เตรียมความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความตายที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วย 2) มีแนวทางในการดูแลรักษาในทิศทางเดียวกัน 3) เป็นการช่วยให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ผู้ป่วยต้องการ 4) ช่วยบรรเทาความทุกข์ของผู้ป่วยและญาติ

การวางแผนล่วงหน้า อาจทำได้ด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร แต่ในทางปฏิบัติและกฎหมายมักทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือทำเป็นหนังสือแสดงเจตนาของผู้ป่วย การทำการวางแผนการดูแลล่วงหน้าควรยึดความต้องการของผู้ป่วยและครอบครัวเป็นสำคัญ ซึ่งแพทย์หรือพยาบาลจะถูกกำหนดตัวจะต้องเป็นผู้อธิบายตัวโรค สิ่งที่จะเกิดขึ้น พยากรณ์โรค ระยะเวลา การมีชีวิตรอดไม่ได้รับการรักษาและให้อภิปรายถึงแนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วย หากผู้ป่วยเลือกการรักษาแบบประคับประคอง โดยเน้นสิ่งสำคัญคือ การรักษาเพื่อลดอาการทุกข์ทรมาน และทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดก่อนจะเสียชีวิต

2. การจัดการกับอาการ (symptom management)

เมื่อผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายมีการดำเนินโรคเข้าสู่อัตราการกรองไตต่ำกว่า 10มล/นาที่/1.73ม² ผู้ป่วยมักมีอาการและอาการแสดงของโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายชัดเจน มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตได้แก่ อาการเบื่ออาหาร เหนื่อย เหนื่อย ภาวะบวม ปวดตามร่างกาย คัน ภาวะซีด การแก้ไขควรได้รับการแก้ไขอาการและอาการแสดงที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานอย่างเหมาะสม โดยหวังผลเพียงบรรเทาอาการระยะสั้น จะช่วย

ให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นในช่วงสุดท้ายของชีวิต ดังมีรายละเอียดในการจัดการดูแลกับอาการ ดังนี้

1. การจำกัดการบริโภคโปรตีน ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับสารอาหารโปรตีนประมาณ 0.6-0.8 กรัม/กก./วัน

2. การควบคุมความดันโลหิต ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับยาลดความดันโลหิต เป็นการช่วยป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นจากความดันโลหิตสูง

3. การจัดการกับภาวะซีด ดูแลให้ผู้ป่วยให้ได้รับยา erythropoiesis stimulating agent (ESA) และยาธาตุเหล็กทดแทน หรือดูแลให้ได้รับเลือด เป็นการลดภาวะซีด จะช่วยลดอาการอ่อนเพลีย ไม่มีแรง เป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิต (Noble, 2008)

4. การจัดการกับฟอสเฟตในเลือดสูง ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับยาลดการดูดซึมฟอสเฟต (phosphate binder) และวิตามินดี

5. อาการปวด เป็นอาการที่พบบ่อยและสำคัญ ผู้ป่วยจะมีอาการปวดมากโดยเฉพาะ 1 เดือนก่อนเสียชีวิต ทำให้ผู้ป่วยทุกข์ทรมานมาก มีสาเหตุจากผลของโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายต่อกระดูก ผู้ป่วยจะมีอาการปวดระดับปานกลางถึงมาก ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับยา acetaminophen หรือถ้าไม่ได้ผลอาจจะต้องให้ยาในกลุ่ม opioids (tramol, fentanyl, และ methadone)

6. อาการเหนื่อย อ่อนเพลีย ไม่มีแรง เป็นอาการที่พบได้บ่อยในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย มีสาเหตุมาจากภาวะซีด ซึมเศร้า นอนไม่หลับ ภาวะทุพโภชนา การจัดการที่สาเหตุโดยเฉพาะภาวะซีด

7. อาการเบื่ออาหาร คลื่นไส้และอาเจียน ผู้ป่วยควรได้รับการจัดการแก้ไขภาวะเลือดเป็นกรด และดูแลให้ยาลดอาเจียน

8. อาการคันเป็นอาการที่พบได้บ่อยและรบกวนผู้ป่วย มีสาเหตุเกิดจากภาวะยูรีเมีย hyperparathyroidism และ hyperphosphatemia calcium phosphate deposit ที่บริเวณผิวหนังและภาวะซีดจากการขาดเหล็ก ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับฮอร์โมนพาราไธรอยด์ แคลเซียม ฟอสฟอรัส ร่วมกับยาทาผิวเพิ่มความชุ่มชื้น ถ้าอาการไม่ดีขึ้นอาจจะต้องให้ยาแก้แพ้ (anti-histamine)

9. ภาวะซึมเศร้าและภาวะวิตกกังวล ภาวะนี้เกิดจากโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย ส่งผลให้การทำหน้าที่ของร่างกายลดลง ควรดูแลให้ผู้ป่วยได้ออกกำลังกาย พูดคุยกับผู้ป่วย/ครอบครัว หรืออาจจะต้องปรึกษาจิตแพทย์ร่วมดูแล

3. การดูแลผู้ป่วยด้านจิตใจและจิตวิญญาณ (psychological care and spiritual care)

เป็นส่วนสำคัญที่ผู้ป่วยควรได้รับการดูแล การรับฟังความต้องการของผู้ป่วยและญาติ โดยพยาบาลควรมีทักษะในการฟัง สังเกต เข้าใจ เอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจและปลอบโยนผู้ป่วย รวมทั้งต้องใช้เวลาเข้าเยี่ยมเยียนผู้ป่วยสม่ำเสมอ และคอยดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้ป่วยผ่านพ้นวิกฤตด้วยดี

4. การดูแลผู้ป่วยและครอบครัวระยะสุดท้าย (terminal care)

เป็นการดูแลผู้ป่วยและครอบครัวระยะสุดท้ายของชีวิต ระยะใกล้ตายและเสียชีวิต รวมทั้งการให้การดูแลครอบครัวภายหลังผู้ป่วยเสียชีวิต พยาบาลควรให้การดูแลแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และจิตวิญญาณ โดยให้การดูแลจัดการบรรเทาความทุกข์ทรมาน ให้ความสุขสบายทางร่างกาย ช่วยเหลือผู้ป่วยทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณ โดยจัดหาสิ่งของหรือผู้นำทางศาสนาตามความเชื่อศรัทธาของผู้ป่วย พร้อมทั้งดูแลครอบครัวให้คลายความโศกเศร้า

การดูแลรักษาแบบประคับประคอง เป็นทางเลือกหนึ่งของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย ที่ไม่ประสงค์จะรักษาด้วยการบำบัดทดแทนไต ผู้ป่วยและครอบครัวต้องเข้าร่วมการวางแผนการดูแลล่วงหน้ากับทีมสหวิชาชีพ เพื่อทำหนังสือแสดงเจตนาของผู้ป่วย บทบาทพยาบาลในการดูแลรักษาแบบประคับประคองต้องร่วมวางแผนในการดูแลรักษาล่วงหน้า การจัดการกับอาการต่าง ๆ ที่เป็นผลจากพยาธิสภาพของโรครวมทั้งการดูแลด้านจิตใจ จิตวิญญาณ และให้การดูแลผู้ป่วยและครอบครัวระยะสุดท้าย และตายอย่างมีศักดิ์ศรี

บทสรุป

การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายดังกล่าวข้างต้น พยาบาลมีบทบาทในการดูแลประชากรกลุ่มเสี่ยงที่จะมีโอกาสเป็นโรคไตเรื้อรัง สำหรับในกลุ่มที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะเริ่มต้น พยาบาลมีบทบาทเป็นผู้สอนให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาให้กับผู้ป่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิต และร่วมกับแพทย์ในการควบคุมภาวะต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้ไตเสื่อมช้าลง เช่น การควบคุมความดันโลหิต ระดับน้ำตาลในเลือด การควบคุมสมดุลกรด-ด่าง เป็นต้น สำหรับผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังเข้าสู่ระยะสุดท้าย พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 4 เพื่อเข้าทางเลือกในการรักษาว่าจะเลือก

ด้วยการบำบัดทดแทนไต หรือรักษาแบบประคับประคอง เมื่อผู้ป่วยเลือกการรักษาแบบใดแบบหนึ่ง พยาบาลก็ต้องให้การดูแลต่อเนื่องตลอดการรักษา สำหรับการรักษาด้วยการปลูกถ่ายไต ถ้าผู้ป่วยอยู่ในเกณฑ์ที่รักษาด้วยวิธีนี้ได้ ผู้ป่วยสามารถสมัครเข้าอยู่ในโครงการปลูกถ่ายไตได้

เอกสารอ้างอิง

- เกรียง ตั้งสง่า. (2554). **โรคไตเรื้อรัง ใน สมชาย เอี่ยมอ่อง และคณะ (บรรณาธิการ) Textbook of nephrology**. พิมพ์ครั้งที่ 1 (หน้า 1911-1924). กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น.
- ดร.ณิ จันทรเลิศฤทธิ์. (2556). การพยาบาลผู้ป่วยฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ในสุจิตรา ลิมอำนวยลาภ และคณะ (บรรณาธิการ) **การปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยผู้ใหญ่ระยะวิกฤต** พิมพ์ครั้งที่ 8 (หน้า 233-250). ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.
- ทวี ศิริวงศ์. (2555). **คู่มือการพยาบาลผู้ป่วยไตวายระยะสุดท้ายที่อยู่ในบัญชีรอไต**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประเชษฐ์ เรื่องกาญจน์เศรษฐ์. (2555). Chronic kidney disease. ใน บัญชา สิริพจน์ และคณะ (บรรณาธิการ) **Essential nephrology** (หน้า 375-399). กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.
- ประเสริฐ ธนกิจจารุ. (2555). Current situation of chronic kidney disease in Thailand (สถานการณ์ปัจจุบันของโรคไตเรื้อรังในประเทศไทย). **วารสารกรมการแพทย์ ฉบับเดือนกันยายน-ตุลาคม: 5-18**.
- ปิ่นแก้ว กล้ายประยงค์ และฉัตรสุดา เอื้อมานะพงษ์. (2558). **ข้อเสนอแนะการดูแลผู้ป่วยฟอกเลือดและผู้ป่วยล้างไตทางช่องท้อง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:กรุงเทพเวชสาร.
- พงศธร คชเสนี และเกรียง ตั้งสง่า. (2559). ระบาดวิทยาของโรคไตเรื้อรังและขอบข่ายของปัญหาในประเทศไทย: ความรุนแรงของโรคและผลกระทบทางเศรษฐกิจ ใน สุรศักดิ์ กันตชูเวสศิริ และคณะ (บรรณาธิการ) **ตำราโรคไตเรื้อรัง** (หน้า 4-25). กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- พรรณธิพา ต้นสวรรค์ และทวี ศิริวงศ์. (2559). การดูแลผู้ป่วยโรคไตระยะสุดท้ายด้วยวิธีประคับประคอง ใน ทวี ศิริวงศ์ (บรรณาธิการ) **คู่มือการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง: การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม/การรักษาแบบประคับประคอง** (หน้า 65-87). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทยและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2555). **คู่มือการจัดการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะเริ่มต้น**. กรุงเทพฯ: ยูเนียนอุลตราไวโอเล็ต.
- สุจิตรา ลิมอำนวยลาภ. (2559). การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตแบบประคับประคอง ใน ศิริรัตน์ อนุตระกูลชัย และชลธิศ พงศ์สกุล (บรรณาธิการ) **Quality Initiative in renal care** (หน้า 145 - 151). ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.
- อุบลรัตน์ ต้อยมาเมือง. (2559). การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตหลังผ่าตัดใหญ่ การปลูกถ่ายอวัยวะ: การผ่าตัดปลูกถ่ายไต ใน สุจิตรา ลิมอำนวยลาภ และชวนพิศ ทำนอง (บรรณาธิการ) พิมพ์ครั้งที่ 9 **การพยาบาลผู้ป่วยที่มีการเจ็บป่วยวิกฤต** (หน้า 101-139). ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ: สปสช. (2560). **คำแนะนำสำหรับการดูแลรักษาโรคไตเรื้อรังแบบองค์รวมชนิดประคับประคอง พ.ศ. 2560**. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น.
- Bonneq A. and Dauglas, B. (2014). Chronic kidney disease. In Ester Chang and Ananda Johnson. (eds). **Chronic illness and Disability: Principle for nursing practice** 2nd ed. (pp.424-444). St. Louis: Elsevier.
- Burrows-Hudson, S. (2005). Chronic kidney disease: An overview. **American Journal of Nursing**. 105(2): 40-50.
- Garvey, T.M. and Mc Carron, N.M. (2018). A nursing perspective of caring for the patients with end-stage renal disease **Saudi J. kidney disease Transpl**. 29(4): 755-765.

16. Helley, C. and Daley, J. (2014). In Esther, C. and Johnson, A., (eds) **Chronic Illness and Disability: Principle for nursing practice** (pp. 232-251) 2nd ed. St. Louis: Elsevier.
17. LaCharity, L. (2013). Care of patients with acute kidney injury and chronic kidney disease. In Donna, D.I. and Workman, M, Linda, (eds) **Medical-Surgical Nursing: Patients-Centered collaborative care** 7th ed (pp. 1537-1573). Cleveland, Ohio, Elsevier.
18. National kidney foundation. (2002). **Clinical Practice Guideline for chronic kidney disease: Evaluation, Classification, and Stratification. (Executive summary).** New York: Amger.
19. Noblle, H. (2008). Supportive and palliative care the patients with end-stage renal disease. **British Journal of Nursing.** 17(8): 498-504.
20. Redmond, A., and McClelland, H. (2006). Chronic kidney disease: risk factor, assessment and nursing care. **Nursing Standard.** 21(10): 46-55.
21. Wang, D. (2011). **Best Practice in palliative care for patients end stage renal disease.** Retrieved on August 5, 2016. From www.dal.cd/report:wang2011,11April 2011.
22. WHO, **Definition of palliative care.** Retrieved on August 5, 2016. From <http://www.int/cancer/palliative/definitive/en>.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิก ต่อความสามารถ
ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Effects of Learning Activities Management Using Synectics Model Supplement
with Graphic Organizers on Creative Writing Ability of Prathomsuksa 6 Students

รัตนาวลี ถียัง¹,
จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต²,
ชาติชาย ม่วงปทุม³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์ เสริมด้วยผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม แบบแผนการทดลองเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแบบวัดเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์ เสริมด้วยผังกราฟิก การดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมดจำนวน 18 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียวและการทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิก ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.64 คิดเป็นร้อยละ 45.46 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.52 คิดเป็นร้อยละ 75.07 โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์ เสริมด้วยผังกราฟิก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 อยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะในด้านของกิจกรรมการเปรียบเทียบ 3 รูปแบบ ได้แก่ การเปรียบเทียบทางตรง การเปรียบเทียบกับบุคคล และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง ช่วยทำให้เข้าใจความหมายของคำ หรือสถานการณ์ที่แปลกใหม่ที่เชื่อมโยงกันเพื่อนำไปใช้ในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้แล้วการนำกิจกรรมการเปรียบเทียบในรูปของตารางมาใช้ในการฝึกฝนการเปรียบเทียบคำที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดอย่างอิสระ ช่วยให้นักเรียนรักในการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียน

คำสำคัญ รูปแบบซินเนคติกส์, ผังกราฟิก, การเขียนเชิงสร้างสรรค์

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the creative writing ability before and after learning using synectics model supplement with graphic organizers of prathomsuksa 6 students and to study students' attitude towards learning activities management using synectics model supplement with graphic organizers. The sample consisted of 22 prathomsuksa 6 students at prathomsuksa school, under the Nongbualamphu Primary Education Service Area 2, Nongbualamphu province, in the second semester of

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{2,3}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

the academic year 2019. They were selected by cluster random sampling. The research design was a one group pretest-posttest design. The research instruments included 6 lesson plans, a creative writing ability test and an attitude questionnaire. The experiment lasted 6 weeks, 3 hours a week, or 18 hours for all. The mean, percentage, standard deviation one sample t-test and t-test for dependent samples were used for data analysis.

The findings of this research were as follows:

1. The students' pretest and posttest mean scores on creative writing ability using project work were 13.64 or 45.46 percent and 22.52 or 75.07 percent respectively. The students' posttest score was not less than 75 percent and higher than that of the pretest.

2. The students' attitude towards learning activities management using synectics model supplement with graphic organizers was 4.54 at a very good level. Especially, 3 metaphoric activities such as direct analogy, personal analogy and compress conflict helped students making word understanding or new situation that associated with creative writing. Furthermore, taking metaphoric activities by using table will open the opportunity for students' free thinking and helped students love learning and happy to learn.

Keywords: Synectics Model, Graphic Organizers, creative writing

บทนำ

การเขียนเป็นพฤติกรรมหนึ่งของการสื่อสารของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากการที่มนุษย์ต้องการถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึก ความคิด ความคิดเห็นของตนไปสู่ผู้อื่นโดยใช้ “ภาษาเขียน” เป็นตัวสื่อทำให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องราว ความคิด ความรู้สึกที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดออกมา การรับรู้เรื่องราวร่วมกัน ได้ตรงกันทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งใน กระบวนการสื่อสาร การจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทย พบว่าผู้เรียนยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนที่สื่อความคิด ความรู้สึกของผู้เขียนเนื่องจาก ผลงานเขียนส่วนใหญ่ของนักเรียนเขียนได้ก็แค่เป็นเพียงแค่ การเขียนแบบธรรมดาที่แสดงได้เพียงว่ารู้อะไรแต่ไม่สามารถ บอกได้ว่าคิดหรือรู้สึกอะไร โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา สุวรรณคูหา 3 ฝ่ายวิชาการ, 2561) ซึ่งก็คือการแสดงเพียงแค่ความรู้ แต่ไม่ได้แสดงความรู้สึกนึกคิด และเจตคติของนักเรียนด้วย ปัญหาดังกล่าวนี้นี้จึงส่งผลให้ทักษะการสื่อสารของบุคคล ซึ่งจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นงานเขียนที่อาศัย ความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวใกล้ตัวของผู้เขียนมาใช้ในการสร้างจินตนาการซึ่งก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จนกระทั่งสามารถถ่ายทอดความคิดนั้นเป็นภาษาเขียน และ สร้างผลงานของตนเองอย่างอิสระตามความพอใจ และมีลักษณะเฉพาะตัวไม่ลอกเลียนแบบผู้ใด รุจิรัตน์ สระหอม (2548: 23) ได้กล่าวถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นการเขียน

ที่ผู้เขียนต้องใช้ประสบการณ์ต่างๆ มาสร้างจินตนาการ มาประมวลความรู้ เพื่อแสดงออกทางความคิดได้อย่าง อิสระเสรี เป็นรูปแบบใหม่ไม่เหมือนใคร ด้วยความที่มี ลักษณะเฉพาะ สละสลวย เพื่อสื่อสารให้บุคคลอื่นเข้าใจ จึงนับได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สำคัญที่แสดงออก ถึงความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานคือการสอนภาษาไทยเพื่อ พัฒนาความคิด มีประสบการณ์และประมวลคำมากพอที่จะ สร้างความคิดได้ลึกซึ้ง คิดได้อย่างชาญฉลาดรวมทั้งมีการใช้ ภาษาได้อย่างสละสลวยถูกต้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 5)

สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยใน โรงเรียนประถมศึกษา กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนภาษาไทยของ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ สมรรถภาพที่ มีปัญหาได้แก่ทักษะการอ่านและการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2535: 34; กรรณิการ์ พวงเกษม, 2534: 23) ที่กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนขาดทักษะการเขียน เชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากนักเรียนมีความเบื่อหน่ายในการเขียน ขาดสุนทรียภาพทางภาษา ไม่ได้รับการฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ และขาดทักษะการเสริมสร้างจินตนาการอย่างอิสระ

จากการประเมินทักษะการเขียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะทักษะการเขียน พบว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ

68.37 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ที่ร้อยละ 75 (โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 ฝ่ายวิชาการ, 2561) ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการสอนที่ไม่ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนใช้ความคิดอย่างอิสระ ขาดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์ และครูเป็นผู้กำหนดกรอบในการเขียน ตลอดจนการฝึกการเชื่อมโยงระหว่างคำศัพท์สถานการณ์ที่จะถูกเป็นเรื่องราวในการเขียนที่แปลกใหม่

จากความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พบว่า มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรูปแบบการสอนต่างๆ มาใช้พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เช่น ผลการศึกษาของ สุภานันท์ ขาทอง (2551) ได้ศึกษาทักษะทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกความคิดแบบอนกนัย

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจแนวคิดจากรูปแบบการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2547: 252) เสนอวิธีการสร้างอุปมาอุปไมยเพื่อใช้ในการกระตุ้นความคิดใหม่ๆ ไว้ 3 วิธีคือ การสร้างอุปมาแบบตรง (Direct Analogy) การสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบกับบุคคลกับสิ่งของ (Personal Analogy) และชั้นอุปมาคำคู่ ขัดแย้ง (Compressed Conflict) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ กับการแก้ปัญหา ทำให้โลกของเนื้อหาชีวิตโดยการแสดงให้เห็นวิธีสร้างความสัมพันธ์ของบุคคลกับโลก สนับสนุนผู้เรียนให้สามารถทำตัวเป็นอิสระ โดยครูจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้ริเริ่มและคอยดำเนินการเรียนการสอน ตามบทเรียนและขั้นตอนที่จัดเตรียมไว้ คอยกระตุ้นความคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดแสดงความคิดเพื่อ การทำกิจกรรมประจำวันได้เป็นอย่างดี

จากรูปแบบซินเนคติกส์ที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า ยังขาดกิจกรรมที่ทำให้ให้นักเรียนเห็นกระบวนการที่ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับคำที่จะนำมาเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งการจัดข้อมูลจากการแสดงความคิดหรือข้อมูลสำคัญที่กระจัดกระจายอยู่ให้เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำผังความคิดมาเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้นำความคิดที่กระจัดกระจายมาเชื่อมโยงในการเขียนเรียงความให้มีเนื้อหาที่สร้างสรรค์ ดังเช่นงานวิจัยของ สาริศา ชุ่มมงคล (2552) ที่แสดงให้เห็นว่า ผังกราฟิก เป็นแผนผังซึ่งประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูล

สำคัญๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้นๆ การใช้ผังกราฟิกเป็นทักษะที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ จำนวนมาก เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้น และจดจำได้นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเนื้อหาสาระหรือข้อมูลต่างๆ ที่นักเรียนประมวลมานั้น อยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนจัดข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นระบบระเบียบ อยู่ในรูปแบบที่อธิบายให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย (ทิศนา ขัมมณี, 2550: 38) ซึ่งผังกราฟิก ยังเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนมีการสะสมความรู้ได้ดี และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย สามารถประยุกต์ผังกราฟิกให้อยู่ในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการคิด (Bayer, 1997: 183)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า การนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิกมาประยุกต์ใช้ จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 หรือไม่ อย่างไร มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร และมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิกในระดับใด ซึ่งจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิก ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวนห้องเรียน 13 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 229 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งใน

ศูนย์พัฒนาคุณภาพทางการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิก จำนวน 6 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง

2) แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นข้อสอบแบบอัตนัย โดยใช้รูปแบบการเขียน

3) แบบวัดเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert scale) จำนวน 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ใช้เวลา 1 ชั่วโมง โดยใช้แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2) ดำเนินการสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชินเนคติกส์ จำนวน 6 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง

3) ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง ด้วยแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และวัดเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระ

2) วิเคราะห์ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยการทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว

3) วิเคราะห์เจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนคติกส์เสริมด้วยผังกราฟิก โดยแปลความจากค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75

จำนวนนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	เกณฑ์ร้อยละ 75	t-test
22	22.52	2.02	22.5	0.53

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่าความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียนการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนกับหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	t-test
ก่อน	22	13.64	2.41	20.60**
หลัง	22	22.52	2.02	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนเท่ากับ 13.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.41 คะแนนเฉลี่ย

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนเท่ากับ 22.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.02 และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติสเสริมด้วยผังกราฟิก

การวัด	N	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
เจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติสเสริมด้วยผังกราฟิก	22	4.54	0.52	ดีมาก

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติสเสริมด้วยผังกราฟิกพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติสเสริมด้วยผังกราฟิกมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 แสดงว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติสเสริมด้วยผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับ ดีมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติสเสริมด้วยผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนเท่ากับ 22.52 คิดเป็นร้อยละ 75.07 ซึ่งไม่แตกต่างจากเกณฑ์ร้อยละ 75 6 มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติส เสริมด้วยผังกราฟิกที่ผู้วิจัยนำมาใช้นี้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำคลังคำศัพท์ที่มาจากความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวใกล้ตัวของนักเรียนแต่ละคนมาใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์ จนกระทั่งสามารถถ่ายทอดความคิดนั้นเป็นภาษาเขียน โดยอาศัยกระบวนการเปรียบเทียบ 3 แบบ คือ การสร้างอุปมาแบบตรง การสร้างอุปมาแบบบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ และการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง เพื่อที่จะนำมาใช้ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเรียงความที่สร้างสรรค์ของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอนการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ดังนี้ **ขั้นที่ 1** ขั้นนำ เป็นการนำเสนอบทเรียนหรือเรื่องที่จะสอน พร้อมแจ้งจุดประสงค์หรือมาตรฐานการเรียนรู้ของการเรียน และมอบหมายงานเขียนบรรยายเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน โดยใช้ประสบการณ์เท่าที่นักเรียนมีอยู่ **ขั้นที่ 2** ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรง (Direct Analogy)

เป็นการให้นักเรียนนำ คำ วลี หรือประโยคต่างๆ ที่มีเนื้อหาบทเรียน ประมาณ 4-5 คู่ ไปเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร แล้วให้นักเรียนเลือกคำที่นักเรียนนำมาเปรียบเทียบกัน เพียง 1 คำ เพื่อนำมาเปรียบเทียบในหลายแง่มุม และจดจำคำตอบของนักเรียนไว้บนกระดาน ในรูปแบบของตารางที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและสามารถเปรียบเทียบได้ง่ายขึ้น **ขั้นที่ 3** ขั้นการสร้างอุปมาแบบบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (Personal Analogy) เป็นการให้นักเรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งที่นักเรียนเลือก แล้วบรรยายความรู้สึกนั้น ในหลายแง่มุม โดยให้บันทึกในตาราง **ขั้นที่ 4** ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง (Compressed Conflict) เป็นการให้นักเรียนนำคำที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 ที่มีความหมายขัดแย้งกัน มารวมกันเป็นกลุ่มคำหรือวลีใหม่ บันทึกในรูปของตาราง แล้วให้นักเรียนเลือกคำคู่ขัดแย้งกับที่นักเรียนชอบมากที่สุดเพียง 1 วลี **ขั้นที่ 5** การเปรียบเทียบแบบตรงหรืออุปมาแบบตรงครั้งที่ 2 เป็นการให้นักเรียนนำข้อความขัดแย้ง ที่เลือกไว้ในขั้นที่ 4 ไปเปรียบกับสิ่งอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกันหลายๆ อย่าง บันทึกในรูปแบบของตาราง แล้วเลือกเพียง 1 อย่าง เพื่อพิจารณาอุปมานี้โดยละเอียด และ **ขั้นที่ 6** การทบทวนและการสรุปเพื่อนำไปใช้ เป็นการให้นักเรียนนำงานที่ทำไว้ในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมในขั้นที่ 4 และ 5 มาใช้ในการเขียนเรียงความอย่างสร้างสรรค์ จากขั้นตอนการเรียนเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 6 ขั้นนี้ ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ นักเรียนมีจุดประสงค์ มีการออกแบบ เรียบเรียงความคิดว่าจะเขียนแบบใด รูปแบบใด ฝึกการรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล เรียนรู้ที่จะยอมรับแนวความคิดที่แตกต่างจากแนวคิดเดิมๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของจางจัน อักซอร์ (2549) ที่ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้วิธีชินเนตติสที่มีต่อความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทยของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบ่อดินสอพอง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 18 คน พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบชินเนตติสในวิชาภาษาไทยของผู้เรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถทางการเขียนคำ วลี และประโยค ในเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติสส์เสริมด้วยผังกราฟิกของนักเรียน พบว่า เจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติสส์เสริมด้วยผังกราฟิกของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 อยู่ในระดับดีมาก อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติสส์เสริมด้วยผังกราฟิก มีการออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนความคิดอย่างอิสระ ช่วยเข้าใจเนื้อหาหรือสถานการณ์ที่แปลกใหม่เพื่อนำไปใช้ในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ โดยครูนำกิจกรรมการเปรียบเทียบในรูปของตารางมาใช้ในการฝึกฝนการเปรียบเทียบที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดอย่างอิสระ อีกทั้งการเปรียบเทียบไม่ได้มีเจตนาที่จะเปลี่ยนเนื้อหาความรู้ แต่เป็นการการแสดงให้เด็กเห็นวิธีสร้างความสัมพันธ์ของบุคคลกับโลก กิจกรรมการเปรียบเทียบที่เสริมด้วยการบันทึกข้อมูลในรูปของตารางเพื่อสนับสนุนนักเรียนให้สามารถคิดค่าต่าง ๆ ได้อย่างอิสระตามคลังความรู้ด้านคำศัพท์ของนักเรียนแต่ละคนที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อเรียบเรียงเป็นเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้แล้วในกิจกรรมทั้ง 6 ขั้นตอน ครูจะต้องเปิดใจกว้างต่อแนวคิดของนักเรียน ยอมรับแนวคิดของนักเรียนที่แสดงออกมา แม้ว่าความคิดนั้นจะไม่มีเหตุผลหรือไม่เหมาะสมก็ตามที่ครูต้องไม่ตัดสินความคิดของนักเรียนว่าถูกหรือไม่ถูก ดีหรือไม่ดีเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ท่าทีของครูต้องยอมรับในความคิดของผู้เรียนอย่างเต็มที่ และให้กำลังใจในการเขียนเรื่องราวของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน ไม่ตึงเครียด ได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ และนักเรียนรู้สึกภูมิใจเมื่อสามารถเขียนและนำเสนอผลงานการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ดังที่ พิสมัย อำไพพันธ์ (2537: 3-4) ได้กล่าวถึง การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพิ่มเติมว่า เป็นเทคนิคที่ทำให้เด็กมีจิตใจกล้าแข็ง คิดอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กได้แสดงออกความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ และมีสุนทรียภาพ เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองความสามารถในการเขียน และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิด ความเข้าใจ และแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งที่ได้พบเห็น การที่ผู้วิจัยนำการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ ชินเนตติสส์เสริมด้วยผังกราฟิก ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาไทยสูงขึ้น ทั้งยังมีความรู้สึกผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด

ผู้เรียนสามารถทำตัวเป็นอิสระ และพัฒนาจินตนาการการหยั่งรู้ ไปสู่กิจกรรมประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ ช่างสอน (2550) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบชินเนตติสส์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 23 คน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหึ่ง ผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบชินเนตติสส์มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับ จารุวรรณ ศรีสวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านควายวิทยา จำนวน 30 คน โดยการจัดการเรียนรู้แบบชินเนตติสส์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชินเนตติสส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชินเนตติสส์เสริมด้วยผังกราฟิก จะต้องเน้นการให้นักเรียนมีคลังคำศัพท์ที่มากพอ ดังนั้นครูจะต้องสอนคำศัพท์ทั้งการสะกดคำ ความหมาย และการคำศัพท์ไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพิ่มเติมโดยสอดแทรกในขั้นตอนที่ 2 และ ขั้นตอนที่ 3

1.2 ครูควรเน้นการฝึกฝนการสร้างคำใหม่ที่เกิดจากการนำคำตั้งแต่ 2 คำมาประสมกัน และความหมายก่อนที่นักเรียนจะนำคำคู่ขัดแย้งไปเขียนเป็นเรียงความเชิงสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยพบว่านักเรียนสนใจและกระตือรือร้นในการเปรียบเทียบคำในตาราง ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

2.2 จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ได้ดี สามารถเขียนคำศัพท์ได้ถูกต้อง และนำคำศัพท์ไปใช้ในสถานการณ์ที่จะเขียนเป็นเรียงความได้ดี ดังนั้นงานวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งเน้นรูปแบบชินเนตติสส์เสริมด้วยผังกราฟิก นี้ไปพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์แบบต่าง ๆ เช่น การเขียนเรื่องตามจินตนาการ

เอกสารอ้างอิง

1. กรมวิชาการ. (2546). **พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ: CURS Global Press.
2. จารุวรรณ ศรีสวัสดิ์. (2561). **การพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
3. จุติพร เวฬุวรรณ. (2559). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) ประกอบแบบฝึกทักษะอ่านเขียนเรียนภาษา ราชาธิราช กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน**.
4. ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2547). **ภาษาไทยวันนี้ เล่ม 3 สำนวนไทยในการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: CURS Global Press.
5. ถวัลย์ มาสจรัส. (2546). **นวัตกรรมการศึกษา ชุดแบบ-แบบฝึกทักษะ**. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
6. ทิศนา แหมมณี. (2547). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
7. รุจิรัตน์ สระหอม. (2548). **การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทยด้วยแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
8. โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณ คูหา 3 ฝ่ายวิชาการ. (2559). **แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**. หนองบัวลำภู: โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สุวรรณคูหา 3.
9. สาริศา ชุ่มมงคล. (2552). **ผลการใช้รูปแบบการสอนแบบโพรมิทโดยเน้นเทคนิคผังกราฟิกในการสอนวรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา และการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
10. สุภานันท์ ชาทอง. (2551). **การศึกษาทักษะทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกความคิดแบบเกนัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
11. สุวิทย์ มูลคำ. (2547). **กลยุทธ์การสอน เชิงมนทัศน์**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
12. สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2545). **21 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาระบบความคิด**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
13. อัจฉรา ชีวพันธ์. (2547). **กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
14. Bayer, B. K. (1997). **Student thinking: A comprehensive approach**. Boston: Allyn & bacon.

ประสิทธิผลจากการให้ความรู้พื้นฐานด้านกฎหมาย : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการอาสาสมัครสาธารณสุข
อัจฉริยะ ด้านความรู้กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา
สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค

Effectiveness from Providing Legal Knowledge: A Case Study of the Intelligent Public
Health Volunteer Project Legal Knowledge about Public Health in Terms
of Treatment Rights, Patient Rights, Consumer Protection

ดวงพร อานันทศิริเกียรติ¹,
วิวัฒน์ ผาบสิมมา²,
พิเชฐ คนใหญ่³

บทคัดย่อ

วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลการให้ความรู้พื้นฐานด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล มีผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 37 คน ตอบแบบสอบถามจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แบบสอบถามได้กระทำเป็น 2 ระยะ คือ ก่อนการเข้ารับการอบรม (Pre-Test) และหลังจากการเข้ารับการอบรม (Post-Test) โดยนำผลดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาข้อสรุป การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงสถิติ (Statistical Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย รายงานผลเป็นการบรรยายประกอบการวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตาราง

ผลการวิจัย พบว่า

1. กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 100) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน (คิดเป็นร้อยละ 62.16) และเพศชาย 14 คน (คิดเป็นร้อยละ 37.84) มีอายุ มากกว่า 70 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน (คิดเป็นร้อยละ 32.40 %) อายุ 51 - 60 ปี จำนวน 11 คน (คิดเป็นร้อยละ 29.70 %) อายุ 61 - 70 ปี จำนวน 9 คน (คิดเป็นร้อยละ 24.30 %) อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 4 คน (คิดเป็นร้อยละ 10.90 %) อายุ 30 - 40 ปี จำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.70 %) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา จำนวน 30 คน (คิดเป็นร้อยละ 81.10 %) รองลงมา ศึกษาอยู่ในมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.50 %) และศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.70 %) ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.70 %)

2. ประสิทธิผลจากการอบรม พบว่า ก่อนเข้ารับการอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 80.54 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 0.59 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.30 ภายหลังเข้ารับการอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 95.86 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 0.60 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.15 ทำให้มีส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 12.36 แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นและสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการอบรมนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอีกทั้งยังสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นในชุมชนได้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้กำหนดไว้

3. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผลที่ได้จากโครงการ ในระดับมากที่สุดและกระบวนการ และขั้นตอนในการดำเนินงาน วิทยากรหรือผู้วิจัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก วัตถุประสงค์ของโครงการ มีความพึงพอใจในระดับมาก

คำสำคัญ : อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้สูงอายุ ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ ความรู้

¹⁻³อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

Abstract

This research was descriptive research by using mixed method research, both quantitative research. The objectives of quantitative research and qualitative research is to assess the provision of legal knowledge about public health. In terms of treatment rights, patient rights, consumer protection which the trainees can apply the knowledge gained in their daily life the questionnaire was used as a tool for data collection. There were 37 trainees responding to 37 questionnaires, representing 100 percent. The questionnaires were done in 2 phases, which were before the training (Pre-Test) and after the training (Post-Test).) By using the aforementioned results to analyze and compare to draw conclusions the data analysis was classified into 2 parts: content analysis and statistical analysis by using a mean analysis software package. The results report are lectures for analysis and presented in a table format.

The results of the research were as follows:

1. The majority of the population responded to the questionnaire of 37 people (100%), with the majority of the sample being female, 23 (62.16%) and 14 males (37.84%). 70 years and over 12 people (32.40%) Age 51 - 60 years 11 people (29.70%) Age 61 - 70 years 9 people (24.30%) Age 41 - 50 years, 4 people (10.90%), age 30-40 years, 1 person (representing 2.70%). They studied in elementary school of 30 people (accounting for 81.10%), followed by lower secondary education, 5 people (13.50%) and 1 student in high school (accounted for 2.70%). Bachelor's degree or more 1 person (2.70% percent).

2. Effectiveness of the training found that before taking the training, the trainees had knowledge 80.54% mean = 0.59 standard deviation SD = 0.30 after receiving training increased knowledge. It was 95.86% mean = 0.60 standard deviation SD = 0.15, resulting in the difference after training increased 12.36%, indicating that The trainees have increased their knowledge and are able to apply what gained from the training to be used in daily life and can also transfer them to other people in the community. The objectives of the project were defined.

3. Most of the respondents were satisfied with the results of the project. At the most level and Process and procedures Speaker or researcher Facilities Program objectives There is a high level of satisfaction.

Keywords: principles of public service preparation, Child safety seats, Child, Local government organization, Public participatio

บทนำ

อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มีบทบาทในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถนำเข้าถึงประชาชนทุกครัวเรือนในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ในด้านบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขคือการเฝ้าระวัง ส่งเสริม ป้องกัน ฟื้นฟูสุขภาพ และเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับระบบสุขภาพระดับปฐมภูมิ ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาด้านสุขภาพแล้ว อาสาสมัครสาธารณสุขยังเป็นผู้นำในด้านต่างๆ อาทิเช่น ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของชุมชน สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย การประกอบอาชีพ รวมถึงปัญหาทั่วไป จากการที่

อาสาสมัครสาธารณสุข ต้องเป็นผู้นำการในชุมชนที่จะต้องมีการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชน ดังนั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ในปัจจุบันต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่อาสาสมัครสาธารณสุข จะต้องมีการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมคุณภาพชีวิตของชุมชน ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงโลก

ปัจจุบันความรู้ด้านกฎหมาย เข้ามามีบทบาทสำคัญและเชื่อมโยงกับพื้นฐานของระบบสุขภาพเป็นอย่างมาก อาทิเช่น การใช้แอปพลิเคชันในการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ การประเมินสุขภาพ การเข้าถึงองค์ความรู้ด้านสุขภาพ รวมถึงการรับรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของประชาชน เช่น การรับรู้สิทธิการรักษา การใช้ประโยชน์

จากสิทธิผู้ป่วย รวมถึงการเข้าถึงสิทธิของประชาชนเช่นการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น สิทธิในการได้รับการบริการสาธารณสุข จึงมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในเรื่อง สิทธิในการได้รับการบริการสาธารณสุข และสวัสดิการรัฐ บัญญัติไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามมาตรา 47 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขของรัฐ บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมไปถึง มาตรา 48 สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังคลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้ยังมีบัญญัติไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา 55 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค และสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด บริการสาธารณสุขตามวรรคหนึ่งต้องครอบคลุมส่งเสริมสุขภาพการควบคุม และป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพด้วย รัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้ทราบว่า ประชาชนชาวไทยมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขของรัฐ และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษา หรือการบริการด้านอื่นๆ ทางด้านสาธารณสุขโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ต้องเป็นไปตามกฎหมายกำหนด เมื่อเกิดโรคระบาดหรือโรคติดต่ออันตราย ประชาชนมีสิทธิได้รับการป้องกัน และกำจัดโรคโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตลอดจนหญิงตั้งครรภ์และมารดาพึงได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายกำหนด ผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปี รวมทั้งผู้ยากไร้ที่มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐโดยเป็นไปตามกฎหมายกำหนดเช่นเดียวกัน นอกจากรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้แล้วยังมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการได้รับการบริการสาธารณสุข ได้แก่ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นคณะหนึ่งของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ได้ดำเนินโครงการอาสาสมัครสาธารณสุขอัจฉริยะ ด้านความรู้กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค โดยการอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน และผู้สูงอายุ จำนวน 40 คน มาจาก 4 ชุมชนหนองใหญ่ เทศบาลนครขอนแก่น ชุมชนละ 10 คน โดยนำผลการอบรมดังกล่าวมาวิเคราะห์ประเมินผลถึงประสิทธิผลของผู้เข้าร่วมโครงการว่าสามารถมีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายเพียงใด จากการประเมินผลทดสอบความรู้ก่อนทำการอบรมและหลังจากการอบรมซึ่งสามารถประเมินผลออกมาได้ว่าหลังจากการอบรมให้ความรู้แล้ว ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้และความเข้าใจต่อกฎหมายดังกล่าวมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการ เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดโครงการให้มีประสิทธิภาพที่ดีมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความรู้พื้นฐานด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายผู้ที่เข้ารับการอบรม ประกอบด้วย อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน และผู้สูงอายุ จำนวน 40 คน จาก 4 ชุมชนหนองใหญ่ ชุมชนละ 10 คน แต่กลุ่มที่เข้ารับการอบรมจริงจำนวน 37 จากทั้งหมด 40 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและแนวคิดในหนังสือ วิชาการ วารสาร เอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ และรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดขอบเขตการศึกษาในแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาการศึกษาวิจัยโดยนำกรอบแนวคิดมาสร้างเป็นแบบสอบถาม

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาทำการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

การอบรมให้ความรู้เรื่องพื้นฐานด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค และผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เข้าร่วมอบรมโครงการดังกล่าวทั้งหมด 37 คน ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 37 คน แบบสอบถามได้กระทำเป็น 2 ระยะ คือ ก่อนดำเนินการกิจกรรมโครงการฯ (pre-test) และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ (post-test) พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรมโดยใช้แบบประเมิน จากนั้นนำผลดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาข้อสรุป การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกออกเป็น 2 ส่วนคือการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการวิเคราะห์เชิงสถิติ (statistical analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย รายงานผลเป็นการบรรยายประกอบ การวิเคราะห์

1. ผลการประเมินด้านความรู้

จากการอบรมโครงการอาสาสมัครสาธารณสุข อัจฉริยะ ด้านความรู้กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีความรู้ความเข้าใจก่อนและหลัง การประเมินประสิทธิภาพของความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับด้านความรู้กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพ จำแนกตามความแตกต่างมีจำนวน 15 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า

1) บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกัน และขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 33 คน (คิดเป็นร้อยละ 89.19) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 36 คน (คิดเป็นร้อยละ 97.30) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 3 คน (คิดเป็นร้อยละ 8.11)

2) รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มี ประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงเสริมสร้างให้ประชาชน มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคและบริการสาธารณสุข ต้องครอบคลุมการ

ส่งเสริมสุขภาพ การควบคุม และป้องกันโรคการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพด้วย ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 33 คน (คิดเป็นร้อยละ 89.19) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 91.89) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.70)

3) บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 36 คน (คิดเป็นร้อยละ 97.30) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 36 คน (คิดเป็นร้อยละ 97.30) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 0 คน (คิดเป็นร้อยละ 0)

4) บุคคลที่มีอายุเกินหกสิบห้าปีขึ้นไปนี้มีรายได้ไม่เพียงพอ แก่การยังชีพและบุคคลผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 91.89) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 36 คน (คิดเป็นร้อยละ 97.30) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 2 คน (คิดเป็นร้อยละ 5.41)

5) สิทธิของผู้บริโภคย่อมไม่ได้รับความคุ้มครอง บุคคลย่อมไม่มีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภค เพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 18 คน (คิดเป็นร้อยละ 48.65) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 91.89) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น 16 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.24)

6) สุขภาพ หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 29 คน (คิดเป็นร้อยละ 78.38) หลังเข้ารับการอบรมจำนวน 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 100) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้นจำนวน 8 คน (คิดเป็นร้อยละ 21.62)

7) ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุข หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุข ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 23 คน (คิดเป็นร้อยละ 62.16) หลังเข้ารับการอบรมจำนวน 36 คน (คิดเป็นร้อยละ 97.30) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 13 คน (คิดเป็นร้อยละ 35.14)

8) เมื่อมีกรณีที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนเกิดขึ้น หน่วยงานของรัฐที่มีข้อมูลเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลนั้น และวิธีป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ ให้ประชาชนทราบ ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 24 คน (คิดเป็นร้อยละ 64.86) หลังเข้ารับ

การอบรม จำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 91.89) ส่วนต่าง หลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 10 คน (คิดเป็นร้อยละ 27.03)

9) กองทุน หมายความว่า กองทุนหลักประกัน สุขภาพแห่งชาติ ก่อนเข้ารับการอบรมจำนวน 30 คน (คิดเป็นร้อยละ 81.08) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 35 คน (คิดเป็นร้อยละ 94.59) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 5 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.51)

10) บุคคลทุกคน มีสิทธิได้รับบริการ สาธารณสุขที่มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพตามที่กฎหมาย กำหนด ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 28 คน (คิดเป็นร้อยละ 75.68) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 100) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 9 คน (คิดเป็นร้อยละ 24.32)

11) กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มี วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริม ให้บุคคลสามารถเข้าถึง การบริการสาธารณสุข ได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพให้ ใช้จ่ายเงินกองทุน โดยคำนึงถึงการพัฒนาการบริการ สาธารณสุข ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 31 คน (คิดเป็น ร้อยละ 83.78) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 36 คน (คิดเป็นร้อยละ 97.30) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 5 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.51)

12) โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรคหรือ สิทธิบัตรทองหรือหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เป็นระบบที่ ดูแลด้านการรักษาพยาบาลให้แก่ประชาชนทุกคนที่ไม่ได้รับ สิทธิในการรักษาพยาบาลอื่นๆ โดยมีเพียงหมายเลข ประจำตัวประชาชนก็ย่อมใช้สิทธิได้ ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 91.89) หลังเข้ารับการ อบรม จำนวน 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 100) ส่วนต่างหลัง เข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 3 คน (คิดเป็นร้อยละ 8.11)

13) ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือด้าน ค่าโดยสารพาหนะตามความเหมาะสม เช่น การลดค่า โดยสาร การยกเว้นค่าโดยสาร รถไฟฟ้า ในวันผู้สูงอายุ แห่งชาติ 13 เมษายน ของทุกปี ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 31 คน (คิดเป็นร้อยละ 83.78) หลังเข้ารับการ อบรม จำนวน 35 คน (คิดเป็นร้อยละ 94.59) ส่วนต่างหลัง เข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 4 คน (คิดเป็นร้อยละ 10.81)

14) ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การ ส่งเสริม และการสนับสนุนในด้าน การบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็ว แก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 33

คน (คิดเป็นร้อยละ 89.19) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 91.89) ส่วนต่างหลังเข้ารับการ อบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.70)

15) การจ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุเป็น รายเดือนนั้น หากอายุ 60-69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพจำนวน 600 บาท ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 30 คน (คิดเป็น ร้อยละ 81.08) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 35 คน (คิดเป็น ร้อยละ 94.59) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 5 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.51)

2. ระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัด โครงการแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน พบว่า

ด้านที่ 1 กระบวนการและขั้นตอนในการ ดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจใน ระดับดี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัด กิจกรรมในโครงการวิจัย ($\bar{X}$ = 4.68) ความเหมาะสมของ รูปแบบการจัดกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.41) การจัดกิจกรรม เหมาะสมกับเวลาและโอกาส ($\bar{X}$ = 4.38) ความพร้อม เปรียงของคณะทำงาน ($\bar{X}$ = 4.38) ผลรวมความพึงพอใจ เกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 4.46)

ด้านที่ 2 วัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับดี เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สามารถนำความรู้ด้าน กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค ($\bar{X}$ = 4.35) ความรู้ พื้นฐานด้าน กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้าน สิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค ($\bar{X}$ = 4.32) สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในด้านกฎหมายเกี่ยวกับ สุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การ คุ้มครองผู้บริโภค ($\bar{X}$ = 4.22) ผลรวมด้านความพึงพอใจต่อ วัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X}$ = 4.30)

ด้านที่ 3 วิทยากรหรือผู้วิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับดี เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจใน หัวข้อที่บรรยาย ($\bar{X}$ = 4.49) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมโครงการได้ ซักถาม และตอบคำถามหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.46) การจัดกิจกรรม ให้เกียรติและเห็นความสำคัญของผู้เข้าร่วม โครงการ ($\bar{X}$ = 4.38) มีประสบการณ์ตรงและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ ($\bar{X}$ = 4.35) และเนื้อหา สารที่บรรยาย ให้ความรู้ได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการ ($\bar{X}$ = 4.32) ผลรวมด้านความพึงพอใจต่อวิทยากรหรือผู้วิจัย ($\bar{X}$ = 4.40)

ด้านที่ 4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับดี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การติดต่อประสานงานกับวิทยากรหรือผู้วิจัย ($\bar{X}$ = 4.38) ความเหมาะสมของสถานที่ ($\bar{X}$ = 4.35) และ มีความพร้อมด้านสื่อโสตทัศนูปกรณ์ อาทิ ความสว่างของจอภาพโปรเจกเตอร์ ไมโครโฟน ($\bar{X}$ = 4.27) ผลรวมด้าน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 4.33)

ด้านที่ 5 ด้านผลที่ได้จากโครงการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับดี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ท่านรู้สึกเป็นเกียรติและภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ ($\bar{X}$ = 4.65) ความประทับใจต่อโครงการ ($\bar{X}$ = 4.46) ท่านได้ประโยชน์ในการเข้าร่วมโครงการ ทำให้ท่านมีความรู้และเข้าใจด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค มากยิ่งขึ้น และเกิดพลังในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.41) ผลรวมด้าน ผลที่ได้จากโครงการ ($\bar{X}$ = 4.51)

อภิปรายผล

1. จากการวิจัยพบว่าการดำเนินกิจกรรมโครงการวิจัยอาสาศัมครสาธารณสุขอัจฉริยะ ด้านความรู้กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกล่าวคือ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐาน จากการทดสอบแบบสอบถาม pre-test จำนวน 15 ข้อ Post-Test จำนวน 15 ข้อ โดยปรากฏว่า กลุ่มที่มีระดับคะแนนสูงที่สุดคือ กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 43.24 จำนวน 1 ข้อ คือ

ข้อ 5. สิทธิของผู้บริโภคย่อมไม่ได้รับความคุ้มครอง บุคคลย่อมไม่มีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภคเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค ก่อนเข้ารับการอบรมจำนวน 18 คน (คิดเป็นร้อยละ 48.65) หลังเข้ารับการอบรมจำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 91.89) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรมเพิ่มขึ้น 16 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.24)

รองลงมาคือกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 35.14 จำนวน 1 ข้อ คือ

ข้อ 7. ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขหมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยอาสาศัมครสาธารณสุข ก่อนเข้ารับการอบรมจำนวน 23 คน (คิดเป็นร้อยละ 62.16) หลังเข้ารับการอบรมจำนวน 36 คน

(คิดเป็นร้อยละ 97.30) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้นจำนวน 13 คน (คิดเป็นร้อยละ 35.14)

กลุ่มปานกลางคือ มีค่าเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ คิดเป็นร้อยละ 13.51 จำนวน 3 ข้อ คือ

ข้อ 9. กองทุน หมายความว่า กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ก่อนเข้ารับการอบรมจำนวน 30 คน (คิดเป็นร้อยละ 81.08) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 35 คน (คิดเป็นร้อยละ 94.59) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 5 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.51)

ข้อ 11. กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริม ให้บุคคลสามารถเข้าถึง การบริการสาธารณสุข ได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพให้ ใช้จ่ายเงินกองทุน โดยคำนึงถึงการพัฒนาการบริการสาธารณสุข ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 31 คน (คิดเป็นร้อยละ 83.78) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 36 คน (คิดเป็นร้อยละ 97.30) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 5 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.51)

ข้อ 15.การจ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุเป็นรายเดือนนั้น หากอายุ 60-69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพจำนวน 600 บาท ก่อนเข้ารับการอบรม จำนวน 30 คน (คิดเป็นร้อยละ 81.08) หลังเข้ารับการอบรม จำนวน 35 คน (คิดเป็นร้อยละ 94.59) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 5 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.51)

กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0 จำนวน 1 ข้อ คือ

ข้อ 3.บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ก่อนเข้ารับการอบรมจำนวน 36 คน (คิดเป็นร้อยละ 97.30) หลังเข้ารับการอบรมจำนวน 36 คน (คิดเป็นร้อยละ 97.30) ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น จำนวน 0 คน (คิดเป็นร้อยละ 0)

เมื่อรวมทั้งหมดทุกข้อ ทำให้พบว่า ก่อนเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 80.54 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 0.59 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.30 หลังเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 95.86 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 0.60 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.15 ส่วนต่างหลังเข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 12.36 ตรงตามแนวคิดทฤษฎีประจักษ์นิยม หรือประสบการณ์นิยม (empiricism) ที่เชื่อว่าความรู้ไม่ใช่สิ่งที่มาตั้งแต่เกิด แต่เกิดจากประสบการณ์ โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ซึ่งเป็นอาสาศัมครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน

และผู้สูงอายุ ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้พื้นฐานด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค ก่อนเข้ารับการอบรมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อเข้ารับการอบรมแล้ว ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าว เพิ่มขึ้นในทุกข้อคำถาม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค ได้ดีขึ้นก่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้กำหนดไว้

2. จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการวิจัยอาสาสมัครสาธารณสุขสุพรรณบุรี ด้านความรู้กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค มีความพึงพอใจในระดับดี สะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมในโครงการวิจัย และ ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรม ตลอดจนการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับเวลาและโอกาส ความพร้อมเพียงของคณะทำงาน

3. กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินการจัดการอบรมในครั้งนี้มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและเตรียมการเป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค มีจำนวน รวมไปถึงการนำความรู้พื้นฐานด้าน กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครอง

4. กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อเกี่ยวกับผู้ดำเนินโครงการและวิทยากร โดยมีการจัดกิจกรรมให้เกียรติและเห็นความสำคัญของผู้เข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้ เนื้อหาสาระที่บรรยาย ทำให้ความรู้ได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการ รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมโครงการได้ซักถาม และตอบคำถามหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อที่บรรยาย

5. กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้มีการติดต่อประสานงานกับวิทยากรหรือผู้วิจัย ตลอดจนความเหมาะสมของสถานที่ และ มีความพร้อมด้านสื่อสันทนาการ อาทิ ความสว่างของจอภาพ โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน

6. กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ ด้านผลที่ได้จากโครงการ ผู้เข้ารับการอบรมรู้สึกเป็นเกียรติและภาคภูมิใจที่

ได้เข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ และได้ประโยชน์ในการเข้าร่วมโครงการ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้และเข้าใจ ด้านกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค มากยิ่งขึ้น ตลอดจนเกิดพลังในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม และความประทับใจต่อโครงการ

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานโครงการวิจัยอาสาสมัครสาธารณสุขสุพรรณบุรี ด้านความรู้กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ด้านสิทธิการรักษา สิทธิผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค เป็นโครงการที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ โดยในการอบรมครั้งต่อไปควรเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันด้วย จึงควรจัดโครงการนี้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์และสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันต่อไป

2. ควรมีการติดตามผลหลังจากการดำเนินโครงการเพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมาย

3. ควรส่งเสริมให้มีการดำเนินกิจกรรมประเภทดังกล่าวไปยังชุมชนอื่นๆ เพื่อกระจายความรู้จากการดำเนินโครงการ

4. ควรกำหนดวันเวลาในการจัดกิจกรรมที่ไม่ตรงกับการดำเนินกิจกรรมของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

1. กชกร เป้าสุวรรณ, ธนภัทร ปัจฉิม และสุจิตรา ฉายปัญญา. (2550). ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อ การมาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุโขทัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 : ปัญหาอุปสรรคและทางออก. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
3. เจมส์ แอล เครย์ตัน .(2545). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจของชุมชน. ขอนแก่น : ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.

4. ตวงพร อานันทศิริเกียรติ ธีรวัชรณ พินิจรัมย์ พัทธภรณ์ จังพล. (2538). ประสิทธิผลจากการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสัญญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านดอนยาง ตำบลศิลา จังหวัดขอนแก่น .คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
5. ตวงพร อานันทศิริเกียรติ ธีรวัชรณ พินิจรัมย์ ไกลสร เดชสิมมา. (2557). ประสิทธิผลจากการอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติดและโทษ:ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการเยาวชนรุ่นใหม่ห่างไกลยาเสพติด วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น. คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
6. ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). การมีส่วนร่วม :แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ, เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วันอังคาร ที่ 17 มิถุนายน 2551. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
7. เถลิงเกียรติ พิพัฒน์ภูมิพร กรัสนัย พันธุ์เหลา อนุสรณ์ ฤทธิธา. (2561). ประสิทธิผลจากการให้ความรู้พื้นฐานด้านกฎหมาย : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ การพัฒนาความรู้พื้นฐานด้านกฎหมายของโรงเรียนบ้านม่วงหวาน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.
8. ทวีป ยอดเศรษฐี. (2538). ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ที่มีต่อโครงการเชื่อมโยงสินค้าเพื่อการผลิตและการบริการตลาดของชุมชนสหกรณ์การเกษตรกำแพงเพชร จำกัด. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
9. ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล
10. นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท” กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
11. น้ำลิน เทียมแก้ว. (2558). การศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2557. รายงานการวิจัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
12. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2549). หนังสือชุดความรู้ด้านการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีเล่มที่ 3 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม.
13. บุญเรียง ขจรศิลป์. (2528). “การสร้างแบบวัดเจตคติ”. ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ 2 (มกราคม – กุมภาพันธ์).
14. รุ่ง แก้วแดง และ ชัยณรงค์สุวรรณสาร. (2563). แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพองค์การ. ในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติ ในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 9-12. นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
15. สมชาย นำประเสริฐชัย. (2555). การจัดการความรู้. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น
Performance Motivation of Personnel in Phuwiang Subdistrict Municipality,
Phuwiang District, Khon Kaen Province

อดิสร่า แยมโกสุม¹,
แสงสุรีย์ สุดชาติ²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 57 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ รวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน

ผลจากการศึกษาพบว่า 1. บุคลากรของเทศบาล มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า ด้านการได้รับการยอมรับนับถืออยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ในการทำงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน คือด้านที่มีระดับแรงจูงใจสูงที่สุดสาม ลำดับแรก ตามลำดับ ผลการศึกษาโดยใช้สถิติเชิงอนุมานพบว่า อายุ และระยะเวลาในการ ปฏิบัติงาน มีผลต่อปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานทั้งปัจจัยจูงใจ และปัจจัยบำรุงรักษา ทั้งนี้พบว่าอายุ และระยะเวลาการปฏิบัติงานมาก จะมีแรงจูงใจต่อปัจจัยจูงใจ และปัจจัยบำรุงรักษามากด้วย หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรส่งเสริมให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมานาน ได้รับสวัสดิการ และการเลื่อนตำแหน่งที่ชัดเจน และยุติธรรม เพื่อส่งเสริมพนักงานกลุ่มนี้ให้มี ประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น. 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจำแนกตาม ลักษณะส่วนบุคคล บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียงที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียงที่มีอายุต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียงที่มีการศึกษาต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียงที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียงที่มีประเภทตำแหน่งต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน

คำสำคัญ : แรงจูงใจ, การปฏิบัติงาน, ความสำเร็จของงาน

Abstract

This research study was conducted with the objectives of studying the levels of motivation for the performance of Phuwiang subdistrict municipality personnel, Phuwiang District, Khon Kaen Province. The sample used for this study was personnel working in Phuwiang subdistrict municipality, Phuwiang District, Khon Kaen Province. The number of the purposive sample was 57 people. The instrument used for data collection was a 5-level estimation scale questionnaire. The data were analyzed including frequency, mean, standard deviation and inferential statistics.

The results of the study showed that : 1. The municipality personnel had a high level of operational motivation. When considering each aspect, it was found that the aspect of being respected was at the highest level, following by working relationship and success in work, respectively. These were the top three areas with the highest levels of motivation. The study results using inferential statistics were found that age and length of work affect the motivating factor of the job, both incentive and maintenance factors. It was found that the age and the length of work were found to have a lot of incentives

^{1,2}อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

on motivation and maintenance factors. The agency should encourage employees or officers who have a long working period to receive clear and fair welfare and promotion, and to promote employees of this group to be more efficient in their work. 2. The results of a comparison of opinions on performance motivation were classified by personal characteristics:

Personnel of Phuwiang subdistrict municipality with different sexes were motivated to performed tasks differently., the different ages have different motivation to work, the different education have different motivation to perform their work, the different monthly income have different motivation to perform their work and different position types have different motivation to perform their work.

Keywords: motivation, performance, the success of the job

1. บทนำ

เทศบาลเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งการเมืองการปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นรากฐานที่สำคัญในการปกครองประเทศ และเป็นองค์กรที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างมาก ในการบริหารงานองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้นั้นองค์กรจะต้องมีทิศทาง มีวัตถุประสงค์และมีเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กรนั้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึงคือศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร บุคลากรขององค์กร จำเป็นจะต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติงานและต้องร่วมกันดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรเพื่อสร้างการยอมรับภายในให้เกิดขึ้น และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ตามทิศทางและเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ (ดารีกา ศรีพระจันทร์, 2553)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กร จึงมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์กรรวมอีกทั้งยังเป็นการสร้างความสุขของผู้ทำงานด้วยองค์กรใดก็ตามหากบุคคลในองค์กรไม่มีแรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ผลงานและผลการปฏิบัติงานต่างคุณภาพของงานลดลงแต่ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรมีบุคคลที่มีแรงจูงใจและความพึงพอใจในการทำงานสูงก็จะมีผลทางบวกต่อการปฏิบัติงาน คุณภาพงาน ก็จะมีประสิทธิภาพสูงนอกจากนี้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานยังแสดงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานและภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรด้วยเพราะฉะนั้นถ้าหากหน่วยงานใดได้เห็นความสำคัญของการสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในหน่วยงานของตนและมีความเข้าใจองค์ประกอบที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทั้งตระหนักอยู่เสมอว่าความรู้สึกพึงพอใจนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลาตามสถานการณ์หรือตามเวลาจะช่วยให้หน่วยงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ (ณัฏฐา กริทธิรัฐ, 2550)

การบริหารงานขององค์กรใดก็ตามที่เป็นที่ยอมรับกันว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งที่ทำให้องค์กรมีความเจริญรุ่งเรืองหรือไม่ประสบผลสำเร็จได้ เนื่องจากมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีหน้าที่รวบรวมปัจจัยอื่นๆ ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเงินหรืองบประมาณ วัตถุดิบวัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ ลูกค้า การจัดการเกี่ยวกับเวลาและเทคนิควิธีการบริหารงานเพื่อให้เกิดสภาพทางการบริหารขึ้นกล่าวคือการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งถ้าหากองค์กรใดมีบุคลากรที่มีคุณภาพมีความรู้ความสามารถมีความกระตือรือร้นตั้งใจและเต็มใจทำงานรักงานและจงรักภักดีต่อองค์กรอย่างแท้จริงแล้วองค์กรนั้นย่อมมีโอกาสจะบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้โดยงานและการจะบรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติงานการร่วมมือในการทำงานอย่างสมานฉันท์นั้นจะบังเกิดได้ก็ต่อเมื่อผู้บังคับบัญชาเข้าใจถึงความต้องการของบุคลากรในองค์กรของตนและสามารถที่จะเลือกวิธีจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานเกิดความรักและศรัทธาในหน้าที่การงานของตนเกิดความรู้สึกเสียสละเพื่องาน ทุมเท กำลังกาย กำลังใจ ความคิดสติปัญญา หาทางปรับปรุงให้งานนั้นๆเจริญก้าวหน้าด้วยเหตุนี้ทุกองค์การจึงต้องการให้บุคลากรของตนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่และสิ่งที่จะทำให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและทุ่มเทให้กับงานอย่างเต็มที่นั้นก็คือแรงจูงใจในการทำงาน (สมาน รังสิโยภักษ์, 2540)

การจูงใจ (Motivation) เป็นการนำเอาปัจจัยต่าง ๆ มาเป็นแรงผลักดันให้บุคคลแสดงออกอย่างมีทิศทางเพื่อบรรลุจุดหมายหรือเป้าหมายที่ต้องการซึ่งปัจจัย

ที่ใช้เป็นแรงผลักดันได้แก่การทำให้ตื่นตัว (Arousal) การคาดหวัง (Expectancy) การใช้เครื่องล่อ (Incentives) และการลงโทษ (Punishment) ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นสถานะที่ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาถึงความคาดหวังขององค์การ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาสามารถนำไปใช้กับบุคลากรของตน การสร้างแรงจูงใจเป็นเทคนิคหรือวิธีการที่สำคัญที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องเป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาสามารถนำไปใช้กับบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องได้ โดยจะเป็นสินค้าที่ทุกคนมีความต้องการจะมีไว้ให้มากที่สุด เพราะในแต่ละวันบุคลากรต้องการแรงจูงใจเพื่อการดำรงชีพ การช่วยเหลือบุคคลอื่นและการนำบุคคลต่างๆไปสู่จุดมุ่งหมายของตัวบุคคลเอง การสร้างแรงจูงใจนี้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงานขององค์การหรือหน่วยงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยบำบัดความต้องการความจำเป็นและความเดือดร้อนของพนักงานในการปฏิบัติงานได้ ดังนั้นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารหรือหัวหน้างานในองค์การต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนก็ควรจัดขึ้นในหน่วยงานของตนตามความเหมาะสมความสามารถที่จะจูงใจให้ตัวเราเองและบุคคลอื่นจะมีผลกระทบต่อความสำเร็จในด้านงานและความพึงพอใจในชีวิต ที่เราจะสามารถปรับปรุงผลงานได้อย่างมากมายเพราะการจูงใจจะเป็นรางวัลที่มีค่าที่สุดของคน และทุกคนสามารถทำได้สำเร็จโดยไม่มีการจำกัดขอบเขต ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็สามารถ นำเอาวิธีการจูงใจมาใช้กับบุคลากรของตนได้เสมอ ดังนั้น จึงสมควรให้ความสำคัญต่อบุคลากรในองค์การด้วยการสร้างแรงจูงใจในด้านต่างๆ เพื่อจะช่วยยังประโยชน์ต่อบุคลากรที่จะปฏิบัติงานให้องค์การได้ 3 ประการ คือ เพื่อช่วยให้บุคลากรสามารถสนองต่อวัตถุประสงค์ขององค์การและสนองความต้องการของตนเองไปพร้อมๆกันไปด้วย เพื่อให้ได้รับความยุติธรรมจากองค์การและฝ่ายบริหารในด้านต่างๆและเพื่อใหม่ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน (คินส์ แสงศรีจันทร์, 2550)

จากภารกิจหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลเพื่อให้เกิดผลดีต่อเทศบาลและบุคลากร โดยเฉพาะความมั่นคงในหน้าที่และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่และจากสภาพการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลของเทศบาลที่ค้นพบ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล โดยเฉพาะเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบล

ภูเวียง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นมิโดยใช้กรอบทฤษฎีสององค์ประกอบของ เฟรด เดอริก เฮอร์ซเบิร์ก ซึ่งกล่าวไว้ว่าความพอใจในการทำงานจะทำให้เกิดความตั้งใจในการทำงานและความพยายามปรับปรุงปัจจัยเกี่ยวกับการงานเพื่อสร้างแรงจูงใจและพยายามรักษาปัจจัยแวดล้อมของงานให้อยู่ในระดับที่จะไม่ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานได้ เพื่อเป็นข้อมูลนำไปประกอบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลของเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น และนำไปสู่การพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น (Frederick Herzberg)อ้างถึงใน คินส์ แสงศรีจันทร์, 2550)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง การบริหารงานด้านบุคคลและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลภูเวียง จำนวน 57 คน ประกอบด้วย สำนักปลัดเทศบาล กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตด้านเนื้อหา: ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น สำหรับตัวแปรที่ใช้ใน การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล 3 ประการ คือ
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ
 - 1.3 ระดับการศึกษา
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรจำนวน 15 ด้าน

2.1 ปัจจัยจูงใจ (Motivation factors)

- 2.1.1 ความสำเร็จในการทำงาน
- 2.1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ
- 2.1.3 ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ
- 2.1.4 ความรับผิดชอบ
- 2.1.5 ความก้าวหน้า
- 2.1.6 เงินเดือน

2.2 ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors)

- 2.2.1 โอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน
- 2.2.2 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
- 2.2.3 สถานะของอาชีพ
- 2.2.4 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
- 2.2.5 ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน
- 2.2.6 การปกครองบังคับบัญชา
- 2.2.7 นโยบายและการบริหาร
- 2.2.8 สภาพการทำงาน
- 2.2.9 ความเป็นอยู่ส่วนตัว

ขอบเขตด้านพื้นที่: การศึกษาครั้งนี้มีเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น

ขอบเขตระยะเวลา: ในการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาค้นครั้งนี้ คือ บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 57 คน (เทศบาลตำบลภูเวียง, 2562)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 46 ข้อ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยนำมากำหนดกรอบ แนวคิดที่ใช้ ในการวิจัย กำหนดนิยามและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า 5 ระดับ แบบ Rating scale ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับแรงจูงใจมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ระดับแรงจูงใจมาก ให้ 4 คะแนน

ระดับแรงจูงใจปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ระดับแรงจูงใจน้อย ให้ 2 คะแนน

ระดับแรงจูงใจน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น=คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด

จำนวนระดับที่ต้องการ

$$= \frac{5-1}{5} = 0.8$$

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง บุคลากรที่แรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 57 คน ซึ่งเป็น ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษา โดยนำแบบสอบถามไปให้โดยตรงด้วยตนเองพร้อมทั้งรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม โดยให้โอกาสผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ทำแบบสอบถามอย่างอิสระ

2. จำนวนแบบสอบถาม 57 ชุด สามารถเก็บคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ได้ทั้งหมด 57 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยทั่วไปกลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 ปีขึ้นไป-30 ปี มากที่สุด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท เป็นข้าราชการ

1) ผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง จังหวัดขอนแก่น 10 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านเงินเดือน ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านสถานะของอาชีพ และด้าน

ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา โดยคณะผู้วิจัยได้สรุปผลรายด้านดังนี้

1. ด้านความสำเร็จของการทำงาน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.63 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า การได้ใช้ความสามารถเฉพาะทางในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด = 3.76

2. ด้านการได้รับการยอมรับ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมา โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.91 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า การแสดงความคิดเห็นของท่านเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด = 3.81

3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.60 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า งานที่ท่านทำมีความท้าทายให้อิสระในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด = 3.63

4. ด้านความรับผิดชอบ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.72 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ท่านสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด = 3.78

5. ด้านความก้าวหน้า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.64

6. ด้านเงินเดือน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.36 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า เงินเดือนค่าจ้างที่ท่านได้รับเพียงพอต่อการดำรงชีวิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด = 3.36

7. ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.88 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ท่านมีโอกาสเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นในสายงานที่ปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด = 3.90

8. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ได้บังคับบัญชา ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.52 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ท่านเอาใจใส่คอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาคำแนะนำเมื่อผู้ได้บังคับบัญชาประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด = 3.53

9. ด้านสถานะของอาชีพ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.58 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า งานที่ท่านทำก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด = 3.59

10. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.68 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า เมื่อท่านเกิดปัญหาอุปสรรคในการทำงานผู้ได้บังคับบัญชาให้คำแนะนำและช่วยเหลือเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด = 3.72

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจำแนกตาม ลักษณะส่วนบุคคลพบว่า

2.1) บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียงที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

2.2) บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียงที่มีอายุต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

2.3) บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียงที่มีการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน

2.4) บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียงที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน

2.5) บุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียงที่มีประเภทตำแหน่งต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง ตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านความสำเร็จของการทำงาน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่

ในระดับสูงทุกข้อสำเร็จบรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของชูศ ศรวิรัตน์ (2553) ได้ทำการศึกษาปัจจัยแรงจูงใจต่อผลการปฏิบัติงาน: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการทำงาน มีความพึงพอใจในระดับมาก

2. ด้านการได้รับการยอมรับ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภจิรา จันทรอารักษ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการที่มีต่อ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการที่มีต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับ มาก

3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตะวัน ศิลป์ประกอบ (2551). ได้วิจัยเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรีจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลมีขวัญและกำลังใจใน การปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

4. ด้านความรับผิดชอบ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

5. ด้านความก้าวหน้า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิศโสภา ทิมวาทค์ และสิวลีรัตน์ปัญญา (2561) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

6. ด้านเงินเดือน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลภูเวียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัย ของสุภาพ กันธิมา (2550). ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน เทศบาลตำบลจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลได้รับปัจจัยจูงใจอื่น คือ การพัฒนาและความก้าวหน้า และปัจจัยค่าจูงอื่น คือ ค่าตอบแทนสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ เช่น บำเหน็จ บำนาญ การประกัน ชีวิตและอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน การบริการด้านการรักษาพยาบาล เงินโบนัส ด้านสัมมนา การและ การกีฬา ที่อยู่อาศัย การเดินทางและการขนส่งในการปฏิบัติงาน การจัดจำหน่ายอาหารที่มีคุณภาพดี และ ราคายุติธรรม การจัดสถานที่พักผ่อนและบริการห้องสมุด มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง

7. ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงทุกข้อสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

8. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ กันธิมา (2550). ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน เทศบาลตำบลจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลได้รับปัจจัยด้าน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง

9. ด้านสถานะของอาชีพ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

10. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวัฒน์ มั่นทรา และคณะ. (2562). ขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562).

สรุปข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ บุคลากรเทศบาลตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี รายด้าน อยู่ในระดับมากทุกที่สุดและระดับมากแต่พิจารณาการดำเนินงานและบริหารให้มีประสิทธิภาพและได้นำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี ด้านเงินเดือนเป็นอันดับสุดท้ายผู้บริหารควรมี นโยบาย การบริหารค่าตอบแทนที่เหมาะสม เป็นธรรม

2. จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่ง งานมีค่าเฉลี่ยต่ำ ผู้บริหารควรถูกกำหนดนโยบาย ให้มีระบบกลไกในการพิจารณาความก้าวหน้าใน ตำแหน่งงานด้วยความเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

เทศบาลตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรทำการศึกษาวิจัย เรื่องแรงจูงใจในการทำงานเทศบาลตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

1. คันสร แสงศรีจันทร์. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ รพ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

2. จิรนนท์ บรรจงภาค. (2547). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
3. จีราวัฒน์ มั่นทรา และคณะ. (2562). **ขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม).
4. จุไรรัตน์ โชติรัตน์. (2554). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานบุคลากรเทศบาลตำบลนาขามอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมายและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
5. เฉลิม สุขเจริญ. (2557). **แรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วน จังหวัดชลบุรี**. สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยเกริก.
6. ชุยศ ศรีวรรณ. (2553). **ปัจจัยแรงจูงใจต่อผลการปฏิบัติงาน: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา**. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
7. ญัตฐา กริทธิญ. (2550). **การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
8. ดาริกา ศรีพระจันทร์. (2553). **องค์ประกอบที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ พนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคำ จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต, สาขาการจดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
9. ตะวัน ศิลป์ ประกอบ. (2551). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอเมืองชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. (การบริหารงานท้องถิ่น). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
10. นาดยา ธีระวัฒน์. (2550). **แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก**
11. นันทนา กบิลกาญจน และคณะ. (2551). **ได้ศึกษาเรื่อง สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**
12. บุชบา เชิดชู. (2556). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี**. ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
13. ปฐมวงศ์ สีหาเสนา. (2557). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี**. งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
14. พิศโสภา ทีฆาวงค์ และสิวลี รัตนปัญญา. (2561). **คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม).
15. ลือชา ภักดีศรี. (2551). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเทศบาลตำบลแวง อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด**. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

16. สุภาพ กันธิมา. (2550). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
17. สุรีย์พร พิงไชย. (2552). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
18. สมาน รังสิโยภุชฌ์. (2540). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารบุคคล**. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
19. อุดลย์ ทองจำรุณ. (2556). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลเขตพื้นที่อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ**. โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

คำภาษาอังกฤษที่มักจะออกเสียงกันผิด ๆ

กวิสรา นิลมงคล¹, สนใจ ไชยบุญเรือง²,
สิริกุล แพร่ศรีสกุล³, ธวัชชัย ไชยบุญเรือง⁴,
อุดม นวน⁵

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีเชิงสังเกตนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลคำศัพท์ที่นักเรียนนักศึกษาไทยออกเสียงผิด และนำเสนอการออกเสียงที่ถูกต้องของคำศัพท์ที่มักจะออกเสียงผิด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการสื่อสารด้วยวาจาให้ดีขึ้น เป็นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายที่คณะผู้ศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วยในจังหวัดขอนแก่น ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้เป็นข้อมูลที่ได้จาก นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการไปสาธิตการสอน การให้ความร่วมมือของคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ ในโครงการพัฒนาคุณภาพและการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง และจากการสอนของคณะผู้ศึกษา ที่วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ผลการศึกษา พบว่า คำที่มักออกเสียงกันผิด ๆ ประมวล ได้เป็น 4 กลุ่ม คือ (1) คำที่เป็นคำเดี่ยว ๆ (2) คำที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษรที่เหมือนกันแต่ออกเสียงต่างกัน (3) คำที่ลงท้าย ด้วยตัวอักษรที่เหมือนกัน และ (4) คำที่สะกดเหมือนกัน แต่ทำหน้าที่ต่างกัน

คำสำคัญ คำภาษาอังกฤษที่ออกเสียงกันผิด ๆ

Abstract

The purposes of this qualitative research by using observational research were to compile words that are often mispronounced by Thai students, and to provide proper pronunciations of those words for students and people interested in improving their pronunciation for better oral communication. The purposive sample of this research were the students with whom the researchers had direct contact in Khon Kaen Province — the higher secondary school students under the University-School Monitoring Scheme, the undergraduate and graduate students at the College of Asian Scholars taught by the researchers. The results are classified into four categories: (1) individual words, (2) words beginning with the same letters but pronounced differently, (3) words ending with the same letters but pronounced differently, and (4) words with the same spelling but with different functions.

Keywords: Words that are often mispronounced

บทนำ

คณะผู้ศึกษาเป็นผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับ อุดมศึกษามาเป็นเวลานานหลายปี และได้มีโอกาสเข้าร่วม โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาท้องถิ่นโดย มีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง เครือข่ายเพื่อการพัฒนา อุดมศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 ทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จากประสบการณ์การสอน และจากการไป

พบทั้งครูผู้สอนภาษาอังกฤษและนักเรียนในหลาย ๆ โรงเรียน คณะผู้ศึกษาได้เห็นปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หลายประการ

ปัญหาในด้านการเขียน สนใจ ไชยบุญเรือง และ ธวัชชัย ไชยบุญเรือง (2555) ได้เคยนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการเขียนภาษาอังกฤษ เบื้องต้นสำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ วิทยาลัย

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²ประธานคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

³หัวหน้าสาขาวิชาภาษาอังกฤษและภาษาอังกฤษศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

^{4,5}อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

บัณฑิตเอเชีย ผลจากงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์ที่สำคัญเพื่อนำไปประกอบในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาการเขียนเบื้องต้นที่สำคัญ คือ การสะกดคำผิด การใช้คำที่ออกเสียงเหมือนกันหรือคล้าย ๆ กันผิด

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้คำผิดนี้สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนในงานเขียนของ Sonjai Chaibunruang, (2561) เรื่อง Confused Words in English: Homophones และในงานเขียนของ Sonjai Chaibunruang, (2562) เรื่อง Confused Words in English: Words That Sound or Look Almost the Same ซึ่งการเรียนรู้คำต่าง ๆ ที่มีเสียงเหมือนกันและคำที่มีเสียงคล้าย ๆ กันนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษในระดับที่สูงขึ้น

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่พบบ่อยมากคือปัญหาในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการสื่อสารที่คลาดเคลื่อน ไม่ชัดเจน หรือไม่สามารถเข้าใจกันได้ บางครั้งต้องให้นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ที่สนทนาด้วยเขียนคำนั้น ๆ ให้ดู จึงจะเข้าใจกันได้ คณะผู้เขียนเห็นว่าถ้าได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ ได้ประมวลคำต่าง ๆ ที่มักจะออกเสียงผิดกัน ได้ชี้แนะแนวทางการออกเสียงที่ถูกต้องไว้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการพูดเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้องชัดเจนขึ้น

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อ

1. ประมวลคำศัพท์ที่นักเรียนนักศึกษาไทยส่วนหนึ่งออกเสียงผิด
2. นำเสนอการออกเสียงที่ถูกต้องของคำศัพท์ที่มักจะออกเสียงกันผิด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการสื่อสารด้วยวาจา

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้จะทำการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายที่คณะผู้เขียนได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วยในจังหวัดขอนแก่นในปีการศึกษา 2561-2563

วิธีการศึกษา

การศึกษาเชิงคุณภาพนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าโดยใช้วิธีเชิงสังเกต (Observational Research) เป็นการเน้นถึงการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง ได้ข้อมูลจริงที่เกิดขึ้นในกลุ่มต่างๆ คือ

1. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. นักศึกษาที่วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา

ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดนั้น คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. เมื่อคณะผู้ศึกษาออกไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อสาธิตการสอน ทางคณะได้ออกไปเป็นทีม การสังเกตการณ์เพื่อจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ไม่ถูกต้อง ก็ทำได้สะดวกและได้ข้อมูลที่ชัดเจน ทางคณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลมารวบรวมไว้ โดยไม่แยกแยะว่าข้อผิดพลาดที่ได้มานั้นได้มาจากโรงเรียนใด เพราะวัตถุประสงค์หลัก คือ การนำข้อมูลที่ได้มาประมวลรวมกันเพื่อการปรับปรุง แก้ไข ไว้เป็นส่วนรวม เพื่อการเรียนรู้ของส่วนรวมเป็นหลัก

2. ข้อมูลจากนักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษกับคณะผู้ศึกษาในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งรวมถึงนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครูที่วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทุกระดับ นักศึกษาจะต้องมีโอกาสพูดภาษาอังกฤษ การอ่านออกเสียงข้อความต่าง ๆ จากตำราบ้าง (เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษให้คล่องแคล่วขึ้น) และการนำเสนองานด้วยวาจาเป็นภาษาอังกฤษ ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ (คณะผู้ศึกษา) ได้บันทึกคำที่นักศึกษาออกเสียงที่ผิดพลาดไว้ และนำมารวบรวมไว้ด้วยกัน

3. เมื่อได้ข้อมูลต่าง ๆ มาแล้ว คณะผู้เขียนได้นำคำศัพท์ที่ประมวลไว้มาวิเคราะห์ (Analyze) เพื่อแยกประเภทหรือจัดหมวดหมู่ (Categorize) ของคำที่มักจะออกเสียงผิดเหล่านั้น

การนำเสนอผลของการศึกษาค้นคว้า

ในการนำเสนอผลของการศึกษาค้นคว้า คณะผู้ศึกษาได้จัดหมวดหมู่ของคำที่มักจะออกเสียงกันผิด ๆ เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. คำที่เป็นคำเดี่ยว ๆ (Individual Words)
2. คำที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษรที่เหมือนกันแต่ออกเสียงแตกต่างกัน (Words Beginning with the Same Letters but Pronounced Differently)
3. คำที่ลงท้ายด้วยตัวอักษรที่เหมือนกันแต่ออกเสียงแตกต่างกัน (Words Ending with the Same Letters but Pronounced Differently)

4. คำที่มีตัวสะกดเหมือนกันแต่ทำหน้าที่ต่างกัน (Words with the Same Spelling but with Different Functions)

ในการเสนอผลของการศึกษาค้นคว้า จะนำเสนอการออกเสียงคำศัพท์ที่ถูกต้องและจะให้ความหมายเป็นภาษาไทยไว้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา และผู้อ่านที่สนใจจะศึกษาหาความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติม โดยจะเขียนคำที่ออกเสียงให้เป็นภาษาไทยที่เมื่ออ่านออกเสียงแล้วจะฟังเป็นสำเนียง

เสียงภาษาอังกฤษตามการออกเสียงในภาษาอังกฤษที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันและภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ

ถ้าคำนั้น ๆ มีการออกเสียงที่แตกต่างในภาษาอังกฤษสองระบบนี้จะเขียนการออกเสียงอังกฤษแบบอเมริกันไว้หน้า ; หลัง ; จะเป็นการออกเสียงอังกฤษแบบอังกฤษ แต่คำที่มีเสียงตัว r ในคำหรือในพยางค์สุดท้ายที่ลงท้ายด้วยตัว r ก็ขอให้เข้าใจว่า เสียง r นั้น ๆ ในภาษาอังกฤษแบบอังกฤษไม่ต้องออกจึงจะไม่เขียนการออกเสียงซ้ำ

การออกเสียงตัว v จะใช้สัญลักษณ์ ๑ การออกเสียงตัว z จะใช้สัญลักษณ์ ๒ การออกเสียงตัว th เช่น ในคำว่า they จะใช้สัญลักษณ์ ๑ และในการออกเสียงตัว th เช่นในคำว่า thin จะใช้สัญลักษณ์ ๒

สรุปผลการศึกษา

1. คำที่เป็นคำเดียว ๆ (Individual Words)

คำในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ออกเสียงผิดไปตามความเคยชินที่ได้ยิน ได้ชมมาใช้ตามคำทับศัพท์ หรือออกเสียงตามตัวสะกดที่เห็น คำในกลุ่มมี ดังนี้

affect/อะเฟ็คท/มีผลกระทบ
allow/อะล่าว/อนุญาต ยินยอม ยอม
among/อะมั่ง/ระหว่าง (สามคน สามสิ่งขึ้นไป)
angle/แองกิล; แองกิล/มุม (ที่เส้นสองเส้นมาบรรจบกัน)
belonging/บิล้องจิง/เป็นของ
brother/บร๊ะเธอร/พี่ชาย น้องชาย
cello/เซลล์โล/เซลโล (เครื่องดนตรีคล้ายไวโอลินใหญ่)
character/แค็คริค เทอ.ร; แค็คริค ทะ/ลักษณะนิสัย ลักษณะพิเศษ
comfortable/คัมพะทะบัล, คัมพัพพะทะบัล, คัมพะทะบัล; คัมพัพพะทะบัล/สบาย

company/คัมปะนี; คัมพะนี/บริษัท
คณะนักแสดง เพื่อน

conference/ค้อนเฟร้นส, ค้อนเฟรินส;
ค้อนพะร้นส/การประชุมวิชาการ

congratulations/คันแกร์จนะเลชั่นซ, คันแกร์จนะเลชั่นซ;
คันแกร์จนะเลชั่นซ/การแสดงความชื่นชมยินดี

consider/คันซิดเดอร์/คิดพิจารณา
อย่างรอบคอบ

dawn/ดอน/รุ่งอรุณ
decade/เด็คเคด, เด็คซัด, ดีเค็ด/ทศวรรษ

ระยะเวลา 10 ปี
dictionary/ดี ค ชะ เน รี; ดี ค ชัน รี /

พจนานุกรม
different/ดีฟรันท/แตกต่าง

education/เอ็ดจจะเคชั่น; เอ็ดจจะเคชั่น/
การศึกษา

effect/อิเฟ็คท/ผลกระทบ
effective/อิเฟ็คทิฟ/ได้ผล

Endeavor/อินเดฟเวอร/พยายามอย่างยิ่ง
even/อีวัน; อีวัน/แม้แต่

event/อีเว้นท/เหตุการณ์ โอกาส
error/เออร์ร/ข้อผิดพลาด

father/ฟาเธอร/บิดา
fire/ไฟเยร; ฟายเย/ไฟ

five/ฟายฟ/เลขห้า
flower/ฟลาวเออร/ดอกไม้

furniture/เฟอร์นิเชอร/เครื่องเรือน
เฟอร์นิเจอร์

gesture/เจิสต์เชอร/การแสดงกิริยา
ท่าทาง (เพื่อบอก อธิบาย)

graduate/แกรจเวท; แกรจจะเอท/
สำเร็จการศึกษา เรียนจบ

guitar/กีทาร์/กีต้า
help/เฮล์พ/ช่วยเหลือ ความช่วยเหลือ

individual/อินดะวิจวัล, อินดะวิจจัล;
อินดิวิจจัล/แต่ละคน

initial/อินนิชัล; อินนิชิล/เบื้องต้น
ตัวอักษรตัวแรกของชื่อ

interesting/อินทริสตัง, อินทะเรสตัง,
อินเทริสตัง, อินเทริสตัง; อินทริสตัง/น่าสนใจ

kitchen/คิชฉัน; คิชฉัน/ครัว

literature/ลิทเทอเรเจอร์, ลิทเทอเรเจอร์; ลิทเทอเรเจอร์/วรรณคดี เอกสารสิ่งพิมพ์		scream/สกรีม/เสียงกรีดร้อง กรีดร้อง
live (adj, adv)/ไลฟ์/ที่ยังไม่ตาย		sign/ชาวยน/ป้าย สัญญาณ
ที่เป็นรายการสด		singer/ซิงเงอร์/นักร้อง
lyrics/ลิริคส์/คำในบทเพลง		singing/ซิงเงิง/การร้องเพลง
magazine/แม็กกาซีน/นิตยสาร		southern/ซัดเธิร์น; ซัดเธิร์นที่เกี่ยวข้องกับทางใต้
Management/แมเนจเม้นท์/การจัดการ		onion/อันยั้น/หัวหอม
marathon/แมร์ธาธอน; แมร์ธาธอน/การ		only/ไอน์ลี/เท่านั้น
แข่งขันระยะทางไกล (มาราธอน)		orange/ออเรนจ์/สีส้ม ส้ม (ที่ลูกเป็นสีส้ม)
mayor/เมย์เออร์; แม/นายกเทศมนตรี		other/อิดเดอร์/อื่น
meadow/เมดโด/ทุ่งหญ้า		panel/แพนเนล/คณะผู้อภิปราย
mechanics/มิคานิกส์; มะคานิกส์/	ย่อหน้า	paragraph/แพร์ราแกร์ฟ; แพร์ราแกร์ฟ/
กลศาสตร์		people/พีเพิล; พีเพิล/คน (มากกว่าหนึ่งคน)
medal/เมดัล/เหรียญรางวัล		personal/เพิร์สแนล, เพอร์ซันแนล; เพื่อ
menu/เม้นยู/เมนู รายการอาหาร	สะเนล/ส่วนตัว ส่วนบุคคล	personnel/เพอร์ซันแนล; เพอสะแนล/
moral/มอร์ล/ที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม ศีลธรรม		
morale/มะแรล; มะร่าล/กำลังใจ ขวัญ	บุคลากร	piano/พีแอนโน/เปียโน
mosquito/มัสกีทโด้; มัสกีทโท/ยุง		picture/พิกเชอร์/รูปภาพ
mother/มัตเธอร์/มารดา แม่		pineapple/พายแนพเพิล; พายแนพเพิล/
museum/มยู่ซั่ม/พิพิธภัณฑ์		
musician/มยู่ซัซัน; มยู่ซัซัน/นักดนตรี	สับปะรด	police/พะลีส/ตำรวจ (มากกว่าหนึ่งนาย)
natural/แนตเชอรัล/ที่เป็นไปตามธรรมชาติ		potential/พะเท็นเชียล; พะเท็นเชียล/
neglect/หนีเกล็คท/ไม่เอาใจใส่ ละเลย	ศักยภาพ	
niece/นีส/หลานสาว (ของลุง ป้า น้า อา)		soldier/โซลเจอร์/ทหาร
neither/ไนเอดอร์; ไนเอดอร์/ไม่ ... เช่นกัน		sometimes/ซั่มไทม์ส/บางครั้ง
ไม่ใช่ทั้งสอง		spa/สปา/สปา
nephew/เนฟยู/หลานชาย (ของลุง ป้า		speech/สปีช/คำปราศรัย สุนทรพจน์
น้า อา)		stopped/สต็อพท/หยุด (อดีตของ stop)
northern/นอร์ธัน/ที่เกี่ยวข้องกับทางเหนือ		temperature/เท็มพะเรเจอร์/อุณหภูมิ
nothing/นัตติง/ไม่มีอะไร		three/ทรี/เลขสาม
nowhere/โนแ่ว, โนแ่ว; โนแ่ว/ไม่มีที่ไหน		tired/ท่ายริด; ท่ายริด/เหนื่อย
punctual/พังฉัล; พังฉัล/ตรงเวลา		twelfth/ทเวลธ์; ทเวลธ์/ลำดับที่สิบสอง
Purpose/เพอร์พัส/วัตถุประสงค์ความตั้งใจ		twenty/ทเวนตี; ทเวนตี/เลขยี่สิบ
quarantine/ควอรันทีน/การกักตัวคน		value/แวลู; แวลู/มูลค่า
หรือสัตว์ที่อยู่ในข่ายสงสัยว่าจะเป็นโรคติดต่อ		vegetable/เว้จทะเบิล, เว้จทะทะเบิล;
relative/เรลเลทีฟ/ญาติ	เว้จทะเบิล/ผัก	
reward/หริวอร์ด/รางวัล		via/ไวอะ, วีอะ/โดยทาง
salad/แซลลัด/สลัดผัก		violin/ไวโอลิน/ไวโอลิน
salmon/แซมมัน/ปลาแซลมอน		wander/ว๊อนเดอร์/เดินไปเรื่อย ๆ
schedule/สแกจจุล, สแกจจุล; แซดจุล/	(โดยไม่มีจุดหมาย)	
ตารางเวลาในการทำกิจกรรม		wash/ว๊อช/ซัก ล้าง
school/สกูล/โรงเรียน		

watch/ว็อดช/เฝ้าดู ระมัดระวัง นาฬิกา
ข้อมือ

wonder/วันเดอร์/แปลกใจ อยากรู้
yoga/โยคะ/โยคะ

2. คำที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษรที่เหมือนกันแต่ออกเสียงแตกต่างกัน (Words Beginning with the Same Letters but Pronounced Differently)

คำในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ออกเสียงผิดตามเสียงต้นคำที่ตัวเองเคยชิน

butcher/บิวเชอร์/คนขายเนื้อ
butter/บัตเตอร์/บัตเตอร์/เนย
country/คันทรี/ประเทศ
county/เค้านตี; เค้านที/เขตที่มีรัฐบาล

ท้องถิ่นปกครอง

chaos/เค้อส/ความโกลาหล
chase/เชส/ไล่ตาม การไล่ตาม
choir/ควายอร์; ควายอร์/คณะนักร้อง

ประสานเสียง

chorus/คอร์ดัส, คอร์ดัส/เนื้อเพลงท่อนที่ร้องซ้ำ ร้องประสานเสียง

cider/ไซด์เดอร์/น้ำแอปเปิ้ล ไซเดอร์
Citrus/ซิทรัส/ที่เป็นพืชตระกูลเดียวกับส้ม
city/ซิตี; ซิตี/เมืองใหญ่

couple/คัพเพิล; คัพเพิล/คู่ (คู่รัก คู่สามีภรรยา) คนหรือสิ่งของที่คู่กัน

coupon/คูปอน/คูปอง
courage/เค้อริจ; คอรีจ/ความกล้าหาญ
cousin/คัสซิน/ลูกพี่ลูกน้อง
dance/แดนส์/ในสำเนียงภาษาอังกฤษ

แบบอเมริกัน) เต้นรำ การเต้นรำ

danger/เด็นเจอร์/อันตราย
diverse/ไดเวอร์ส/หลากหลาย
divide/ดิไวด์/แบ่ง แยก
drive/ดร้ายว/ขับรถ ต้อน
driven/ดริฟวัน; ดริฟวัน/(the past

participle = V₃ ของ drive)

giant/ไจอันท/ยักษ์ สิ่งที่ใหญ่มาก
gist/จิสท/ประเด็นสำคัญ
give/กิฟว/ให้
major/เมเจอร์/สำคัญ วิชาเอก
majority/มะจอร์ตี; มะจอร์ตี/ส่วน

ใหญ่ ส่วนมาก

mine/มายน์/ของถ่าน เหมือง ขุดหาแร่
mineral/มินรัล; มินรัล/แร่ธาตุ
minor/ไมเนอร์/ไม่สำคัญ เล็กน้อย วิชาโท
minority/มะนอร์ตี; มะนอร์ตี/ส่วนน้อย
nation/เนชั่น; เนชั่น/ชาติ ประเทศ
national/แนชั่นล; แนชั่นล/ที่เกี่ยวกับ

ประเทศชาติ

not/น็อท/ไม่
nothing/น็อทติง/ไม่มีอะไรเลย
on/ออน/บน
only/ไอน์ลี/เท่านั้น
once/วันส์/ครั้งเดียว
rise/ไรซ์/ขึ้น สูงขึ้น ลอยขึ้น
risen/ริซึน/(the past participle=V₃

ของ rise)

vine/ไวน์/เถาองุ่น
vinegar/วินนิเกอร์/น้ำส้มสายชู
wild/ไวลด์/ขึ้นอยู่และเติบโตตามธรรมชาติ (พืช สัตว์) ที่อยู่ในสภาพตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

Wilderness/วิลเดอร์เนส/บริเวณกว้างใหญ่ (ไม่มีสิ่งปลูกสร้าง ไม่มีใครดูแล)

worm/เวิร์ม/หนอน
worn/วอร์น/สวม ใส่ (the past participle

= V₃ ของ wear)

3. คำที่ลงท้ายด้วยตัวอักษรที่เหมือนกัน แต่ออกเสียงต่างกัน (Words Ending with the Same Letters but Pronounced Differently)

3.1 _ age

ทุกคนออกเสียงเป็น/-เจ/ตามคำว่า age/เอจ/อายุ

language/แลงกวิจ/ภาษา
luggage/ลักกิจ/สัมภาระ
manage/แม้นนิจ/บริหาร จัดการ ทำได้
message/เมสสิจ/ข้อความ (ที่ฝากให้ผู้อื่น)
passage/แพสสิจ/ข้อความสั้นๆ

(ในหนังสือ) ทางเดิน

postage/โพสติจ/ค่าส่งของทางไปรษณีย์

(จดหมาย พัสดุ)

usage/ยูสิจ; ยูซิจ/การใช้ วิธีใช้
massage/มะสัจ; มะสัจ/การนวด

3.2 _ave ในส่วนนี้มีเพียงหนึ่งคำที่ออกเสียงผัดกัน คือ behave/บีแฮฟ/ประพฤติก แสดงกริยาอาการ (เพราะ _have ทำคำเหมือนกับคำว่า have/แฮฟ/)	derive/ดิไรฟ/มีกำเนิดมาจาก live/ไลฟ/ที่ยังไม่ตาย ที่เป็นรายการ สด ที่ยังไม่ระเบิด live/ลิฟ/อยู่ อาศัยอยู่ motive/ไม๊ติฟ/แรงจูงใจ
3.3 _ear ส่วนใหญ่จะออกเสียงพยางค์ท้ายของคำ ว่า appear ตามคำ pear/แพร์/= ลูกแพร์ appear/อะพีร์; อะเพีย/ปรากฏและใน คำว่า tear จะออกเสียงเป็น/เทียร์/= น้ำตา แม้ในคำว่า tear เมื่อเป็น กริยา ซึ่งจะต้องออกเสียงเป็น/แทร/= ทำให้ ขาด ฉีก	3.10 _ood blood/บลัด/เลือด flood/ฟลัด/ท่วม น้ำท่วม food/ฟูด/อาหาร mood/มูด/อารมณ์
3.4 _ey ส่วนใหญ่จะออกเสียงเป็น/_/ตามคำว่า key, monkey, และ money prey/เพร/เหยื่อ	3.11 _ose dose/โดส/ปริมาณที่กำหนดให้ รับประทานในแต่ละครั้ง hose/โฮซ/สายยาง (สำหรับฉีดน้ำ) lose/ลูซ/สูญเสีย ทำหาย
3.5 _in ribbin/รีบบัน/รีบบิ้น คำนี้คนส่วนใหญ่ ออกเสียงเป็น/_อิน/ตามเสียงคำ bin, tin, win และคำที่ใช้ เรียกในภาษาไทย	3.12 _ow bow/บาว/โค้ง คำนับ การคำนับ ส่วน หน้าของเรือ eyebrow/อัยบราว/คิ้ว wow/วาว/เป็นคำอุทานที่แสดงความ ประทับใจ
3.6 _ine แทบทุกคนออกเสียงเป็น/_ายิน/ตามคำ ว่า fine, mine, และ shine determine/ดิเทอริมัน; ดิเทอมีน/ กำหนด ตั้งใจ examine/อิกแซมมัน; อิกแซมมีน/ ตรวจตรา พิจารณา machine/มะชีน/เครื่องจักรกล (และ เสียง ch ในคำนี้ทุกคนออกเสียงเป็น/ฉ/)	bow/โบ/โบว์ คันธนู crow/โคร/อีกา mow/โม/ตัดหญ้า (ด้วยเครื่องตัดหญ้า) 3.13 _own gown/กาวน/เสื้อคลุมหลวม ๆ reown/หรินาวน/ซื้อเสียง grown/โกรน/เจริญเติบโต (the past participle = V ₃ ของ grow) mown/โมน/ตัดหญ้าด้วยเครื่องตัดหญ้า (the past participle = V ₃ ของ mow = mowed)
3.7 _ise compromise/ค้อ ม พ ระ ม าย ช/ / ประนีประนอม supervise/ซู เพ อ ร ู ย ช/ดูแลให้ คำแนะนำ เพื่อให้งานเป็นไปด้วยดี promise/พร้อมมัส; พร้อมมิส/สัญญา	3.14 _ousy jealousy/เจ็ลลัสชี/หึงหวง ริษยา lousy/เล้าชี/เลวมาก
3.8 _ite comprosite/ค้อมพ้อชชิต, คัมพ้อชชิต; ค้อมพะชิต/ประกอบไปด้วย opposite/อ็อพพะชิต, อ็อพสัท; อ็อพ พะชิต/ตรงกันข้าม te/ไ้ช/บริเวณก่อสร้าง สถานที่เกิดเหตุ	3.15 _ough ทุกคนมีปัญหาในการออกเสียงคำที่ลง ท้ายด้วย _ough มาก enough/อินฟ/เพียงพอ rough/รัพ/ไม่เรียบ ขรุขระ tough/ทัฟ/เหนียว (เนื้อเหนียวเคี้ยวยาก)
3.9 _ive alive/อะไลฟ/ยังไม่ตาย	yak/แยค/ช้างแครงมาก bough/บาว/กิ่งไม้ใหญ่

dough/โด/แป้ง (ผสมน้ำใช้ทำขนมปัง
เงิน (ภาษาพูด)
thorough/เตื่อโร; เตื่อระ/ถี่ถ้วน
ระมัดระวัง
though/โถ/แม้ว่า
through/ทรู/ผ่าน (จากด้านหนึ่งไปอีก
ด้านหนึ่ง) ตั้งแต่ต้นจนจบ
cough/ค็อฟ/ไอ กระแอม การไอ การ
กระแอม

3.16 _ y

assembly/อะเซมบลี/การประชุมใหญ่
jury/จิวรี; โจรี/คณะลูกขุน
only/โอันลี/เท่านั้น เพียงแต่
simply/ซิมพลิ/ด้วยวิธีง่าย ๆ อย่างแท้จริง
deny/ดินัย/ไม่ยอมรับ ปฏิเสธ
multiply/มัลทิพลา; มัลทิพลา/เพิ่ม
จำนวนมาก
nearby/นิรบาย; เนียบาย/บริเวณใกล้เคียง
rely/หริล่าย/พึ่งพาได้
reply/หริพล่าย/ตอบ คำตอบ

3.17 _ ue

ส่วนใหญ่จะออกเสียงท้ายคำเหล่านี้ไม่
ออก ไม่รู้ว่าจะออกเสียง/_ue/อย่างไร
dialogue/ไดอะล็อก/บทสนทนา (ในบท
ละคร ในหนังสือ)
league/ลีก/กลุ่มคน กลุ่มสโมสรการกีฬา
monologue/มอนนิลล็อก; มอนน่นล็อก/
การพูดโดยคนเดียว
tongue/ทัง/ลิ้น
vague/เวก/ไม่ชัดเจน

4. คำที่มีตัวสะกดเหมือนกันแต่ทำหน้าที่ต่างกัน (Words with the Same Spelling but with Different Functions)

คำในกลุ่มนี้ คนส่วนใหญ่จะออกเสียง
เหมือนกันโดยไม่คำนึงถึงหน้าที่ของคำนั้น ๆ

(adj = adjective คำคุณศัพท์ n = noun
คำนาม v = verb กริยา)

content (adj)/คันแทนท/มีความพอใจ
(n)/ค้อนแทนท/สิ่งที่บรรจุอยู่ภายใน
(พหูพจน์เป็น contents) เนื้อหา สาร (ของหนังสือ
บทความ) (จะใช้เป็นรูปเอกพจน์เสมอ)

(v)/คันแทนท/พอใจในสิ่งที่มีอยู่
desert (n)/เด็คซิท/ทะเลทราย
(v)/ดิเซิร์ท/ละทิ้ง ทอดทิ้ง
present (adj)/เพร็ซซันท/อยู่ ในปัจจุบัน
(n)/เพร็ซซันท/ของขวัญ
(v)/พรีเซ้นท/แนะนำ นำเสนอ
produce (n)/โพรดูส; พรอดยูส/ผลิตผล
(จากฟาร์ม)
(v)/พระดูส; พระดยุส/เพาะปลูก ผลิต

เพื่อขาย

protest (n)/โพรเตสท/ทะเลทราย
(v)/พระเทสท/ละทิ้ง ทอดทิ้ง
record (n)/หริคอร์ด/บันทึก
(v)/เร็คคอร์ด/จดบันทึก

สรุปผลและอภิปรายผล

การศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีสังเกตครั้งนี้
แสดงให้เห็นปัญหาในการออกเสียงคำต่าง ๆ ผิดของนักเรียน
นักศึกษาไทย ดังนี้

1. คำ Individual Words คำที่ออกเสียง
ผิดมาจากความคุ้นเคยกับคำบางคำที่ตัวเองเคยได้ยิน ได้ฟัง
มาตามคำทับศัพท์ที่ใช้ หรือออกเสียงไปตามตัวสะกดของคำ
เช่น allow จะออกไปตาม all และ low เป็น/อลโล/หรือ/
อลโล่/among ออกเป็น/อะม็อง/ตามเสียง _ong เช่นใน
คำว่า long คำว่า behave ออกเป็น/บีแฮฟ/ตามคำว่า
have (โดยที่ไม่คำนึงถึงเสียงท้ายด้วย) คำว่า character
ออกเป็น /แซเร็คเตอ/โดยที่คิดว่า ch = ช คำว่า literature
ออกเป็น/ลิทเทอเรจ็อ/ตามคำที่ใช้กันตามสำเนียงไทย บาง
คำออกเสียงโดยที่ไม่คำนึงถึงการลงเสียงหนักในคำว่าจะลงที่
พยางค์ไหน เช่น decade ออกเป็น/ดิเซ็ด/effect ออกเป็น/
เอ็ฟเฟ็คท/คำว่า singing ออกเป็น/ซังกั้ง/หรือคำที่มีตัว d
ในคำเช่น education, individual, schedule, soldier จะ
ออกเป็นเสียงตัว/d/เช่น/เอ็ดดูเคชั่น/,/อินดิวิดวล/, /สเก็ดดูล/
และ/โซลเดอ/

2. คำที่ขึ้นต้นด้วยอักษรที่เหมือนกันแต่
ออกเสียงต่างกัน นักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ออกเสียงไม่
ถูกต้อง ไม่คำนึงว่าแต่ละคำนั้นมันจะขึ้นต้นด้วยตัวอักษรที่
เหมือนกันแต่ในการออกเสียงแต่ละคำจะมีเสียงเฉพาะของ
คำนั้น ๆ เช่น country และ country นักเรียนนักศึกษา
คุ้นเคยกับคำว่า country เมื่อออกเสียงคำว่า county
จะออกเป็น/คันที/danger จะออกเสียงเป็น/แดนเจอ/

ตามเสียงคำเช่น can, tan หรือ van คำว่า cousin จะออกเป็น/เค้าซิน/คำว่า national ออกเป็น/เนชั่นแนล/คำว่า only ออกเสียงเป็น/ออนลี่/เป็นต้น

3. คำที่ลงท้ายด้วยตัวอักษรที่เหมือนกันแต่ออกเสียงต่างกัน นักเรียนนักศึกษาจะออกเสียงตามคำที่คุ้นเคย เช่น นักเรียนนักศึกษาคุ้นเคยกับคำว่า age เมื่อมีคำที่ลงท้ายด้วย _age ก็ออกเสียงลงท้ายด้วย/_เอจ/เช่น language จะออกเป็น/แล้งเกจ/หรือ/แล้งเกวจ/manage ออกเป็น/แมนเนจ/คำว่า determine ออกเป็น/ดีเทอมาย/ตามคำว่า mine คำว่า alive ออกเป็น/อะลิฟ/ตามคำว่า live และส่วนใหญ่จะมีปัญหาในการออกเสียงคำที่ลงท้ายด้วย _ough เพราะ _ough ออกเสียงในคำต่าง ๆ แตกต่างกันมาก

4. คำที่มีตัวสะกดเหมือนกันแต่ทำหน้าที่ต่างกัน นักเรียนนักศึกษาจะออกเสียงเหมือนกันไม่ว่าคำนั้นจะเป็นคำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ หรือคำคุณศัพท์ เช่น คำว่า present ส่วนใหญ่จะออกเป็น/พรีเซ้น/เพราะเป็นคำทับศัพท์ที่ใช้บ่อยในการนำเสนองาน หรือคำว่า live ออกเป็น/ลิฟ/อย่างเดียว เพราะเป็นคำที่ใช้บ่อย

ข้อเสนอแนะ

ในการพัฒนา ปรับปรุง การออกเสียงคำศัพท์เพื่อใช้ประโยชน์ในการสื่อสาร คณะผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ศึกษาการออกเสียงคำศัพท์ที่ถูกต้อง
2. ฝึกการออกเสียงคำศัพท์ที่ถูกต้องบ่อย ๆ สม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเคยชินในการออกเสียง
3. แก้ไขข้อผิดพลาด การออกเสียงคำศัพท์ที่เคยออกมาผิด ๆ ปรับการออกเสียงใหม่ตามที่ควรจะเป็น

4. ศึกษาการใช้คำศัพท์เพิ่มเติม โดยเฉพาะคำศัพท์ที่ออกเสียงเหมือน ๆ กัน หรือคล้าย ๆ กัน ดังที่มีในรายงานเรื่อง Confused Words in English: Homophones และ Confused Words in English: Words That Sound or Look Almost the Same (ตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม)

เอกสารอ้างอิง

1. สนใจ ไชยบุญเรือง และ ธวัชชัย ไชยบุญเรือง. (2555). การพัฒนาหลักสูตรการเรียนภาษาอังกฤษเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. (รายงานการวิจัย). ขอนแก่น: วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.
2. Mish, Frederick C. (Ed. in Chief). (1991). Webster's Ninth New Collegiate Dictionary. Springfield, MA: Merriam-Webster Inc.
3. Steel, Miranda. (Ed.). (2547). Oxford Wordpower: Dictionary for Thai Learners ฉบับอังกฤษ-ไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้างจำกัด.
4. Sonjai Chaibunruang, Gawisara Nilmongcol, Thawatchai Chaibunruang. (2561). Confused Words in English: Homophones. *College of Asian Scholars journal*, 8 (2), 1-15.
5. Sonjai Chaibunruang, Gawisara Nilmongcol, Thawatchai Chaibunruang, & Kemapasse Chanawongse. (2562). Confused Words in English: Words That Sound or Look Almost the Same. *College of Asian Scholars journal*, 9 (1), 156-163.

ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลนครบุรี
ของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

Marketing mix affecting sugarcane delivery behavior to the Khonburi Sugar Factory
of sugarcane farmers, Khonburi District, Nakhon Ratchasima Province

พิชัย สารภักดิ์¹,
อภิมุข วันเพ็ญฟู²,
สุรศานต์ รักขพันธ์ ณ ทองคาย³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย (1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาล (2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาล (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล และส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลนครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า ไคร้ สแควร์ (Chi Square)

ผลการวิจัย พบว่า

(1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 82.20 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 87.20 อายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 59.20 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 31.20 รายได้ต่อปี มีรายได้ระหว่าง 100,001-200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.00 ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพปลูกอ้อย ระยะเวลา 13 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 38.20 ปริมาณอ้อยที่ปลูกได้ต่อปี อยู่ระหว่าง 801 -1,200 ตัน คิดเป็นร้อยละ 32.00 ตามลำดับ พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาล ได้แก่ การเลือกส่งอ้อย ขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์ของโรงงานคิดเป็นร้อยละ 52.50 ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการส่งอ้อย เป็นพนักงานของโรงงานน้ำตาลคิดเป็นร้อยละ 31.20 ช่วงเวลาที่เริ่มส่งอ้อย ในเดือนกุมภาพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 46.00 สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งอ้อย สอบถามจากสมาคมชาวไร่อ้อย คิดเป็นร้อยละ 53.80 ลักษณะการส่งอ้อย เลือกส่งเข้าโรงงานเดิมคิดเป็นร้อยละ 95.50 ปริมาณการส่งอ้อย ส่งให้โรงงานทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 56.50 ชนิดอ้อยที่ส่งอ้อยสด คิดเป็นร้อยละ 64.00 ถ้าไม่พอใจในการส่งอ้อยบอกคนใกล้ชิดเกี่ยวกับโรงงานนี้ คิดเป็นร้อยละ 97.50 ตามลำดับ

(2) วิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลนครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านถ้าเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกถึงลำดับสุดท้ายได้แก่ ปัจจัยด้านพนักงาน ($\bar{X} = 3.91$) ปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($\bar{X} = 3.52$) ปัจจัยด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.57$) และอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ปัจจัยด้านราคา ($\bar{X} = 3.42$) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 3.28$) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.41$) และปัจจัยด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.22$) ตามลำดับ

(3) ผลการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลมีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคลในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลนครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) การเลือกส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์ กับสถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกอ้อย และปริมาณผลผลิตอ้อย 2) ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประสบการณ์ในการปลูกอ้อย และปริมาณผลผลิตอ้อย 3) สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งอ้อยเข้าโรงงานมีความสัมพันธ์กับ สถานภาพ ประสบการณ์ในการปลูกอ้อย และปริมาณผลผลิตอ้อย 4) ลักษณะการส่งอ้อยเข้าโรงงานมีความสัมพันธ์กับ สถานภาพ ประสบการณ์ในการปลูกอ้อย และปริมาณผลผลิตอ้อย 5) ปริมาณการส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับ ประสบการณ์ในการปลูกอ้อย 6) ชนิดอ้อยที่ส่งเข้าโรงงานมีความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตอ้อย 7) ถ้าไม่พอใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงานมีความสัมพันธ์กับ สถานภาพ

^{1,2}คณะบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

³คณะศิลปศาสตร์, วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

และส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาล พบว่า 1) การเลือกส่งอ้อยเข้าโรงงานมีความสัมพันธ์กับ ผลผลิตอ้อย ราคา การส่งเสริมการตลาด พนักงาน และกระบวนการ 2) ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งอ้อยเข้าโรงงานและลักษณะการส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับ ผลผลิตอ้อย ราคา การส่งเสริมการตลาด การส่งเสริมการตลาด พนักงาน ภายภาพ และกระบวนการ 3) ชนิดอ้อยที่ส่งเข้าโรงงาน ส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีที่มีความสัมพันธ์คือ ผลผลิตอ้อย ราคา และการส่งเสริมการตลาด

คำสำคัญ : ส่วนประสมการตลาด, พฤติกรรม โรงงานน้ำตาล

Abstract

The research objectives were: (1) to study personal basic information related to marketing mix affecting sugarcane delivery behavior to sugar factories (2) to study marketing mix affecting sugarcane delivery behavior to sugar factories (3) to study the relationship between personal data and marketing mix affecting sugarcane delivery behavior to the Khonburi sugar factory of sugarcane farmer., Using a sample of 400 samples, by simple random sampling. The statistics used in data analysis included frequency distribution. Calculation of percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing with Chi square values.

The research found that :

(1) Most respondents were male. Accounted for 82.20% of marital status to 87.20%, aged 41 years and over, accounting for 59.20%, educational level lower secondary school accounted for 31.20% of annual income, with income between 100,001-200,000 baht, equivalent to 50.00%. The duration of the sugarcane cultivation period was 13 years or more, which is 38.20%. The amount of sugarcane grown per year is between 801 -1,200 tons 32.00% respectively. The behavior of sugarcane delivery to the sugar factory was the selection of sugarcane delivery. Depends on the integrity of the factory, accounting for 52.50%, those who influence the decision to send sugarcane was a staff member of a sugar factory, accounting for 31.20% of the time when sugar cane delivery begins In February 46.00%. media that affects the decision to send sugarcane Inquire from the Sugarcane Planter Association Accounted for hundreds of choose to send to the original factory, 95.50%. Quantity of sugarcane delivery send to all factories Accounted for 56.50%. The type of sugarcane that sent fresh sugar cane was 64.00% If not satisfied with the delivery of sugarcane, tell the people close to this plant. Accounted for 97.50% respectively.

(2) Analyzing the marketing mix that affects the behavior of sugarcane delivery to the Khonburi sugar factory of sugarcane farmers in Khonburi District, Nakhon Ratchasima Province, in 7 aspects, found that the overall was at a medium level ($\bar{X}$ = 3.47). If the order was from the first to the last mean, which was Employee factors ($\bar{X}$ = 3.91) Marketing promotion factors ($\bar{X}$ = 3.52), Physical factors ($\bar{X}$ = 3.57) and in the middle level, namely Price factors ($\bar{X}$ = 3.42) Factors of distribution channels ($\bar{X}$ = 3.28), Product factors ($\bar{X}$ = 3.41) and Process factors ($\bar{X}$ = 3.22) respectively.

(3) The results of the hypothesis testing were that the behavior of sugarcane delivery to sugar factories was related to personal information about sugarcane delivery to sugar factories of Khonburi sugarcane farmers in Khonburi District, Nakhon Ratchasima Province: 1) Have a relationship with educational status experience in sugarcane cultivation and the amount of sugarcane production, 2) People who influence the decision to send sugarcane to the factory was related to age, education level monthly income, sugarcane planting experience and the amount of sugarcane production, 3) Media affecting the

decision to send sugarcane to the factory is related to the status of sugarcane planting experience and the amount of sugarcane production in the month, 4) The nature of sugarcane delivery to the factory was related to the status of sugarcane planting experience and quantity of products, 5) The amount of sugarcane delivery to the factory in a relationship with experience in sugarcane cultivation, 6) The type of sugarcane shipped to the factory was related to sugarcane yield and 7) If dissatisfied with the delivery of sugarcane to the factory, which was related to the status and marketing mix affecting sugarcane delivery behavior to the factory, the tears of the farmers cane correlated with the behavior of sugarcane delivery to the sugar factory. The hypothesis testing at the statistical significance level of 0.05 was that the personal data is related to the behavior of sugarcane delivery to the sugar factory: 1) The selection of sugar cane to enter the factory was related to the product, price, promotion, staff and process, 2) People who influence the decision to send sugarcane to the factory Media affecting the decision to send sugarcane to the factory and the delivery of sugarcane to the factory. There was a relationship with the product, marketing promotion price Promoting physical and process marketing staff and 3) Type of sugarcane delivered to the factory the marketing mix in the delivery of sugarcane to the Khonburi sugar factory which has relationships was the product, price and marketing promotion.

Keywords : Marketing mix, behavior, sugar factory

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เนื่องจากอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรและเป็นอาชีพที่สำคัญที่สุดของประเทศ ซึ่งภาคเกษตรกรรมของไทยในอดีตมีลักษณะการผลิตที่มุ่งผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของครอบครัวเป็นหลัก หรือเป็นการเกษตรแบบดั้งเดิมต่อมาได้มีการพัฒนาการเกษตรที่มุ่งการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อการค้าทำให้เกษตรกรขยายการผลิตได้อย่างรวดเร็วโดยการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรแบบใหม่เข้ามาช่วยในการผลิตทำให้วิถีการเกษตรของไทยได้เปลี่ยนจากการบริโภคในครัวเรือนมาสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ และในปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และอาชีพเกษตรกรรมนี้เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทางการเกษตรซึ่งผลผลิตทางการเกษตร นอกจากใช้ในการบริโภคแล้วยังใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตทางอุตสาหกรรม ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคภายในประเทศยังสามารถส่งออกเพื่อการค้าอันเป็นที่มาของเงินตราต่างประเทศที่นำมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (ชาณัฐ ศรีสุพรรณกุล: ออนไลน์) ในประเทศไทยมีโรงงานน้ำตาลทั้งหมด 47 แห่ง อยู่ที่ภาคกลาง 17 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 16 แห่ง ภาคเหนือ 9 แห่ง และภาคตะวันตก 5 แห่ง (คำนำ : Ocsb go.th. สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล)

อ้อยถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดตัวหนึ่งในปัจจุบันเนื่องจากอ้อยที่ผลิตในประเทศไทยนั้นสามารถนำมาผลิตน้ำตาลแล้วนำไปใช้ในประเทศได้อย่างเพียงพออีกทั้งยังสามารถส่งออกขายยังต่างประเทศนำเงินตราเข้าสู่ประเทศไทยปีละหลายหมื่นล้านบาทต่อปีสำหรับประเทศไทยนี้มีการปลูกอ้อยและส่งเข้าโรงงานมากกว่าปีละ 60 ล้านตัน ซึ่งจะได้ผลผลิตน้ำตาลประมาณ 6 ล้านตันต่อปีซึ่งถือว่าเป็นประเทศผู้ส่งออกน้ำตาลรายใหญ่เป็นอันดับ 2 หรือ 3 ของโลกแต่สิ่งที่น่าพิจารณา คือ ฤดูที่บอ้อยของประเทศไทยจะสั้นมากประมาณ 3 ถึง 5 เดือนต่อการผลิตในขณะที่ประเทศผู้ส่งออกน้ำตาลรายใหญ่อื่น เช่น บราซิลและออสเตรเลียจะมีฤดูที่บอ้อยยาวนานกว่า คือ ประมาณ 8 เดือนต่อการผลิตเป็นอย่างน้อยทั้งนี้เนื่องมาจากกำลังการผลิตของโรงงานน้ำตาลของประเทศไทยนั้นสูงมากโดยอ้อยที่มีอยู่นั้นเพียงพอให้แก่โรงงานน้ำตาลในประเทศไทย แค่ 30-40% ของกำลังผลิตเท่านั้นดังนั้นในสภาพดังกล่าวจึงเกิดการแข่งขันแย่งชิงอ้อยเข้าสู่โรงงานกันอย่างรุนแรง ปองพล มากวัฒนสุข (2553: ออนไลน์) โดยที่โรงงานน้ำตาลเคบีเอส (ครบุรี) เป็นโรงงานน้ำตาลที่ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันสูงโดยมีโรงงานน้ำตาลข้างเคียงเป็นคู่แข่งหลายโรงงานด้วยกัน ได้แก่ โรงงานน้ำตาลราชสีมา, โรงงานน้ำตาลอุตสาหกรรมโคราช โรงงานน้ำตาลสุรินทร์ และโรงงานน้ำตาลบุรีรัมย์โดยทั้งหมดนี้

จะใช้ข้อมูลจากพื้นที่ที่คาบเกี่ยวกัน โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกอ้อยซึ่งมีการเพาะปลูกอ้อยของเกษตรกรที่ถือว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญมาก อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ ผลผลิตอ้อยสามารถนำมาผลิตเป็นน้ำตาลและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อใช้บริโภคภายในประเทศและยังเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศทำให้ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตน้ำตาลและส่งออกน้ำตาล การปลูกอ้อยที่มีคุณภาพและมีผลผลิตสูงนั้นมีความสำคัญต่อกระบวนการผลิตของเกษตรกรที่จะต้องให้ความสำคัญในการผลิตเป็นอันดับแรก ชูติมา มีปัญญาและเจนจิรา จันทะคุณ (2557: 1 ออนไลน์)

ผลที่ได้จากการดำเนินการศึกษาสำรวจพื้นที่ปลูกอ้อยในปี การผลิต 2559/2560 โดยอาศัยข้อมูลจากดาวเทียมประกอบกับ การเก็บรายละเอียดข้อมูลทางภาคพื้นดิน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลว่าด้วยพื้นที่ปลูกอ้อยทั่วประเทศจำนวน 10,988,489 ไร่ พื้นที่อ้อยส่งโรงงาน 9,234,2539,864,042 ไร่ แบ่งเป็นรายจังหวัด สถานการณ์พื้นที่ปลูกอ้อย ปีการผลิต 2559/60 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในปีการผลิต 2559/2560 มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยในเขตพื้นที่สำรวจรวม 47 จังหวัดทั่วประเทศจำนวน 10,988,489 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกอ้อยส่งโรงงาน 9,864,668 ไร่ และพื้นที่ปลูกอ้อยทำพันธุ์ 1,123,821 ไร่ โดยมีพื้นที่เพิ่มขึ้นจากปี การผลิต 2558/59 จำนวน 590,724,350 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 เนื่องจากมีปัจจัยสนับสนุนด้านราคาอ้อยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนปริมาณน้ำฝนและสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มผลผลิตอ้อยอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการเก็บเกี่ยวอ้อยส่งโรงงาน คณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยพื้นที่เพาะปลูกอ้อยจำนวน 20 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด เลย หนองบัวลำภู อุดรธานีหนองคาย บึงกาฬ สกลนคร นครพนม ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ มุกดาหาร อำนาจเจริญ ยโสธร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี มีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด 4,750,671 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี การผลิต 2558/59 จำนวน 35,705 ไร่ หรือร้อยละ 0.75 โดยมีการเพาะปลูก อ้อยเพิ่มขึ้นในพื้นที่ปลูกข้าวบนที่ดอน และมันสำปะหลังได้แก่จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา หนองบัวลำภู อุดรธานี ขอนแก่น มหาสารคาม เลย ศรีสะเกษ และกาฬสินธุ์ ทั้งนี้มีบางพื้นที่ในเขตจังหวัด บึงกาฬ นครพนม และสกลนคร มีปริมาณอ้อยลดลง

เนื่องจากได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล. รายงานพื้นที่ปลูกอ้อย ปีการผลิต: 2559/60)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ชาวไร่อ้อยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อปี ประสบการณ์ในการปลูกอ้อย ปริมาณผลผลิตอ้อย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล และส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 พฤติกรรมของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะส่วนบุคคลในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

จากสมมติฐานที่ 1 เขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : พฤติกรรมการส่งอ้อยของเกษตรกรในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีไม่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะส่วนบุคคลในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

H_1 : พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อยมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะส่วนบุคคลในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีมีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

จากสมมติฐานที่ 2 เขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

H_1 : ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านพนักงาน ด้านกายภาพ และด้านกระบวนการ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ เกษตรกรชาวไร่อ้อยที่ปลูกอ้อยในเขตอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4,170 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1970 : 725), ยุทธ ไกยวรรณ, 2544 : 58) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 365 ตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพิ่มให้ได้ครบจำนวน 400 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่น 95 % และมีความคลาดเคลื่อนได้ 5 % (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543: 75) ใช้สูตรดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

$$\text{แทนค่า } n = 4,170$$

$$1 + 4,170 (0.05)^2$$

$$= 364.98 \text{ คน} = 365 \text{ คน}$$

ดังนั้น จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 400 คน

n หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง ขนาดของประชากร

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดให้ $e = 0.05$ ผู้วิจัยเก็บเพิ่ม 35 คนเพื่อให้ครบ 400 คน

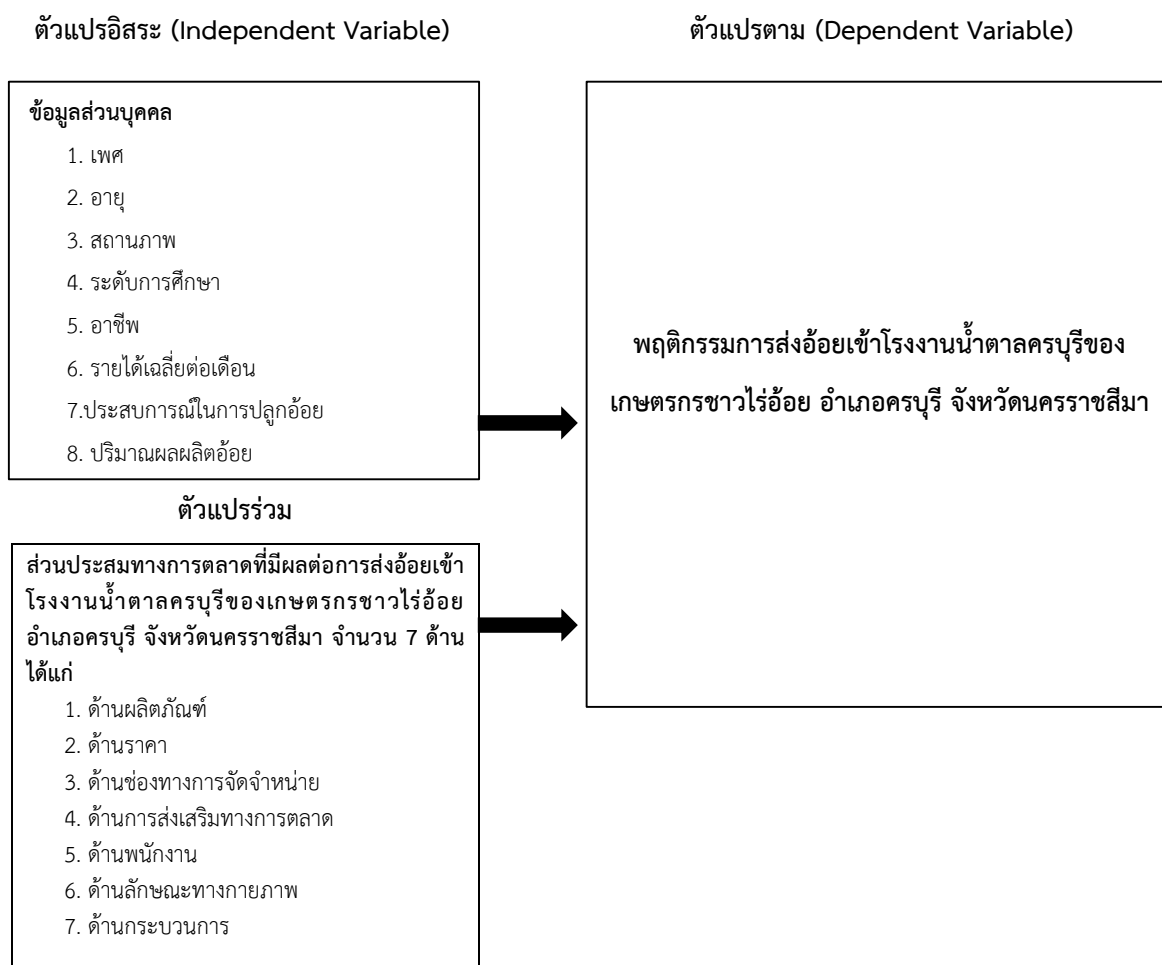
3. ขอบเขตด้านตัวแปรโดยมีการกำหนดการศึกษาตัวแปร เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อปี ประสิทธิภาพในการปลูกอ้อย ปริมาณผลผลิตอ้อย และส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา มาจากทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดบริการ (Marketing Mix 7P's) (Philip Kotler, 2009: ออนไลน์) จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ปัจจัยในการเลือกส่งอ้อย ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน ช่วงเวลาที่เริ่มส่งอ้อยเข้าโรงงาน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งอ้อย ลักษณะการส่งอ้อย ปริมาณการส่งอ้อย ชนิดอ้อยที่ส่ง ถ้าไม่พอใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน ตามลำดับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ปรับปรุงมาจากงานวิจัยของ (ปองพล มากวัฒนสุข, 2553:3) ได้ใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เกษตรกรชาวไร่อ้อยที่ปลูกอ้อยในเขตอำเภocrบุรี จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4,170 คน กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ ทาโร่ ยามาเนทาโร ยามาเน (Yamane, 1970 : 725), (ยูท โกยวรรณ์, 2544 : 58) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 365 ตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ได้เก็บข้อมูลเพิ่มให้ครบจำนวน 400 ชุด ขนาดกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่น 95 % และมีความคลาดเคลื่อนได้ 5 % (ยูทพงษ์ กัยวรรณ์, 2543: 75)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ประสบการณ์ในการปลูก

อ้อย ปริมาณผลผลิตอ้อย คำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการทั่วไป (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภocrบุรี จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ 2. ด้านราคา 3. ด้านสถานที่ 4. ด้านการส่งเสริมการตลาด 5. ด้านพนักงาน 6. ด้านลักษณะทางกายภาพ และ 7. ด้านกระบวนการ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดแบบช่วงหรืออันตรภาค (Interval Scale) 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์, 2557:213)

การวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภocrบุรี จังหวัดนครราชสีมา มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ระดับ 5 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 1 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

เกณฑ์การจัดระดับค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้ (Best 1978 : 179 - 187)

4.51 - 5.00 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

(บุญชม ศรีสะอาด 2532 : 103)

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ปัจจัยในการเลือกส่งอ้อย ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน ช่วงเวลาที่เริ่มส่งอ้อยเข้าโรงงาน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งอ้อย ลักษณะการส่งอ้อย ปริมาณการส่งอ้อย ชนิดอ้อยที่ส่ง และถ้าไม่พอใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened-ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงการให้บริการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. เตรียมแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องจำนวน 400 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและตัวแปรตามเพื่ออธิบายผล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. โดยใช้ค่าไค-สแควร์ เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานในการหาความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรซึ่งจะทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้น ๆ ได้แก่ พฤติกรรมในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลกับส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรี

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา พอสรุปได้ดังนี้

1. **กลุ่มตัวอย่าง** ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 82.20 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 87.20 อายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 59.20 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 31.20 รายได้ต่อปี มีรายได้ระหว่าง 100,001-200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.00 ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพปลูกอ้อยระยะเวลา 13 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 38.20 ปริมาณอ้อยที่ปลูกได้ต่อปี อยู่ระหว่าง 801 -1,200 ตันคิดเป็นร้อยละ 32.00 ตามลำดับ และพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย จำแนกตามลักษณะดังนี้ ปัจจัยในการเลือกส่งอ้อยขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์ของโรงงานคิดเป็นร้อยละ 52.50 ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน คือพนักงานของโรงงานน้ำตาลคิดเป็นร้อยละ 31.20 ช่วงเวลาที่เริ่มส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาล ในเดือนกุมภาพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 46.00 สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลโดยการสอบถามจากสมาคมชาวไร่อ้อย คิดเป็นร้อยละ 53.80 ลักษณะการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาล เลือกส่งเข้าโรงงานเดิมคิดเป็นร้อยละ 95.50 ปริมาณการส่งอ้อยให้แก่โรงงานน้ำตาลครบุรีส่งให้โรงงานทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 56.50 ชนิดอ้อยที่ส่งเข้าโรงงานน้ำตาลโดยการส่งอ้อยสด คิดเป็นร้อยละ 64.00 ถ้าไม่พอใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงานโดยบอกคนใกล้ชิดเกี่ยวกับโรงงานแห่งนี้คิดเป็นร้อยละ 97.50 ตามลำดับ

2. **ส่วนประสมทางการตลาด** ที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรม การส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสม ทางการตลาด			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านผลิตภัณฑ์	3.41	1.19	ปานกลาง	5
2	ด้านราคา	3.42	1.19	ปานกลาง	4
3	ช่องทางการจัดจำหน่าย	3.28	.80	ปานกลาง	6
4	ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	3.52	1.01	มาก	3
5	ด้านพนักงาน	3.91	0.75	มาก	1
6	ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.57	0.70	มาก	2
7	ด้านกระบวนการ	3.22	0.72	ปานกลาง	7
	รวมเฉลี่ย	3.47	0.66	ปานกลาง	

ผลการศึกษาจากตารางที่ 1 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้ายได้แก่ ด้านพนักงาน ($\bar{X}$ = 3.91) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}$ = 3.57) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($\bar{X}$ = 3.52) ด้านราคา ($\bar{X}$ = 3.42) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 3.41) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}$ = 3.28) และด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ = 3.22) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามแต่ละด้านเป็นดังนี้

1) ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ อ้อยมีความหวานตรงกับความต้องการของโรงงาน ($\bar{X}$ = 3.74) วัตถุดิบมีคุณภาพที่ทำให้อัตราการหีบอ้อยสูง ($\bar{X}$ = 3.39) โรงงานรับซื้ออ้อยที่หลากหลายแบบ ($\bar{X}$ = 3.25) และลำดับสุดท้าย โรงงานมีอัตราการหีบอ้อยสูงได้มาตรฐาน ($\bar{X}$ = 3.24) ตามลำดับ

2) ด้านราคา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ การกำหนดเวลาในการจ่ายเงินค่าซื้อ-ขายอ้อยตรงเวลาที่กำหนดไว้ ($\bar{X}$ = 3.55) อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การประกันราคาในการซื้อ-ขายอ้อย ที่เป็นธรรม ($\bar{X}$ = 3.50) การบริการทางการเงินให้กับผู้ปลูกอ้อย ($\bar{X}$ = 3.36) การขายพันธุ์อ้อยตามที่คุณปลูกอ้อยต้องการ ($\bar{X}$ = 3.24) ตามลำดับ

3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีศูนย์บริการที่สะดวกในการติดต่อได้รวดเร็วอยู่ใกล้กับที่พักอาศัยของชาวไร่อ้อย ($\bar{X}$ = 3.40) สถานที่ตั้งโรงงานอยู่ใกล้กับบริเวณที่ปลูกอ้อย ($\bar{X}$ = 3.37) เส้นทางคมนาคมขนส่งอ้อยมีความสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{X}$ = 3.25) และห้องน้ำและที่พักที่สะอาดไว้บริการให้แก่คนขับรถอ้อย ($\bar{X}$ = 3.11) ตามลำดับ

4) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ การให้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรในอัตราที่เหมาะสม ($\bar{X}$ = 3.87) การให้บริการความรู้ทางวิชาการแก่ชาวไร่อ้อยอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = 3.74) และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้บริการตัดและขนส่งอ้อยได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}$ = 3.25) การเผยแพร่ข่าวสารจากโรงงานไปสู่ชาวไร่อ้อยอย่างทั่วถึง ($\bar{X}$ = 3.23) ตามลำดับ

5) ด้านพนักงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีร้านสวัสดิการ ($\bar{X}$ = 4.37) พนักงานมีความสุขเรียบร้อยและเป็นกันเอง มีอัธยาศัยไมตรีและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X}$ = 3.89) พนักงานมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการให้บริการที่ดี ($\bar{X}$ = 3.88)

มีความซื่อสัตย์ พนักงานสุจริต ต่อหน้าที่ ($\bar{X}$ = 3.87) พนักงานตรงต่อเวลากระตือรือร้น ตั้งใจทำงาน ($\bar{X}$ = 3.39) ตามลำดับ

6) **ด้านลักษณะทางกายภาพ** พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้ายได้แก่ โรงงานส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อมและไม่สร้างความเดือดร้อนกับชุมชน ($\bar{X}$ = 3.88) โรงงานมีการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล ($\bar{X}$ = 3.41) โรงงานมีสถานที่จอดรถสำหรับรถอ้อยอย่างเพียงพอ และโรงงานมีการควบคุมที่ดีและได้รับการรองมาตรฐานต่าง ๆ ($\bar{X}$ = 3.40) เท่ากันและลำดับสุดท้ายสถานที่ให้บริการชาวไร่อ้อยมีความสะดวกสบาย ($\bar{X}$ = 3.39) ตามลำดับ

7) **ด้านกระบวนการ** พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้ายได้แก่ โรงงานมีความรวดเร็วในงานบริการหลายด้าน ($\bar{X}$ = 3.40) การให้บริการอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ($\bar{X}$ = 3.39) มีระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น สามารถเจรจาต่อรองได้เสมอ ($\bar{X}$ = 3.06) และขั้นตอนการทำงานที่สะดวก รวดเร็วในการให้บริการตามลำดับก่อนหลัง ($\bar{X}$ = 3.05) ตามลำดับ

3. **วิเคราะห์ด้วยการทดสอบสมมติฐาน**
หาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา และการหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ด้วยค่า ไคร์ สแควร์ (Chi Square) ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ 2 สมมติฐาน ดังนี้

3.1 **สมมติฐานที่ 1 พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะส่วนบุคคลในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา**

จากสมมติฐานที่ 1 เขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H0 : พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีไม่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะส่วนบุคคลในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

H1 : พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะส่วนบุคคลในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีมีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ตามพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีมีความสัมพันธ์กับลักษณะข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ความสัมพันธ์เกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสิทธิภาพในการปลูกอ้อย และปริมาณผลผลิตอ้อย ผลการศึกษาพบว่า

ด้านปัจจัยในการเลือกส่งอ้อย มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคล คือ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพในการปลูกอ้อย และปริมาณผลผลิตอ้อย ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig. ที่ไ้จากการทดสอบความสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05

ด้านผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคลคือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประสิทธิภาพในการปลูกอ้อย และปริมาณผลผลิตอ้อย ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig. ที่ไ้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05

ด้านสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคลคือ สถานภาพ ประสิทธิภาพในการปลูกอ้อย และปริมาณผลผลิตอ้อยต่อเดือน ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig. ที่ไ้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05

ด้านลักษณะการส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคล คือ สถานภาพ ประสิทธิภาพในการปลูกอ้อย และปริมาณผลผลิตอ้อยต่อเดือน ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig. ที่ไ้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05

ด้านปริมาณการส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคล คือ ประสิทธิภาพในการปลูกอ้อยต่อ เดือน ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig. ที่ไ้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05

ด้านชนิดอ้อยที่ส่งเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคล คือปริมาณผลผลิตอ้อย เดือน ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig. ที่ไ้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05 และ

ด้านถ้าไม่พอใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคล คือ สถานภาพ ทั้งนี้

เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีค่าความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับการส่งอ้อย เข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงาน น้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา	ลักษณะข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล						
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ประสบการณ์	ปริมาณผลผลิตอ้อย
1. ปัจจัยในการเลือกส่งอ้อย	0.097	0.069	0.009*	0.043*	0.568	0.000*	0.031*
2. ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.774	0.036*	0.082	0.013*	0.003*	0.000*	0.031*
3. ช่วงเวลาที่เริ่มส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.175	0.371	0.507	0.951	0.559	0.224	0.360
4. สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.094	0.063	0.010*	0.047	0.047*	0.001*	0.024*
5. ลักษณะการส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.792	0.482	0.000*	0.232	0.364	0.015*	0.000*
6. ปริมาณการส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.699	0.642	0.769	0.663	0.511	0.021*	0.053
7. ชนิดอ้อยที่ส่งเข้าโรงงาน	0.393	0.059	0.060	0.167	0.260	0.058	0.023*
8. ถ้าไม่พอใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.000*	0.456	0.000*	0.460	0.091	0.586	0.267

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางคือค่า Sig มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมของเกษตรกรชาวไร่อ้อยมีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

จากสมมติฐานที่ 2 เขียนสมมติฐานได้ ดังนี้

H_0 : พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

H_1 : พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานมีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน

น้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลมีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีความสัมพันธ์คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการผลการศึกษาพบว่า

ด้านปัจจัยในการเลือกส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา คือ ด้าน ผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน และด้านกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05

ด้านผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับ ส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน

น้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05

ด้านสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับ ส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05

ด้านลักษณะการส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับ ส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ทั้งนี้

เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05

ด้านชนิดอ้อยที่ส่งเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับ ส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05 และ

ด้านถ้าไม่พอใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน มีความสัมพันธ์กับ ส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา คือ ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อเกษตรกรชาวไร่อ้อยครบุรี อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

พฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงาน น้ำตาลครบุรีของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา	ส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลของเกษตรกรชาวไร่อ้อยครบุรี อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา						
	ผลิตภัณฑ์	ราคา	การจัดจำหน่าย	ส่งเสริมการตลาด	พนักงาน	ลักษณะทางกายภาพ	กระบวนการ
1.ปัจจัยในการเลือกส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.004*	0.020*	0.122	0.011*	0.000*	0.072	0.012*
2.ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.000*	0.000*	0.001*	0.000*	0.000*	0.000*	0.000*
3.ช่วงเวลาที่เริ่มส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.068	0.134	0.862	0.454	0.542	0.278	0.252
4.สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.004*	0.020*	0.184	0.009*	0.000*	0.053	0.013*
5.ลักษณะการส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.008*	0.000*	0.000*	0.012*	0.001*	0.000*	0.000*
6.ปริมาณการส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.175	0.062	0.892	0.655	0.240	0.304	0.606
7.ชนิดอ้อยที่ส่งเข้าโรงงาน	0.000*	0.037*	0.099	0.002*	0.166	0.709	0.099
8.ถ้าไม่พอใจในการส่งอ้อยเข้าโรงงาน	0.346	0.066	0.042*	0.392	0.514	0.725	0.035*

*หมายเหตุ ตัวเลขในตารางคือค่า Sig * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 การให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ปลูกอ้อย เกี่ยวกับการวางแผนการผลิตอ้อย การหาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำให้กับเกษตรกรเพื่อนำไปใช้ในการลงทุน

ปลูกอ้อยและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่าง ๆ เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องเงินลงทุน ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเช่น ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายในการเตรียมการปลูกอ้อย และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ทำให้ไม่มีการวางแผนการผลิต การใช้จ่าย ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการลงทุน

1.2 การให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องที่เป็นผลกระทบจากการที่เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยเช่นการเผาอ้อยก่อนตัดและให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับระยะเวลาที่เหมาะสมในการตัดอ้อยเพื่อให้ได้อ้อยที่มีความหวานตามสายพันธุ์ที่ปลูกอ้อย มีการบำรุงดินเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดินนอกเหนือจากการใช้ปุ๋ยเคมีที่ถูกต้องตามหลักวิธี

1.3 การกำหนดราคาอ้อย โรงงานควรมีการกำหนดราคาอ้อยโดยมีการประกันราคาอ้อยให้กับเกษตรกรชาวไร่อ้อย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลเฉพาะในเขตโรงงานน้ำตาลบุรี อำเภอบุรี จังหวัดนครราชสีมา ควรมีการศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตปริมาณหรือในระดับภูมิภาคเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ จึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาพิจารณาเพิ่มเติมการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เช่นมีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ควบคู่ไปกับการกระจายแบบสอบถาม เพื่อได้ข้อมูลเพิ่มเติมเจาะจงมากยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางที่ทางโรงงานน้ำตาลได้นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ของโรงงานน้ำตาลในการนำไปใช้กับผู้มาใช้บริการกับทางโรงงานน้ำตาลเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างแท้จริง

2.3 ควรทำการวิจัยเพิ่มเติมโดยเฉพาะโรงงานน้ำตาลที่อยู่ตามท้องถิ่นซึ่งทางโรงงานน้ำตาลจะได้ศึกษาและให้บริการตรงตามความต้องการของเกษตรกรชาวไร่อ้อยได้ชัดเจนยิ่งขึ้นในแต่ละพื้นที่และทำให้ผู้วิจัยได้ทราบความต้องการของเกษตรกรชาวไร่อ้อยที่ใช้บริการในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้ทางโรงงานน้ำตาลสามารถปรับปรุงกลยุทธ์และการให้บริการได้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

1. คณะกรรมการอ้อยลำตาล. คำนำ Ocsb.go.th. จาก www.Ocsbgo.th/upload/download/uploadfile/25-6750 Pdf เข้าดูวันที่ 16 มีนาคม 2561.
2. ชานัฐ ศรีสุพัฒน์กุล. การวิเคราะห์ต้นทุนและอัตรากำไรของกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อย จังหวัดกาแพงเพชร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก, จาก www.bec.nu.ac.th/bec.web/ เข้าดูเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2558

3. ชูติมา ชูปัญญาและเจนจิรา จันทะคุณ. (2557). การศึกษาเศรษฐกิจการเกษตรอ้อยโรงงานอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. ระดับปริญญาตรี (วทบ ; ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร.
4. ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์. (2557). **ระเบียบวิธีวิจัย.** (พิมพ์ครั้งที่ 9) กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เนต นันท์.
5. บุญชม ศรีสะอาด. (2532). **การวิจัยเบื้องต้น.** มหาสารคาม: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
6. ปองพล มากวัฒนสุข. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลกรณีศึกษาผู้ปลูกอ้อยเขตอำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี.** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, จาก <http://www.ex.mba.buuu.ac.th/research/Saraburi/y-MBA/4/51780239/abs.pdf> เข้าดูเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2560
7. ยุทธ ไกยวรรณ. (2544). **สถิติสำหรับการวิจัย.** กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือราชภัฏพระนคร.
8. ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย.** กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
9. สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล . รายงานพื้นที่ปลูกอ้อย ปีการผลิต :2559/60) จาก Hdoa.go.th/pibai/piba/v11/v-11-sep-jakfam.Hml. เข้าดูเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2561
10. Best. John W. (1978). **Research in Education.** 3nd.ed., New Delhi :Prentice hall of India Inc.,1978.
11. Kotler, Philip. Kelier, Kevin Lane. (2009). **Marketing Management.** 13 th Edition. New Jercy. Pearson Education, Inc.
12. Yamane. Taro. (1970). **Statistics : An Introductory Analysis.** Tokyo: Haper International Edition.
13. Philip Kotler. **ส่วนประสมทางการตลาด 7 อย่าง Marketing Mix . 7 P.s** แหล่งข้อมูล : http://publicandprivategolfcourses.orgspot.com/201/12/blog-post_3290.html. เข้าดูวันที่ 20 มกราคม 2561.

การพัฒนาภาวะผู้นำแห่งการรับใช้และการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมวิถีไทยเชิงพุทธของ อสม.
ชุมชนหนองใหญ่ 1-4 เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
The Development of Servent Leadership and Holistic Health Care Thai Buddhist Way
of Life for Village Health Volunteer Nong Yai 1-4 Community
Khon Kaen Municipallity Khon Kaen Province

มุกดาวรรณ ชนวงษ์¹,
นฤมล สีนสุพรรณ²,
ธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล³

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาวิถีชีวิต และการทำงานของ อสม. 2. สร้างอุดมการณ์ของ อสม. ในการเป็นผู้นำแห่งการรับใช้ 3. เพื่อพัฒนา อสม. ในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมวิถีไทยเชิงพุทธ กลุ่มเป้าหมายจำนวน 16 คนดำเนินการวิจัย 4 ระยะ **ระยะที่ 1** ศึกษาแนวคิดทฤษฎีออกแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป การมีภาวะผู้นำและการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม **ระยะที่ 2** ปฏิบัติมีการลงทะเบียนตอบแบบประเมินเบื้องต้น เปิดงานแจ้งวัตถุประสงค์ แนะนำตัวแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม **ระยะที่ 3** ประเมินผลหลังทำกิจกรรม **ระยะที่ 4** ติดตามประเมินผลหลังทำกิจกรรม 4 สัปดาห์ (24 วัน) วิเคราะห์ผลเชิงปริมาณโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบก่อนและหลังดำเนินการพัฒนา

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มเป้าหมาย 16 คน (100%) อายุ 56-60 ปี (25.00 %) อายุ 60 ปี (43.75%) นับถือศาสนาพุทธ (100%) สถานภาพสมรส (62.50 %) การศึกษาประถมศึกษา (50.00%) ระยะเวลาเป็น อสม. 1-5 ปี (37.50%) สูงสุด 30 ปีต่ำสุด 2 เดือนสถานภาพในชุมชนเป็นกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน (75.00 %) เคยได้รับรางวัล 2 คน (12.50%) สุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัว (43.75%) มีโรคประจำตัว (56.25 %) ได้แก่ ความดันโลหิตสูง ไช้มนในเลือดสูง เบาหวาน โรคหัวใจ แต่ทุกคนควบคุมโรคได้

ระดับภาวะผู้นำแห่งการรับใช้มีค่าเฉลี่ยทุกด้าน ก่อนการอบรมมีระดับมาก ($\bar{X}$ 3.44, SD.0.55) หลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X}$ 3.56, SD.0.60)

การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมมีค่าเฉลี่ยทุกด้าน ก่อนการอบรมมีระดับมาก ($\bar{X}$ 4.34, SD.0.75) ภายหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เช่นกัน ($\bar{X}$ 4.30, SD.0.73)

การติดตามภายหลังการอบรม 4 สัปดาห์ (24 วัน) การอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ทำให้ อสม. มีความสนิทสนมกัน รับฟังกันมากขึ้น มีความเข้าใจกันและให้ความช่วยเหลือกันดีมาก อสม. ได้ทำการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมวิถีไทยเชิงพุทธไปใช้ทำให้มีความสุขสบายใจ ได้สวดมนต์ทำสมาธิทุกวัน การพัฒนาภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ และการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมสามารถนำไปใช้กับหน่วยงานบริการสุขภาพทุกระดับได้

คำสำคัญ : การพัฒนาภาวะผู้นำ, การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม, ผู้นำแห่งการรับใช้

Abstract

Action Research aimed to study the general concept direction for leadership development of holistic health care of volunteers. The objectives specific: 1. to study the way of life and the work of village health volunteer, 2. create an ideology of volunteerism in leadership for service, and 3. to provide develop volunteer of holistic health care knowledge in Buddhist Thai ways.

¹นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น

^{2,3}อาจารย์วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น

The target group were 16 persons. 4 phases: 1. study concepts, theories, and general information questionnaires, 2. leadership and holistic health care designed to achieve 3. Objectives. Phase 2: to practice registration, answering the preliminary assessment, job opening, objectives informing, introducing, and activities. Phase 3: post-activities evaluation, and phase 4: follow-up evaluation after activities for 4 weeks (24 days). The quantitative analysis was analyzed by quantifying percentage, $\bar{X}$, SD. after development.

Research results: There were 16 persons was 100%, age 56-60 years old 25.00% and 60 years old was 43.75% Buddhism, marital status was 62.50%, and primary education was 50.00%. The period a volunteer was 1-5 years was 37.50%, maximum 30 years old, minimum was two months, the status in the community being a village / community committee members 75.00%, and has previously received 2 awards was 12.50%. Good health and no disease was 43.75%, disease was 56.25%, and including high blood pressure, diabetes, heart disease, but everyone can control it.

There was leadership in the all service aspects before training was at quite a high level $\bar{X}=3.44$, SD.= 0.55, after the training had was at a high level $\bar{X}= 3.56$, SD.= 0.60.

Holistic health care all aspects before the training was at a high level $\bar{X}= 4.34$, SD.= 0.75 and after the training also was at a high level $\bar{X}=4.30$, SD.= 0.73.

The follow-up after the training 4 weeks (24 days) of this workshop. found that the village health volunteers have a close relationship, more listen to each other, understanding, very helpful, and village health volunteers had applied for holistic health care in the Thai Buddhist ways, making them feel comfortable and be able to chant and meditate every day. The development of service in holistic health care can be applied to all health service desks.

Keywords: Leadership development, holistic health care, Leader of service

บทนำ

ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงาน เพื่อให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามที่กำหนดรวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการอิทธิพลที่ช่วยให้กลุ่มสามารถบรรลุเป้าหมายซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบไม่จำเป็นการให้ความไว้วางใจและเชื่อมั่นในตัวผู้นำเพื่อเป็นตัวบ่งชี้ความน่าเชื่อถือได้มากที่สุดในความพอใจของบุคคลในองค์การรวมถึงการสื่อสารความหมายที่มีประสิทธิภาพที่กล่าวนี้เป็นกุญแจสำคัญในการเอาชนะความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นของคนในองค์การ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นกำลังสำคัญด้านสุขภาพรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ประเทศไทยได้มีการจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามนโยบายสาธารณสุขมูลฐานมาเกือบห้าทศวรรษโดยให้อสม. เป็นแกนนำหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัยมีบทบาทสำคัญในการประสานงานกับกลุ่มผู้นำชุมชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกระตุ้นให้มีการ

วางแผนและดำเนินงานเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขของหมู่บ้านชุมชนแนะนำเผยแพร่ความรู้แผนงานและประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุขตลอดจนให้บริการสาธารณสุขด้านต่างๆแก่ประชาชนในชุมชนอย่างใกล้ชิด อสม.จึงนับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญด้านสุขภาพในชุมชนซึ่งเป็นบุคคลที่ชาวบ้านในพื้นที่ยอมรับและเชื่อถือมีความสมัครใจและเต็มใจช่วยเหลือชุมชนด้วยความเสียสละและมีความคล่องตัวในการประสานงานเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการพัฒนาสุขภาพและการพัฒนาชุมชน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาภาวะผู้นำของ อสม. ในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมเพื่อให้สามารถนำไปใช้กับตนเองครอบครัวและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการทำงานของอสม.
2. เพื่อสร้างอุดมการณ์ของ อสม. ในการเป็น

ผู้นำแห่งการรับใช้

3. เพื่อพัฒนา อสม. รู้จักการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมวิถีไทยเชิงพุทธ

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ สุรางค์ จันทวานิช (2542) และกระบวนการพัฒนาศักยภาพตามแนวคิดของ Kemmis และ Mc Taggart (1990) ซึ่งแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีออกแบบทดสอบถามข้อมูลทั่วไปการมีภาวะผู้นำและการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมออกแบบกิจกรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะทั้ง 3 ข้อ

ระยะที่ 2 ปฏิบัติมีการลงทะเลียนตอบแบบสอบถามเบื้องต้นเปิดงานแจ้งวัตถุประสงค์และนำตัวแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม

ระยะที่ 3 ประเมินผลหลังทำกิจกรรม

ระยะที่ 4 ติดตามประเมินผลหลังทำกิจกรรม 4 สัปดาห์ (24 วัน)

พื้นที่วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่วิจัย และกลุ่มตัวอย่างเลือกโดยวิธีการแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสามารถปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ได้แก่ชุมชนหนองใหญ่เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กลุ่มเป้าหมาย คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อสม. ที่ยังปฏิบัติหน้าที่ทุกคนจำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบลงทะเลียน
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปจำนวน 19 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบวัดภาวะผู้นำของ อสม. จำนวน 15 ข้อ โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ

- 0 = ไม่เป็น
- 1 = น้อยมาก
- 2 = น้อย
- 3 = ค่อนข้างน้อย
- 4 = มาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ด้านร่างกาย ด้านจิตใจด้าน

สังคม และด้านจิตวิญญาณ จำนวน 15 ข้อโดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบแบ่งเป็น 5 ระดับ

- 1 = น้อยที่สุด
- 2 = น้อย
- 3 = ปานกลาง
- 4 = มาก
- 5 = มากที่สุด

เพื่อประเมินก่อนและหลังปฏิบัติกิจกรรม

1) กิจกรรมที่ 1 เส้นทางชีวิตการเป็นอสม. เครื่องมือประกอบด้วย (1) แนวทางการหยุดพิจารณาในการเข้ามาทำหน้าที่เป็น อสม. (2) กระดาษ และปากกาเพื่อใช้ในการวาดภาพ และเขียน

2) กิจกรรมที่ 2 “คิดโลโก้การแสดงสัญลักษณ์กลุ่มและการวางแผน” เครื่องมือประกอบด้วย รัปบันลวด กระดาษ ปากกา ไข่ กระดาษห่อกระดาษทิชชู ไม่เสียลูกขึ้น และยาง

3) กิจกรรมที่ 3 “การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมวิถีไทยเชิงพุทธ” เครื่องมือประกอบด้วยกระดาษ ปากกา ฟลิปชาร์ต และปากกาเมจิก

4) กิจกรรมการ “ฝึกปฏิบัติบริหารร่างกายบริหารจิตใจการคิดเชิงบวกการสัมผัส และการรับประทานอาหารให้สมดุลกับสำหรับร่างกาย” เครื่องมือประกอบด้วยวิทยากรคู่มือตัวอย่างสมุนไพร ผักพื้นบ้านที่หาง่าย

5) กิจกรรม “จุดเทียนอุดมการณ์” เครื่องมือประกอบด้วยเทียนพร้อมกรวย ไฟแช็ค เนื้อเพลง CD ดนตรีประกอบเพลง ไมโครโฟน และเครื่องเสียง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามโดยทำ pre-test ก่อนการอบรม และ post test ภายหลังเสร็จสิ้นการอบรม
2) เก็บจากผลงานการทำกิจกรรมทุกกิจกรรมของ ตัวแทนของ อสม.ทั้ง 3 กลุ่มและ สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมการติดตามผล 4 สัปดาห์โดยใช้โทรศัพท์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติจำนวน ร้อยละ ตัวกลาง ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ค่าสูงสุด ต่ำสุด การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์ตามเนื้อหาตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยการวิเคราะห์ 3 เสา คือ การสอบถามจากบุคคลที่เกี่ยวข้องจากต่างคน

2) ต่างเวลา และต่างสถานที่เพื่อความมั่นใจว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

1) จากวัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของ อสม. ชุมชนหนองใหญ่ เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลทั่วไป อสม.จำนวน 16 คน (ร้อยละ 100.00) เพศชาย 4 คน (ร้อยละ 25.00) เพศหญิง 12 คน (ร้อยละ 75.00)

อายุ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 56-60 ปี (4 คน ร้อยละ 25.00) รองลงมา คือ ช่วงอายุ 51 ถึง 55 ปี และ 76-80 ปี (จำนวนเท่ากันคือ 3 คนร้อยละ 18.75) อายุต่ำสุด 44 ปี (1 คนร้อยละ 6.25) อายุสูงสุด 76 ปี (3 คนร้อยละ 18.75) อายุเฉลี่ย 66.13 ปี ผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปี ขึ้นไปมีจำนวน 7 คน (ร้อยละ 43.75)

ลำดับการเกิด ส่วนใหญ่เป็นลูกคนรองหรือลูกคนกลาง 8 คน (ร้อยละ 50.00) รองลงมาเป็นลูกคนเล็กหรือลูกคนสุดท้าย (6 คนร้อยละ 37.50)

การนับถือศาสนา อสม. ทั้ง 16 คน (ร้อยละ 100.00) นับถือศาสนาพุทธ

สถานภาพ ส่วนใหญ่สมรส 10 คน (ร้อยละ 62.50) รองลงมาคือหม้าย (5 คน ร้อยละ 31.25)

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา (8 คน ร้อยละ 50.00) รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น (5 คน ร้อยละ 31.25)

อาชีพหลัก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและทำงานบ้านเท่ากัน (อย่างละ 5 คนร้อยละ 31.25) รองลงมาคือค้าขาย และเกษตรกรรมจำนวนเท่ากัน (3 คน ร้อยละ 18.75)

รายได้เฉลี่ย ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 500-1000, 2501-3,000 และ 9,501-10,000 (อย่างละ 3 คน ร้อยละ 18.75) รายได้ต่ำสุดคือ 500 บาทสูงสุด 1,500 บาทต่อเดือน

สถานะทางการเงิน ส่วนใหญ่มีเงินใช้จ่ายอย่างพอเพียง และมีเหลือเก็บ (7 คนร้อยละ 43.75) รองลงมาคือต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด และอดออม (5 คน ร้อยละ 31.25) และไม่พอใช้ต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อการใช้จ่าย (4 คนร้อยละ 25.00)

ระยะเวลาการทำงานเป็น อสม. ส่วนใหญ่ทำงานมา 1-5 ปี (6 คน ร้อยละ 37.50) รองลงมา 16 - 20 ปี

(4 คนร้อยละ 25.00) 6-10 ปีและ 25-30 ปีเท่ากัน (2 คน ร้อยละ 12.50) ระยะเวลาทำงานสูงสุด 30 ปี (1 คนร้อยละ 6.25) ต่ำสุดทำงานน้อยกว่า 1 ปีคือ 2 เดือน (1 คนร้อยละ 6.25) จบเมื่อ 24 - 28 สิงหาคม 2563

ช่วงวันในการปฏิบัติงาน อสม. ส่วนใหญ่ทำงานในเวลาราชการ (7 คน ร้อยละ 43.75) ทำงานวันเสาร์- อาทิตย์ 5 คน (ร้อยละ 31.25) และทำทุกวัน 4 คน (ร้อยละ 25.00)

ช่วงเวลาในการทำหน้าที่ อสม. ส่วนใหญ่ทำงานช่วงเวลา 09.00 น.-11.00 น. (8 คน ร้อยละ 50.00) รองลงมาคือทำงานมากกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน (6 คน ร้อยละ 37.50) 2-4 ชั่วโมงต่อวัน มี 1 คน (ร้อยละ 6.25) ที่ทำงานช่วง 17.00 น. - 20.00 น.

สถานภาพการเป็นผู้นำชุมชนด้านอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน (12 คน ร้อยละ 75.00) เป็นสมาชิก อบต. 2 คน (ร้อยละ 12.50) ไม่ได้เป็น 2 คน (ร้อยละ 12.50)

ภาระในครอบครัว ส่วนใหญ่มีภาระเลี้ยงลูก/หลาน (7 คนร้อยละ 43.75) รองลงมาคือทำงานหาเงินเลี้ยงคนในครอบครัว (6 คน ร้อยละ 37.50) เลี้ยงดูพ่อแม่ตนเอง หรือพ่อแม่สามี และไม่มีภาระจำนวนเท่ากันอย่างละ 3 คนละ (ร้อยละ 18.75)

รางวัลที่ได้รับ มี อสม. จำนวน 14 คน (ร้อยละ 87.50) ที่ไม่เคยได้รับรางวัลผู้ที่เคยได้รับรางวัลมี 2 คน (ร้อยละ 12.50)

ผู้ที่ได้รับรางวัลบุคคลที่ 1 เพศหญิง อายุ 53 ปี ได้รับรางวัล อสม. ดีเด่นระดับตำบล 2 ครั้ง คือ ในปี พ.ศ.2561 และ ปีพ.ศ. 2562 หน่วยงานที่ให้รางวัล คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น

ประวัติ เป็นลูกคนกลาง สถานภาพสมรส นับถือศาสนาพุทธ อาชีพค้าขาย และเกษตรกรรมรายได้เฉลี่ย 15,000 บาทต่อเดือน ระดับการศึกษา ปวส. มีเงินใช้จ่ายเพียงพอเหลือเก็บเป็น อสม. มา 20 ปี ทำงาน วันเสาร์- อาทิตย์ ช่วงเวลา 9.00 น. – 11.00 น. และเป็นกรรมการหมู่บ้านด้วยมีโรคประจำตัว คือ ไขมันในเลือดสูง แต่สามารถควบคุมได้

ผู้ที่เคยได้รับรางวัลบุคคลที่ 2 เพศหญิงอายุ 76 ปีเป็นลูกคนเล็ก สถานภาพหม้าย นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาประถมศึกษา อาชีพหลักทำงานบ้าน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1,000 บาทต่อเดือน ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดและอดออม ทำงานเป็น อสม. มา 30 ปี ทำงานทุกวัน ช่วงเวลา 09.00 น. -11.00 น. เป็นกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน

ภาระภายในครอบครัวเลี้ยงหลาน การฝึกอบรมได้รับการฝึกอบรมการดูแล ผู้ป่วยระยะสุดท้ายหน่วยงานที่จัดเทศบาลนครขอนแก่น โรคประจำตัว คือเบาหวานแต่สามารถควบคุมได้

ประวัติการฝึกอบรมที่สำคัญ อสม. ทั้ง 16 คน (ร้อยละ 100.00) เคยได้รับการอบรมได้แก่ 1. การดูแลผู้สูงอายุ 2. การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย 3. กฎหมายสุขภาพเพื่อประชาชนหน่วยงานที่จัดคือเทศบาลนครขอนแก่น และได้เข้าร่วมโครงการพระราชดำริเกลือโอโด้นและมะเร็งเต้านมร่วมกับวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย โดยจัดที่ศูนย์พัฒนาสาธารณสุขที่ 5 เทศบาลนครขอนแก่น

ภาวะสุขภาพและร่างกาย มี อสม. จำนวน 7 คน (ร้อยละ 43.75) ที่มีสุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคประจำตัว ส่วนอีก 9 คน (ร้อยละ 56.25) มีโรคประจำตัว ส่วนใหญ่เป็นโรคความดันโลหิตสูง 5 คน (ร้อยละ 31.25) รองลงมาคือ ไขมันในเลือดสูง 4 คน (ร้อยละ 25.00) เบาหวาน 3 คน (ร้อยละ 18.75) โรคหัวใจ 2 คน (ร้อยละ 12.50) อื่นๆ คือ ขี้สึม 1 คน (ร้อยละ 6.25) ซึ่งบางคนเป็นมากกว่า 1 อย่าง คือ เป็นทั้งเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจ บางคนเป็นความดันโลหิตสูง และไขมันสูงร่วมด้วย

การควบคุมโรค อสม. ทั้ง 16 คน (ร้อยละ 100.00) ตอบว่าสามารถควบคุมโรคได้

2) ภาวะผู้นำของ อสม. ในภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ (ก่อนการอบรม)

อสม.ที่เป็นตัวแทนเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมากมีเพียง 3 ราย (ร้อยละ 18.75) ที่อยู่ระดับน้อย ด้านคิดก่อนทำ และมีการวางแผน ระดับน้อยด้านการมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต การเปิดกว้างต่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบและการติดตามข่าวสารความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นเท่ากันอย่างละ 1 คน (ร้อยละ 6.25)

3) การปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ (ก่อนการอบรม)

ตัวแทน อสม. ที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้มีการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ทั้งด้านร่างกายด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดมาก และปานกลาง

ด้านร่างกาย ที่ระดับน้อยที่สุดมีเพียง 1 ราย (ร้อยละ 6.25) ในเรื่องการออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬา หรือ

ทำงานบ้าน ทำสวน หรืองานอาชีพแต่ละครั้งใช้เวลาอย่างน้อย 20 - 30 นาที

ด้านจิตใจ อยู่ในระดับน้อย 1 ราย (ร้อยละ 6.25) ในเรื่องเมื่อไม่สบายใจมาก มักปล่อยวางได้โดยไม่คิดหมกมุ่นกับเรื่องที่ทำให้ไม่สบายใจ และอีก 1 ราย (ร้อยละ 6.25) มีระดับน้อยที่สุดในเรื่องการใช้ชีวิตคลายเครียด โดยการสวดมนต์ นั่งสมาธิ

ด้านสังคม มีเพียง 1 ราย (ร้อยละ 6.25) ที่อยู่ระดับน้อยที่สุดในด้านการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนบ้าน เช่น ไปงานบุญ งานแต่ง เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมต่างๆ เป็นต้น

4) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ

ข้อที่ 1 ทราบวิถีชีวิตและการทำงานของ อสม.

ได้จัดกิจกรรมที่ 1 “เส้นทางชีวิตการเป็น อสม.”

การประเมินผล จากผลงานและการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม

ประธานกลุ่มได้ทำหน้าที่ โดยเล่าชีวิตการทำงานของตนเองซึ่งสมาชิกทุกคนในกลุ่มตั้งใจฟังเป็นอย่างดีทั้ง 3 กลุ่มภายหลังจากที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มพูดเสร็จผู้ฟังทุกคนแสดงความยินดีจับมือกันนับว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ 1. ได้หยุดพิจารณาตนเองในการเข้ามาทำหน้าที่ อสม. 2. แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน 3. ฝึกการรับฟังซึ่งกันและกัน และ 4. เกิดความเข้าใจ และให้ความช่วยเหลือกันดียิ่งขึ้น

ข้อ 2 สร้างอุดมการณ์ของอสมในการเป็นผู้นำแห่งการรับใช้

ได้จัดกิจกรรมที่ 2 “คิดโลโก้การแสดงสัญลักษณ์กลุ่มและการวางแผนงาน”

การประเมินผล จากผลงานการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ประธานกลุ่มได้ให้สมาชิกช่วยกันคิดสโลแกน และโลโก้ (เอกลักษณ์ประจำกลุ่ม) ปรากฏว่าสมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันออกความคิดเห็นดีมาก มีการร้อยเรียงสโลแกนให้กระชับ และสร้างโลโก้หรือเอกลักษณ์ประจำกลุ่มโดยพับริบบิ้นลวดสี ให้สอดคล้องกับสโลแกนของกลุ่มด้วยความตั้งใจ และบอกความหมายของเอกลักษณ์ที่พับทุกคนทำกันอย่างสนุกสนาน

แม้แต่กิจกรรมการวางแผนงานห่อไข่ เมื่อปล่อยร่วงลงพื้นแล้วไข่ต้องไม่แตก สมาชิกทุกกลุ่มก็ช่วยกันวางแผนออกแบบห่อไข่อย่างทะนุถนอม ปกป้อง

เพื่อให้ไข่มุกแตกพอล่อยไข่มุกลงพื้น สมาชิกทุกกลุ่มก็ช่วยกันลุ้น และแกะกระดาดออกด้วยความระมัดระวัง เมื่อพบว่าไข่มุกแตก สมาชิกทุกคนในกลุ่มต่างเหตุด้วยความดีใจซึ่งประสบความสำเร็จทั้ง 3 กลุ่ม

นับว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือสมาชิกทุกคนในกลุ่ม 1. มีส่วนร่วมในการคิดพิจารณา 2. เกิดความรักความสามัคคี 3. รวมพลังสร้างสรรค์ผลงาน

ข้อ 3 เพื่อให้ อสม. รู้จักการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมวิถีไทยเชิงพุทธ

ได้จัดกิจกรรมที่ 3 “การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมวิถีไทยเชิงพุทธ”

การประเมินผล จากผลงานและการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมทั้ง 3 กลุ่ม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมวิถีไทยเป็นอย่างดี

การฝึกปฏิบัติการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม

การบริหารร่างกาย ก่อนการฝึกบริหารร่างกาย วิทยากรได้ถาม อสม. ทุกท่านว่าใครมีอาการเจ็บปวดที่ คอ บ่า ไหล่ แขน มือ หลัง เอว เข่า หรือไม่ ปรากฏว่าทุกส่วนของร่างกายที่วิทยากรถามนั้น อสม. แต่ละท่านมีอาการปวดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งรวมแล้วทั้งหมดที่ร่วมฝึกปฏิบัติ 17 คน มีอาการปวดทุกส่วนของร่างกายตั้งแต่ คอ บ่า ไหล่ แขน มือ หลัง เอว และเข่า

การประเมินผล การฝึกปฏิบัติการบริหารร่างกาย เพื่อให้กล้ามเนื้อเอ็นทุกส่วนกลับเข้าที่ แก้อาการปวด คอ บ่า ไหล่ แขน มือ หลัง เอว และเข่า

จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม อสม. ทุกคนตั้งใจปฏิบัติและจดจำท่าทางการบริหารส่วนต่างๆของร่างกาย เพื่อจะนำไปใช้ผลเป็นอย่างไรจะติดตามประเมินอีกครั้งภายหลัง 2-4 สัปดาห์

การบริหารจิตใจ

การประเมินจากการสังเกต ดู อสม. ทุกคนสงบ ใบหน้าผ่อนคลาย

จากการสอบถาม ทุกคนโล่งสบาย หายใจสะดวกสงบ สบายใจดีขึ้น

การคิดเชิงบวกและการสัมผัส

การประเมินผลโดยการสอบถาม อสม. ทุกท่านรู้สึกดีใจมาก และการสัมผัส สามารถรับรู้ถึงความอบอุ่นได้

การรับประทานอาหารให้สมดุล

การประเมิน โดยการสังเกต อสม. แต่ละท่านพักหน้าด้วยความเข้าใจจากการซักถามอสม. แต่ละท่านให้คำตอบว่า “เนื้อสัตว์ฉันก็กินผักผลไม้ก็กินทุกมื้อ ก็ได้

ขาด” ภายหลังการฝึกปฏิบัติวิทยากรได้สรุปว่า “คนเรารู้จักบริหารร่างกาย บริหารจิตใจคิดเชิงบวก และรู้จักรับประทานอาหารให้สมดุลแล้วโรคภัยไข้เจ็บไม่มี และนี่คือสุดยอดแห่งการดูแลสุขภาพ”

จากการประเมินโดยการสังเกต อสม. ทุกท่านพักหน้าด้วยความเข้าใจ และบอกว่า

“จะนำไปใช้” ผลเป็นอย่างไรผู้วิจัยจะติดตามอีก 2-4 สัปดาห์

กิจกรรมที่ 4 “จุดเทียนอุดมการณ์”

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความประทับใจเกิดความร่วมมือร่วมใจในการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะทั้ง 3 ข้อ

จากการประเมินผล โดยการสังเกตการแบบมีส่วนร่วมนับเป็นบรรยากาศที่น่าประทับใจมาก

สรุป ภาพรวมของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้

1. เป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม อสม. ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดพิจารณาและตัดสินใจในการเลือกผู้นำ ผู้ทำหน้าที่ เลขา ผู้นำเสนอผลงาน (โฆษก) และการเป็นสมาชิกกลุ่มด้วยความ เต็มใจ

2. ประธานกลุ่มเลขาโฆษก และสมาชิกทุกกลุ่มได้ร่วมมือกันคิดตั้งชื่อกลุ่มและทำกิจกรรมทุกกิจกรรมที่วิทยากรมอบหมายด้วยความกระตือรือร้นตั้งใจเป็นอย่างมาก และสนุกสนานครื้นเครงไปด้วยกัน

3. ได้ผลงานแต่ละอย่างออกมาอย่างเป็นเรื่องราวพร้อมที่จะโชว์ให้สังคมกลุ่มใหญ่ได้รับรู้

4. การอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ได้ดึงพลังภายใน ทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์ ความรักความสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันออกมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม

5. เป็นการอบรมอย่างสนุกสนานผ่อนคลายไม่หนักด้านวิชาการเกินไปน่าจะเหมาะสมกับเพศและวัยของ อสม. ทุกท่าน

การประเมินภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม Post test

1. ภาวะผู้นำของ อสม. ในภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ ตัวแทน อสม. มีภาวะผู้นำในการรับใช้ทุกด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและค่อนข้างมากมีเพียง 2 ราย (ร้อยละ 12.50) ที่อยู่ในระดับน้อยด้านการขอโทษเมื่อทำผิดพลาดที่อยู่ในระดับน้อยด้านรู้จักฟังและพูดเพื่อช่วยลดความทุกข์ของคนอื่นมีเพียง 1 ราย (ร้อยละ 6.25) ด้านการฟังคนอื่นจนจบไม่ขัดจังหวะหรือขัดต่อการพูดของใครทำไม่เป็น 1 ราย (ร้อยละ 6.25) ระดับน้อย 1 ราย (ร้อยละ 6.25) และการติดตามข่าวสารความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับน้อยเพียง 1 รายละ (ร้อยละ 6.25)

2. การปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมด้านร่างกายด้านจิตใจด้านสังคมและด้านจิตวิญญาณ

ตัวแทน อสม. ภายหลังเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ทั้งด้านร่างกายด้านจิตใจด้านสังคมและด้านจิตวิญญาณส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด มากและปานกลาง

ด้านสังคม การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุดเพียง 1 ราย (ร้อยละ 6.25) ในด้านการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนบ้าน เช่น ไปงานบุญ งานแต่ง เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมต่างๆ 1 ราย (ร้อยละ 6.25) ด้าน อสม. และเพื่อนบ้านมีการช่วยเหลือกันและกัน

3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อน และหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3.1 ภาวะผู้นำของ อสม. ในภาวะผู้นำแห่งการรับใช้

ในภาพรวมทุกด้านการมีภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ของ อสม. ชุมชนหนองใหญ่เทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่นก่อนอบรมเชิงปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}$ = 3.47, SD.=0.55) ภายหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.56, SD.=0.60)

3.2 การปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมด้านร่างกายด้านจิตใจด้านสังคมและด้านจิตวิญญาณ

โดยภาพรวมของการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมทุกด้านก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, SD.=0.75) ภายหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}$ = 4.30, SD.=0.73)

4. การติดตามภายหลังอบรมเชิงปฏิบัติการ 4 สัปดาห์ (24 วัน)

โดยการโทรศัพท์สัมภาษณ์ประธานกลุ่มทั้ง 3 กลุ่มจาก 2 ใน 3 กลุ่มพบว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ทำให้ อสม. มีความสนิทสนมกันมากขึ้นรับฟังกันมากขึ้นมีความเข้าใจกันและให้ความช่วยเหลือกันดีมาก โดยเฉพาะวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563

ทางสาธารณสุขจะมาตรวจศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนต้องร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างหนักที่อบรมบริหารร่างกาย บริหารจิตใจ คิดเชิงบวก การสัมผัส และการกินอาหารให้สมดุลได้นำไปใช้โดยเฉพาะเวลาปวดเมื่อยเจ็บขัดที่ใดบริหารตามที่ได้ฝึกไว้ดีกว่าได้ผลดี หลังจากฝึกมารู้สึกสบายอก สบายใจได้สดชื่นดี ทำสมาธิทุกวัน

สรุป การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของ อสม. ในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมในครั้งนี้ถือว่าเป็นประโยชน์แก่ อสม. ที่ได้มีการเตรียมความพร้อมเรื่องผู้นำแห่งการรับใช้โดยมีกิจกรรมเส้นทางชีวิตการเป็น อสม. กิจกรรมการคิดโลโก้การสร้างสัญลักษณ์ประจำกลุ่มกิจกรรมการวางแผนท่อนไข ซึ่งทำให้อสม. ทุกคนทุกกลุ่มมีความเข้าใจซึ่งกัน และกันรู้จักรับฟังกันเมื่อถึงเวลาที่จะมีการตรวจ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนก็มีการวางแผนร่วมแรงร่วมใจกันพร้อมกับการตรวจอย่างเต็มที่กิจกรรมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมวิถีไทยเชิงพุทธและการฝึกปฏิบัติธรรมให้อสม. ที่เข้ารับการอบรมเกิดความมั่นใจนำไปใช้ในการปฏิบัติกับตนเองครอบครัว และช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชนได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ของ อสม.จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการอบรม ก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}$ = 3.47, SD.=0.55) ภายหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมทุกด้านระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.56, SD.=0.60) และจากการติดตามภายหลังการอบรม 4 สัปดาห์ (24 วัน) พบว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ทำให้อสม. มีความสนิทสนมกันมากขึ้นรับฟังกันมากขึ้นมีความเข้าใจกันและให้ความช่วยเหลือกันดีมาก สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ตามแนวคิดของ (Green leaf, 2002). ที่เสนอว่าผู้นำสามารถพัฒนาตัวเองให้มีภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ได้ (Daft, 2011) สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ของ Barbutto and wheeler (2006) (อ้างอิงในพิรเทพ รุ่งคุณากร และคณะ, 2560) และแนวคิดของ keith (2017) รวมถึงเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับบริบทสังคม และวัฒนธรรมไทยนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับการวิจัยของ พิรเทพ รุ่งคุณากร และคณะ, (2560) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ของ อสม. กล่าวถึงภาวะผู้นำแห่งการรับใช้เป็นภาวะการนำของผู้ปรารถนาให้บริการ และช่วยแก้ปัญหาของผู้อื่นด้วยความเต็มใจเป็นความมุ่งมั่นในการให้บริการผู้อื่นด้วยคุณธรรมจริยธรรม อันเอื้อเฟื้อ และนอบน้อมผู้นำแห่งการรับใช้จึงเป็นคุณลักษณะทาง จิตใจ และท่าทีจากภายในตัวบุคคลแต่ละคนซึ่งตามแนวคิดของ (Green leaf, 2002). ภาวะผู้นำแห่งการรับใช้มีลักษณะ 10 ประการได้แก่การเป็นผู้ฟังที่ดี การเห็นใจผู้อื่น การเอื้อยวจิตใจ การตระหนักรู้ในตนการโน้มน้าวใจผู้อื่น และการเป็นนักสร้างชุมชนแห่งการพัฒนา

โดยเฉพาะ อสม. เป็นผู้บริการประจำชุมชนที่มีบทบาทในการสร้างเสริมสุขภาพภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพัฒนาในตัว อสม. เพื่อสร้างคุณภาพบริการทักษะความสามารถและคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในการช่วยเหลือประชาชนและชุมชนให้มีสุขภาพที่ดี และยังสามารถคล้อยตามงานวิจัยของ พนารัตน์ วิศวเทพนิมิตร, 2560 ได้ศึกษารูปแบบการเป็นผู้นำในการดูแลสุขภาพเป็นกรณีศึกษาภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ พบว่าระบบการดูแลสุขภาพในปัจจุบันล้มเหลว ไม่ยั่งยืนผู้ป่วยมีความต้องการการดูแลที่มีคุณภาพสูงที่สุด แต่มีค่าใช้จ่ายน้อยระบบการดูแลสุขภาพ ในปัจจุบันจึงควรมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับความต้องการของผู้ป่วยในปัจจุบันภาวะผู้นำแห่งการรับใช้เป็นรูปแบบที่ดีที่สุดสำหรับองค์กรด้านการดูแลสุขภาพ เพราะจะเน้นความแข็งแกร่งของทีมพัฒนาความไว้วางใจและตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในองค์กรที่ดีและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการดีขึ้น

2. การปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมด้านร่างกายด้านจิตใจด้านสังคมและด้านจิตวิญญาณ

ในภาพรวมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของ อสม. ชุมชนหนองใหญ่ เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ทุกด้าน ก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, SD.0.75) ภายหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}$ = 4.30, SD.0.73) ซึ่งการอบรมครั้งนี้มี อสม. เพศหญิงอบรม 12 คน (ร้อยละ 75.00) มากกว่าเพศชาย 4 คน (ร้อยละ 25.00) สอดคล้องกับการศึกษาของ จุมพล รามล 2559, (อ้างถึงใน อภิรัตน์ นันทคุงวัฒน์ 2560) ที่ศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต พบว่านักศึกษา มีการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม อยู่ระดับดีโดยมีเพศที่แตกต่างกัน คือ เพศชายกับเพศหญิง มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยกัน 3 ด้านคือด้านการออกกำลังกายด้านการจัดการความเครียด และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการติดตามภายหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ 4 สัปดาห์ (24 วัน) ตัวแทน อสม. ยังมีการนำการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมไปใช้ทำให้หายปวดเมื่อย สบายกายสบายใจเพราะได้สวดมนต์ทำสมาธิทุกวัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นฤมล ศรีสุพรรณ (2556) ที่พบว่าการบริหารร่างกาย บริหารจิตใจการคิดเชิงบวก และการกินอาหารให้สมดุลและโรคร้ายไข้เจ็บไม่มี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป จากการพบในการวิจัยครั้งนี้

1) ควรติดตามพฤติกรรมของ อสม. กลุ่มที่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการแล้ว ว่ามีภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ และการดูแลสุขภาพ ด้านร่างกายในการบำบัดอาการปวดตามอวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายเป็นอย่างไร

2) การติดตาม อสม. รายที่มีอาการหลงลืม เนื่องจากการใช้ผงชูรสจำนวนมากว่าได้ทำตามคำแนะนำของผู้วิจัยหรือไม่ ผลเป็นอย่างไร สามารถลด ละ เลิก การใช้ผงชูรส ได้หรือไม่

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) วิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำและการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมใน อสม. กลุ่มอื่นที่ยังไม่เคยเข้ารับการอบรมโดยให้ อสม. ที่เคยได้รับการอบรมแล้วช่วยประชาสัมพันธ์เพื่อได้กลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น

2) วิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำ และการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมในกลุ่มบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลจังหวัด/โรงพยาบาลศูนย์ฯ

3) วิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องการลดละเลิกใช้ผงชูรสกลุ่มแม่บ้าน และผู้ประกอบการอาหารจำหน่ายในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

1. พนารัตน์ วิศวเทพนิมิตร และกมลรัตน์ เทอร์เนอร์. (2560). การดูแลแบบองค์รวมและการบริการสุขภาพด้วยหัวใจ ความเป็นมนุษย์: กรณีศึกษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ที่สถาบันบำราศนราดูร. *Journal of Health Systems Research* 11(3), 401-413.
2. พิศเทพ รุ่งคุณากร, พิมพ์ลดา อนันต์สิริเกษม, ศิริณา จิตต์จรัส. (2560). ภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน : แนวคิดและทฤษฎีเพื่อการพัฒนา. *Veridian E- Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(1), 1103-1114.
3. สุภากร จันทวานิช. (2542). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2, พิมพ์ลักษณ์ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4. Barbuto, J. E., & Wheeler, D. W. (2006). **Scale Development and Construct Clarification of Servant Leadership.** Group and Organization Management, 31(3), 300-324.
5. Daft, R.L (2011) **The Leadership Experience (5ed.)** Florida : Harcourt college publisher.
6. Green leaf, K. R. (2002). **Servant Leadership: A journey into the Nature of Legitimate Power and Greatness** (25 ed.). New York: Paulist Press.
7. kemmis. S & Mc Taggast, R. (1990). **The action research planner, 3rd ed.** Victoria. Deakin University press.
8. Keith, K. M. (2017). **A message from Dr. Kent M. Keith.** Retrieved from <http://toservefirst.com/>

ความน่าเชื่อถือของการทดสอบและการทดสอบซ้ำด้วยเครื่องวัดชนิด WE algometer
ในผู้ป่วยกลุ่มปวดกล้ามเนื้อและพังผืดเรื้อรังร่วมกับความเครียด
Test-Retest Reliability using WE algometer in Patient with Chronic Myofascial
Pain Syndrome with Stress

วุฒิชัย โยธา¹,
จุฬารณ โสตะ²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อถือภายในตัวผู้ทดสอบ และประเมินความเชื่อถือการทดสอบซ้ำ โดยการวัดค่าระดับความรู้สึกเจ็บในผู้ป่วยกลุ่มปวดกล้ามเนื้อและพังผืดเรื้อรังร่วมกับความเครียด จำนวน 20 คน (ชาย 8 คน, หญิง 12 คน) อายุ 20-60 ปี โดยการใช้เครื่องวัดระดับความรู้สึกเจ็บ แบบดิจิทัลชนิด WE algometer โดยทำการวัดจำนวน 3 ครั้ง ในกล้ามเนื้อบ่าส่วนบน วัดทั้งหมด 2 วัน เพื่อหาค่า ICC ของระดับความรู้สึกเจ็บ **วันที่ 1** มีค่า $ICC(3,1) = 0.90$ (0.796 ถึง 0.956), **วันที่ 2** $ICC(3,1) = 0.882$ (0.774 ถึง 0.947) ค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับสูง เมื่อทำการเปรียบเทียบในทั้งสองวัน โดยใน**วันที่ 1 และวันที่ 2** ค่าการทดสอบเชื่อมั่นระหว่างวัน มีค่า $ICC(2,1) = 0.923$ (0.818 ถึง 0.969) ระดับความรู้สึกเจ็บของกล้ามเนื้อบ่าส่วนบนมีความสอดคล้องอยู่ในระดับสูง ที่ $p < 0.05$ เมื่อความเชื่อถือภายในตัวผู้ทดสอบและความเชื่อถือการทดสอบซ้ำนั้นมีความจำเพาะเจาะจง ต่อการรับรู้ทางประสาทสัมผัสของกล้ามเนื้อบ่าส่วนบนในการตอบสนองของแรงกดและการรับรู้อาการปวด และค่าระดับความรู้สึกเจ็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ความเชื่อถือของการทดสอบ/ความน่าเชื่อถือการทดสอบซ้ำ/เครื่องวัดชนิด WE algometer/กลุ่มปวดกล้ามเนื้อและพังผืดเรื้อรังร่วมกับความเครียด

Abstract

This study aimed to examine the Intra-Tester Reliability and Test-Retest Reliability by measuring Pressure Pain Threshold with chronic Myofascial pain with stress in 20 patients (8 male, 12 female), age 20-60 years by using a digital WE algometer, each measurements was 3 times in the Upper Trapezius muscles were measured for 2 days to determine the ICC value of the Pressure Pain Threshold. **Day 1** was $ICC(3,1)$ value = 0.90 (0.796 to 0.956, **Day 2** $ICC(3,1)$ value = 0.882 (0.774 to 0.947). Conformity is high. When comparing both days, **on day 1 and day 2**, the Test-Retest Reliability was $ICC(2,1)$ value = 0.923 (0.818 to 0.969). The consistency was high $p < 0.05$, When the Intra-Tester Reliability of the Test - Retest Intra-Tester Reliability was specific to the sensory perception of the Upper Trapezius muscles in the pressure response and pain perception. In value of the degree of pain sensation effectively.

Keywords : Intra-Tester Reliability/Test-Retest Reliability/WE algometer/Myofascial Pain Syndrome with Stress

¹อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²รองศาสตราจารย์ ดร. คณบดี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

บทนำ

แนวคิดของการวัดระดับความรู้สึกเจ็บ (Pressure Pain Threshold : PPT) ซึ่งจะช่วยประเมินอาการปวดของผู้ป่วยในการวัดค่าระดับความรุนแรงของอาการปวด และทำให้ผู้ประเมินสามารถมองเห็นภาพรวมของระดับอาการปวดกล้ามเนื้อเรื้อรังของผู้ป่วยได้อย่างละเอียดในทางคลินิก (Casar C. et.al., 2017) และการวัดอาการปวดของกล้ามเนื้อโดยใช้ เครื่อง algometer ซึ่งเป็นจุดสนใจสำหรับงานทางวิจัยและทางคลินิก ซึ่งในช่วงเวลา 25 ปีที่ผ่านมา (Lisbeth H.et.al., 2017) เครื่อง algometer ได้นำมาใช้กันอย่างมากเป็นที่ยอมรับในการทำวิจัย (Humaira S.et.al., 2020) (Agata K. et.al., 2020) โดยเฉพาะกลุ่มอาการทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ ได้แก่กลุ่มโรคอาการปวดพังผืดกล้ามเนื้อ (Myofascial pain syndrome : MPS) ร่วมกับความเครียด ซึ่งมีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาของร่างกายที่เกิดจากความไม่สบายทางกายและทางใจ ซึ่งระดับความเครียดที่สะสมเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลต่ออาการปวดกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้นและปวดเป็นระยะเวลานานหรือมีอาการปวดเรื้อรัง ทำให้ผู้ประเมินวัดค่า PPT เพื่อในการประเมินอาการผู้ป่วย โดยใช้เครื่อง algometer ซึ่งเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ใช้ในการวินิจฉัย และติดตามผลการรักษาผู้ป่วยทางคลินิก

การประยุกต์ใช้แรงกดในส่วนบริเวณผิวหนัง/กล้ามเนื้อนั้นโดยจากแรงกดของหัว เครื่อง WE algometer มีการพัฒนาของแรงกดจากการใช้หัวของ algometer ที่ทำให้เกิดการ การกดลงบริเวณผิวหนังหรือกล้ามเนื้อ (Yiheng T. et.al., 2020) ซึ่งเป็นค่า PPT และตัวเลขปริมาณจากจุดที่มีของแรงกดจะนำผลไปถูกใช้เป็นการรับรู้ประสาทสัมผัสจากแรงกดและเปลี่ยนเป็นผลของอาการปวด (Mari K.K et.al., 2018) จากงานวิจัยพบว่าค่า PPT ทำหน้าที่เป็นข้อมูลสำหรับการวินิจฉัยจุดที่มีอาการปวดของโครงสร้างระบบกล้ามเนื้อและกระดูกในกลุ่มอาการปวดเรื้อรังที่มีปัญหาไฟโบรมัยอัลเจีย (Fibromyalgia และ ปวดกล้ามเนื้อพังผืดเรื้อรัง (myofascial pain syndrome) (Maria B.et.al., 2019) (Scott W et.al., 2018) เครื่อง algometer แสดงให้เห็นว่าเป็นเครื่องมือในวัดค่า PPT อย่างมีประสิทธิภาพ (JinHong K. Et.al., 2020) พร้อมทั้งมีจำนวนการศึกษาที่มีความสอดคล้องในการวัดระหว่างผู้ทดสอบหลายคน

การวัดค่า PPT ในการตรวจวินิจฉัย MPS โดยการตรวจหาบริเวณจุดกดเจ็บ (Triger point) ซึ่งถือว่าเป็นการวินิจฉัยหลัก ซึ่งสามารถวัดได้โดย WE algometer

แรงกดจะผ่านไปที่มาตรวัด การอ่านค่า หน่วยเป็น กิโลกรัม ต่อตารางเซนติเมตร (หรือ ปอนด์ต่อตารางเซนติเมตร หรือ กิโลปาสกาล) ความแม่นยำของเครื่องมือขึ้นอยู่กับทักษะความชำนาญของผู้วัดที่ต้องออกแรงกดในอัตราความเร็วคงที่ และเครื่อง WE algometer เป็นชนิด digital algometer ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ถูกพัฒนาขึ้น เพื่อให้เกิดมีความแม่นยำมากขึ้น โดยสามารถอ่านค่าได้ง่ายจากจอแสดงผลได้ทันที และสามารถกำหนดอัตราความเร็วในการเพิ่มแรงกดได้พร้อมกับมีระบบเตือนในกรณีพื้นที่หน้าตัดของปลายแท่งกดไม่สัมผัสอย่างแนบสนิทกับผิวหนัง

ดังนั้นจึงมีการตั้งสมมติฐานว่าค่า PPT จะมีค่าคงที่ตลอดในประชากรที่มีสุขภาพดี และมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความน่าเชื่อถือ ที่แบ่งได้ 2 ประเภท คือความน่าเชื่อถือได้ระหว่างผู้วิจัย (Intra-Tester Reliability) และความน่าเชื่อถือได้ในการวัดซ้ำ (Test-Retest Reliability) ซึ่งหาความน่าเชื่อถือของการวัดในสองอย่างเพื่อเป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยและติดตามการรักษาต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อสร้างความเชื่อถือภายในตัวผู้ทดสอบ (Intra-tester reliability) ในการวัดของค่า PPT ในการใช้เครื่องมือ WE algometer โดยมีผู้ทำการทดสอบคนเดียว
2. เพื่อประเมินความเชื่อถือการทดสอบซ้ำ (Test-retest reliability) ในการวัดของค่า PPT ในการใช้เครื่องมือ WE algometer ในทดสอบ 2 วันที่ติดต่อกัน

วิธีการศึกษา

กลุ่มอาสาสมัคร จำนวน 20 คน (ชาย 8, หญิง 12) อายุเฉลี่ย 35 ± 11.02 ปี ค่าดัชนีมวลกายเฉลี่ย 45.50 ± 4.18 และระยะอาการปวดเฉลี่ย 4.05 ± 0.82 เดือน ได้รับคัดเลือกจากโรงพยาบาลค่ายศรีพัชรินทรในกลุ่มปวดกล้ามเนื้อบางส่วนบน อาสาสมัครสมัครทุกคนมีภาวะความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง-รุนแรง โดยการประเมินความเครียดโดยแบบประเมินสวนปรุง ซึ่งอาสาสมัครมีอาการปวดกล้ามเนื้อที่แตกต่างกันและมีอาการปวดมากกว่า 3 เดือน ไม่มีอาสาสมัครรายใดประสบอุบัติเหตุทางไหล่ อาสาสมัครได้รับการคัดเลือกในการศึกษานี้หลังจากการได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น แต่ละคนจะได้รับการอธิบายถึงความเสี่ยงในครั้งนี้ และขอเข้าร่วมในการศึกษานี้ และให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรโดยสมัครใจ

การเทียบแรงกด algometer

algometer จะถูกเทียบเมื่อเริ่มการทดสอบ ในแต่ละวันก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เครื่อง algometer ได้รับการสอบเทียบโดยเครื่องมาตรฐาน โดยนำเครื่อง WE algometer ถูกเปรียบเทียบกับแรงกด (calibration) ของเครื่องกับลูกตุ้มน้ำหนักที่มีน้ำหนักมาตรฐาน 1 กิโลกรัม ใช้เวลาในการทดสอบแต่ละครั้งนาน 2 นาที ก่อนที่จะนำไปทำการทดสอบในกลุ่มอาสาสมัคร โดยได้ค่าเป็นมาตรฐานของเครื่องมือ และได้รับคำอธิบาย วิธีการใช้งาน รวมถึงคำแนะนำโดยผู้ผลิตเครื่องมือและผู้เชี่ยวชาญทางเครื่องมือนี้

วิธีการประยุกต์ใช้ algometer

1. ขั้นตอนการทดสอบ

1.1 นำเครื่อง WE algometer ถูกเปรียบเทียบกับแรงกด (calibration) โดยได้ค่าเป็นมาตรฐานของเครื่องมือ และได้รับคำอธิบาย วิธีการใช้งาน รวมถึงคำแนะนำโดยผู้ผลิตเครื่องมือและผู้เชี่ยวชาญทางเครื่องมือ

1.2 ผู้ทำการทดสอบศึกษาเครื่องมือทำการอ่านค่าบนหน้าจอ และเลือกหน่วยที่ต้องการจะทำการวัด โดยใช้หน่วยเป็น kg

1.3 ผู้ทำการทดสอบทำการคัดกรองกลุ่มอาสาสมัครที่มีจุดกดเจ็บ (trigger point) บริเวณกล้ามเนื้อบางส่วนบนร่วมกับมีความเครียดโดยใช้แบบประเมินความเครียดสวนปรง (Suanprung Stress Test 20: SPST-20) ในกลุ่มอาสาสมัคร จำนวน 20 ราย

1.4 ผู้ทำการทดสอบตรวจร่างกายอาสาสมัคร โดยคลำหาจุดกดเจ็บกับผู้เชี่ยวชาญทางกายภาพบำบัด บริเวณกล้ามเนื้อบางส่วนบนโดยทำเครื่องหมาย (X) ไว้ แล้วลบทำความสะอาดทิ้งไว้ 5 นาที แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทำการหาจุดกดเจ็บของกล้ามเนื้อนั้น โดยต้องมีระยะใกล้เคียงกันอย่างน้อยไม่เกิน 1 เซนติเมตร (Humaira S.et.al., 2020)

2. ขั้นตอนการทดสอบ

2.1 กลุ่มอาสาสมัครจะได้รับคำอธิบายถึงขั้นตอนต่างๆในการวัดอย่างละเอียด พร้อมทั้งให้กลุ่มอาสาสมัครอยู่ในท่าที่ผ่อนคลาย และไม่มีการทำงานของกล้ามเนื้อบางส่วนบน

2.2 ผู้ทดสอบได้หาความน่าเชื่อถือในกลุ่มอาสาสมัคร โดยคลำหาบริเวณ trigger point (Anna K. and Karolina J., 2020) (Thien P.D. et.al., 2018) บริเวณกล้ามเนื้อบางส่วนบน พร้อมทั้งระบุตำแหน่งเครื่องหมาย (X) ไว้ลงในตำแหน่งกล้ามเนื้อนั้นที่ต้องการทำการทดสอบ

2.3 ผู้ทดสอบทำการวัดโดยใช้เครื่องมือ WE algometer โดยผู้ทำการทดสอบกดบริเวณที่ปุ่มสีแดงที่ด้านข้าง เพื่อให้เลขอยู่ในค่า 0.00 kg เพื่อให้พร้อมก่อนการทดสอบ แล้วให้อาสาสมัครถือแป้นสวิทช์ควบคุมไว้ เพื่อให้อาสาสมัครไว้วางใจเมื่อรู้สึกมีอาการปวด

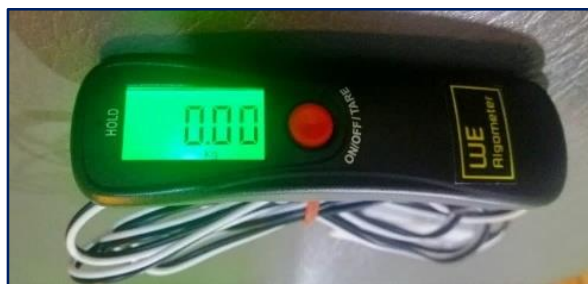
2.4 ผู้ทดสอบทำการทดสอบโดยกดปุ่มข้างของเครื่องมือ ลงบนกล้ามเนื้อบางส่วนบนอย่างช้าๆ ตรงบริเวณ trigger point จนอาสาสมัครรู้สึกเริ่มรู้สึกมีอาการปวด พร้อมทั้งให้อาสาสมัครกดปุ่มสวิทช์ควบคุมนั้นเบาๆหนึ่งครั้ง ผู้ทำการทดสอบหยุด และอ่านค่าตัวเลขที่แสดงค่าแรงกดบนจอเครื่อง WE algometer หน่วยเป็น kg/cm²

2.5 อาสาสมัคร 1 คน จะได้ทำการวัดทั้งหมด 3 ครั้ง โดยแต่ละครั้งจะค้างไว้ 10 วินาที ในการวัดแต่ละครั้งระยะพักห่างกัน 2 นาที โดยใช้ผู้ทดสอบคนเดิมในการวัดหาค่า PPT

3. ขั้นตอนประเมินผล

3.1 บันทึกข้อมูลลงในแบบประเมินระดับความรู้สึกเจ็บ ที่เตรียมไว้ เพื่อนำไปหาค่าเฉลี่ยของค่า PPT

3.2 นำคะแนนที่ได้ในผู้ช่วยกลุ่มปวดพังผืดกล้ามเนื้อเรื้อรังนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการทดสอบ เครื่อง WE algometer

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการทดสอบ

ภาพที่ 3 ขั้นตอนประเมินผลการทดสอบ

การศึกษานำร่อง

โครงการนำร่องโดยการทดสอบ 3 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลาครั้งละ 2 นาที รวม ใน 5 กลุ่มตัวอย่าง เป้าหมายของการนำร่องคือการทำความเข้าใจของผู้ทดสอบกับเครื่อง algometer เพื่อสร้างการทดลองในครั้งนี้

เวลาที่ใช้ทดสอบ

การทดสอบทั้งหมดจำนวน 2 วัน โดยทำการวัด 3 ครั้ง แล้วนำค่ามาเฉลี่ย และผู้ทดสอบทำการทดสอบติดต่อกันโดยการทดสอบแต่ละครั้งจะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

เกณฑ์การกำหนด PPT

ขณะมีการเริ่มต้นทำการทดสอบ กลุ่มอาสาสมัครจะได้รับการอธิบายว่าจะได้รับการทดสอบของเครื่องมือ We algometer เพื่อได้ค่า PPT อธิบายว่าในช่วงเวลาที่มีแรงกดบนผิวหนังจะมีการความรู้สึกจากประสาทสัมผัสที่เปลี่ยนแปลงไป จนเป็นความรู้สึกประสาทสัมผัสและการรับรู้ต่อการปวด ซึ่งผู้ทดสอบอธิบายให้กลุ่มอาสาสมัครว่าความรู้สึกเพิ่มขึ้นจากแรงกดบนผิวหนังอย่างค่อยๆ ไปเรื่อยๆ แรงกดจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกว่าอาสาสมัครมีอาการประสาทสัมผัสที่เปลี่ยนแปลงไปจากแรงกดสู่อาการปวด ในแต่ละครั้งอ่านค่าเกิน 400 kPa พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการหลีกเลี่ยงการวัดอาการปวดที่ไม่จำเป็นอื่นๆ

ที่จะเกิดความเสียหายต่อผิวหนังและพื้นฐานโครงสร้างเดิมได้ เครื่องทดสอบจะใช้หัววัดโดยเป็นเครื่องความเร็วลมแบบใช้มือ โดยพื้นที่แต่ละที่มีค่าประมาณ 30 kPa การเพิ่มขึ้นของแรงบนผิวหนัง ผู้ทำการทดสอบจะอ่านค่าตัวเลขที่ได้บนหน้าจอของเครื่อง WE algometer ซึ่งเครื่องที่ทำการทดสอบนี้ยังใช้แรงกดต่อไปจนกว่าอาสาสมัครจะกดปุ่มบนสวิตช์ที่ถือไว้ โดยมีข้อบ่งชี้ว่าถ้าอาสาสมัครรับรู้ถึงประสาทสัมผัสจากแรงกดถึงอาการปวดให้กดปุ่มสวิตช์หยุดทันที

สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์พรรณนาโดยใช้ Microsoft Excel และค่าเฉลี่ย $\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบการกระจายตัวของข้อมูล (normal distribution) ด้วยสถิติ Sapir-Wilk W test พบว่ามีการกระจายแบบเป็นปกติ ($p > 0.05$) โดยใช้โปรแกรม SPSS version 16.0 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการวัดซ้ำๆ ได้ดำเนินการประเมินเปลี่ยนแปลงในค่า PPT ในแต่ละวัน จำนวน 2 วัน ใช้การวิเคราะห์ที่ใช้โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient; r) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$

ตารางที่ 1_ค่าความสอดคล้องของ ความน่าเชื่อถือภายในตัวผู้ทดสอบ ICC ในวันที่ 1 และวันที่ 2

	กล้ามเนื้อบ่าส่วนบน			ICC(3,1)*	95 % CI
	ครั้งที่ 1 (kg/cm ²) (ค่าเฉลี่ย $\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	ครั้งที่ 2 (kg/cm ²) (ค่าเฉลี่ย $\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	ครั้งที่ 3 (kg/cm ²) (ค่าเฉลี่ย $\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)		
วันที่ 1	2.584 $\pm$ 0.246	2.595 $\pm$ 0.247	2.633 $\pm$ 0.251	0.90	0.796-0.956
วันที่ 2	2.591 $\pm$ 0.247	2.608 $\pm$ 0.248	2.576 $\pm$ 0.245	0.882	0.774-0.947

* Intra-rater reliability แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้นโดยใช้แบบจำลอง ICC(3,1)

จากตารางที่ 1 การทดสอบวันที่ 1 พบว่าการวัดค่า PTT โดยการ WE algometer ของความเชื่อถือภายในตัวผู้ทดสอบ (Intra-tester reliability) มีความสอดคล้องในระดับสูง ของกล้ามเนื้อบางส่วนบน โดยมีค่า $ICC(3,1) = 0.90$ (0.796 ถึง 0.956) และ การทดสอบวันที่ 2 พบว่าการวัดค่า

PTT โดยการ WE algometer ของความเชื่อถือภายในตัวผู้ทดสอบ (Intra-tester reliability) มีความสอดคล้องในระดับสูงของกล้ามเนื้อบางส่วนบน โดยมีค่า วันที่ 2 $ICC(3,1) = 0.882$ (0.774 ถึง 0.947

ตารางที่ 2 ค่าความสอดคล้องของ การทดสอบซ้ำ

	(kg/cm ²) (ค่าเฉลี่ย± ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	ICC(2,1)*	95 % CI
กล้ามเนื้อบางส่วนบน	2.598±0.247	0.923	0.818-0.969

* Inter-rater reliability แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้นโดยใช้แบบจำลอง ICC(2,1)

จากตารางที่ 2 การกำหนดความน่าเชื่อถือการทดสอบซ้ำ (Test-Retest Reliability) พบว่าการวัดค่า PTT โดยการ WE algometer โดยในวันที่ 1 และวันที่ 2 ค่าการทดสอบเชื่อมั่นระหว่างวัน มีค่า $ICC(2,1) = 0.923$ (0.818 ถึง 0.969)

อภิปรายผล

การศึกษาในครั้งนี้พบว่ามีความสอดคล้องกันอยู่ในระดับสูงของการทดสอบ 3 ครั้ง ใน 1 วัน ทำการทดสอบ 2 วัน ที่บริเวณกล้ามเนื้อบางส่วนบน ซึ่งการวัดความเชื่อถือของค่า PPT มีระดับสูงในวัดที่ทำการทดสอบ และมีค่าความแปรปรวนของค่า PPT ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการทดสอบวันที่ติดต่อกันเพื่อเปรียบเทียบพื้นฐานในวันที่ 1 ของกล้ามเนื้อบางส่วนบน แม้ว่าผลในค่า PPT ในช่วงเวลาผ่านไปในกลุ่มอาสาสมัครที่ได้มาจากประชากรที่มีสุขภาพดีและเป็นไปตาม

สมมติฐานในค่า PPT ที่มีความสอดคล้องกันกับความน่าเชื่อถือ intra-rater reliability ของเครื่อง algometer มีความสอดคล้องสูง ซึ่งจากงานวิจัยของ Daniel J.M.et.al.(2020) ก็ได้อธิบายถึงในการใช้เครื่องดิจิตอล ในการวัดค่า PPT ในอาสาสมัครจำนวน 20 คน โดยทำการทดสอบ 2 ครั้ง เพื่อหาความเชื่อถือของเครื่อง algometer แบบดิจิตอล ในการวัดผลของแรงกดในหน่วยเป็น kPa ในการประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้วัดความเจ็บปวด โดยมีค่า ICC อยู่ในระดับ 0.84-0.99 ซึ่งพบความสอดคล้องของค่า ICC สูงเช่นกัน

แสดงให้เห็นว่าการทดสอบจำนวน 2 วันมีค่า PPT เพิ่มขึ้นซึ่งเหมือนกับการศึกษาของ Agata K. et.al. (2020). พบว่าการทดสอบซ้ำๆ แสดงว่ามีการเพิ่มขึ้นของค่า PPT 0.5 kg/cm² /s ถึง 2 kg/cm² /s ซึ่งมีความใกล้เคียงกับการศึกษาในครั้งในค่าเฉลี่ยของตัวเลขที่ทำการทดสอบและทดสอบซ้ำ และสอดคล้องกับงานวิจัย Mari K.K. et.al. (2018) ได้ทำงานวิจัยที่หา ICC ของการหา PPT ด้วยเครื่อง algometer ทดสอบจากอาสาสมัครจำนวน 50 คน ที่บริเวณรยางค์ส่วนบน จากการตรวจประเมินโดยนักกายภาพบำบัด เพื่อในการหาค่า ICC ของ Test-Retest reliability ในจุดที่มีอาการปวด ผลวิจัยพบว่า ค่า ICC มีค่า 0.815-0.940 และ Test-retest ค่า ICC มีค่า 0.854-0.906 ซึ่งมีความสอดคล้องสูง และมีความเหมือนกันงานวิจัยที่มีค่าความสอดคล้องสูงเช่นกัน และจากการศึกษาวิจัยพบว่าการความน่าเชื่อถือและการวัดความสอดคล้องเมื่อเวลาผ่านไป ผลพบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างการทดสอบวันแรกและวันที่สอง หรือวันที่สาม (Daniel J.M, 2020). ในขณะที่มีการศึกษาผลงานวิจัยพบว่าไม่พบการลดลงของค่า PPT ในช่วงเวลาการทำการวัดการทดสอบ (Maria B.et.al., 2019) และความเครียดจะเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่อาการเจ็บป่วยทางร่างกาย (Chao C.W. et.al., 2018). มีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาของร่างกายกายร่วมด้วย

รวมทั้งจากงานวิจัยนี้ที่มีค่าความเชื่อถือภายในตัวผู้ทดสอบ และความเชื่อถือการทดสอบซ้ำจากงานวิจัยมีความสอดคล้องสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yiheng T. et.al. (2020) ทำให้มีประสิทธิภาพของเครื่องมือและมีความ

เชื่อมั่นในการใช้ถูกต้องและเหมาะสมกับการหาค่า PPT ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Thien P.D. et.al.(2018) ในกลุ่มโรคปวดพังผืดเรื้อรังและทางคลินิกต่อไป

บทสรุป

การเพิ่มขึ้นของค่า PPT ของการวัดในวันที่ 2 เพราะว่าวันที่ 1 และวันที่ 2 ในช่วงทำการทดสอบที่มีเวลาใกล้เคียงกัน จึงทำให้เกิดการรับรู้ประสาทสัมผัสที่เกิดจากการสั่งการจากการตอบสนองของระบบประสาทส่วนกลางได้ต่อเนื่อง และความเชื่อถือว่าในตัวผู้ทดสอบอยู่ในเกณฑ์ที่สูง และความเชื่อถือว่าระหว่างวันอยู่ในเกณฑ์ที่สูง สรุปได้ว่าเครื่องมือ WE algometer สามารถเลือกใช้ในการทดสอบในทางวิจัยและทางคลินิกได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาในครั้งนี้ยังไม่ได้ศึกษาข้อมูลการตอบสนองจากสรีรวิทยา
2. การศึกษาในครั้งต่อไปควรเปรียบเทียบระหว่างผู้ทดสอบ 2 คน
3. ระยะเวลาในการทำการทดสอบควรมีการศึกษาในจำนวนระยะเวลาที่เพิ่มมากขึ้นในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Agata K. et.al. (2020). The Usefulness of the Pressure Algometer in the Diagnosis and Treatment of Orofacial Pain Patients: A Systematic Review. **Journal of Occup Ther Int.** 10(1) ; 1115-1123.
2. Anna K.and Karolina J. (2020). Assessment of pressure pain threshold at the cervical and lumbar spine region in the group of professionally active nurses: A cross-sectional study. **Journal of Occup Health.**; 62(1); 12108-12117.
3. Casar C. et.al.(2017). Efficacy of Deep Dry Needling on Latent Myofascial Trigger Points in Older Adults With Nonspecific Shoulder Pain: A Randomized, Controlled Clinical Trial Pilot Study. **Journal of Geriatr Phys Ther.** 40(2): 63–73.

4. Chao C.W. et.al. (2018). Therapeutic Effect of Superficial Acupuncture in Treating Myofascial Pain of the Upper Trapezius Muscle: A Randomized Controlled Trial. **Journal of Evid Based Complement Alternat Med.** 10(20); 1115-1122.
5. Daniel J.M. (2020). Instrumental validity and intra/inter-rater reliability of a novel low-cost digital pressure algometer. **Journal of Peer.** 8(1) ; 10162-10177.
6. Humaira S.et.al. (2020). Reliability of pain pressure threshold algometry in persons with conservatively managed wrist fractures. **Arch Phys Med Rehabil.** 25(1) ; 1797-1805.
7. Lisbeth H.et.al. (2017) . Evaluation of Pressure Pain Threshold as a Measure of Perceived Stress and High Job Strain. **Journal of Plos One** 12(1); 2115-2124
8. JinHong K. Et.al.(2020). Effects of Contrast Therapy Using Infrared and Cryotherapy as Compared with Contrast Bath Therapy on Blood Flow, Muscle Tone, and Pain Threshold in Young Healthy Adults. **Journal of Med Sci Monit.** 26(10); 1643-1651.
9. Mari K.K et.al. (2018). Measuring pressure pain threshold in the cervical region of dizzy patients -The reliability of a pressure algometer. **Journal of Physiotherapy Res Int.** 23(4) ; 1736-1741.
10. Maria B. et.al.(2 0 1 9) . Effectiveness between Dry Needling and Ischemic Compression in the Triceps Surae Latent Myofascial Trigger Points of Triathletes on Pressure Pain Threshold and Thermography: A Single Blinded Randomized Clinical Trial. **Journal of Clin Med.** 8(10); 1632-1645.

11. Scott W et.al. (2018). Concurrent validation of a pressure pain threshold scale for individuals with myofascial pain syndrome and fibromyalgia. **Journal of Man Manip Ther.** 26(1) ; 25-35.
12. Thien P.D. et.al.(2018). Myofascial trigger points in migraine and tension-type headache. **Journal of Headache Pain.** 19(1): 84-101.
13. Yiheng T. et.al. (2020). Identifying inter-individual differences in pain threshold using. **Journal of Neuroimage.** 202(15) ; 116049-116073.

รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 The Model for Enhancement of Beginning Teacher Competencies on Learning Management in the 21st Century

ธนวัฒน์ สุขเกษม¹,
เสาวณี สิริสุขศิลป์²,
วัลลภา อาริรัตน์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 วิธีการวิจัยประกอบด้วย **ระยะที่ 1** การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน สังเคราะห์เป็นสมรรถนะครูผู้ช่วย **ระยะที่ 2** สำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 314 คน ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ครู ครูผู้ช่วย โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า PNI_{Modified} สถิติทดสอบที่ **ระยะที่ 3** จัดทำรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กำหนด 4 โมดูล เสนอต่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ประเมินความเหมาะสมผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบที่ 1 ด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ความแตกต่างในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านเนื้อหา ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการประยุกต์ใช้เนื้อหา องค์ประกอบที่ 3 ด้านแนวทางการเรียนการสอน ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ การประเมินผล การวางแผนเพื่อการเรียน การสอน กลยุทธ์การเรียนการสอน องค์ประกอบ ที่ 4 ความรับผิดชอบระดับมืออาชีพ ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ การเรียนรู้อย่างมืออาชีพและการปฏิบัติตามจริยธรรม ภาวะผู้นำและการทำงานร่วมกัน

2. สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.05$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) สมรรถนะครูที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ (PNI = 0.33) ด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านการเรียนการสอน (PNI = 0.30)

3. รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 4 โมดูล ได้รับตรวจสอบระดับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$)

คำสำคัญ : สมรรถนะครูผู้ช่วย, การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, รูปแบบการเสริมสร้าง

Abstract

The objective of this research was to develop a model for enhancing beginning teacher competencies on Learning Management in the 21st Century under the Secondary Education Service Area Office, District 31. The research consists of 3 phases. In **phase 1**, a study of beginning teacher competencies' composition on Learning Management in the 21st Century was conducted from related document and literature by interviewing 9 experts who synthesize the competency as beginning teacher. In a **phase 2**, a survey of current conditions, desirable conditions and essential needs for enhancement of beginning teacher

¹นักศึกษาด้านการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

^{2,3}อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

competencies' composition on Learning Management in the 21st Century was conducted from 314 respondents, namely, school administrators, teachers, beginning teachers via using a simple random sampling method. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, PNI^{Modified} value, and T-Score. In **phase 3**, making the model for enhancement of beginning teacher competencies on Learning Management in the 21st Century was determined 4 modules to present 9 experts who assess suitability.

The research results revealed that:

1. The beginning teacher competencies' composition on Learning Management in the 21st Century. The first composition: the learner and learning consist of indicative behavior, development of learner's learning, the difference in learning, learning environment respectively. The second composition: the content consisted of indicative behavior, content knowledge, knowledge application. The third composition: teaching and learning guidelines consisted of indicative behavior, evaluation, learning and teaching plans. and learning and teaching strategy. The fourth composition: professional responsibility consists of the following behaviors: professional learning, ethical practice, leadership and collaboration.
2. The current condition of the enhancement of beginning teacher competencies on learning management in the 21st century overall was a desirable condition from high level ($\bar{X} = 3.05$). The beginning teacher competencies' need the most was the learner and learning (PNI = 0.33) and at least was teaching and learning (PNI = 0.30).
3. The enhancement of beginning teacher competencies on learning management in the 21st century was determined 4 modules was checked up on the accuracy, suitable, possibility and usefulness from the highest level ($\bar{X} = 4.56$).

Keywords : beginning teacher competencies, learning management in the 21st century, model for enhancement

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีมุมมองต่อระบบการศึกษาว่าต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง สร้างกระบวนการเรียน การสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์และสามารถนำแนวความคิดปรับเข้ากับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปได้ได้อย่างเหมาะสมและความจำเป็นที่เยาวชนหรือผู้เรียนจะต้องมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 มีพัฒนาครูและผู้เรียนเพื่อการปรับให้เข้ากับโลก ที่มีการเปลี่ยนแปลงผ่านระบบการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อคุณภาพของครูผู้สอน และคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง การพัฒนาครูต้องเป็นไปเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นเยาวชนที่มีทักษะและสามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษ ที่ 21 ได้อย่างสร้างสรรค์ทันต่อบริบทของการเปลี่ยนแปลง

“ครู” เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญใน การสร้างและเตรียม ประชาชนของชาติ ให้มีคุณภาพและมีศักยภาพสูงสามารถ แข่งขันกับนานาประเทศต้องอาศัยกระบวนการจัดการ เรียนรู้ที่เข้มแข็งและมีคุณภาพที่สำคัญ คือ การเตรียมการ และมีกระบวนการในการผลิตครูที่มีคุณภาพเพื่อให้ได้ครูที่มี ความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งครู เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับทุกสิ่งทุก อย่างเกี่ยวกับการศึกษา เป็นหัวใจและวิญญาณของระบบ การศึกษาที่จะเป็น ตัวชี้วัดว่าระดับคุณภาพการศึกษาจะ เป็นไปในทิศทางใด (วิเศษ ชินวงศ์, 2550) ดังปรากฏใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 52 ที่ระบุไว้ว่า “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการ ผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทาง การศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพ ขั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากร ทางการศึกษาให้ มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่

และ การพัฒนา บุคลากรประจำการอย่าง ต่อเนื่อง รัฐพึง จัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คุณจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ” (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) จากการศึกษาปัญหาและ ผลกระทบของ การผลิตครูในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน พบว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การปกครองของประเทศไทยที่ผ่านมา ส่งผล กระทบต่อการ ผลิตครูในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง คุณภาพนักเรียน มาตรฐานแตกต่างกัน คนเก่งเข้าเรียนครูไม่มากเพียงพอ ความศรัทธาต่อวิชาชีพครูไม่เทียบเท่ากับวิชาชีพอื่น ๆ ผู้เรียน ครูไม่เลือกเรียนในสาขาที่เรียนยาก จึงขาดแคลนครูสาขาที่มีความสำคัญ ก่อให้เกิดปัญหาต่อเนื่อง (วิชุดา จิธธรธรรม และคณะ, 2554) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ได้มีการจัดประชุม เชิงปฏิบัติการ เรื่อง แนวทางการผลิตครู ให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการประชุมพบว่า มีปัญหาการผลิต การใช้และการพัฒนา ครูด้านการผลิตครู ได้แก่ 1) ปัญหาเชิงปริมาณการผลิตครู เป็นไปตามความต้องการของฝ่ายผลิตซึ่งมี ผลให้มีการผลิต ครูเกินจำนวนความต้องการ แต่ทั้งนี้ยังมีบางสาขาที่มีความ จำเป็นแต่ผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการ 2) ปัญหา เชิงคุณภาพ บัณฑิตครูไม่สามารถจัด การเรียนการสอนได้ อย่างมีคุณภาพ ด้านการใช้ครูพบว่ากระบวนการเรียนการ สอนไม่ส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียน การใช้ตำราเรียนไม่ตรง กับหลักสูตร ด้านการพัฒนาครูพบว่าครูขาดเทคนิควิธีสอน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในวิชาที่สอน ขาดความรู้เรื่อง การวัดและประเมินผล ครูขาดทักษะในการทำวิจัย และ ขาดกระบวนการคัดกรองครูที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ชนิตา รักษ์พลเมืองและคณะ เรื่องการศึกษา สภาพและปัญหาการผลิต การใช้และการพัฒนาครูการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต พบว่า การพัฒนาครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี ความต้องการจำเป็นพบว่าการพัฒนาครูการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เป็นเรื่องที่มีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับแรกซึ่งสอดคล้อง กับการวิจัยวงล้ออนาคตและ การวิจัยเอกสารแต่การประชุม สทนากลุ่มมีความเห็นว่าการพัฒนาครูยังมีปัญหาทั้ง ในเชิงระบบและรูปแบบการพัฒนาครูแม้ว่าจะมีหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูประจำการหลายหน่วยงานและ มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยด้านการพัฒนาครูดังนี้ จากผลการวิจัยพบว่าหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่พัฒนาครูมี จำนวนมากแต่ยังมีปัญหา การดำเนินงานหลายด้าน อีกทั้ง รูปแบบการพัฒนาครูยังไม่ตรงความต้องการของครู และยังไม่ แสดงให้เห็นว่าการที่ครูได้รับการพัฒนาจะส่งผลต่อคุณภาพ

ของผู้เรียนโดยตรง จึงน่าที่จะมีการทบทวน การดำเนินงาน ในหลายด้าน ควรเน้นการพัฒนาครูโดยมีข้อตกลง การปฏิบัติงาน หรือ Performance Agreement โดยเชื่อมโยงการพัฒนา ตนกับการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งเชื่อมโยงกับระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาควรเป็นหน่วยงานที่ให้ความสำคัญ กับการกำกับดูแลเรื่อง “คุณภาพ” ของสถาบันการผลิตครู และคุณภาพของครูก่อนประจำการและครูประจำการนายก มล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา (เลขาฯ สกศ.) ได้กล่าวว่า “จากรายงานพบว่าระบบการศึกษาของไทยยัง พัฒนาไม่ถึงขีดที่จะสร้างคนไทยให้มีความสามารถและ ทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยเมื่อพิจารณา ด้าน หลักสูตร พบว่าประเทศไทยมีหลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับ เป้าประสงค์ทาง การศึกษา คือ หากประเทศต้องการผลิต บุคลากรในลักษณะใด ก็ต้องให้หลักสูตรไปในทิศทางนั้น และต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ไม่ใช่ร่างขึ้นเอง รวมถึงต้องมีข้อเสนอแนะ วิธีการถ่ายทอดบทเรียนให้แก่ครู ด้วย ไม่ใช่เขียนแผนอย่างดี แต่ครูไม่สามารถนำไปปฏิบัติ จริงได้ แม้แต่ในส่วนของ การประเมินผลนักเรียน ครูผู้สอน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่อง การประเมินผล ยังออกข้อสอบ ตามใจครู ไม่สอดคล้องกับการประเมินและไม่สะท้อน ผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริงของนักเรียน” นายกมล กล่าวต่อว่า ในส่วนของครูและผู้บริหารโรงเรียนก็พบว่า การบริหาร บุคลากรครูยังขาดประสิทธิภาพการบรรจุครูยังมีปัญหา การ เตรียมความพร้อมครูก่อนเข้าสู่วิชาชีพ และการพัฒนา ศักยภาพครูยังไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นไทยควรจัดทำยุทธศาสตร์ การเตรียมความพร้อมครูก่อนเข้าสู่วิชาชีพ และส่งเสริมให้ ครูปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมรรถนะครูผู้ช่วยที่เป็นข้าราชการครูที่มีอายุราชการไม่เกิน 2 ปี ซึ่งการที่ครูผู้ช่วยได้รับการพัฒนาด้านต่างๆตรงกับ ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และใช้ได้ ในชีวิตจริง ซึ่งมาตรฐานความรู้ความสามารถและทักษะ ที่ครูต้องมี ใน 4 ด้าน 1) ด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ (The Learner and Learning) ประกอบด้วย การพัฒนาการ เรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Development) ความ แตกต่างในการเรียนรู้ (Learning Differences) สภาพ แวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environments) 2) ด้าน เนื้อหา (Content) ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา (Content Knowledge) การ ประยุกต์ใช้ เนื้อหา (Application of Content) 3) ด้านการเรียนการสอน (Instructional Practice) ประกอบ ด้วยการประเมินผล

(Assessment) การวางแผนเพื่อการเรียนการสอน (Planning for Instruction) และด้านกลยุทธ์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) 4) **ความรับผิดชอบอย่างมืออาชีพ** (Professional Responsibility) ประกอบด้วย การเรียนรู้อย่างมืออาชีพและการปฏิบัติตามจริยธรรม (Professional Learning and Ethical Practice) ภาวะผู้นำ และการทำงานร่วมกัน (Leadership and Collaboration)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารการศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การประเมิน และพัฒนาครูใหม่ จึงสนใจศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อที่นำมาผลจากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาครูผู้ช่วยต่อไป

สภาพปัจจุบันปัญหา

ครู เป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาเพราะเป็นผู้ที่ทำหน้าด้านการเรียน การสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุดดังนั้นคุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่จากการศึกษาพบว่าครูประจำการขาดเทคนิควิธีสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดในวิชาที่สอนขาดความรู้เรื่องการวัดและประเมินผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) นอกจากนี้ยังพบว่าพัฒนาครูการศึกษา ขั้นพื้นฐาน หน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาครูมีจำนวนมาก แต่ยังมีปัญหาการ ดำเนินงานหลายด้าน อีกทั้งรูปแบบการพัฒนายังไม่ตรงความต้องการของครู และยังไม่แสดงให้เห็นว่าการที่ครูได้รับการพัฒนา จะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง (ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ, 2558) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูใหม่ถ้าครูใหม่มีทักษะการสอนตรงความรู้ ที่ผู้เรียนต้องในศตวรรษที่ 21 จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพขึ้น ดังนั้นถ้าเราทราบองค์ประกอบหรือเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาครูใหม่จะช่วยให้คุณภาพผู้เรียนถูกยกระดับตามไปด้วย

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มีอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 เป็นอย่างไร

3. รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ควรเป็นอย่างไร

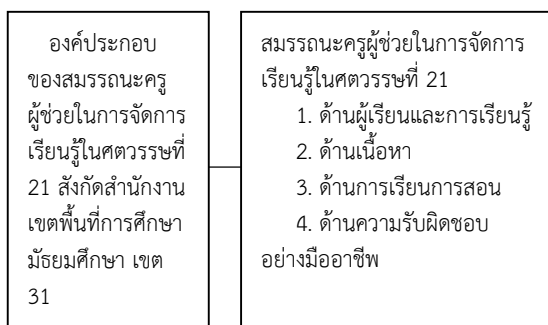
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31
3. เพื่อสร้างและนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู(ครู ครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญ) ครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ปีการศึกษา 2560-2561 จำนวน 3,271 คน
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 314 คน ซึ่งได้จากการเทียบจำนวนประชากรกับตารางสำเร็จรูป (Krejcie and Morgan, 1970) และการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) (ประภฤติยา ทักษิณ, 2557)
2. วิธีการวิจัยและเครื่องมือ
ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในหลักการแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 ท่านเกี่ยวกับสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ได้แก่ การสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 11 ท่าน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 3 ท่าน นักวิชาการด้านหลักสูตรและการสอน 3 ท่าน ผู้บริหารการศึกษา 3 ท่าน ศึกษาพิเศษ 2 ท่าน โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลโดยการจัดกลุ่มองค์ประกอบและการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

องค์ประกอบของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 31 จากความคิดเห็นของนักวิชาการและการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำแนกเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะ 4 ด้าน คือ ด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการสอน ด้านความรับผิดชอบต่ออย่างมืออาชีพ

สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านเนื้อหา ด้านความรับผิดชอบต่ออย่างมืออาชีพ

ด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียน และน้อยสุดคือครูจัดให้มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง

ด้านเนื้อหา สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ครูออกแบบการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้กับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และน้อยสุดคือ ครูสามารถเลือกใช้ ออกแบบและปรับปรุงนวัตกรรมให้ตรงกับเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ด้านการเรียนการสอน สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ครูมีวิธีการประเมินผลเพื่อติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน และน้อยสุด คือ ครูจัดการเรียน

การสอนบูรณาการการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเรียน

ด้านความรับผิดชอบต่ออย่างมืออาชีพ สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือครูสามารถให้ข้อมูลของผู้เรียนและข้อคิดเห็นอย่างเป็นระบบและรอบด้านต่อผู้ปกครองและผู้เรียน และต่ำสุด คือ ครูสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทบาทและการปฏิบัติงานของตนเองเพื่อตอบสนองผู้เรียนและชุมชน

รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 4 โมดูล ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ 2) ด้านเนื้อหา 3) ด้านการเรียนการสอน 4) ด้านความรับผิดชอบต่อระดับมือ ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

องค์ประกอบของพฤติกรรมการวัดของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความเหมาะสมสำหรับนำไปพัฒนาสมรรถนะครูผู้ช่วย เนื่องจากมีองค์ประกอบที่ครอบคลุมสมรรถนะของครูผู้ช่วยในทุกด้านด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ ด้านความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านความรับผิดชอบต่ออย่างมืออาชีพ เป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุสภา (2548) กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาไว้ 3 ด้าน มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน สอดคล้องกับ Pefianco, Erlinda C. (2009) เรื่อง สมรรถนะพื้นฐานของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าครูที่มีคุณภาพมีสมรรถนะหลายๆ ด้าน (multi-skilled) มีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน (pedagogy) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย (multimedia instructional technology) มีทักษะในการสื่อสารและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (has excellent communication and relational skills) อุทิศตนเพื่อวิชาชีพครู (professional) มีแรงจูงใจและความตั้งใจ (self-motivation and commitment) เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต (learning and a lifelong learner) อีกทั้งองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา ยัง Manus and Mour (2007) เสนอองค์ประกอบของสมรรถนะที่เป็นความสามารถที่ติดตัวมา

(innate) และความสามารถที่สร้างขึ้น (acquired) ความสามารถที่สร้าง ขึ้นอาจเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ โดยที่สุดยอดของปิรามิดจะเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่เป็นผลรวมของความสามารถทั้งสอง คือ 1) พฤติกรรม (Behaviors) 2) ทักษะ (Skills) 3) ความรู้ (Knowledge) 4) ทศนคติ (Attitude) 5) ลักษณะเฉพาะบุคคล(Personal characteristics)

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านเนื้อหา ที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก คือ ครูออกแบบการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ กับ การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ควรเป็นสมรรถนะลำดับแรก ที่ครูผู้ช่วยควรได้รับการพัฒนา อาจเนื่องจาก หัวใจของการพัฒนาผู้เรียน คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ เป็นเยาวชนที่มีทักษะและสามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษ ที่ 21 ได้อย่างสร้างสรรค์ ท้นต่อบริบทของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแนวโน้มความรู้ในปัจจุบันนี้อาจมีบางประเด็นบางเรื่อง ที่ไม่ทันกับสถานการณ์ ในอนาคต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องเชื่อมโยงความรู้ บทเรียน เนื้อหา ในหลักสูตรเข้ากับวิถีชีวิต ของผู้เรียน เชื่อมโยงความรู้ให้ ผู้เรียนมีแนวทางในการนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต เพื่อให้ผู้เรียน มีความพร้อม ผู้เรียนเชื่อมั่นว่าความรู้ที่ได้มีประโยชน์ เป็นความรู้ที่นำไปใช้ได้จริง เกิดความสนใจในการเรียน ไม่รู้สึกเป็นการเรียนที่สูญเปล่าหากเรียนแล้วไม่ได้ นำไปใช้ ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการดำรงชีวิตในอนาคต สอดคล้องกับมณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์ และคณะ (2549) ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของอาจารย์ ในมหาวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข พบว่า สมรรถนะความเป็นครูที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ในวิชาชีพครู ด้านความรู้รอบรู้ คือ การเชื่อมโยงความรู้ ครูส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาด้านการเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิต เพราะเป็นสิ่งที่เร้าความสนใจของผู้เรียนได้ดี สอดคล้องกับ นันทกา วารินัน (2557) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการใน การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่าสมรรถนะสำคัญที่บรรจุไว้ในรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู คือ ความสามารถในการเนื้อหาสาระที่สอน ที่มีหลักสนองความต้องการของผู้รับการพัฒนา การมีส่วนร่วมของผู้รับการพัฒนา

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านความรับผิดชอบระดับมืออาชีพ ที่มีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับแรก คือ ครูสามารถให้ข้อมูลของผู้เรียน และข้อคิดเห็นอย่างเป็นระบบและรอบด้านต่อผู้ปกครอง

และผู้เรียน อาจเนื่องจาก ครูให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การผลิตสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา จนละเลยการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บางอุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่สามารถแก้ไขได้ลำพังภายในชั้นเรียน อุปสรรคปัญหาหลายประการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย การที่ฝ่ายต่างๆ รับทราบข้อมูลไม่ตรงกัน ส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างกัน ครูจำเป็นต้องมี การสื่อสารที่มีคุณภาพ สื่อสารข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ไปสู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ของ สำนักงานเลขาธิการ ศรสมมาตรฐานที่ 7 รายงานผล การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ รายงาน ผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติ ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการ พัฒนาผู้เรียน เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการ ใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียนข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดี ยิ่งขึ้น โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาในด้านดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และจะเป็นช่องทางในการร่วมกันหาแนวทางพัฒนาผู้เรียนต่อไป สอดคล้องกับ วัฒน บัญกอบ (2552) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของอาจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นของอาจารย์ คือ สมรรถนะด้านการแสดง ความคิดเห็นในเชิงวิชาการ หลักและวิธีการ แสดงความคิดเห็นในสาธารณะ วิธีเสนอข้อคิดเห็นต่างๆ ที่สามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ เอนก เทียนบุชา (2552) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะหลักเพื่อเตรียมคนเข้าสู่งาน พบว่า สมรรถนะที่องค์กรให้ความสำคัญที่สุด คือ สมรรถนะหลักด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการพูด ครูจะหาบทบาทและโอกาสความเป็นผู้นำที่เหมาะสมที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพื่อที่จะร่วมมือกับผู้เรียน ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ผู้เชี่ยวชาญด้านอื่น ๆ และสมาชิกในชุมชน เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนมีการพัฒนาและก้าวหน้าในวิชาชีพ

รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 4 โมดูล และคู่มือการใช้ ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม

ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาโมเดลที่มีค่าสูงสุดคือด้านเนื้อหา อาจเนื่องจากรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา และการประยุกต์ใช้เนื้อหา ที่ปรากฏในโมเดล มีความเป็นไปได้สูงสุด มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์สามารถเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติงานได้จริง สอดคล้องกับ เฮลซง และวิกส์ (1987) สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีไว้ว่า เป็นผู้มีความรู้ (Being Knowledge Able) มีความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ ซึ่งได้ ศึกษาเล่าเรียนมาเป็นอย่างดีมีความแม่นยำ ในวิชาที่สอนตลอดจนวิชาการอื่น ๆ ตามสมควร อีกทั้ง คลาร์ค (1995) ได้เสนอคุณลักษณะครูที่ดีด้านความรู้ คือ ความรู้ที่จำเป็นของครูคือ มีความรู้ในเนื้อหาวิชา มีความรู้ในความเป็นครูทั่วไป มีความรู้เรื่องหลักสูตร มีความรู้ในวิธีสอนตามเนื้อหา มีความรู้ในเรื่องนักเรียนและ คุณลักษณะของนักเรียนมีความรู้ในบริบททางการศึกษา และมีความรู้ในเป้าหมายการศึกษาและ ค่านิยมต่าง ๆ ด้านการประยุกต์ใช้เนื้อหา นั้นสอดคล้องกับ ธอร์นไดค์ (Thorndike) กล่าวว่า การเรียนรู้คือ การที่ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง (Bond) ระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง และได้รับความพึงพอใจจะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น การถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อการเรียนรู้หรือกิจกรรมในสถานการณ์หนึ่งส่งผลต่อการ เรียนรู้หรือกิจกรรมในอีกสถานการณ์หนึ่ง การส่งผลนั้นอาจจะอยู่ในรูปของการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้สามารถเรียนได้ดี ขึ้น (การถ่ายโอนทางบวก) หรืออาจเป็นการขัดขวางทำให้เรียนรู้หรือประกอบกิจกรรมอีกอย่างหนึ่งได้ยาก หรือช้าลง (การถ่ายโอนทางลบ) ก็ได้ การถ่ายโอนการเรียนรู้ นับว่าเป็นพื้นฐานของการเรียนการสอน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ ประกอบด้วย พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ความแตกต่างในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา การประยุกต์ใช้เนื้อหา ด้านแนวทางการเรียนการสอน ประกอบด้วย การประเมินผล การวางแผนเพื่อการเรียนการสอน กลยุทธ์การเรียนการสอน ความรับผิดชอบอย่างมืออาชีพ ประกอบด้วย การเรียนรู้อย่างมืออาชีพและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ภาวะผู้นำและการทำงานร่วมกัน

เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู การประเมินสมรรถนะที่สะท้อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนทั้ง 4 โมเดล เพื่อให้ครูผู้ช่วยที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาครบถ้วน ทั้งด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านการเรียนการสอน ด้านความรับผิดชอบอย่างมืออาชีพ โดยสถานศึกษาควรเพิ่มเติมเนื้อหาตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้ครูผู้ช่วยได้รับการพัฒนาสมรรถนะเป็นพิเศษ โดยเฉพาะด้านเนื้อหา ที่ผลการวิจัยพบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด จากทั้งหมด 4 ด้าน เนื่องจากค่าความต้องการจำเป็นเป็นค่าที่แสดงถึงความเร่งด่วนในการพัฒนา ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรนำมาใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาบุคลากรของตนเอง เพื่อให้สามารถกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง สามารถติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาได้อย่างทันทั่วถึง ซึ่งประเด็นที่ควรผู้วิจัยเห็นควรเสนอให้มีความสำคัญ คือ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้กับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตต่างๆ สามารถนำผลการวิจัยสภาพที่พึงประสงค์ที่มีต่อสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ประกอบการวางแผนการพัฒนา ฝึกอบรม ครูผู้ช่วยเมื่อเข้าสู่ตำแหน่ง ในระยะต่างๆ จัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง ความเข้มข้นของการฝึกอบรมในแต่ละประเด็น ให้ครูผู้ช่วยมีความพร้อมใน การปฏิบัติงานตามหน้าที่ในสถานศึกษา เนื่องจากข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์เป็นข้อมูลสำคัญที่แสดงถึงความต้องการของสถานศึกษาที่มีต่อครูผู้ช่วย ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้พบว่า ด้านความรับผิดชอบอย่างมืออาชีพมีความพึงประสงค์สูงสุด สำนักงานเขตพื้นที่ควรพัฒนาสมรรถนะด้านนี้ โดยเฉพาะองค์ประกอบที่มีค่าพึงประสงค์สูง ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อผลกระทบต่างๆจากการกระทำของตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ในการสนทนา มีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น การแสดงบทบาทของผู้นำ หรือผู้ตามในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมตามโอกาส

ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวนี้เป็นสมรรถนะที่ต้องฝึกฝน เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มีความเกี่ยวเนื่องกับคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล ดังนั้น เขตพื้นที่การศึกษาจึงควรดำเนินการพัฒนาสมรรถนะด้านนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของสมรรถนะความรับผิดชอบอย่างมีอาชีพ

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาผู้ผลิตครู สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครู โดยให้ความสำคัญต่อ การพัฒนาสมรรถนะที่มีสภาพปัจจุบันต่ำ เพราะสภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัด การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แสดงถึงคุณภาพ การผลิตครูก่อนเข้าสู่ตำแหน่งครูผู้ช่วยของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสภาพปัจจุบันนี้ได้มาจาก การประเมินครูผู้ช่วยจากสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้รับผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเข้าปฏิบัติงาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะด้านเนื้อหาเป็นด้านที่มีค่าต่ำสุด ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงควรพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูในองค์ประกอบที่ผลวิจัยพบว่ามีความต่ำ คือ ความสามารถในการกระตุ้นผู้เรียนคิดแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นถึงระดับโลก ความสามารถในการทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อให้มีบัณฑิตครูที่มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านความรับผิดชอบอย่างมีอาชีพ โดยเฉพาะ เพื่อสร้างโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยใน การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านความรับผิดชอบอย่างมีอาชีพ เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าความรับผิดชอบอย่างมีอาชีพเป็นด้านที่มีสภาพพึงประสงค์สูงสุด แสดงถึงความสำคัญของสมรรถนะดังกล่าว อีกทั้งยังเป็นสมรรถนะที่สังคมคาดหวังจากครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาให้ครู มีสมรรถนะด้านความรับผิดชอบอย่างมีอาชีพ จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการ และ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู สถานศึกษาและผู้รับบริการ อีกด้วย

ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบ การเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ เพราะงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ได้ องค์ประกอบของสมรรถนะและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเติม

เต็มองค์ความรู้จึงควรมีการศึกษามูลค่าการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในพื้นที่อื่น เพื่อทราบผลลัพธ์จากการใช้รูปแบบ การพัฒนาว่าเกิดผลอย่างไร มีการสะท้อน การพัฒนาจากกลุ่ม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้ หรือ ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผล การเรียนรู้เพื่อทราบผลการพัฒนามาสามารถเกิดผลสู่ตัวผู้เรียนได้จริง บรรลุเป้าหมายของการศึกษาหรือไม่

ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ เพราะการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ช่วยทั้งด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านการจัด การเรียนรู้ ด้านความรับผิดชอบอย่างมีอาชีพ ครบถ้วนทั้ง 4 ด้านแล้ว ผู้บริหารจะสร้างความมั่นใจเพิ่มขึ้นได้ว่าครูผู้ช่วยจะสามารถปฏิบัติงาน พัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างรอบด้าน อาจมีปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงาน เช่น บรรยากาศองค์กร วัฒนธรรมองค์กร ซึ่งล้วนอยู่ในขอบข่ายการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้และพัฒนาสมรรถนะครูผู้ช่วยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มศักยภาพจึงควรศึกษาปัจจัยส่งผลกระทบต่อสมรรถนะครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง แนวทางการผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการเชิงปริมาณและคุณภาพ.
2. กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). การวัดและประเมินผล.
3. กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
4. ชนิตา รักษพลเมืองและคณะ. (2558). การศึกษาสภาพและปัญหาการผลิต การใช้ และการพัฒนาครูการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต.

5. นันทกา วารินนิ . (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาแพงเพชร เขต 2. วารสารวิชาการ.
6. ประกฤติยา ทักษิณ. (2557). การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย LISREL และ Mplus : ความรู้พื้นฐานก่อนการวิเคราะห์. เอกสารประกอบการอบรม วันที่ 25-26 กันยายน 2557. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
7. มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์ และคณะ. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินสมรรถนะความเป็นครูของอาจารย์ในวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
8. วัฒน์ บุญกอบ. (2552). การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ม.ป.ท.
9. วิชุดา กิจธธรรมและคณะ. (2554). การศึกษาวิเคราะห์อดีต ปัจจุบัน และโอกาส/ความหวังในอนาคตของการผลิตครูในประเทศไทย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: กรุงเทพฯ.
10. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). รายงานผลการศึกษาศาภาพการผลิตและการพัฒนาครูในประเทศไทย. กระทรวงศึกษาธิการ.
11. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). รายงานการศึกษาไทยในเวทีสากลโลก พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
12. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
13. เอนก เทียนบูชา. (2552). การพัฒนาสมรรถนะหลักเพื่อเตรียมคนเข้าสู่งาน . มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ/ กรุงเทพฯ.
14. Clark, Barbaralrene. (1995). Understanding Teaching : AnInteractive Multimedia Professional Development Observational Tool for Teacher. Dissertation thesis, Ph.D. Arizona State University.
15. Hessong, Robert F. and Thomas H. Weeks. (1987). Introduction to Education. New York : Macmillan.
16. Manus and MOHR. Sales Competencies for the Twenty – First Century, Report published.
17. Pefianco, Erlinda C. (2009). “ Quality Innovations for Teaching and Learning” : The 4th World Teachers’ Day in Thailand and 12th UNESCO-APEID International Conference.
18. using research conducted by Manus and MOHR Stamford/ Ridgebiela, Cann : Manus and MOHR, 1997.

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

The Study of States, Problems and Guidelines of Internal Education Supervision in
Secondary Schools under the Secondary Educational Service Area Office 28

วงศ์พันธ์ เวียงนนท์¹,
สุวิมล โพธิ์กลิ่น²,
ธิดารัตน์ จันทะหิน³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 จำนวน 116 คน โดยเลือกตัวอย่าง (sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ Scheffe

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ต่อปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่มีตำแหน่งประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกันโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่มีตำแหน่งประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการนิเทศภายใน ด้านการวางแผนการนิเทศ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา และกำหนดแผนนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ มีการฝึกอบรมให้ความรู้เทคนิคการนิเทศภายในให้ทั้งผู้รับและผู้ให้การนิเทศ

¹สาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ ปรับตารางการนิเทศตามเวลาและสถานการณ์ที่เหมาะสมผู้บริหารควรมีการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินการตามโครงการอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานนิเทศ

ด้านการประเมินผลการนิเทศ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้นิเทศ มีการให้ข้อมูลย้อนกลับให้ผู้รับการนิเทศได้นำไปปรับปรุงจุดบกพร่องและพัฒนาตนเองต่อไป

คำสำคัญ : สภาพปัจจุบันการนิเทศภายใน, ปัญหาการนิเทศภายใน

Abstract

The research objectives were 1) to study the current conditions and problems of supervision within educational institutions of administrators and teachers under the Office of the Secondary Educational Service Area 28. 2) to compare the current situation and problems of supervision within the educational institutions of administrators and teachers under the Office of the Secondary Educational Service Area 28, classified by position, work experience. And size of the school under the Office of the Secondary Educational Service Area 28. The sample groups used in this study were school administrators and teachers under the Office of the Secondary Educational Service Area 28, totaling 116 people. Sampling was selected by stratified random sampling. The research instrument was a five-rating scale questionnaire of 50 items with a conformity Index in the range of 0.67 - 1.00, confidence value equivalent to .98. Statistics used for data analysis were percentage, mean, Standard deviation, t- test and F – test, variance analysis and Scheffe' method.

The research findings were as follows :

1. The current situation, supervision within educational institutions overall and each aspect at the level moderate. The problems of supervision within educational institutions overall and each aspect at a low level.

2. The results of comparisons of opinions on current conditions, problems internal supervision, based on opinions of administrators and teachers. Under the Office of the Secondary Educational Service Area 28, with work experience positions and the size of the schools operating differently, found that :

2.1 Opinions on current conditions, supervision within the school overall and each side was statistically different at the .05. And when comparing each pair found that in the overall picture and in all aspects the difference was statistically significant at the .05.

2.2 Opinions on supervision problems within schools with positions different work experiences overall and each side was statistically different at the .05. And when comparing each pair found that in the overall picture and in all aspects the difference was statistically significant at the .05. The opinions about the internal supervision problems between the school administrators and the teachers working in the schools of different sizes were discussed have opinions on supervisions problems in schools overall and each aspect was no different.

3. Guidelines for internal supervision,

The Planning Supervision. Involve those involved in supervision to participate in planning supervision in schools and establish internal supervision plansIn accordance with current conditions, problems and needs of the school.

The Informing Pre - Supervision Aspect. There is training to provide knowledge of internal supervision techniques for both the receiver and the supervisor.

The Operating Supervision. Adjust the supervision schedule according to the appropriate time and situation. Management should regularly monitor project implementation.

The Reinforcing to the Supervision Staff. Provide support in materials, equipment and resources that promote and facilitate supervisory operations.

The Supervision Assessment. Provide opportunities for teachers to participate in assessing their own performance, changing roles as supervisors. Feedback is given to supervisors to further improve the flaws and improve themselves.

Keywords: Current state, Internal supervision, Internal supervision problem

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว (ราชกิจจานุเบกษา 2561 : 8) การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่าง การพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ (ราชกิจจานุเบกษา 2561 : 9) มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทย มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อุดม อโภจ อมาริ มีวินัย รักชาติ ศาสนา และ เป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเองตาม

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ จากเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศเข้าสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ 2554 : 1) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดเป้าหมายว่าการศึกษาในมาตรา 6 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 8 (3) กำหนดให้มีมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้มีนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยระบบนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาและ

เป็นกระบวนการทำงานและร่วมมือกันระหว่างผู้ในเทศกับผู้บริหารในเทศเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของผู้เรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการเชิงบริหารจัดการทางวิชาการด้านการศึกษาเพื่อช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้บังเกิดขึ้นภายในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง การนิเทศภายในโรงเรียนจะเป็นฐานสำคัญเชิงบริหารที่เกิดจากความร่วมมือยึดหลักความเสมอภาคและความเป็นประชาธิปไตยของบุคลากรในโรงเรียน โดยมีข้อปฏิบัติหรือข้อตกลงร่วมกันที่จะร่วมจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามนโยบายการจัดการศึกษาและหลักสูตรที่กำหนดไว้ (พิสัน โพนทัน 2559 : 2) โดยถือเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกโรงเรียนต้องกำหนดเป็นนโยบายและดำเนินการตามบทบาทภารกิจของการจัดการศึกษายุคใหม่ ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ งานนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันเป็นจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 31) ที่กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ คือ คือการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นปัจจัยส่งเสริมพลังแหล่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจากความร่วมมือของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนที่มีกระบวนการนิเทศที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ย่อมก่อให้เกิดศักยภาพเชิงบริหารและเชิงวิชาการที่สูง ก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานด้านการศึกษาได้ การนิเทศจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับหน่วยงานทุกระดับ โดยเฉพาะการจัดการศึกษา ดังที่ ดวงใจ ศรีไชย (2560 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศเปรียบเสมือนกระจกที่คอยส่องให้เห็นภาพการสอนของครูและเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการศึกษา การสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ถูกต้องตามจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยังเป็นการสร้างความตระหนักให้กับครูถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สามารถแก้ปัญหาได้และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอนอีกด้วย ระบบการศึกษาไทยยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในเชิงปฏิบัติในการนิเทศอยู่หลายลักษณะ พุทธชาติ แสนอุบล (2560 : 2) อย่างเช่น ผู้บริหารให้ความสนใจและสนับสนุนงานด้านวิชาการน้อย ไม่เห็นความจำเป็นในการนิเทศภายใน

โรงเรียน โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการนิเทศ การจัดทำเป้าหมาย แผนงาน โครงการ เกี่ยวกับงานนิเทศไม่เด่นชัด โรงเรียนขาดข้อมูลเพื่อการวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และจากการสำรวจปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนปริยัติธรรม พบว่า โรงเรียนขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง การแก้ปัญหาไม่ทันเวลาและไม่ทันเหตุการณ์ ขาดการสร้างเสริมขวัญกำลังใจ การให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวก ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศ เทคนิค วิธีการและทักษะการนิเทศ พระชินวร นนพิภักดิ์ (2555 : 5) เช่นเดียวกับ จิตรลดา ธรรมชน (2560 : 2) ที่กล่าวถึงสภาพปัญหาการนิเทศเกิดจากการที่ผู้บริหารยังไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการนิเทศภายใน ไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ ไม่ตระหนักว่าตนมีความสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนา ผู้บริหารไม่มีบทบาทใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน บุคลากรส่วนใหญ่ไม่รู้จักหน้าที่แท้จริงของการนิเทศภายใน มองว่าการนิเทศภายในเป็นการไปตรวจสอบ จับผิด ประเมิน วิพากษ์วิจารณ์ บุคลากรขาดความร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ตลอดจนสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการนิเทศไม่ได้นำมาใช้เพื่อการสนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับปัญหาการนิเทศจากการศึกษาของ รัตนภรณ์ ชันทองคำ (2559 : 4) ที่พบว่า การจัดการศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนมีภารกิจและกิจกรรมอื่น ๆ มากมาย ทำให้ขาดการนิเทศติดตามทั้งภายนอกและภายในด้านงบประมาณวัสดุอุปกรณ์และการบริหารจัดการมีจำนวนจำกัด ชุมชนไม่พร้อมในด้านเศรษฐกิจและขาดการเข้ามามีส่วนร่วม ในด้านการวางแผนการบริหารจัดการในโรงเรียนขาดแคลนครูผู้สอนไม่ตรงกับวิชาเอกและความสามารถของตนครูผู้มีการงานที่นอกเหนือจากงานสอน มีกิจกรรมที่ต้องรับผิดชอบมาก นอกจากนี้การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศที่ผ่านมา ได้ประสบปัญหาหลายด้าน ทั้งในด้านบุคลากรและด้านการพัฒนาเทคนิควิธีการนิเทศการศึกษา ปัญหาการประสานสัมพันธ์และความร่วมมือของบุคลากร ตลอดจนการขาดแคลนวิทยากรหรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครู เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

จากเหตุผล ความสำคัญและปัญหาของการนิเทศภายในดังกล่าว ผู้วิจัยมีส่วนร่วมโดยตรงในการนิเทศภายในสถานศึกษาตามโครงสร้างการบริหารงานในแผนแม่บทของโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในสถานศึกษา รวมไปถึงปัญหาในการนิเทศภายในสถานศึกษาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา พัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของครู อันจะส่งผลให้ครูจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปรับปรุงวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสู่เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนนำกระบวนการ วิธีการผลการนิเทศภายในสถานศึกษามาใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

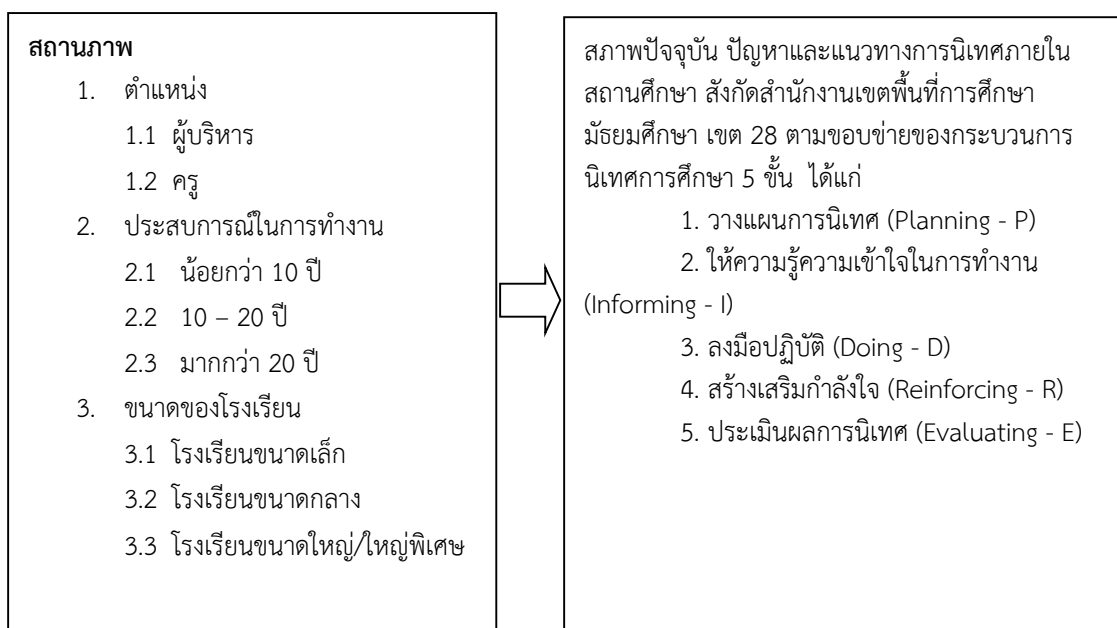
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา จาก ชญากาญจน์ ศรีเนตร (2558 : 12) ; สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554 : 51) ; หวน พินธุพันธ์ (2545 : 5) ; รุ่งทิพย์ ทำนุ (2558: 9) ; ถวิล เกษสุพรรณ (2552 : 32) ; ชญานันท์ สัมมา (2556: 13) ; แดง นิมอนงค์ (2549 : 17) ; ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล (2552 : 8) ; ญัฐรภา พวงธรรม (2553 : 14) ; สุวิมล โทธิ์กลิ่น (2560 : 92) ; กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 7- 12)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา จาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 7) ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 (2551: 5) ; พระชินวร นนพิภักดิ์ (2555: 13) ; ศศิกันต์ โพธิ์ลังกา (2555: 13) ; ทรัพย์สิน ศรีเชื้อ (2558: 13) ; รุ่งทิพย์ ทำนุ (2558: 22) ; พิสน์ โพนทัน (2559: 10) ; ศิริอร ทัทมงคล (2559: 44) ; รัตนาภรณ์ ชันทองคำ (2559: 18) ; อุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์ (2559: 13) ; จิตรลดา ธรรมชั้น (2560: 9) ; ดวงใจ ศรีไชย (2560: 13) ; พุทธชาติ แสนอุบล (2560: 9) ; สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 4) ; ปรียาพร วงศอนุดรโรจน์ (2543 : 21-24) ; สมาน อัสวภูมิ (2557: 204) ; ประทีป สยามชัย (2552: 12) ; จิระประวัติ ศรีวัฒนทรัพย์ (2559: 10) ; ทัศนิตมา พงษ์พรม (2558: 18) ; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544: 15) ; สัจจ อุทรานันท์ (2530 : 88-89) ; อัญชลี โตอุตสาห (2548 : 30) ; กรองทอง จิระเดชากุล (2550 : 17-18) ; นิชาภา วิรัชนิกรณ์ (2558: 50) ; เทคนิค เรื่องแสน (2551: 13 – 15)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเบื้องต้นของการศึกษาวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่าง (sampling) ในการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหารวมไปถึงแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่สุ่มได้ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจำนวน 18 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางจำนวน 7 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 4 โรงเรียน โดยแต่ละโรงเรียนจะมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกโรงเรียนละ 4 คน แบ่งเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน และครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศ 1 คน ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 116 คน จำแนกเป็น

- 4.1 ผู้อำนวยการ จำนวน 29 คน
- 4.2 รองผู้อำนวยการ จำนวน 29 คน
- 4.3 ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ จำนวน

29 คน

- 4.4 ครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศ จำนวน 29 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามจำนวน 50 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 – 1.00 โดยส่วนของสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความเชื่อมั่น 0.98 และส่วนของปัญหาการนิเทศภายใน

สถานศึกษามีค่าความเชื่อมั่น 0.970 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลได้ จำนวน 116 ฉบับคิดเป็นร้อยละหนึ่งร้อย นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมรายด้านและรายข้อ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย จากนั้นวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่งการทำงาน โดยใช้ t-test และดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ โดยใช้ F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Anova) เมื่อพบความแตกต่างนำมาเปรียบเทียบกรณีรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' สุดท้ายวิเคราะห์ข้อมูลจากตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาแบบการบรรยาย

ผลการศึกษา

5.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ต่อสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวม

อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประเมินผลการนิเทศ รองลงมาคือ ให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ การดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ

ด้านที่	การนิเทศภายในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			ปัญหาการนิเทศ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการวางแผนการนิเทศ	2.42	.86	น้อย	2.08	.53	น้อย
2	ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ	2.57	.76	ปานกลาง	2.37	.68	น้อย
3	ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ	2.32	.77	น้อย	2.07	.65	น้อย
4	ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ	2.52	.77	ปานกลาง	2.26	.54	น้อย
5	ด้านการประเมินผลการนิเทศ	2.78	.91	ปานกลาง	2.48	.73	น้อย
ภาพรวม		2.52	.76	ปานกลาง	2.25	.56	น้อย

5.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ต่อปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา รวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินผลการนิเทศ รองลงมา คือ ให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ การดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ

5.3 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบ สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 สรุปได้ดังนี้

5.3.1 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3.2 บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3.3 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการวางแผนการนิเทศ	2.26	.89	2.59	.79	-2.060	.042*
ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ	2.35	.79	2.79	.63	-3.296	.001*
ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ	2.10	.75	2.55	.74	-3.233	.002*
ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ	2.38	.73	2.66	.78	-2.007	.047*
ด้านการประเมินผลการนิเทศ	2.60	1.01	2.96	.76	-2.146	.034*
ภาพรวม	2.34	.81	2.71	.67	-2.688	.008*

* ระดับนัยสำคัญ .05

5.4 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 สรุปได้ดังนี้

5.4.1 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4.2 บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายใน

สถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4.3 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านการวางแผนการนิเทศ	1.83	.34	2.32	.57	-5.621	.000*
ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ	2.07	.58	2.66	.65	-5.108	.000*
ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ	1.77	.43	2.36	.70	-5.483	.000*
ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ	2.05	.30	2.47	.65	-4.458	.000*
ด้านการประเมินผลการนิเทศ	2.18	.67	2.79	.66	-4.966	.000*
ภาพรวม	1.98	.42	2.52	.55	-5.901	.000*

* ระดับนัยสำคัญ .05

5.5 แนวทางการนิเทศภายใน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปลายเปิดจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อปัญหาและแนวทางการการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา มานำเสนอเป็นแนวทางในการนิเทศภายในสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

ด้านการวางแผนการนิเทศ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา และกำหนดแผนนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ มีการฝึกอบรมให้ความรู้เทคนิคการนิเทศภายในให้ทั้งผู้รับและผู้ให้การนิเทศ

ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ ปรับตารางการนิเทศตามเวลาและสถานการณ์ที่เหมาะสมผู้บริหารควรมีการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินการตามโครงการอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรต่างๆ ที่ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานนิเทศ

ด้านการประเมินผลการนิเทศ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองได้เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้นิเทศ มีการให้ข้อมูลย้อนกลับให้ผู้รับการนิเทศได้นำไปปรับปรุงจุดบกพร่องและพัฒนาตนเองต่อไป

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดัง ต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการ
ให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ ด้านการดำเนินการ
ปฏิบัติงานนิเทศ ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน
นิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
ประเมินผลการนิเทศ รองลงมาคือ ให้ความรู้ก่อนดำเนินการ
นิเทศ การวางแผนการนิเทศ การสร้างเสริมกำลังใจแก่
ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ การ
ดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ได้มีการมอบ
นโยบายก่อนที่จะเปิดภาคเรียนในแต่ละปีการศึกษา ให้มี
การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
ปีละ 1 ครั้ง ส่งผลให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน
ได้รับการนิเทศในเบื้องต้นและพัฒนาสู่การดำเนินการนิเทศ
ภายในสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการนิเทศในสถานศึกษามี
ความรู้ความเข้าใจในแนวทางการนิเทศซึ่งเป็นแนวทาง
เดียวกันของสำนักงานเขตพื้นที่ สภาพการนิเทศภายใน
สถานศึกษาจึงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ
การศึกษาของ ชูมาภาณูจน์ ศรีเนตร (2558 : 72) ที่ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
พบว่า สภาพปัจจุบันของกระบวนการนิเทศภายใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการ
ให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ ด้านการดำเนินการ
ปฏิบัติงานนิเทศ ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน
นิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ อยู่ในระดับน้อย เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การ
ประเมินผลการนิเทศ รองลงมาคือ ให้ความรู้ก่อนดำเนินการ
นิเทศ ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ด้าน
การวางแผนการนิเทศและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ การ
ดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ ทั้งนี้จากการที่สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ได้มีนโยบายในการ
กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา
โดยยึดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง และ

กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
(พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งมีการกิกสำคัญในการพัฒนา
ส่งเสริมผลักดันให้สถานศึกษาในสังกัดมีการบริหารและ
จัดการการศึกษาให้ได้คุณภาพมาตรฐาน พัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย มีจิตสาธารณะ ภูมิใจและรักใน
ความเป็นไทย มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม
และประเทศชาติ มีทักษะสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่
21 ด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการ โดย
มอบหมายให้ทุกโรงเรียนได้เตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาค
เรียนหลังจากการรับนโยบาย และดำเนินงานเพื่อเตรียมรับ
การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัด
การศึกษาจากที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 28 ส่งผลให้โรงเรียนในสังกัดได้เตรียมความพร้อมรับ
การนิเทศในทุกปี รวมไปถึงการนิเทศภายในสถานศึกษา
ซึ่งต้องดำเนินการและรายงานไปที่สำนักงานเขต สอดคล้อง
กับการศึกษาของดวงใจ ศรีไชย (2560: 75) พบว่า ความคิดเห็น
ของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ต่อปัญหาการนิเทศ
ภายในสถานศึกษารวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เนื่องจาก
ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการดำเนินการนิเทศ
ภายในโรงเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการนำมาพัฒนา
บุคลากร พัฒนางาน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้
เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับผล
การศึกษาของพิสน โพนทัน (2559 : 79) พบว่าปัญหาการ
นิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมมีปัญหายุ่งในระดับน้อย เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหายู่งในระดับน้อยทุกด้าน
ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ
ของการนิเทศภายในว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา
คุณภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน รวมทั้ง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีการนิเทศ
กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติงานอย่าง
มีความมั่นใจและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและ
ร่วมกับผู้อื่น

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการ
นิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามตำแหน่ง
โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 เป็นผลมาจากบทบาทและมุมมองในการเป็นผู้
นิเทศและการเป็นผู้รับการนิเทศทำให้ความคิดเห็นต่อสภาพ
ปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษามีความแตกต่างกัน

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รุ่งทิพย์ ทำนุ (2558 : 79-81) ที่พบว่า สภาพการณ์เทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามตำแหน่ง ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มงาน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของดวงใจ ศรีไชย (2560 : 76) ที่พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภารัตน์ พนานุสรณ์ (2557 : 103) ที่พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้บริหารมีการวางแผนการนิเทศและดำเนินการนิเทศอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ แต่ครูที่รับการนิเทศต้องให้ผู้บริหารเข้ามารับรู้และให้แนวทางในการแก้ปัญหาการนิเทศ บางครั้งที่ผู้บริหารไม่สามารถติดตามงานได้ทั้งหมด

5. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ทรัพย์สิน ศรีเชื้อ (2558 : 102) ที่พบว่าข้าราชการที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการณ์เทศภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับรุ่งทิพย์ ทำนุ (2558 : 85) ที่พบว่า

การเปรียบเทียบสภาพการณ์เทศภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารในภาพรวม สภาพการณ์เทศภายในของโรงเรียนที่ประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนต่างกัน มีสภาพการดำเนินการนิเทศภายในในปัจจุบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานการนิเทศภายในในโรงเรียน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยอาจจะยังไม่ชัดเจนในการจัดการดำเนินการนิเทศภายใน หรืออาจจะมีภาระงานที่มาก และมีงานอื่น ๆ ในโรงเรียนที่จำเป็นจะต้องพัฒนาเร่งด่วนกว่าการนิเทศภายใน

6. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ชันติมา พงษ์พรม (2558 : 79) ที่พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะว่า ประสบการณ์ในการสอนของผู้ตอบแบบสอบถามค่อนข้างที่จะห่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า มีความคิดเห็นหรือมุมมองที่ยึดหลักการและทฤษฎีเป็นหลัก ขณะที่ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่ามีความคิดเห็นหรือมุมมองที่กว้างมากขึ้น และมองปัญหาด้วยความเข้าใจ อีกทั้งครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอน เรียนรู้การทำงานในระบบของโรงเรียนมาเป็นเวลานาน ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับงานได้ดีกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ในการสอนน้อยปี ส่งผลให้มีความคิดเห็นว่าปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

7. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า

โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลวิจัยของ ประภารัตน์ พนานุสรณ์ (2557 : 103) ที่พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนแต่ละขนาดมีวุฒิ การศึกษาและประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีผลทำให้บทบาทการนิเทศในโรงเรียนแต่ละขนาดแตกต่างกันและจำนวนบุคลากรในโรงเรียนมีผลต่อการดำเนินการ โรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมากจึงสามารถบริหารจัดการได้ดีกว่า สอดคล้องกับ รุ่งทิพย์ ทานู (2558 : 86) ที่พบว่าสภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ระหว่างโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับการศึกษาของ ชลลดา สารวัน (2557 : 1036) ที่พบว่า ภาพรวมสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการนิเทศภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความแตกต่างระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ อาจเป็นเพราะโรงเรียนที่ขนาดใหญ่มีบุคลากรมาก ทำให้เกิด ความพร้อมทั้งผู้บริหารและบุคลากรผู้นิเทศภายใน ภาระงานหน้าที่มีอัตรากำลังของบุคลากรรองรับ ไม่ต้องมีภาระงานจำนวนมากจึงทำให้การดำเนินการนิเทศภายในชัดเจนและปฏิบัติได้มาก

8. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เป็นผลมาจากการดำเนินการตามนโยบายในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา โดยยึดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง และกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งมีภารกิจ

สำคัญในการพัฒนาส่งเสริมผลักดันให้สถานศึกษาในสังกัดมีการบริหารและจัดการการศึกษาให้ได้คุณภาพมาตรฐานสถานศึกษาจึงต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐาน การนิเทศการศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ปัญหาการนิเทศของโรงเรียนในแต่ละขนาดจึงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ พิสน์ โพนทัน (2559 : 80) ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจาก หน่วยงานต้นสังกัดได้ดำเนินการ นิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง มีส่วนช่วยให้ผู้บริหารและครูผู้สอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีปัญหาในการนิเทศภายในไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ศรีไชย (2560 : 77) ที่พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน และขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการนิเทศภายในไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีการวางแผนการนิเทศและดำเนินการนิเทศตามแผนงานอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ มีการบริหารการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีการประชุมชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนรวมถึงชี้แจงบทบาทและหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจและร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันการนิเทศในสถานศึกษาด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ มีสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารกับครูแล้วจะพบว่าผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยในการดำเนินการปฏิบัติการนิเทศน้อยกว่า ส่งผลให้ประเด็นที่ควรปรับปรุงดำเนินการพัฒนาคือผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการนิเทศการนิเทศการปฏิบัติงานทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการประชุม
อบรม สัมมนา พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง
จัดกระบวนการนิเทศภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร
โรงเรียน

3. จากข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา
และครูด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ เสนอให้การ
ดำเนินการนิเทศเป็นไปตามเวลาที่กำหนดและควรประชุม
เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

4. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการนิเทศ
ภายใน และนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงให้ตรงกับ
มาตรฐานการนิเทศภายในที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ
ในการนิเทศภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการ
ปฏิบัติการนิเทศของผู้บริหารเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็น
ประโยชน์ต่อการวิจัยต่อไป

2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
ในการนิเทศภายใน เพื่อจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารและครูผู้สอน

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพและ
ปัญหาการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษา มีส่วนส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษา
อย่างไร เพื่อให้การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมี
คุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จิตรลดา ธรรมชั้น. (2560). การศึกษาปัญหา
และแนวทางการแก้ไขปัญหาการนิเทศภายใน
ของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอ
เมืองจังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ชญาภาญ์ ศรีเนตร. (2558). รูปแบบการ
นิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชญานันท์ สัมมา. (2557). สภาพและปัญหา
การนิเทศภายในโรงเรียนผืนแจ่มวิชาสอน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 18. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ตันติมา พงษ์พรหม. (2558). ปัญหาและแนว
ทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเขต 2. ชลบุรี:
งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงใจ ศรีไชย. (2560). การศึกษาสภาพและ
ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความ
คิดเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาอุบลราชธานี
เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทรัพย์สิน ศรีเชื้อ. (2558). สภาพและปัญหา
การนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29. วิทยานิพนธ์
การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น.
พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประภารัตน์ พณนุสรณ์. (2557). บทบาทของ
ผู้บริหารในการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาล
บุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พระชินวร นนพิภักดิ์. (2555). สภาพการ
ดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษากลุ่ม 9 เขตจังหวัด
อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พิสน โพนทัน. (2559). ปัญหาและแนว
ทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 28. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

11. พุทธชาติ แสนอุบล. (2560). สภาพ ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
12. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 1 – 70.
13. รัตนาภรณ์ ชันทองคำ. (2559). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านบึง” อุตสาหกรรมนุเคราะห์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
14. รุ่งทิพย์ ทำนุ. (2558). สภาพการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
15. สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545). การนิเทศภายใน หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้. วารสารวิชาการ, (5-8), โรงเรียน. 25-30.

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับบทความ

1. บทความที่รับพิจารณาลงพิมพ์

บทความวิชาการ มีความยาวไม่ควรเกิน 5 หน้า กระดาษ A4 เป็นบทความที่รวบรวมหรือเรียบเรียงจากหนังสือเอกสาร ประสพการณ์หรือเรื่องแปล เพื่อเผยแพร่ความรู้ในสาขาต่างๆ หรือแสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์มีคุณค่าทาง วิชาการ บทความวิชาการควรประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน email address พร้อมสถานที่ทำงาน คำนำ เนื้อความ บทสรุป เอกสารอ้างอิง

บทความวิจัย มีความยาวไม่ควรเกิน 8 หน้า กระดาษ A4 ควรประกอบด้วย ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อผู้เขียน ชื่อที่ปรึกษา email address พร้อมสถานที่ทำงาน บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญ (keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษละ 3-5 คำ เนื้อเรื่อง เอกสารอ้างอิง เนื้อเรื่องประกอบด้วย

* บทนำ (Introduction) บอกความเป็นมาหรือที่มาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการทดลอง และอาจริมการ ตรวจเอกสาร

* วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการ (Materials and Methods)

* ผลการทดลอง (Results)

* วิจารณ์ผล/อภิปรายผล (Discussions) อาจเขียนกับผลการทดลองได้

ทั้งนี้หากเป็นบทความภาษาต่างประเทศจะต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยด้วย

2. คำแนะนำในการเขียนและพิมพ์

2.1 คำแนะนำทั่วไป

บทความที่เสนอต้องพิมพ์ลงบนกระดาษขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว พิมพ์ด้วย Microsoft Word of Windows การตั้งค่า หน้ากระดาษ ขอบด้านบนและด้านล่าง 2.5 ซม. ด้านซ้ายและด้านขวา 2.5 ซม. พิมพ์ 2 คอลัมน์ กว้าง 7.6 ซม. ระยะห่าง 0.8 ซม.

2.2 แบบและขนาดตัวอักษร

บทความภาษาไทย ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ชื่อบทความใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา ชื่อผู้เขียน บทคัดย่อและเนื้อความต่างๆ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ ชื่อหัวข้อและหัวข้อย่อยใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวหนา

2.3 การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในบทความ อาจใช้การอ้างอิงแบบตัวเลข หรือแบบนาม – ปี ตามมาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ เอกสารอ้างอิงทุกฉบับจะต้องมีการอ้างอิงหรือกล่าวถึงในบทความรายละเอียดของ เอกสารอ้างอิง ประกอบด้วย

ชื่อสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือหรือชื่อของบทความหรือชื่อของเอกสารที่พิมพ์. สำนักหรือสถานที่พิมพ์.

ทั้งนี้การเขียนให้เป็นไปตามรูปแบบของชนิดเอกสารที่อ้างอิงแบบ APA

3. เกณฑ์การพิจารณาบทความ

บทความจะต้องได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น บทความวิชาการและบทความวิจัยมีผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ภายในและภายนอกเป็นผู้ประเมิน 2 คน ซึ่งกองบรรณาธิการอาจให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและทรงไว้ซึ่งสิทธิ์ในการ ตัดสินลงพิมพ์หรือไม่ก็ได้

เกณฑ์การพิจารณาบทความ มีดังนี้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คุณค่าทางวิชาการ ความสมบูรณ์ของเนื้อหาและ โครงสร้าง ภาที่ใช่ ความชัดเจนของสมมติฐาน/วัตถุประสงค์ ความชัดเจนของการนำเสนอ และการจัดระเบียบบทความ ความ ถูกต้องตามวิชาการ การอภิปรายผล และการอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

4. คำแนะนำการส่งเรื่องลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น

กองบรรณาธิการมีความยินดีที่จะรับบทความและงานวิจัยจากทุกท่านทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกตีพิมพ์และ เผยแพร่ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ขอนแก่น ทั้งนี้ กองบรรณาธิการขอสงวนลิขสิทธิ์ในการตรวจทาน และแก้ไขต้นฉบับ และพิจารณาเรื่องที่ตีพิมพ์เพื่อความสะดวกแก่การพิจารณาจึงขอแนะนำการเตรียมต้นฉบับดังนี้

5. การกำหนดวาระการออกวารสาร

วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มีกำหนดวาระการออก 4 ฉบับต่อปี คือ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม

6. ประเภทของเรื่องที่จะตีพิมพ์

6.1 บทความทางวิชาการ(Article)เกี่ยวกับการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ นิติศาสตร์ ศาสตร์ ศิลปะศาสตร์ การบริการนวัตกรรมการ และอื่นๆ

6.2 บทความพิเศษ (Special Articles)

6.3 รายงานการวิจัย (Research Report)

6.4 บทความปริทัศน์ (Review Article)รวบรวม หรือเรียบเรียงจากเอกสารหรือหนังสือต่างๆ เพื่อเผยแพร่และฟื้นฟูงานด้านวิชาการ

6.5 ปกิณกะ (Miscellany) เป็นบทความข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในด้านวิชาการ ข่าวด้านวิชาการ หรือสิ่งที่น่าสนใจ

7. เงื่อนไขการส่งเรื่องตีพิมพ์

7.1 เป็นต้นฉบับที่ยังไม่เคยตีพิมพ์ หรือกำลังรอลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น

7.2 นิพนธ์ต้นฉบับที่เป็นบทความทางวิชาการ และรายงานการวิจัย จะต้องผ่านการประเมินคุณภาพ และเห็นชอบจากผู้ประเมิน (Peer Reviewers) ถ้าต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ผู้เขียนต้องส่งนิพนธ์ต้นฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้กองบรรณาธิการตามกำหนด

7.3 กองบรรณาธิการจะส่งวารสารให้กับผู้เขียนบทความที่ได้รับการตีพิมพ์จำนวน 1 ฉบับ

7.4 ความคิดเห็นในบทความที่ลงพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียนี้ เป็นของผู้เขียนเท่านั้นมิได้เป็นความคิดเห็นของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

8. การเตรียมนิพนธ์ต้นฉบับ

8.1 ต้นฉบับพิมพ์หน้าเดียวโดยใช้กระดาษ A4 (216 x 279 มม.) จำนวน 8-10 หน้า ส่งต้นฉบับมายัง www.casjournal.cas.ac.th

8.2 บทความย่อภาษาไทยไม่เกิน 15 บรรทัด และภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 202 คำ (15 บรรทัด) รวมกันไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ

8.3 กรณีมีภาพประกอบ ตาราง แผนภูมิ ต้องใส่หมายเลขกำกับภาพ ตาราง และแผนภูมิตามลำดับให้ครบถ้วน

9. รูปแบบของการเขียนและการเตรียมต้นฉบับ

9.1 บทความวิจัย

9.1.1 ชื่อเรื่องพิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลางและมีภาษาอังกฤษกำกับในบรรทัดถัดไป ชื่อผู้เขียนให้ระบุให้ครบทุกคนอยู่ใต้ชื่อเรื่องโดยเยื้องไปทางขวามือทำสัญลักษณ์ ¹เรียงตามลำดับ ส่วนตำแหน่งทางวิชาการและสถานที่ทำงานของผู้เขียนพิมพ์ไว้เป็นเชิงอรรถ

9.1.2 บทความย่อภาษาไทย ระบุคำสำคัญ 3-5 คำ และบทความย่อภาษาอังกฤษระบุ Keywords จำนวน 3-5 คำ

9.1.3 เรียงลำดับเนื้อหา ดังนี้ บทความย่อภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย สมมุติฐาน ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัยโดยสรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง (เท่าที่อ้างอิงในบทความ)

9.2 บทควมวิชาการ

9.2.1 ประกอบด้วยชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน บทนำ เนื้อหา วิจารณ์ สรุป และเอกสารอ้างอิง

9.2.2 ชื่อเรื่องพิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง ชื่อผู้เขียนอยู่ใต้ชื่อเรื่อง โดยเยื้องไปทางขวามือ ส่วนตำแหน่งทางวิชาการ และสถานที่ทำงานของผู้เขียนพิมพ์ไว้เป็นเชิงอรรถ

10. การเขียนเอกสารอ้างอิง

10.1 การอ้างอิงเอกสารในเนื้อเรื่อง

ใช้ระบบนาม ปี ชื่อผู้แต่ง

ภาษาอังกฤษให้เขียนชื่อสกุลเท่านั้น กรณีที่ผู้แต่งไม่เกิน 3 คน ให้เขียนชื่อผู้แต่งทุกคน ในการอ้างอิงครั้งแรก และถ้ามีการอ้างอิงอีกให้ใช้ et al หรือคณะ ต่อท้ายชื่อผู้แต่งคนแรกแต่ในกรณีที่ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้เขียนชื่อผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al หรือคณะ ในการอ้างอิงทุกครั้ง

10.2 เอกสารอ้างอิงท้ายเรื่อง

ควรมีเฉพาะรายชื่อเอกสารที่ได้อ้างอิงในเนื้อเรื่องเท่านั้น โดยระบุชื่อผู้แต่งทุกคน ในกรณีที่ไม่เกิน 6 คน ส่วนกรณีที่มากกว่า 6 คนขึ้นไป ให้เขียนชื่อผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al หรือคณะ

10.3 การเรียงลำดับเอกสาร

10.3.1 เรียงเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ

10.3.2 เรียงตามอักษรตัวแรกของชื่อผู้เขียน และใส่หมายเลขกำกับ

10.3.3 ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษเรียงตามอักษรตัวแรกของชื่อสกุล

10.3.4 ถ้าอักษรตัวแรกเหมือนกัน ให้เรียงตามอักษรถัดไปเรื่อยๆ

10.3.5 ถ้าผู้เขียนคนเดียวกัน ให้เรียงลำดับตามปีที่พิมพ์

10.4 รูปแบบการเขียน

10.4.1 วารสารเขียนตามรูปแบบดังนี้

ชื่อผู้แต่ง. (ปี พ.ศ. หรือ ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ของวารสาร, หน้า.

หรือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปี พ.ศ. หรือ ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้า.

ตัวอย่าง

รศ.ดร.ถวัลย์วงศ์ ไกรโรจนานันท์. (2549). สื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย,

1, 143-150.

10.4.2 หนังสือภาษาไทย ที่มีผู้เขียนคนเดียวหรือมากกว่า 2 คน ให้เขียนเรียงดังนี้

- ชื่อผู้แต่งทุกคน คั่นด้วย , และคนสุดท้ายจบด้วย .

- ปี พ.ศ. หรือ ค.ศ. เขียนอยู่ในวงเล็บ จบด้วย .

- ชื่อหนังสือใช้ ตัวหนา จบด้วย .

- ครั้งที่พิมพ์ เขียนอยู่ภายในวงเล็บ จบด้วย .

- ชื่อเมืองที่พิมพ์ ตามด้วย :

- สำนักพิมพ์ จบด้วย.

10.4.3 หนังสือภาษาอังกฤษเรียงลำดับเช่นเดียวกับภาษาไทย แต่แตกต่างกันในการเขียนชื่อผู้แต่ง คือ

- ใช้ชื่อสกุลขึ้นต้น ตามด้วย , อักษรย่อ ชื่อต้น , อักษรย่อชื่อกลาง

- ผู้แต่งแต่ละคนคั่นด้วย ,

- ผู้แต่งคนสุดท้าย นำด้วย & และจบด้วย .

10.4.4 หนังสือที่มีบรรณาธิการ

- ใช้หลักการเช่นเดียวกับหนังสือที่มีผู้แต่งคนเดียวหรือมากกว่า 2 คน แต่มีข้อแตกต่างดังนี้

- หนังสือภาษาไทย เดิม (บรรณาธิการ) จบด้วย . ไว้ตามหลังชื่อบรรณาธิการคนสุดท้าย

- หนังสือภาษาอังกฤษ เดิม (Ed.) กรณีบรรณาธิการคนเดียว หรือเดิม (Eds.) กรณี

- บรรณาธิการมากกว่า 1 คน จบด้วย .

10.4.5 การอ้างอิงจากปริญญานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต เช่นวันดี ธารามาศ. (2527). การศึกษาเปรียบเทียบอัตราการจัดสรรของเยื่อช่องท้องในการทำเพอริโตเนียลไดอะไลซิส ระหว่างแบบเร่งเวลากับไม่เร่งเวลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

11. การส่งบทความ

เปิดรับบทความจากบุคคลภายในและภายนอกสถาบัน โดยจัดส่งไฟล์มาที่เว็บไซต์วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย www.casjournal.cas.ac.th วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย เลขที่ 179/30 ถนนประชาสโมสร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โดยมีค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ จำนวนเรื่องละ 3,000 บาท และสามารถรับวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียฉบับที่ตีพิมพ์ โดยให้กรอกใบสมัครตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในใบสมัคร

12. ติดต่อสอบถาม

สำนักบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลลาภ บุริสาร โทร. 087-2227059

นางสาวอัญชลี มุลทิพย์ โทร.094-3694258

โทรศัพท์ 0-4324-536-8 ต่อ 403

www.casjournal.cas.ac.th